
BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
31
9 C
6

THEOLOGIA
MORALIS,

SEU RESOLUTIO CASUUM CONSCIENTIÆ, JUXTA SACRAM SCRIPTURAM, CANONES, ET SANCTOS PATRES.

TOMUS TERTIUS,

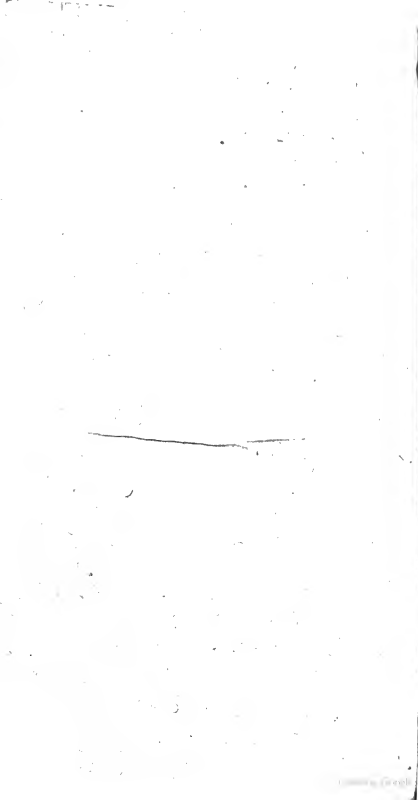
Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, variaque alia decreta.

PARISIIS,
Apud ANDRÆAM PRALARD, viâ Jacobeâ, sub Occasionis signo.

M. DCCIII.

Cum Approbatione, & Privilegio Regis.

INDEX
TRACTATUUM, CAPITUM & Quæstionum
TOMI TERTII.

TRACTATUS PRIMUS.
De Sacramentis in genere.

Caput Primum.
De diversis significationibus nominis Sacramenti & de ejus definitione.

Caput II.
De necessitate Sacramentorum in lege naturæ, & in lege Mosaïca.

CAPUT III.

De necessitate, numero, & institutione Sacramentorum in lege gratiæ.

CAPUT IV.

De partibus necessariis ad constituendum Sacramentum.

CAPUT V.

De mutationibus quae accidere possunt materiae formaeque Sacramentorum.

CAPUT VI.

De Ministro Sacramentorum.

CAPUT VII.

De Sacramentorum effectibus.

TRACTATUS SECUNDUS.

De Sacramento Baptismi.

CAPUT PRIMUM.

De Definitione, institutione & necessitate Baptismi.

CAPUT II.

De Materio Baptismi.

CAPUT III.

De Forma Sacramenti Baptismi, & de baptismo sub conditione.

CAPUT IV.

De Ministro Baptismi.

Caput V.

De his qui possunt baptizari, & de dispositionibus ad baptismum requisitis.

Caput VI.

De effectibus Baptismi.

CAPUT VII.

De Ceremoniis Baptismi.

Caput VIII.

De Suscipientibus, vulgo Patrinis.

TRACTATUS TERTIUS.

De Sacramento Confirmationis.

Caput Primum.

De definitione, institutione & necessitate Confirmationis.

CAPUT II.
De materia, forma, & Ministro Confirmationis.

CAPUT III.
De dispositionibus ad Confirmationem, & ejus effectibus.

CAPUT IV.
De Ceremoniis Sacramenti Confirmationis.

TRACTATUS QUARTUS.

De Sacramento Eucharistiæ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, essentia, dignitas, ac definitio Sacramenti Eucharistiæ.

CAPUT II.

De Materia remota Sacramenti Eucharistiæ.

CAPUT VI.

Explicantur aliquot Scripturæ sacræ & D. Augustini loca quibus abutuntur Hæretici.

CAPUT VII.

De Actione quâ Corpus Christi est in Eucharistia, ac de modo quo ibi realiter existit.

CAPUT VIII.

De speciebus Sacramentalibus.

CAPUT IX.

De Ministro Sacramenti Eucharistiæ.

CAPUT X.

De necessitate Sacramenti Eucharistiæ.

Caput XI.

De frequentatione Sacramenti Eucharistiæ.

Caput XII.

De Effectibus Sacramenti Eucharistiæ.

TRACTATUS QUINTUS.

De Sacrificio Missæ.

Caput Primum.

Nomen, definitio, & existentia sacrificii Missæ.

CAPUT II.

De Ministro Sacrificii Missæ , & de dispositionibus ad illud requisitis.

CAPUT III.

De Institutione & partibus essentialibus Sacrosancti Missæ Sacrificii.

CAPUT IV.

De obligatione audiendi Missam.

Explicit Index.

TRACTATUS

TRACTATUS PRIMUS.
DE
SACRAMENTIS
IN GENERE.

CAPUT PRIMUM.

De diversis significationibus nominis Sacramenti, & de ejus definitione.

Quæst. 1. QUID significat nomen Sacramenti?

Resp. Nomen hoc Sacramenti generaliter loquendo sumitur pro om-
co, quod respectum & ordinem habet ad
m sacram: & in hoc sensu Divus Thomas
t: *Sacramentum idem est quod sacrum secre-
m.* Unde cùm apud antiquos quicquid vio- D. Tho. 3. p. q. 60. art. 1. ad 2.
i nefas erat Sanctum aut sacrum vocaretur,
nne secretum Divinum vel humanum, quod
lare minimè licebat, Sacramentum diceba-
, & in hoc sensu Raphaël Angelus Tobiæ
it, *Sacramentum Regis abscondere bo- cap. 12.
n est.*

Sacramentum autem in Jure Civili & Canonico, sæpè pro juramento sumitur: *Sacramentum*, inquit Canon, *id est juramentum à summis Sacerdotibus, vel Dei Ministris exigi, nisi pro fide rectâ minimè cognovimus, nec sponte eos jurasse reperimus.* Et quidem Sacramentum dicitur, quia sacrum Dei nomen invocatur. Idem habetur in lege 2. *Cod. Si adversus venditorem.*

Can. Sacramen. 2. q. 4.

Significat aliquando in Scriptura rem sanctam & sacram absconditam & secretam, quo sensu Ephes. 2. dicitur: *Vt notum nobis faceret Sacramentum voluntatis suæ*, & *Sapientiæ.* cap. 2. *nescierunt Sacramenta Dei.* Et ad Timotheum cap. 3. *Magnum pietatis Sacramentum*, hoc est magnum Mysterium, seu res sancta & sacra quæ ab æterno in Deo erat abscondita, Angelis & hominibus ignota, usque ad tempus quo completa est.

Hîc non ita sumimus Sacramentum, sed Sacramenti nomine intelligimus quod communiter Concilia, sancti Patres, præsertim Latini, & Theologi, sanctus Augustinus & sanctus Thomas hoc nomine significatum volunt, quibus *Sacramentum*, *sacrum signum est*, ut Divus Augustinus lib. 10. de Civit. Dei. c. 15. & D. Tho. 3. p. q. 60. art. 1.

Synodus etiam Parisiensis an. 1557. ait *Sacramentum ex more Catholicæ Ecclesiæ dicitur sacræ rei signum.*

Quæst. 1. Quomodo potest definiri Sacramentum hoc modo sumptum?

Resp. In Catechismo Concilii Tridentini ita definitur: *Sacramentum est res sensibus subjecta quæ ex Dei institutione sanctitatis & justitiæ tum significandæ tum efficiendæ vim habet.*

P. 2. c. 10.

Ut hæc definitio meliùs percipiatur, ejus

ngula verba sigillatim sunt explicanda.
Dicitur primò *res sensibus subjecta*, quia, ait sanctus Thomas, 3. p. q. 60. art. 4. in orp. post antiquos Patres, *Divinæ providen- congruum erat atque conveniens*, quæ ho- ines juxta eorum naturam instruit, res spiri- les atque divinas per corporea & sensibilia na nobis manifestare; *Si enim incorporeus es*, inquit sanctus Chrysostomus, *nudè ipsa na incorporea tibi tradidisset: sed quia cor- ri conjuncta est anima tua, ideò rebus sen- ilibus tibi intelligenda traduntur.* S. Chrysost. homil. 83. in Matth.
Dicitur secundò, *Quæ ex Dei institutione im habet justitiæ significandæ.* Quod ut ctè intelligatur, observandum est, res quæ nsibus cognoscuntur duplicis esse generis; æ enim ex destinatione sua ducunt in aliarum um notitiam; aliæ ex seipsis cognoscun- r, nec destinatæ sunt ad alias significandas: jus secundi generis sunt ferè res omnes natu- es; verùm primi generis sunt verba, Scrip- a, & hujusmodi, quæ ex vi institutionis e, ducunt in alterius cognitionem. Quare, sancto Augustino, *Signum est quod præter ciem quam ingerit sensibus, facit aliquid ud in cognitionem venire.* D. Aug. lib. 2. de Doct. Christiana. cap. 1.
Observandum secundò, signa esse duplicis neris: alia naturalia, ita quidem dicta, quia ex hominum instituto, sed ex ipsa rei na- a, nos inducunt in cognitionem alterius; fumus naturâ sua manifestat ignem, ita ut ficiat fumum videre, ut statim colligamus em esse ibi licèt sit absconditus: ita vesti- m pedis hominis, vel alterius animalis nivi- impressum, ejus transitum demonstrat: a verò sunt signa, quæ talia non sunt ex urâ sua, sed ex hominum tantum instituto, eque arbitraria vocantur, quia secundùm

hominis voluntatem aut beneplacitum significant: v. g. bellicorum tormentorum explosio, significat gaudium in adventu alicujus Principis, & Campana, quæ ideo signum in Rituali vocatur, quia dum sonat, indicat tempus divinorum Officiorum. Et similia.

Sacramenta sunt signa in hac ultima acceptione, quia significant, & efficiunt gratiam ex institutione Dei qui solus est Sacramentorum author & institutor, ut innuunt communiter sancti Patres: sanctus Ambrosius ait; *Autor Sacramentorum quis est nisi Dominus Jesus? de cælo ista Sacramenta venerunt.* Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu-Christo Domino nostro instituta, anathema sit.*

D. Ambrosius. lib. 4. de Sacr. cap. 4.

Conc. Trid. sess. 7. Can. 1.

Denique dicitur, *justitiæ efficiendæ vim habet*; quia Sacramenta novæ legis, sunt signa practica, quæ Deus non solum instituit ad significandum, sed etiam ad efficiendum quod significant; per quod differunt à Sacramentis legis naturalis & legis scriptæ sive Mosaïcæ, in quibus non continebatur virtus producendi gratiam, quam producebant solùm intuitu meritorum ejus qui ea suscipiebat: verùm Sacramenta novæ legis in se continent virtutem producendi rem sacram quam significant, & hoc vocatur à Concilio Tridentino sess. 7. Can. 8. producere gratiam *Ex opere operato*; quare Apostolus loquens de Circumcisione, vocat eam *Signaculum justitiæ fidei*: Et similiter Sacramenta veteris legis *Infirma & egena elementa* vocat: & Divus Augustinus ait, *Vetera Sacramenta promittebant gratiam, nostra verò eam exhibent.*

ad Roman. 1.

ad Galat. 4.

D. August. lib. 19. contra Faustum, cap. 8.

Quæst. 3. Explica hujus definitionis verba in aliquo exemplo particulari?

Resp. Id facilè fiet in Sacramento Baptismi: lutio enim Corporis exterior quæ in eo fit, res sensibus subjecta, quia cadit sub sensis & oculis cernitur; quæ vim habet significandi, quia præter id quod exhibet oculis, ilicet corporis ablutionem, nobis significat repræsentat internam animæ ablutionem; iare Divus Augustinus explicans illa verba)annis 15. *Mundi estis propter sermonem tem locutus sum vobis*, sic habet: *Unde tan-vis aqua ut corpus tangat, & cor abluat? x Dei institutione*, quia ex voluntate divina orporis ablutio habet quod significet ablutiom animæ: *Efficienda sanctitatis & justitiæ,* iia in hoc Sacramento anima abluitur & sanificatur per gratiam, statim atque Corpus oluitur aquâ.

Divus Aug. explicans illa verb. Joannis 15.

Quæst. 4. Jesus Christus, quatenùs homo, t-ne Sacramentorum institutor?

Resp. Sanctus Thomas huic quæstioni satiscit cùm ait; ***Dicendum quòd interiorem Sa-*** ***amentorum effectum operatur Christus, &*** ***cundùm quòd est Deus, & secundùm quòd*** *homo: aliter tamen & aliter. Nam secunùm quòd est Deus, operatur in Sacramentis r autoritatem; secundùm autem quòd est omo, operatur ad interiores effectus Sacraentorum meritoriè & efficienter, sed instruentaliter quia Passio Christi, quæ competit secundùm humanam naturam, causa est ostra justificationis meritoriè & effectivè, on quidem per modum principalis agentis, ve per autoritatem, sed per modum instruenti, in quantum humanitas est instrumenm divinitatis ejus.*

D. Th. 3. p. q. 64. art. 3. in corp.

Quæst. 5. Quare solus Deus instituit Sacraenta?

Resp. Rationem affert Divus Thomas, quia

virtus Sacramenti est ab eo qui instituit Sacramentum, ut patet in instituentibus leges; cùm igitur virtus Sacramenti sit à solo Deo, juxta id quod dicitur *Romanorum* 8. *Deus est qui justificat*; consequens est, quod solus Deus sit Sacramentorum institutor.

D. Th. 3. p. q. 64. art. 2.

Quæst. 6. Quemnam fructum ex hactenus dictis percipere debemus?

Resp. Observandum primò, quod aït sanctus Carolus; *Quo major*, inquit, *& uberior est Sacramentorum fructus, quàm ut ejus vis explicari facilè possit, eò diligentiùs & intimâ animi pietate & externo cultu ac veneratione tractanda & percipienda sunt.* Et, ut dicitur in Canone, *Omnia Sacramenta obsunt indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus.* Unde idem sanctus Carolus alibi sic loquitur.

D. Carol. act. p. 1. Const. 1. *De his quæ ad Sacrament. administrat. generatim pertinent.*

Canone. *Omnia.* 1, q. 1.

Parochus omnisque sacerdos; cujus est Sacramenta administrare, meminisse debet, sancta se tractare, omnique ferè temporis momento paratum esse oportere ad tam sanctæ administrationis munus. Quamobrem is cùm alios per Sacramenta purget atque illuminet, hoc maximè studebit, ut ipse vitam purè, castè ac religiosè agat, mentemque item & animum ab omni peccati labe purum, adjutrice Dei gratiâ, conservet diligenter. Quacumque diei aut noctis horâ ad Sacramenta ministranda vocabitur (cùm præcipuum ejus munus cujus causâ à reliquo populo separatur; ab Ecclesiaque sustentatur præter cætera eorum administratio sit) nullam tam sanctis pietatis officiis moram interponet: imò populum sæpè numero, prout occasio tulerit, accuratè præmonebit, ut cùm opus est Parochiali ministratione atque officio, se quam primùm & liberè accersat, nullâ habitâ nec

D. Carol. actor. p. 4. *De Sacramentor. administrat.*

temporis neque loci longè distantis, neque alterius cujuscumque incommodi ratione. Cùm autem accersetur, tantum abest ut verbis, vel vultu vel alio signo ostendat, se gravatè iturum, ut illius cui ministrare debet, salutis desiderio se accensum patrem præbens, verborum benignitate vultuque hilari charitatem paternam significante libentissimè, & , ut potest celerrimè accedat.

CAPUT II.

De necessitate Sacramentorum in lege naturæ & in lege Mosaica.

Quæst. I. QUARE necessaria fuerunt semper Sacramenta post peccatum?

Resp. Quia, ut ait Divus Augustinus; *In nullum nomen religionis, seu verum seu falsum coadunari homines possunt, nisi aliquo signaculorum seu Sacramentorum visibilium consortio colligentur.* D. Aug. lib. 19. contra Faustum. cap. 11.

Divus Thomas, Augustini perpetuus discipulus, tres adducit hujus necessitatis rationes: *Sacramenta sunt necessaria ad salutem triplici ratione, quarum prima sumenda est ex conditione humanæ naturæ, cujus proprium est ut per corporalia & sensibilia in spiritualia & intelligibilia deducatur: pertinet autem ad divinam providentiam, ut unicuique rei provideat, secundùm modum suæ conditionis; & ideo convenienter divina sapientia homini auxilia salutis confert sub quibusdam corporalibus signis, quæ Sacramenta dicuntur. Secunda ratio sumenda est ex statu hominis, qui peccando se subdidit per affectum corporalibus* D. Th. 3. p. q. 61. art. 1. in corp.

rebus : ibi autem debet medicinale remedium homini adhiberi, ubi patitur morbum. Et ideo conveniens fuit, ut Deus per quadam corporalia signa homini spiritalem medicinam adhiberet : nam si spiritualia nuda ei proponerentur, eis animus applicari non posset corporalibus deditus. Tertia autem ratio sumenda est ex studio actionis humana, qua pracipuè circa corporalia versatur. Ne ergo esset homini durum si totaliter à corporalibus actibus abstraheretur, proposita sunt ei corporalia exercitia in Sacramentis, quibus salubriter exerceatur ad evitanda superstitiosa exercitia. Sic igitur per Sacramentorum institutionem homo convenienter sua natura eruditur per sensibilia; humiliatur, se corporalibus subjectum cognoscens, dum sibi per corporalia subvenitur; praservatur etiam à noxiis actionibus per salubria exercitia Sacramentorum. Idem habet Divus Bonavent. Centiloquii 3. p. *sect. 47. de Sacrament. in generali.*

Quoniam eramus caci quoad rationalem, ideo data sunt Sacramenta sensibilia ad eruditionem. Quoniam eramus elati quoad irascibilem, ideo data sunt Sacramenta corporalia ad humiliationem. Quoniam eramus proni ad malum quoad concupiscibilem, ideo data sunt Sacramenta plura ad exercitationem.

Quæst. 2. Sacramenta fuerunt-ne homini necessaria in statu innocentiæ?

Math. 9. *Resp.* Nequaquam, cùm *Non sit opus valentibus Medicus, sed malè habentibus*, ut ait Christus Dominus; Sacramenta autem instituta sunt tanquam remedia contra peccata; proindéque non fuerunt necessaria in statu innocentiæ.

Quæst. 3. Nonne Sacramentum matrimonii institutum est in statu innocentiæ, ut dicitur

nesis primò : *Crescite & multiplicamini, replete terram* : quâ igitur ratione dici po-, Sacramenta non fuisse necessaria in statu ocentiæ ?

Resp. Sic respondet Divus Thomas huic icultati : *Matrimonium fuit institutum in u innocentiæ non secundùm quod est Samentum, sed secundùm quod est in officium turæ.* D. Th. 3. p. q. 61. art. 2. ad 3.

Quæst. 4. Fuerunt-ne aliqua Sacramenta ege naturæ ?

Resp. Certum est fuisse ; quod probatur pri- ex Divo Augustino, qui ait : Non est creidum ante datam Circumcisionem, famu- Dei (quandoquidem illis inerat Mediais fides) nullo ejus Sacramento opitulatos parvulis suis ; quamvis quid illud esset, quâ necessariâ causâ Scriptura sacra tacere uerit. D. Aug. lib. 5. contra Julianum. c. 9. Et Divus Thomas : *Ante legem iptam*, ait, *erant quædam Sacramenta essitatis, sicut illud fidei Sacramentum, od ordinabatur ad deletionem originalis cati, & similiter pœnitentia, quæ ordinatur ad deletionem actualis.* D. Tho. 4. sent. dist. 1. q. 1. art. 2. quæst. 3. ad 2.

Quæst. 5. Quid intelligis per legem na-æ ?

Resp. Intelligo legem in qua vivebant hones ab Evæ peccato usque ad Moïsem : Vocur lex naturæ, non quasi in hac lege non et opus gratiâ Jesu-Christi ad bona opera icienda, cùm necessaria fuerit ad observan- præcepta fidei, spei, & charitatis, cætera- e Decalogi præcepta quæ ad legem natulem pertinent, ut ostendemus primò tracta- in Decalogum ; sed solùm quatenùs lex narræ distinguitur à lege scripta, quia hoc temore nullam legem scriptam tradiderat Deus, d sola fuit lex naturalis lumine naturali nota,

& lex supernaturalis, divinâ inspiratione cognita.

Quæst. 6. In quo consistebant Sacramenta legis naturæ?

Resp. Certum est 1. hæc Sacramenta sita fuisse in aliquo actu externo fidei, quoniam ut diximus in initio hujus capitis, tum ex sancto Augustino, tum ex sancto Thoma, fideles quibusdam Sacramentis visibilibus semper conjungi debebant; videtur tamen quod Deus præcisè fidelibus non determinavisset in quo consistere deberet iste religiosus actus, & quod actus quilibet ad quos divina ferebantur inspiratione, sufficiebant ad eorum sanctificationem; cujus rationem affert sanctus Thomas, dum ait: *In statu legis naturæ homines nulla lege exterius datâ, sed solo interiori instinctu movebantur ad Deum colendum: ita etiam ex interiori instinctu determinabatur eis quibus rebus sensibilibus ad Dei cultum uterentur.*

D. Tho. 3. p. q. 60. art. 5. ad 3.

Secundò constat in lege naturæ neminem justificatum fuisse nisi per aliquem internum actum fidei erga Deum qui missurus erat Messiam; quia, ut ait Divus Thomas: *Ante institutionem Circumcisionis sola fides Christi futuri justificabat tam pueros quàm adultos. Probabile tamen est quòd parentes fideles pro parvulis natis, & maximè in periculo existentibus, aliquas preces Deo funderent, vel aliquam Benedictionem eis adhiberent, quod erat quoddam signaculum fidei, sicut adulti pro se ipsis preces & sacrificia offerebant:* Ac proinde Sacramenta comitem semper habuerunt interiorem fidem in Christum venturum.

D. Th. 3. p. q. 70. art. 4. ad 2.

Quæst. 7. Erant-ne Sacramenta in lege Moïsi?

Resp. Erant certè, eaque plurima, ut satis

tet ex Divo Augustino, cùm ait: *Sacra-*
menta veteris legis ablata sunt, quia imple-
; & alia instituta sunt virtute majora, uti-
ate meliora, actu faciliora, & numero
uciora.

D. Aug. lib. 19. contra Faustum cap. 13.

Caput III.

De necessitate, numero, & institutione Sacramentorum in lege gratiæ.

Quæst. I. FUIT-ne necessarium quod Deus institueret Sacramenta in lege ova, quæ est lex gratiæ, diversa à Sacramentis veteris legis, quæ est lex Moïsis?

Resp. Non erat absolutè loquendo necesse, t Deus institueret Sacramenta; quoniam salutem nostram operari poterat aliis mediis tum lege naturæ & Mosaïcæ, tum in lege gratiæ: conveniens tamen maximè fuit, ut institueret Sacramenta in lege nova quæ differrent Sacramentis legis antiquæ: cujus quidem tionem assignat Divus Thomas his verbis: *icut antiqui patres salvati sunt per fidem Christi venturi, ita & nos salvamur per dem Christi jam nati & passi: sunt autem acramenta quædam signa protestantia fidem ua homo justificatur. Oportet autem aliis gnis significari futura, præterita, & præntia. Vt enim Augustinus dicit lib. 19. contra Faustum cap 14. eadem res aliter annuniatur facienda, aliter facta; sicut ipsa vera, passurus & passus, non similiter sonant. t ideo oportet quædam alia Sacramenta esse nova lege, quibus significentur ea quæ præfferunt in Christo, præter Sacramenta veteis legis quibus prænunciabantur futura.*

D. Th. 3. p. q. 61. art. 4. in corp.

Quæst. 2. Quot sunt Sacramenta novæ legis?

Resp. Septem sunt Sacramenta novæ legis: Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema-unctio, Ordo, & Matrimonium.

Quæst. 3. Quis-nam instituit Sacramenta?

Resp. Christus Dominus, ut definivit Concilium Tridentinum sess. 7. c. 1. *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu-Christo Domino nostro instituta, anathema sit.*

Quæst. 4. Potest-ne probari ex Scriptura sacra institutio omnium Sacramentorum?

Resp. Id non est necessarium, sed sufficit nos hujus veritatis certos esse per Dei verbum, quod ad nos duabus viis pervenit, scripturâ scilicet Canonica, & traditione: accipe tamen, quod circa hanc rem in scriptura continetur.

Christus Dominus ad animarum sanctificationem aquas tunc incepit destinare cùm baptisari voluit in Jordane: Baptismi necessitatem deinde declaravit, cùm dixit Nicodemo; *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, non potest introïre in regnum Dei:* Et Baptismi suscipiendi præceptum imposuit, quando priusquam in cælum ascenderet, Apostolis dixit: *Euntes docete omnes gentes, baptisantes eos, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus-sancti:* Et Marci 16. v. 16. *Qui crediderit & baptisatus fuerit, salvus erit.*

Joan. 3. v. 5.

Matth. 28. v. 19.

Confirmatio designata fuit cùm Christus parvulis manus imposuit, qui sibi oblati sunt, ut habetur Matth. 19. v. 13. *Oblati sunt ei parvuli ut manus eis imponeret, & cùm imposuisset eis manus.* Verùm dubitari minimè potest, quin secundùm Christi mandatum,

m Apostoli administraverint, ut videre licet riis in locis Apostolorum Actuum. v. g. iando multi Samaritani baptisati fuerunt à ncto Philippo, uno ex septem Diaconis, postoli miserunt ab Hierusalem Petrum & oannem, qui erant Apostoli, cujus Episcopi nt successores, qui, ut dicitur Act. 8. v. 17. *nponebant manus super illos, & accipiebant piritum-sanctum.* Idem dicitur de sancto aulo Apostolo. Act. 19. v. 6. *Et cùm impo-suisset illis manus Paulus, venit Spiritus anctus super eos.*

Institutio Sacramenti Eucharistiæ clarè ostenditur, cùm dicitur: *Cœnantibus autem eis accepit Jesus panem & benedixit ac fregit, deditque Discipulis suis & ait: Accipite & comedite, hoc est Corpus meum.* Et Marci 14. v. 22. *Accepit Jesus panem & benedicens fregit & dedit eis, & ait: Sumite, hoc est Corpus meum.* Lucæ 22. v. 19. *Et accepto pane gratias egit & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum quod pro vobis datur: Hoc facite in meam commemorationem.* Matth. 26. v. 26.

Et tunc quidem Christus præstitit, & perfecit quod promiserat Joannis 6. v. 54. ubi dicit, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Et versu 56. *Caro enim mea, verè est cibus, & Sanguis meus, verè est potus.*

Sacramentum Pœnitentiæ institutum fuit Joannis 20. v. 23. quando Christus dixit Apostolis suis: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Et Christus Dominus hanc eis potestatem daturum se promisit, quando dixit Petro, Matth. 16. v. 19. *Tibi dabo Claves*

Regni Cælorum; & quodcumque ligaveris super terram erit ligatum & in cælis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis. Quod cap. 18. v. 18. dixit omnibus Apostolis: *Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo; & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.*

Quod dicitur Marci 6. v. 13. *Et ungebant oleo multos ægros & sanabant*, ad extremæ Unctionis Sacramentum referri potest. Verùm clarè significatur Jacobi 5. v. 14. *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

Sacramentum Ordinis institutũ fuit in Cœna Domini, quantùm ad potestatem consecrandi Eucharistiam, & post resurrectionem quantùm ad potestatem remittendi peccata. Joannis 20. *Insufflavit & dixit eis, Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Sanctus etiam Paulus ostendit ordinem esse Sacramentum, quod confert gratiam, cùm dicit ad Timotheum, *Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cùm impositione manuum Presbyterii.*

1. Timoth. cap. 4. v. 14.

Matrimonium primitùs institutum fuit in Paradiso terrestri, sed videtur elevatum ad Sacramenti dignitatem per benedictionem, quam dedit ei Christus Dominus cùm interfuit nuptiis Canæ Galileæ, vel dum statuit indissolubilitatem matrimonii dicens, Matth. 19. v. 6. *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Et ad Ephesios 5. v. 31. ait Aposto-

:: *Sacramentum hoc magnum est, ego au-*
n dico in Christo & in Ecclesia.

CAPUT IV.

)e partibus necessariis ad constituendum Sacramentum.

)uæst. I. QUÆNAM sunt partes necessariæ ad constituendum Sacra-
ıentum?

Resp. *Omnia Sacramenta*, ut ait Conci-
um Florentinum, *tribus perficiuntur, vide-*
cet rebus tanquam materiâ, verbis, tan-
uam formâ, & persona Ministri conferentis
acramentum, cum intentione faciendi, quod
icit Ecclesia; quorum si aliquod desit, non
rficitur Sacramentum. Idem statuit & de-
revit Concilium Tridentinum. sess. 7.

Conc. Florent. sub Eugenio IV. in Armenorum Decreto.

Quæst. 2. In quo consistit materia & for-
ıa Sacramentorum?

Resp. Quemadmodum in compositis natu-
alibus, vocamus materiam id quod determi-
ari debet ad tale esse per aliud, formam verò
ocamus quod ipsam materiam ad aliquid de-
:rminat, ac perficit; ita in Sacramentis res
nsibiles quæ ex se indifferentes sunt ad signi-
candum plura, dicuntur materia, & verba
la determinantia ad tale significandum, di-
ıntur forma: *Ex verbis & rebus*, inquit
nctus Thomas, *fit quodammodo unum in*
acramentis, sicut ex forma & materia, in
uantum scilicet per verba perficitur signifi-
tio rerum. Et ibidem in corpore articuli sic
abet: *Aqua enim significare potest & ablu-*
onem propter suam humiditatem, & refri-
rationem propter suam frigiditatem: sed

D. Th. 3. p. q. 60. art. 6. ad 2.

Ibidem in corp. articuli.

cùm dicitur : Ego te baptizo , manifestatur quod aquâ utimur in Baptismo , ad significandum emundationem spiritualem.

Quæst. 3. Materia & forma sunt-ne partes essentiales Sacramentorum ?

D. Tho. in 4. sent. dist. 1. q. 1. art. 3. ad 2.

Resp. Ita planè. *Verba & res* , hoc est materia & forma , ait Divus Thomas , *sunt de essentia Sacramenti*. Et alibi , ait : *In Sacramentis verba se habent per modum formæ , res autem sensibiles per modum materiæ*.

D. Th. 3. p. q 60. art. 7. in corp.

Quæst. 4. Quisnam instituit materiam & formam Sacramentorum ?

D. Th. 3. p. q. 64. art. 2. ad 1.

Resp. Christus Dominus: *Illa quæ aguntur in Sacramentis* , ait Divus Thomas , *per homines instituta , non sunt de necessitate Sacramenti ; sed pertinent ad quamdam solemnitatem , quæ adhibetur Sacramentis ad excitandam devotionem & reverentiam in his qui Sacramenta suscipiunt. Ea verò quæ sunt de necessitate Sacramenti , ab ipso Christo instituta sunt qui est Deus & homo. Et licet non sint omnia tradita in Scripturis , habet tamen ea Ecclesia ex familiari Apostolorum traditione , sicut Apostolus dicit* , 1. *ad Corinth*. 11. CÆTERA , CUM VENERO DISPONAM.

Quæst. 5. Quid intelligis per intentionem quæ requiritur ad validitatem Sacramentorum ?

Resp. Intentio est actus voluntatis in aliquem finem se moventis. Definitum est autem in Concilio Tridentino , intentionem esse necessariam ad confectionem Sacramentorum :

Conc. Trid. sess. 7. Can. 11.

Si quis dixerit , inquit , *in Ministris dum Sacramenta conficiunt & conferunt , non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia , anathema sit*.

Quæst. 6. Quotuplex est intentio ?

Resp. Triplex. Actualis, virtualis, & habitualis.

Quæst. 7 Quænam est intentio actualis?

Resp. Actualis intentio est ea, quâ quis conferens Sacramentum in ipso momento cogit de eo conferendo, & habet actu intentionem faciendi quod facit Ecclesia: non est autem necessarium, ut dicat, Ego intendo, aut volo facere quod facit Ecclesia, sed sufficit, ut id faciat cum attentione conjuncta cum intentione administrandi Sacramentum. Unde sanctus Carolus: *Sacerdos, inquit, Sacramenti administrationem cùm aggreditur id attendat, idque sibi agere proponat quod Christus Dominus instituit, & sancta Mater Ecclesia intendit atque agit.*

Sanctus Carolus Act p. 4. *De Sacrament. administr.*

Quæst. 8. Quænam est intentio virtualis?

Resp. Virtualis intentio nuncupatur, quæ ex actuali oritur, & ex illius virtute operatur: vel intentio virtualis ea est, quæ actu defiit, & manet virtute; quia quamvis ille qui Sacramentum administrat non habeat tunc intentionem quia non cogitat actu de Sacramenti administratione cùm sit distractus, eam tamen priùs tempore habuit, ejusque virtute agit; v. g. ut ait sanctus Thomas: *Cùm Sacerdos accedens ad baptisandum, intendit facere circa baptisandum quod facit Ecclesia. Unde si postea in ipso exercitio actûs, cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute prima intentionis perficitur Sacramentum.*

D. Th. 3. p. q. 64. art. 8. ad 3.

Quæst. 9. Quænam est intentio habitualis?

Resp. Habitualis intentio vocatur inclinatio seu promptitudo quædam ex habitu acquisito aut infuso proveniens, quàm nulla præcessit intentio, vel si præcessit, jam est moraliter interrupta, atque adeo nec per se nec per vir-

tutem à se relictam in actionem influere censetur, quod quidem accidere potest homini etiam dormienti. v. g. Cùm quis solitus administrare Sacramentum Baptismi, illud administrat sine ulla intentione, aut reflectione ad id quod agit.

Quæst. 10. Quænam ex dictis intentionibus requiritur in ministro ad validitatem Sacramentorum?

Resp. Intentio actualis non est necessaria ad validitatem Sacramentorum; quia, ut ait Divus Thomas, *Non est totaliter positum in hominis potestate habere actualem intentionem; quia præter intentionem, cùm homo vult multùm intendere, incipit alia cogitare, secundùm illud Psalmi 39.* CORMEUM DERELIQUIT ME. *Studiosè tamen*, inquit idem Doctor ibidem, ***curare debet Sacramenti Minister ut etiam actualem intentionem adhibeat.*** Intentio virtualis sufficit. ***Si enim in ipso exercitio actus***, inquit idem sanctus Thomas ibidem, ***cogitatio Ministri ad alia rapiatur, virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum.*** Hæc enim in Ministro, evagante animi cogitatione, dum Sacramentalem actionem exercet esse potest, atque ad Sacramenti integritatem sufficit. Quare Sacerdos, qui minores hostias consecrandas in altari reposuit, eas verè consecrat vi primæ intentionis, etsi inter mysteria mens ejus fuerit evagata, nec illarum in ipso consecrationis articulo meminerit.

D. Th. 3. p. q. 64. art. 8. ad 3.

Intentio habitualis non sufficit, quia actus ex illa proveniens, non est actus humanus, cùm fiat sine advertentia, & deliberatione, nec proinde adsit intentio faciendi quod facit Ecclesia, &, ut ait Divus Bonaventura: *Dispensatio Sacramentorum est opus hominis ut*

D. Bonav. in 6. p. Breviloq. cap. 5.

ionalis, ut Ministri Christi & ut Ministri lutis: Hinc est, quod necesse est quòd fiat intentione, quâ quis intendat facere quod hristus instituit ad humanam salutem, vel ltem facere quod facit Ecclesia.

De Sacramentorum dispensatione.

Quæst. 11. Si habitualis intentio Ministri n sufficiat, quomodo intelligi debet quod ait ivus Thomas, quod *Licèt ille qui aliud co- tat non habeat actualem intentionem; ha- t tamen intentionem habitualem, quæ suffi- t ad perfectionem Sacramenti?*

D. Th. 3. p. q. 64. art. 8. ad 3.

Resp. Facile est videre ex verbis Divi Tho- æ, eum non loqui de intentione habituali, uatenùs distinguitur à virtuali, sed solùm uatenus distinguitur ab actuali; cùm dicat idem immediatè post verba citata: *Putà cùm acerdos accedens ad baptisandum, intendit cere circa baptisandum quod facit Ecclesia. nde si postea in ipso exercitio actus cogitatio us ad alia rapiatur, ex virtute primæ inten- onis perficitur Sacramentum.* Hoc autem ocamus intentionem virtualem, quæ nihil liud est quàm intentio quæ reperitur in eo, ui habitâ intentione actuali administrandi acramentum, postmodum distractus est, il- idque confert virtute primæ intentionis actua- s quam priùs habuit.

Quæst. 12. Si intentio Ministri necessaria oret ad validitatem Sacramenti, sanctus Ale- ander Episcopus Alexandriæ, non debuisset pprobare Baptismum à sancto Athanasio So- iis jocando collatum; cùm enim adhuc puer uerliter luderet in littore maris & Episcopa- es actiones imitando exprimeret, colludentes ueros baptizavit in nomine Trinitatis; quo- iam quidem qui ludendo solùm res facit, non idetur habere intentionem administrandi Sa- ramentum. Similiter Baptismus receptus à

sancto Genesio in theatro, ab eo qui irridere volebat mores Christianorum, & modum baptizandi eorum, non fuisset validus?

Resp. Primò responderi potest factum Athanasii esse valdè dubium, ut patet ex ejus historia exactiùs scripta à celebri autore. Verùm licèt hæc historia vera foret, Glossa in Can. *Spiritus-sanctus*, ubi hæc historia refertur, sic respondet. *Dico etiam quod licèt formam ludendo accipiat, dum tamen baptizare intendat, baptizat: Si autem omnia jocosè fiant, non erit Baptismus.* Et Divus Thomas hanc difficultatem proponit, & ita solvit. *Dicitur quod puer Athanasius ludendo simulans se Episcopum, baptizavit quosdam: & judicatum est ab Alexandro Episcopo ut non rebaptizarentur, quia inventum est, quod ipse intentionem baptizandi habuit. Quod etiam patet ex hoc quod non baptizabat nisi Catechumenos*, hoc est eos qui se disponebant ad recipiendum Baptismum.

Glossa. in Can. *Spiritus-sanctus.* 1. q. 1. verbo. *Integris interrogationibus.*

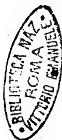
D. Tho. in 4. sent. dist. 6. in *Expositione literæ.*

Quod spectat ad factum sancti Genesii, dico illum jocolariter & histrionicè Christiana mysteria imitantem, & irridentem coram Diocletiano, sed repentè, tangente Deo cor hominis, ad fidem Christianam esse conversum, & baptizatum, ut ait sanctus Antoninus, his verbis: *Quam ob rem ad nos misisti, filiole? At ille, non jam simulatè & fictè, sed ex puro corde respondit, quia gratiam Christi consequi cupio, per quem renatus à ruina iniquitatum mearum liber fiam.* Ita hanc historiam refert Surius lib. 4. de Vita sanctorum, dum scribit vitam sancti Genesii. Posito autem quod minister ille evocatus nullam habuerit intentionem baptizandi, sed tantùm deridendi Baptismum, tunc dicimus non baptizasse Genesium; si autem baptizando voluerit fa-

D. Antonin. 1. p. tit. 8. c. 1. §. 9. summæ historialis.

ere quod in baptizando Christianos facere solitos esse audierat, tunc ab eo baptizatum esse Genesium asserimus. Quoquo modo se res habeat, sanctus Genesius baptizatus est vel Baptismo fluminis vel sanguinis; fluminis quidem si præfatus Minister in eo baptizando intendebat facere quod Christiani in simili occasione faciebant: Sanguinis autem Baptismo regeneratus est cùm Christi fidem amplexus illustre Martyrium subiit.

Quæst. 13. Quomodo igitur intelligenda sunt verba Divi Augustini relata in Canone: *Baptismus: Non timeo*, inquit, *adulterum, non ebriosum, non homicidam, quia columbam attendo per quam mihi dicitur, hic est qui baptizat*, nimirùm Christus. Ex his verbis colligere licet, intentionem non esse necessariam ad validitatem Sacramenti; primò quia si intentio necessaria foret, timere quis posset, qui ab ebrioso Sacramentum susciperet, ne facilè intentione careret. Secundò quia, ut ait sanctus Augustinus, quisquis baptizet, Christus est qui semper confert Baptismum, proindéque intentio Christi sufficit ad validitatem Baptismi? Can. *Baptismus.* De consecrat. dist. 4.

Resp. Facile videre licet ex verbis sancti Augustini, & ex eo quod probare volebat scribens contra Donatistas, asserentes validitatem Sacramenti pendere à sanctitate Ministri, sanctum Augustinum nihil aliud probare velle nisi sanctitatem ministri non esse necessariam ad validitatem Sacramenti. Unde Glossa in Can. *Dedit.* 1. q. 1. verbo. *ebrius*, ait, *ita tamen quòd sentiat quid faciat, quia intentio baptizantis exigitur.*

Quæst. 14. Si intentio necessaria est ad validitatem Sacramenti, quare Divus Augustinus relatus in Canone *Solet*, ait: *Ubi autem ne-* Can. *Solet;* de consecr. dist. 4.

que societas ulla esset ita credentium, neque ille qui acciperet, ita crederet, sed totum ludicrè & mimicè, & jlocaliter ageretur: utrum approbandus esset Baptismus qui sic daretur: divinum judicium per alicujus Revelationis Oraculum, concordi oratione & impensis supplici devotione gemitibus, implorandum esse censerent; ita sanè ut post me dicturos sententias, si quid jam exploratum & cognitum afferrent, humiliter expectarent. Cur, inquam, cùm talis tantusque Doctor Ecclesiæ non ausus sit hanc Controversiam definire, nos audeamus eam decidere?

Resp. Facile respondemus, nos jam in Ecclesia habere quod desiderabat sanctus Augustinus, cùm hæc Controversia definita fuerit à Conciliis Florentino & Tridentino supra relatis.

Quæst. 15. Requiritur-ne ad validitatem Sacramenti, ut v. g. baptizans sciat quæ sit intentio Ecclesiæ?

Resp. Non est necessarium, modò verè intendat baptizare, quod quidem Innocentius Papa IV. asserit. *Non est*, inquit, *necesse quod baptizans sciat quid sit Ecclesia, nec quod gerat in mente facere quod facit Ecclesia; imò si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia, sed tamen facit, quia formam servat; nihilominùs baptizatus est, dummodo baptizare intendat.* Atque hoc modo intelligendus est Innocentius IV. quod scilicet vult solùm ad validitatem Sacramenti, ut is qui baptizat observet formam Sacramenti, & habeat præterea veram baptizandi intentionem, licèt non sit necesse, ut velit per Baptismum conferre gratiam sanctificantem baptizato, quod vult tamen Ecclesia.

Innocent. IV. super C. *Si quis puerum.* de Baptismo.

Quæst. 16. Quare intentio interpretativa on est sufficiens ad validam Sacramenti admi-istrationem, cùm sufficiat ad peccatum, at-ue etiam ad validam Sacramenti susceptio-em?

Resp. Non debet hæc intentio sufficiens exis-mari ad Sacramenti administrationem, quia æc intentio non est, sed esset si agens adver-ret, ut in ebrio, & dormiente, qui tamen acramenta validè non conficiunt, invenitur. atio autem discriminis in allatis exemplis est; uia Sacramenti administratio, per modum ctionis humanæ & Ecclesiasticæ exerceri, ac roinde actu vel virtute intendi debet; sola utem intentio interpretativa, quam habet, ormiens, vel ebrius, non facit actum illum sse humanum, & libera applicatione exerci-um: at verò peccatum ut inficiat animam, on debet necessariò intendi per modum actio-is, sed per modum objecti, à quo voluntas alitiam haurit, quomodocumque tandem lud amet. Unde qui est ita dispositus, ut li-enter peccaret, si sciret ibi esse peccatum, ontinuò peccati reus efficitur: similiter reci-iens Sacramentum merè passivè se habet. Si Pœnitentiæ Sacramentum excipias, in quo ctus pœnitentis sunt Sacramenti materia ne-essaria) unde modò non ponat positivum obi-em, & sit aliundè ita dispositus, ut Sacra-nentum recipere vellet si ministraretur, non equiritur per se alius actus; ideoque Baptis-na dormienti Cathecumeno, Baptismi alio-uin studioso collatum, nunquam iteravit Ec-lesia, & parvulis proprio actu carentibus uotidie confertur; & in hoc sensu dixit In-ocentius III. *Tunc ergo characterem Sacra-nentalis imprimit operatio, cùm obicem vo-intatis contraria non invenit obsistentem:*

Cap. *Majores*, De Baptis-mo, in fine.

Quia nimirum in voto Baptismi antea concepto sufficiens intentio Moralis, & interpretativa perseverat, cum quibus tamen stat in recipiente vera intentio recipiendi Baptismum, modò expressè non contradicat. Unde adultus receptioni Baptismi expressè contradicens, nihil recipit, quia tunc nullam habet intentionem recipiendi Baptismum, nec etiam interpretativam, quæ sufficeret ad hoc, ut validè reciperet.

CAPUT V.

De mutationibus quæ accidere possunt materiæ formæque Sacramentorum.

Quæst. 1. QUÆNAM mutatio in materia & forma Sacramentorum, reddit Sacramentum invalidum?

Resp. Certum est, omnem mutationem substantialem, tum in materia, tum in forma Sacramentorum, reddere Sacramentum invalidum. Quod quidem probatur autoritate

Can. *Detrahe.* 1. q. 1. sancti Augustini relati in Canone: *Detrahe,* inquit, *verbum, & quid est aqua? Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum:* Hoc est, detrahe formam à materia Baptismi seu verbum ab aqua, nullum erit Sacramentum: quibus verbis satis constat mutationem omnem substantialem sive materiæ sive formæ Sacramentum nullum reddere.

Quæst. 2. In quonam sita est essentialis mutatio formæ Sacramentorum?

D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp. Resp. *Cùm verba,* inquit Divus Thomas, *operentur in Sacramentis quantum ad sensum quem faciunt, oportet considerare, utrum per talem mutationem tollatur debitus sensus verborum;*

-um ; quia si sic , manifestum est , quod -litur veritas Sacramenti. Manifestum est -tem quòd si diminuatur aliquid eorum quæ -it de substantia formæ Sacramentalis , tol- -ur debitus sensus verborum ; & ideo non -ficitur Sacramentum. Vnde Didymus dicit lib. 2. de Spiritu-sancto : Si quis ita bap- -are conetur , ut unum de prædictis nomini- -s prætermittat (scilicet Patris & Filii Spiritus-sancti) sine perfectione bapti- -bit.

Quæst. 3. Quænam est accidentalis mutatio -mæ Sacramentorum adveniens, quæ eorum -liditatem non impedit ?

Resp. Cùm sensus verborum , ut diximus ex -vo Thoma , sit essentia formæ Sacramen- -um , mutatio vocatur accidentalis , quando -ba constituentia formam Sacramentorum , -: eam mutationem non amittunt verum -sum , verumque significatum : *Si subtra- -tur aliquid* , inquit Divus Thomas , *quod -æ sit de substantia formæ , talis diminutio , -n tollit debitum sensum verborum ; & per -sequens , nec Sacramenti perfectionem. Si- -t in forma Eucharistiæ , quæ est* , Hoc est -m Corpus meum : *Ly* enim *sublatum , non -lit debitum sensum verborum , & ideo non -pedit perfectionem Sacramenti.* D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp.

Quæst. 4. Si aliquis propter ignorantiam -guæ Latinæ , sive ex negligentiâ , sive ali- -o alio defectu naturali , corrumperet ita -ba Sacramentorum , ut secundùm modum , -o ab eo proferrentur , non ampliùs in rigo- -eum sensum conservarent quem efficere de- -ent tanquam forma Sacramentorum , Sa- -mentum foret-ne validum. v. g. Si quis -tizando diceret : *In nomine Patria , & -ia & Spiritua sancta ?*

Resp. Sacramentum foret validum, licèt verba non haberent verum sensum, quem efficere deberent ad validitatem Sacramenti si in summo rigore acciperentur; dummodo in modo quo proferuntur hæc verba, in talibus circumstantiis, ad talem actionem efficiendam, & ratione connexionis quam haberent cum aliis verbis Sacramentorum formæ: v. g. in casu proposito, cum his verbis, *Ego te baptizo in nomine*, significent ac manifestent omnibus præsentibus, eaque audientibus, eum qui ea proferret, velle idem dicere, eundemque sensum conservare, qui necessarius est ad formam Sacramenti.

Can. *Retulerum.* De Consecr. dist. 4.

Ita propositam difficultatem resolvit olim Zacarias Papa relatus in Canone. *Retulerunt*, inquit, *nuncii tui quod fuerit in eadem Provincia Sacerdos qui Latinam linguam penitùs ignorabat, & dum baptizaret, nesciens Latini eloquii, infringens linguam diceret: Baptizo te in nomine Patria & Filia & Spiritua sancta. Ac per hoc tua reverenda fraternitas consideravit eos rebaptizare: sed, sanctissime Frater, si ille qui baptizavit, non errorem introducens aut hæresim, sed pro sola ignorantia Romana locutionis infringendo linguam, ut supra fati sumus, baptizans dixisset, non possumus consentire ut denuo baptizentur.*

Ex his quæ modò diximus colligere licet, quod quando asseruimus ad validitatem Sacramenti necessarium esse ut significatus sensus verborum formæ Sacramenti non variaretur, aut corrumperetur, id intelligi minimè debere in summo rigore, ita ut quoties verborum formæ aliqua corruptio aut variatio sensum commutat, ideo Sacramentum efficiat nullum: verùm id moraliter intelligendum est, ita ut

dicemus sensum verborum esse semper eum-
em, proindéque Sacramentum esse validum,
uoties illi qui proferentem audierunt, judi-
ant eum idem voluisse dicere, licèt aliqua
erba pronunciando variaverit, aut corruperit
er ignorantiam aut inadvertentiam.

Quæst. 5 Quare Sacramentum nullum est, uando ille qui verba aliqua formæ proferen-o corrumpit, id facit, ut introducat errorem Ecclesiam?

Resp. Rationem affert Divus Thomas, cùm icit: *Intentio Ministri requiritur ad Sacra-mentum; & ideo si intendat per hujusmodi dditionem vel diminutionem, alium ritum nducere, qui non sit ab Ecclesia receptus, non idetur perfici Sacramentum, quia non vide-ur quod intendat facere id quod facit Eccle-a:* Propterea in casu proposito Sacramen-um collatum nullum esset, quia Minister non aberet eam intentionem, quæ est necessaria d validitatem Sacramenti. D. Tho. 3. p. q. 60. art. 8. in corp.

Quæst. 6. Qua ratione dignosci potest, an nutatio materiæ Sacramentorum sit substan-alis, aut tantum accidentalis?

Resp. Materiæ mutatio reputatur substantia-s, ac proinde Sacramentum reddit nullum, uando, secundùm communem usum & judi-ium hominum, non reputatur esse ejusdem peciei, cum materia à Christo Domino de-erminata; si verò illa mutatio, non impediat uominùs materia sit semper ejusdem speciei, utatio tunc censeretur tantum accidentalis, . g. in Sacramento Baptismi, *Dicendum est,* quit Divus Thomas, *quòd in qualibet aqua ualitercumque transmutata, dummodo non lvatur species aquæ, potest fieri Baptismus. i verò solvatur species aquæ, non potest fieri aptismus.* D. Tho. 3. p. q. 66. art. 4. in corp.

Quæst. 7. Quot modis accidere potest mutatio substantialis in Sacramentis?

D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp. *Resp*. Quinque modis. Primò, *Circa additionem*, inquit Divus Thomas, *contingit aliquid apponi, quod est corruptivum debiti sensus. Putà si quis dicat: Ego te baptizo in nomine Patris majoris, & Filii minoris, sicut Arriani baptizabant; & ideo talis additio tollit veritatem Sacramenti.* Secundò, quando prætermittuntur aliqua verba essentialia: *Manifestum est autem*, ait ibidem Divus Thomas, *quod si diminuatur aliquid eorum quæ sunt de substantia formæ Sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum & ideo non perficitur Sacramentum; ut si quis ita baptizare contendat, ut unum de prædictis nominibus prætermittat, scilicet Patris & Filii & Spiritus-sancti*. v. g. si diceret: Ego te baptizo in nomine Patris & Filii, & omitteret Spiritum-sanctum. Tertiò, *Si sit tanta corruptio*, ait idem Doctor, *quæ omninò auferat sensum locutionis, non videtur perfici Sacramentum: Putà si loco ejus quod est in nomine Patris, dicat in nomine matris*. Quartò, *Si sit tanta interruptio verborum*, ut ait Divus Thomas, *quòd intercipiatur intentio pronuntiantis; tollitur sensus Sacramenti, & per consequens veritas ejus; non autem tollitur quando est parva interruptio quæ intentionem proferentis & intellectum verborum non aufert. Et idem est etiam dicendum de transpositione verborum, quia si tollit sensum locutionis, non perficitur Sacramentum*. v. g. si quis diceret: Filii, Ego baptizo te in nomine Patris & Spiritus sancti.

D. Th. 3. p. q. 60. art. 7. ad 3.

D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. ad 3.

Quæst. 8. Quomodo intelligenda sunt verba sancti Augustini relata in Can. *Unde ista tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor abluat,*

Can. Detrahe. 1. q. 1.

ï faciente verbo? Non quia dicitur sed quia ditur; nam & in ipso verbo aliud est sonus ansiens, aliud virtus manens?

Nonne hinc colligere licet, verba non esse rmam Sacramenti, quoniam ad ejus validitem non est necesse ut proferantur, sed som instituta sunt ad excitandam fidem fidem à qua sola, juxta Calvinum, dependet nnis vis & efficacia Sacramentorum?

Resp. Responderi potest his sancti Augustini rbis, cum Glossa in eumdem Canonem. *Et uod dicitur*, sed quia creditur, *hoc ad suscientem refertur; quia non exigitur fides conrentis, sed suscipientis, ab ipso enim dante la intentio requiritur*, faciendi scilicet quod cit Ecclesia: sed necesse est, ut is qui Bapsmum recipit fidem habeat, ut gratiam recipiat, & tunc verbum efficit sanctificationem nimæ, non quia dicitur, sed quia creditur; a ut non soli verborum pronuntiationi vim nimæ sanctificandæ, Christus adjunxerit, sed idei quæ verbis prolatis exhibetur. Glossa in Can. *Detrahe verbo, Creditur.*

Glossa suam probat explicationem ex ipsis Augustini verbis quæ referuntur in Canone, ubi ic sanctus Doctor ait: *Tunc valere incipit ad alutem Baptismus, cùm illa fictio veraci consessione recesserit, quæ corde in malitia vel sarilegio perseverante, peccatorum abolitionem on sinebat fieri:* Et certum est Divum Augustinum voluisse tantùm loqui de Sacramento in quantùm sanctificat animam, cùm dicat, orpus tangit, scilicet aqua, & cor abluit: ides enim necessaria est in eo qui suscipit Sacramentum, ideo dicit, sed quia creditur: uod tamen de solis adultis intelligendum est; uoniam, ut ait idem Doctor relatus in Canone, *Cùm pro parvulis alii respondent ut mpleatur erga eos celebratio Sacramenti: va-* Canone. *Tunc valere.* De Consecrat, dist. 4. Can. *Cùm pro parvulis.* De Consecr dist. 4.

let utique ad eorum consecrationem, quia ipsi respondere non possunt. At si pro eo qui respondere potest, alius respondeat, non itidem valet. In eodem ipso loco unde desumitur objectio, sanctus Augustinus ait. *Hoc verbum fidei tantùm valet in Ecclesia Dei, ut per ipsam credentem, offerentem, benedicentem, tingentem, etiam tantillum, mundet infantem, quamvis nondùm valentem corde credere ad justitiam & ore confiteri ad salutem:* *Quoniam*, ut ait sanctus Bonaventura, *Originale peccatum trahitur aliunde, & parvulum facit concupiscibilem, & adultum actu concupiscentem; necessaria est adulto fides propria & pœnitentia, sed parvulo sufficit aliena, quæ scilicet est in universali Ecclesia.*

In 6. p. Breviloq. cap. 7. *De integritate Baptismi.*

Responderi etiam potest, sanctum Augustinum nihil aliud velle, quàm sonum exteriorem verborum, non habere vim physicam lavandi animam, sed solùm quia verbum est continens mysterium, quod est objectum fidei Ecclesiæ.

Quæst. 9. Quale peccatum committit ille qui mutat aliquid in materia aut forma Sacramentorum?

Resp. Committit peccatum ex natura sua mortale. Quod quidem primò probatur autoritate Scripturæ sacræ; dicitur enim in Deuteronomio, *Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ab eo:* Unde licet colligere à fortiori, non licere quidquam mutare, in materia vel forma Sacramentorum, quoniam verba Scripturæ sacræ adhibentur ad significandam non tantùm voluntatem divinam, verùm etiam ad sanctificandas animas nostras. Id etiam confirmatur authoritate sancti Basilii, qui ait: *Ille à gratia excidit, qui addit aut detrahit ad verba præscripta in*

Cap. 4. Deuter.

S. Basil. lib. de Spiritu-sancto cap. 11.

acramento Baptismi : Unde concludere licet, lum peccare mortaliter; qui mutat quidquam ı materia vel forma Sacramentorum , quoiam à gratia Dei nullus excidit , nisi propter eccatum mortale.

Quæst. 10. Utrum ignorantia excusaret eum peccato , qui mutaret aut omitteret aliquid materia vel forma Sacramentorum ?

Resp. Cùm secundùm Divum Thomam , *norantia voluntaria dicatur ejus quod quis test scire & debet*, eaque non excuset à pec. D. Tho. 1. 2. q. 6. art. 8. in corp. ıto ; cúmque Presbyteri teneantur scire quidaid præscriptum est in materia & forma Saamentorum ; si mutationem aliquam notalem per ignorantiam facerent (licèt ea foret ntum accidentalis) in materia vel forma Saamentorum , non forent immunes à gravi ccato.

Caput VI.

De Ministro Sacramentorum.

uæst. 1. SANCTITAS Ministri , est-ne necessaria ad validitatem Sacraenti ?

Resp. Nequaquam : *Si inter bonos Ministros*, Can. Si inter. De Consecr. dist. 4. . Divus Augustinus relatus in Canone , *cùm alius alio melior , non est melior Baptisus qui per meliorem datur ; nullo modo est alus qui etiam per malum datur , quando m Baptismus datur. Et ideo per Ministros spares Dei munus æquale est , quia non illom , sed ejus est* : Id est Jesu-Christi à quo cramenta suam habent vim , non verò à inistro , qui ejus tantùm instrumentum est.

Et Concilium Tridentinum ait : *Si quis di-* Sess. 7. Can. 11.

xerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit.

D. Tho. 3. p. q. 64. art. 5. in corp. Dicendum, inquit Divus Thomas, *Quòd Ministri Ecclesiæ instrumentaliter operantur in Sacramentis, eò quòd quodammodo eadem ratio est Ministri & instrumenti. Instrumentum autem non agit secundùm propriam formam aut virtutem, sed secundùm virtutem ejus à quo movetur. Et ideo accidit instrumento in quantum est instrumentum, qualemcumque formam vel virtutem habeat, præter id quod exigitur ad rationem instrumenti, sicut quod corpus Medici (quod est instrumentum animæ habentis artem) sit sanum vel infirmum; & sicut quod fistula per quam transit aqua, sit argentea vel plumbea: unde Ministri Ecclesiæ possunt Sacramenta conferre, etiam si sint mali*, sive in peccato mortali.

Quæst. 2. Administrare Sacramentum in statu peccati mortalis, est-ne peccatum mortale?

Resp. Hoc peccatum non videtur posse esse leve, quia is qui eum committit, per malitiam non reveretur ut par est Deum in sacratissimis ejus Mysteriis; & sicut ille qui est inimicus Principis, non est capax aut idoneus, ut favores ejus, gratiasque aliis distribuat, nec id facere potest, sine nova Principis indignatione, temerè se talibus officiis ingerendo; ita qui sibi conscii sunt peccati mortalis, ac proinde inimici Dei, graviter eum offendunt, quoties in eo statu audent ministrare Sacramenta; unde in Levitico dicitur: *Sacerdos, in quo fuerit macula, non accedet offerre oblationes Domino.* Levit. cap. 21.

Et sanctus Augustinus relatus in Canone ait : *go dico & nos dicimus omnes, quia justos portet esse omnes per quos baptizatur. Justos portet esse tanti Judicis Ministros, si ministrare justè voluerint*, hoc est sine peccato : & lio in loco dicit : *Omnia Sacramenta cùm sint indignè tractantibus, prosunt tamen r eos dignè sumentibus.*

Can. Baptismus. De Consecrat. dist. 4.

S. Aug. lib. 2. *Contra Parmenian.* cap. 10.

Dicendum, inquit Divus Thomas, *quod liquis in agendo peccat, ex hoc quod operar non secundùm quod oportet. Conveniens utem est ut Sacramentorum Ministri sint usti, quia Ministri debent Domino conforari secundùm illud Levit. 19.* Sancti ritis quoniam Ego Sanctus um. *Et ideo non est dubium quin mali exbentes se Ministros Dei & Ecclesiæ in dispensatione Sacramentorum peccent. Et quia c peccatum pertinet ad irreverentiam Dei contaminationem Sacramentorum, quanm est ex parte ipsius peccatoris, licèt Sacraenta secundùm se ipsa incontaminabilia nt : Consequens est quod tale peccatum ex nere suo sit mortale. In articulo tamen nessitatis*, inquit idem Doctor, *non peccaret ptizando, in casu quo etiam posset Laïcus ptizare : sic enim patet quòd non exhiberet Ministrum Ecclesiæ, sed subveniret necessitem patienti ; secus est autem in illis Sacrantis quæ non sunt tantæ necessitatis sicut ptismus.* Secundùm hanc Divi Thomæ docnam asserere possumus, quod Laïci adinistrantes Baptismum in casu necessitatis, n peccant, etiamsi tunc sint in peccato ortali.

D. Tho. 3. p. q. 64. art. 6. in corp.

Ibidem ad 3.

Quæst. 3. Sacerdos tenetur-ne examinare m conscientiam priusquam administret Sacramentum ?

S. Carol. auctor. p. 4. De Sacrament. administ. *Resp.* Omninò tenetur: *Parochus*, ait sanctus Carolus, *omnisque Sacerdos, cujus est Sacramenta administrare, primùm sollicitè & intimè cogitare debet, an alicujus peccati mortalis (quod sanctissima cautione Sacerdos evitare debet) sibi concius sit. Quòd si reum se esse novit, priùs Sacramentali confessione se expiare studebit; contritionem certè habere quàm diligentissimè curet.*

Quæst. 4. Sufficit-ne elicere actum contritionis ante Sacramenti administrationem, cùm quis se reum novit peccati mortalis?

Resp. Non sufficit, si adsit confitendi facultas sine præjudicio reipublicæ, aut privatæ personæ in urgente necessitate. Quod quidem expressè definitum est à Concilio Tridentino quantùm ad Missæ sacrificium. *Ecclesiastica,* inquit, *autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Idemque Concilium Can. 11. ejusdem sess. *Statuit atque declarat ipsa Synodus, illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habitâ copiâ Confessoris, necessariò præmittendam esse confessionem Sacramentalem.* Quod si ob urgentem necessitatem teneatur Sacerdos celebrare ante confessionem, tenetur peracto sacrificio quam primùm confiteri; & Alexander VII. sequentes propositiones damnavit. 38. Propositio damnata. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quam primùm, est consilium non præceptum.* 39. Propositio damnata. *Illa particula* quam primùm, *intelligitur cùm Sacerdos suo tempore confitebitur.*

Conc. Trid. sess. 13. cap. 7.

Decret. Alexandri VII. 18. Martii 1666.

Ex quibus concludi poteſt, idem dicendum
Te de reliquis Sacramentis ; quia ex Triden-
no, quamvis major adhibenda ſit præpara-
o ad recipiendam Euchariſtiam quàm ad alia
acramenta, neceſſarius tamen ſemper eſt
atus gratiæ, pro adminiſtrandis omnibus Sa-
ramentis ; ac proinde neceſſariæ ſunt omnes
iſpoſitiones, quas requirit Concilium, ut ha-
eatur certitudo moralis, quod quis non ſit in
atu peccati mortalis ; proindéque tenetur
uis confiteri habitâ Confeſſoris copiâ, ſi ſe no-
erit eſſe in peccato mortali, cùm Concilium
udicaverit hanc diſpoſitionem requiri ad ha-
endam illam certitudinem moralem.

Secundò, quia nunquam poteſt eſſe vera
ontritio, quando quis ſe peccati mortalis
eum agnoſcens negligit confiteri, habitâ co-
iâ Confeſſoris: nam ut vera ſit contritio, de-
et continere firmum propoſitum confitendi
uam primùm, nec confeſſionem proinde ne-
ligere, quando ejus faciendæ habet faculta-
em ; atqui conſtat in caſu propoſito, eum
ti ſolo contritionis actu contentus eſt priuſ-
uam Sacramentum adminiſtret, non habere
oc firmum propoſitum confitendi quam pri-
nùm, cùm id non curet, licèt id poſſit com-
modè facere ut ſupponimus ; certum igitur eſt,
jus contritionem non eſſe veram.

Quæſt. 5. Eſt-ne peccatum omittere aut
iutare aliquam ex ceremoniis ab Eccleſia
ræſcriptis in Sacramentorum adminiſtra-
one ?

Reſp. Utique peccatum eſt, ut expreſsè de-
nit Concilium Tridentinum his verbis : *Si
uis dixerit, receptos & approbatos Eccleſiæ
atholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum
dminiſtratione adhiberi conſuetos, aut com-
emni, aut ſine peccato à Miniſtris pro libito*

Conc. Trid. ſeſſ. 7. Can. 13. De Sacra. in genere.

omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiæ Pastorem mutari posse, anathema sit.

Quæst. 6. Est-ne necessarium ad validitatem Sacramentorum, ut is qui ea confert, sit Minister ad id specialiter deputatus?

Resp. Est absolutè necessarium; ait enim Catechismus Concilii Tridentini: *Non minùs enim Ministrorum Officio, quàm materiâ & formâ ad Sacramenta conficienda opus esse, perpetuâ sanctorum Patrum traditione confirmatum est.*

Catechis. Conc. Trid. *De Sacrament. in genere.*

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit Christianos omnes in verbo & omnibus Sacramentis administrandis, habere potestatem, anathema sit.*

Conc. Trid. sess. 7. Can. 10. *De Sacr. in genere.*

Et ratio est, quia cùm Sacramenta non operentur nisi virtute supernaturali, non possunt validè administrari nisi serventur omnia, quæ à Jesu-Christo in eorum institutione præscripta sunt. Unde necessarium est ut is qui illa administrat, receperit ab eo hanc potestatem, & ad id fuerit specialiter deputatus. Videbimus autem agendo de Sacramentis in particulari, quinam sint Ministri à Deo destinati ad ea conferenda.

Quæst. 7. Quænam sunt aliæ dispositiones requisitæ in Ministro Sacramentorum?

Resp. Præter intentionem quam habere debet faciendi quod facit Ecclesia, administrare ea debet maxima cum devotione interna & externa, ac proinde, ut ait Divus Carolus: *Sacramentum aliquod cùm ministrat ut id magna cum religione præstet, singula verba, quæ ad illius formam rationemque pertinent, omni animi attentione & pietate distinctè pronuntiabit, & clara item voce, ut ab illis audiatur quibus ministratur. Sacras item preca-*

D.Carol. act. p. 4. *De Sacram. administratione.*

ones sanctè graviterque dicet. Solemnes prærea alios ritus ceremoniasque ita decenter ɔservabit, ut veluti ante oculos ponere viɛatur eximia illa dona, quæ in eo Sacraento continentur.

Ita verò demùm in omni Sacramenti admistratione se geret, ut non actione solùm to-, sed vultu etiam illos qui adsunt incitet l pietatem & devotionem.

Illudque norit præterea Officii sui esse, & ic sancta administrandi ratione, & præteɑ assiduis orationibus & doctrina & omni ɩcerdotali industria, fideles sibi commissos les efficere, quibus dignè utiliterque Sacraɲnta ministrari possint.

Hìc autem non erit abs re advertere, quod er alios Casuistarum errores, seu allucinanes, duas sequentes propositiones damnavit cta Sedes.

ʾrima propositio damnata. *Non est illicin in Sacramentis conferendis sequi opinion probabilem de valore Sacramenti, reɑ̀ tutiore; nisi id vetet lex, conventio aut ʻculum gravis damni incurrendi.* Innocent. XI. in Decreto contra 65 Propos. die 2. Martii 1679.

Iinc sententiâ probabili tantùm ɤtendum ː est in collatione Baptismi, ordinis Sacer-alis, aut Episcopalis.

.9. Propositio. *Vrgens metus gravis, est ʻa justa Sacramentorum administrationem ɩlandi.*

CAPUT VII.

De Sacramentorum effectibus.

Quæst. I. QUINAM sunt effectus Sacramentorum ?

Resp. Duo præcipui : primus est character, quem imprimunt in anima, juxta illud Apostoli : *Vnxit nos Deus qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* Apostolus characterem designat dum dicit *signavit nos*, sigillum enim hoc habet peculiare, ut signum aliquod imprimat.

2. Corinth. cap. I.

Secundus autem magisque præcipuus Sacramentorum effectus, est gratia sanctificans, quam Sacramenta communicant, juxta illud Apostoli *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ.*

ad Ephes. c. 5.

Quæst. 2. Quid est caracter ?

Resp. *Character*, ut dicitur in Decreto Eugenii, *Est spirituale quoddam signum à cæteris distinctivum, animæ indelebiliter impressum* Hæc definitio satis explicabitur per responsa sequentibus quæstionibus danda.

Decret. Eug. IV. in Conc. Florent. in Instr. ad Armenos.

Quæst. 3. Quænam Sacramenta imprimunt characterem ?

Resp. Definitum est à Concilio Tridentino, tria esse Sacramenta quæ characterem imprimunt. *Si quis dixerit*, inquit, *in tribus Sacramentis, Baptismo, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit.*

Conc. Trid. sess. 7. Can. 9. *De Sacram. in genere.*

Rationem quam tradit Divus Bonaventura, naturam characteris plenius explicabit ; *Quo-*

S. Bonav. 6. p. brevilo.

m, inquit, *triplex est status fidei secun- m quem habet fieri distinctio in populo ristiano, in acie Ecclesiastica Hierarchia: licet status fidei genita, roborata, & multiplicata. Secundùm primum fit distinctio fidem ab incredulis; per secundum fit distinc- fortium ab infirmis & debilibus. Secun- m tertium fit distinctio Clericorum à Laï- . Hinc est, quod illa Sacramenta, qua re- iunt triplicem fidei statum pradictum, aracteres imprimunt, per quos indelebiliter pressos semper distinguunt: ac per hoc nun- am iterari possunt. Quoniam ergo Baptis- us respicit statum fidei genita, in quo popu- Dei distinguitur ab incredulis, ut Israëli- ab Ægyptiis. Et Confirmatio respicit statum ei roborata, in quo distinguitur populus tis ab infirmis, sicut pugiles ab his qui ad gnam non sunt idonei. Et Ordo respicit sta- n fidei multiplicata, in quo distinguitur erus à Laïcis, sicut Levita ab aliis Tribu- s. Hinc est quod in his tantum tribus Sa- amentis characteres imprimuntur.* qui'i. cap. 6. De Sacram. iteratione.

Idem luculenter explicat sanctus Thomas: *cramenta*, inquit, *nova legis ad duo ordi- ntur, videlicet ad remedium contra pecca- , & ad perficiendum animam in his qua tinent ad cultum Dei secundùm ritum ristiana vita. Quicumque autem ad ali- id certum deputatur, consuevit ad illud signari, sicut milites; qui adscribebantur militiam, antiquitùs solebant quibusdam racteribus corporalibus insigniri: eo quod utabantur ad aliquid corporale. Et ideo n homines per Sacramenta deputentur ad quid spirituale pertinens ad cultum Dei, sequens est quod per ea fideles aliquo spiri- li charactere insigniantur.* D. Tho 3. p. q. 63. art. 1. in corp.

Quamvis autem homo per omnia Sacramenta fiat particeps Sacerdotii Christi, utpotè percipiens aliquem ejus effectum, scilicet gratiam: non tamen per omnia Sacramenta deputatur ad aliquid agendum, vel recipiendum, quod pertinet ad cultum Sacerdotii Christi, sed tantùm per tria prædicta: *Ad agens in Sacramentis*, inquit idem sanctus Thomas, *pertinet Sacramentum Ordinis: quia per hoc Sacramentum deputantur homines ad Sacramenta aliis tradenda. Sed ad recipientes pertinet Sacramentum Baptismi: quia per ipsum accipit potestatem recipiendi alia Ecclesiæ Sacramenta: unde Baptismus dicitur esse janua omnium Sacramentorum. Ad idem etiam ordinatur quodammodo Confirmatio, ut infra dicetur: & ideo per hæc tria Sacramenta Character imprimitur.*

D Tho. ibid. a. 6. in corp. & ad 1.

Quæst. 4. Character est-ne indelebilis?

Resp. Id jam diximus ex Tridentino supra relato, &, ut ait Divus Thomas, *Post hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam: Sicut etiam militaris character remanet in militibus post adeptam victoriam, & in iis qui vicerunt, ad gloriam; & in his qui sunt victi, ad pœnam.*

D. Tho. 3. p. q. 63. art. 5. ad 3.

Quæst. 5. Sacramenta imprimunt-ne characterem in iis qui illa recipiunt in statu peccati mortalis?

Resp. Imprimunt certè, modò dispositiones omnes necessariæ ad validitatem Sacramenti, adhibeantur, tum à conferente, tum à suscipiente Sacramentum. *Satis eluxit*, ait Divus Augustinus relatus in Canone, *Pastoribus Ecclesiæ Catholicæ, & ovem quæ foris errabat & dominicum characterem foris accipiebat, venientem ad Christianæ unitatis salutem ab*

Can. *Quomodo.* De *Consecr.* dist. 4.

rore corrigi : Characterem tamen dominium in ea agnosci potiùs quàm improbari : uandoquidem , ipsum characterem multi lu- , & lupis insigunt. Hoc est iis qui cum ava dispositione Sacramenta suscipiunt.

Quæst. 6. Quinam sunt effectus characte- ; ?

Resp. Ex Divo Thoma, Character præcipuè :s habet effectus in anima. *Divinus cultus,* Divus Thomas , *consistit vel in recipiendo qua Divina , vel in tradendo aliis ; ad rumque autem horum requiritur quædam tentia : nam ad tradendum aliquid aliis, quiritur quædam potentia activa : ad recindum autem requiritur potentia passiva : ideo character importat quamdam potenm spiritualem ordinatam ad ea quæ sunt vini cultus :* Et ideo primus effectus chateris est quædam potentia spiritualis , orata ad ea quæ sunt Divini cultus : & hæc tentia est aut activa aut passiva : passiva in :ramento Baptismi , qua homo fit capax ad ı Sacramenta recipienda : activa verò in Samentis Confirmationis & Ordinis , quoniam dem per confirmationem , homo fit idos ad profitendam fidem , per Ordinem verò conferenda aliis Sacramenta. D. Tho. 3. p. q. 63. art. 2. in corp.

Secundus effectus characteris , ut tradit n Doctor , est character Christi. *Manifest est* , ait Divus Thomas , *quòd character ramentalis specialiter est character Christi cujus Sacerdotio configurantur fideles secùm Sacramentales characteres , qui nihil d sunt quàm quædam participationes Saotii Christi ab ipso Christo derivatæ.* Uni per Sacramenta characterem recipit, isto fit similior , quàm is qui non recipit. D. Tho. ibid. a. 3. in corp.

ertium autem effectum sic explicat Divus

D. Tho. ibid. art. 3. ad 3.

Thomas: *Dicendum quòd charactere distinguitur aliquis ab alio per comparationem ad aliquem finem in quem ordinatur qui characterem accepit: Sicut dictum est de charactere militari, quo in ordine ad pugnam distinguitur miles Regis à milite hostis.* Et ita character distinguit fideles Christi à mancipiis diaboli. Propter hæc tria character varia sortitur nomina; quia enim nos aptos reddit ad suscipienda vel dispensanda Sacramenta seu ad peculiaria quædam Christianæ Religionis Officia Deo consecrat, dicitur hominis consecratio, sanctificatio, & ad Dei cultum dedicatio; quia autem nos Christo Domino speciali ratione configurat, dicitur potestas recipiendi, vel dandi Sacramenta & sacra; quia denique unum hominem ab altero, v. g. baptizatum à non baptizato, confirmatum à non confirmato, Sacerdotem denique à Laïco secernit, sigillum à sanctis Patribus appellatur.

Quæst. 7. Sacramenta conferunt-ne gratiam?

Resp. Ut habetur in Decreto Concilii Florentini, *Septem sunt Sacramenta novæ legis, quæ multum ab antiquis differunt; illa enim non causabant gratiam, sed eam solùm per Passionem Christi dandam figurabant: Hæc verò nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.*

Decret. Eug. IV. in Concil. Florent.

Si quis dixerit, inquit Concilium Tridentinum, *Sacramenta novæ legis non continere gratiam quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantùm externa sint accepta per fidem gratiæ vel justitiæ, & notæ quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus, anathema sit.*

Concil. Trid. sess. 7. Can. 6.

Hausit hanc veritatem Ecclesia ex Scriptura :ra & sanctis Patribus. Joannis 3. *Nisi quis natus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, non test introïre in Regnum Dei*: Ubi regenera-) spiritualis quæ fit per gratiam, tribuitur uæ Baptismi, & Spiritui sancto: aquæ quim, tanquam causæ instrumentali, & Spiri--sancto ut causæ principali. Quare Divus gustinus explicans prædicta verba Joannis, :, *Non enim scriptum est, Nisi quis rena-* D. Aug. Epist. 23. *s ex parentum voluntate, aut ex offeren-im, vel ministrantium fide: sed, nisi quis natus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto*: uod clarè satis ostendit, dici non posse secundùm sanctum Augustinum, fidem confe-itis aut suscipientis Sacramentum esse caun gratiæ, sed solùm aquam cum Spiritu-·cto.

:t Divus Paulus ad Ephesios cap. 5. ait: *iristus dilexit Ecclesiam & tradidit semet-um pro ea, mundans eam lavacro aqua verbo vitæ.* Et ad Titum cap. 3. dicit: *lvos nos fecit per lavacrum regenerationis:* quo constat, Sacramenta esse causas nos-: salutis gratiam conferendo.

ianctus Thomas, ait; *Ex multis Sancto* D. Tho. 3. p. q. 62. art. 1. in corp. *n authoritatibus habetur, quod Sacramen-nova legis non solùm significant, sed cau-t gratiam; & ideo dicendum quod duplex causa agens principalis & instrumentalis: ncipalis quidem operatur per virtutem sua na cui assimilatur effectus, sicut ignis suo ıre calefacit; & hoc modo, nihil potest fare gratiam nisi Deus, quia gratia nihil id est quàm quædam participata similitu-ıatura divina secundùm illud. 2. Petr. 1.* AGNA NOBIS ET PRETIOSA NAVIT, UT DIVINÆ SIMUS

CONSORTES NATURÆ. *Causa verò instrumentalis non agit per virtutem suæ formæ, sed solùm per motum quo movetur à principali agente. Vnde effectus non assimilatur securi, sed arti, quæ est in mente artificis. Et hoc modo Sacramenta novæ legis gratiam causant: adhibentur enim ex divina ordinatione hominibus ad gratiam in eis causandam. Vnde Augustinus dicit, contra Faustum cap. 19. hæc omnia (scilicet Sacramenta) fiunt & transeunt; virtus tamen (scilicet Dei) quæ per illa operatur, jugiter manet. Hoc autem propriè dicitur instrumentum, per quod aliquis operatur. Vnde ad Titum 3. dicitur:* SALVOS NOS FECIT PER LAVACRUM REGENERATIONIS.

Quæst. 8. Quomodo Sacramenta novæ Legis conferunt gratiam?

Resp. Sacramenta conferunt gratiam, ut aïunt Theologi, *Ex opere operato*, hoc est illam conferunt immediatè ex se ipsis, per virtutem receptam à Passione Christi, qui nostram operatus est salutem; ita ut non solùm intuitu meritorum conferentis, aut suscipientis Sacramentum gratia conferatur, sed intuitu meritorum Christi, qui instituit Sacramenta eisque hanc virtutem communicavit.

Quod quidem probatur primò ex Divo Thoma qui ait: *In Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi, quam habet in quantum est instrumentum Passionis Christi jam perfectæ*: Quod nos vocamus producere gratiam *Ex opere operato*, ut jam diximus.

D. Tho. 3. p. q. 70. art. 4. in corp.

Probatur secundò authoritate sancti Leonis Papæ: *Originem*, inquit, *quam sumpsit in utero Virginis, posuit in fonte Baptismatis, dedit aquæ quod dedit matri: virtus enim Altissimi & obumbratio Spiritus-sancti quæ fe-*

S. Leo. Sermone 5. *De Nativit. Domini.* versus finem.

ut Maria pareret Salvatorem, eadem facit regeneret unda credentem.

Denique Concilium Tridentinum sic habet: *quis dixerit per ipsa nova legis Sacramenta opere operato non conferri gratiam, anaema sit.* Concil. Trid. sess. 7. Can. 8.

Quæst. 9. Quomodo Sacramenta legis vete-, id est Mosaïcæ, conferebant gratiam?

Resp. Illam conferebant tantùm ex opere erantis, hoc est non per virtutem quæ fuein ipsis ex meritis Passionis Christi, seu ex ere operato, sed dumtaxat intuitu solius :riti, & dispositionis, quæ erat in recipienus.

Probatur primò ex supradicta authoritate genii IV. in Concilio Florentino, ubi ait: *cramenta nova legis multum à Sacramen- differunt antiqua legis; illa enim non ısabant gratiam, sed eam solùm per Passion Christi dandam esse figurabant: hac venostra, & continent gratiam, & ipsam nè suscipientibus conferunt.* Quod evidenprobat Sacramenta veteris legis non consse gratiam *Ex opere operato*; quoniam cone gratiam *Ex opere operato*, est eam proere per virtutem, quæ in ipsis sit ex meritis ionis Christi: Concilium autem definivit ramenta antiquæ legis, non habuisse in se m virtutem.

Quod explicat sanctus Augustinus his ver-: *Alia sunt Sacramenta dantia salutem, promittentia Salvatorem: Sacramenta i Testamenti dant salutem; Sacramenta ris Testamenti promiserunt Salvatorem: ata sunt Sacramenta, facta sunt faciliopauciora, salubriora, feliciora.* Quæ a satis ostendunt, Sacramenta veteris leıon contulisse gratiam, per virtutem ali- D. Augustinus in Psal. 73.

quam quæ in ipsis fuerit; quoniam si ita contulissent, tantam vim, & virtutem habuissent, ut Sacramenta novæ legis: quod quidem contrarium est Scripturæ sacræ, & sanctis Patribus.

D. Th. 1. 2. q. 103. art. 2. in corp.

Denique sanctus Thomas ait; *Veteris legis cæremonia non poterant in se continere realiter virtutem profluentem à Christo incarnato & passo, sicut continent Sacramenta novæ legis, & hoc est quòd ad Galatas* 4. *Apostolus vocat ea*, egena & infirma Elementa: *Infirma quidem, quia non possunt à peccato mundare: sed hæc infirmitas provenit ex eo quòd sunt egena, id est eo quòd non continent in se gratiam.*

Hîc autem advertendum est quod quando asserimus, Sacramenta novæ legis producere gratiam per virtutem, quæ in ipsis sit, ita explicantes illud Tridentini *Ex opere operato*, non intendimus, quod Concilium, aut Eugenius Papa determinaverit, credendum esse sub pœna anathematis, Sacramenta nostra producere gratiam per virtutem, qualitatem, aut motionem physicam, ut explicant discipuli Divi Thomæ, à quo ne punctum quidem recedimus; scimus enim sententiam aliorum Theologorum, qui Causalitatem tantum moralem circa gratiam tribuunt Sacramentis novæ legis, propugnari etiam posse, ut conformem Doctrinæ Concilii Tridentini & traditioni.

Durandus in 4. dist. 1. q. 4. n. 19.

Alia est etiam opinio, ut ait Durandus, *antiqua, & sine calumnia, & magis, ut mihi videtur, consona dictis Sanctorum: scilicet quod in Sacramentis non est aliqua virtus causativa gratiæ, characteris vel cujuscumque dispositionis seu ornatus existentis in anima; sed sunt causa sine qua non confertur gratia; quia ex divina pactione vel ordina-*

me sic fit quòd recipiens Sacramentum, reciat gratiam nisi ponat obicem, & recipit atiam non à Sacramento, sed à Deo: Nec ea deflectere videtur Divus Bernardus, dum t, *Sicut Canonicus investitur per librum, bbas per baculum, Episcopus per baculum annulum simul, sic diversa gratia diversis nt tradita Sacramentis.* D. Bernard. serm. *De Cœna Domini.*

Quare sapienter notavit Cardinalis Bellarmus, lib. 2. de Sacram. cap. 1. §. *Secundò tandum.* Satis esse in hac re credere, quod tificatio fidelium sequatur ex eo quod quis ipit Sacramentum, v. g. Baptismum: *Vt è ex eo quòd quis baptizatur, sequatur ut ificetur.*

Quod quidem clariùs explicatum est ab illrissimis viris Valemburgis in doctissimis Controversiis parte 3. q. 2. ubi dicitur: *fficultas est de Sacramentorum efficacia. non quæritur an Sacramenta sint causa marie & propriè effectivè illius gratiæ qua fertur, hoc enim solius Dei est; sed an ex e operato sequatur gratia.*

Quam quidem explicationem hîc inserenı judicavi; quia explicatio horum termium *Ex opere operato* ita planè confundit futatque hæreticos, ut eorum plurimi hoeam agnoscant, eique lubenter subscri; quin etiam eorum nonnulli plura dixe, quàm necessarium foret, absolutè lodo, ut Catholici habeantur in hac parte. ugo enim Grotius, celebris Calvinista, in otatione ad consultationem Cassandri, arlo tertio ait: *Errant qui Sacramenta esse nt signa tantùm accepta gratiæ, non n instrumenta per quæ Deus operatur. Voenim Deus per Sacramenta dare & augratiam, ut honoraret Ecclesiam cui tra-*

dita sunt Sacramenta, ad nos ipsi Ecclesiæ incorporandos: requiritur quidem in adultis dispositio ut dicitur in Missa: QUORUM FIDES TIBI COGNITA EST ET NOTA DEVOTIO: *Verùm efficacia non istis dispositionibus tribui solet, sed Deo, & hoc est quod dicitur ex opere operato.*

Quæst. 10 Videtur quod Circumcisio contulerit gratiam *Ex opere operato*, cùm plerumque illam suscipientes elicere non possent actus fidei, & aliarum virtutum, quibus gratia potuisset illis conferri intuitu meritorum, quod Theologi vocant conferre gratiam *Ex opere operantis?*

Resp. Divus Thomas huic difficultati sic respondet: *Dicendum quod in Circumcisione conferebatur gratia, aliter tamen quàm in Baptismo: nam in Baptismo confertur gratia ex virtute ipsius Baptismi, quam habet in quantum est instrumentum Passionis Christi jam perfectæ. In Circumcisione autem conferebatur gratia, non ex virtute Circumcisionis, sed ex virtute fidei Passionis Christi, cujus signum erat Circumcisio. Ita scilicet quod homo qui accipiebat Circumcisionem, profitebatur se suscipere talem fidem; vel adultus pro se, vel alius pro parvulis; unde & Apostolus dicit, Rom.* 4. quod Abraham accepit signum Circumcisionis, signaculum justitiæ fidei; *quia scilicet justitia erat ex fide significata, non ex circumcisione significante.*

D. Th. 3. p. q. 70. art. 4. in corp.

Quæst. 11. Sacramenta novæ legis conferunt-ne majorem gratiam illa suscipientibus majore cum dispositione?

Resp. Utique plus gratiæ conferunt magis dispositis, non solùm gratiæ, quæ datur intuitu solius meriti, & solius dispositionis recipientium, quam Theologi vocant *Ex opere operantis,*

erantis, sed etiam illius gratiæ, quam Sa-
amenta conferunt ex virtute recepta à Passio-
Christi, quam Theologi vocant *Ex opere*
erato; ut enim ait Divus Thomas, *Quam-*
s Baptismus ut Passio Christi quæ in eo ope-
tur, quantum est de se æqualem respectum
l omnes habeat: quia tamen quidam ad
ptismum cum majori præparatione fidei &
votionis accedunt aliis, ideo quidam aliis
jorem gratiam consequuntur. Hoc autem
elligi debet de gratia quam Theologi vo-
it *opus operatum*, quæ provenit ex virtute
æ est in Sacramentis per Passionem Christi;
n ex Divo Thoma hæc virtus nobis com-
nicetur juxta dispositionem, cum qua reci-
ius Sacramenta.

D. Tho. 4. sent. dist. 4. q. 1. art. 3. quæstiuncula 2. in resp. ad 2.

Quæst. 12. Licet-ne aliquid exigere pro ad-
istratione Sacramentorum?

esp. Illud prohibitum est omni Jure divi-
& humano, veraque est simonia, cum
ninus noster Jesus-Christus expressè pro-
iit, cùm dixit Ministris suis, *Gratis acce-*
s, gratis date. Hinc Concilium Tribu-
se relatum in Canone, ait: *Dictum est so-*
in quibusdam locis pro perceptione Chris-
's nummos dari, similiter pro Baptismo
ommunione. Hoc simoniacæ hæresis s-
detestata est sancta Synodus, & anathe-
zavit, & ut de cætero nec pro ordinatio-
nec pro Chrismate, vel Baptismo, vel
alsamo, nec pro sepultura vel Commu-
quidpiam exigatur, statuit: sed gra-
ma Christi gratuita dispensatione do-
r.

Matth. 10. v. 8.

Can. Dictum. 1. q. 1.

icilium Generale Lateranense ralatum in
ne, ait: *Cùm in Ecclesiæ corpore omnia*
it ex charitate tractari, & quod gratis

Can. *Cùm in Ecclesiæ*. De Simonia.

receptum est, gratis impendi: horribile nimis est, quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro Episcopis vel Abbatibus seu quibuscumque personis Ecclesiasticis ponendis, in sedem, sive introducendis Presbyteris in Ecclesiam, nec non & pro sepulturis & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, seu aliis Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur; non attendentes, quod tantò graviora sunt crimina, quantò diutiùs infelicem animam tenuerunt alligatam. Ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro personis Ecclesiasticis deducendis in sedem, vel Sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis seu benedicendis nubentibus, seu aliis Sacramentis conferendis, seu collatis, aliquid exigatur districtiùs prohibemus. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum.

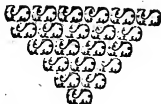
Conc. Aquense tit. de Sacram. ann. 1585.

Id ipsum variis temporibus ab aliis Conciliis damnatum est, sic enim loquitur Concilium Aquense. *Illud præterea diligenter caveant, ne pro illis administrandis ab ullo, vel omnium rerum inope Sacerdote, verbis aut etiam signis quicquam prorsus vel minimum quovis modo petatur, exigaturve.... Quod si quis contra fecerit, is graviter ab Episcopo, pro culpæ ratione, puniatur non avaritiæ tantùm labe notatus, sed etiam simoniacæ pravitatis reus.*

Rituale Rom.

Denique *Rituale Rom. de iis quæ in Sacramentorum administr. generaliter observanda sunt. Illud porro diligenter caveat, ne in Sacramentorum administratione aliquid, quavis de causa vel occasione, directè vel indi-*

'è exigat aut petat; sed ea gratis minis- ', & ab omni simonia atque avaritia sus- one, nedum crimine longissimè absit. Si d verò nomine eleemosyna, aut devotionis l:o, peracto jam Sacramento, spontè à libus offeratur, id licitè pro consuetudine rum accipere poterit, nisi aliter Episcopo :atur.

TRACTATUS SECUNDUS.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

CAPUT PRIMUM.

De definitione, institutione, & necessitate Baptismi.

Quæst. 1. QUID est Baptismus?

Resp. Divus Thomas, post Magistrum sententiarum, sic ipsum definit: *Baptismus est ablutio corporis exterior, facta sub forma præscripta verborum*, à Christo Domino instituta, propter regenerationem spiritualem.

D. Th. 3. p. q. 66. art. 1. in corp.

Dicitur *Ablutio exterior*, quia, ut ait Divus Thomas, ablutio sanctificationem hominis operatur: additur, *Sub præscripta forma verborum*, in quo consistit forma Sacramenti; *Instituta ad spiritualem regenerationem*, quæ proprius est hujus Sacramenti effectus, per quem ab aliis differt.

Quæst. 2. Quotuplex est Baptismus?

Resp. Unus tantum propriè loquendo est Baptismus, ut ait Apostolus, *Una fides, unum Baptisma*. Potest tamen dividi in tria Baptismata, quæ tamen includuntur, ut ait

ad Ephes. 4.

ivus Thomas, in Baptismo aquæ. *Alia duo* aptismata, inquit, *includuntur in Baptiso aqua*; quia ut vera sint, supponere debent suscipiente, desiderium seu votum Baptisi aquæ. D. Th. 3. p. q. 66. art. 11. ad 1.

Quæst. 3. Quinam sunt hi tres Baptismi?

Resp. Primus est Baptismus Fluminis, sive quæ; secundus Baptismus sanguinis, seu marrium, ab effectu effusionis ejus. Tertius est aptismus Flaminis, seu propositum suscipiendi Baptismum modo debito, conjunctum um perfecto Dei amore, quo movetur ad edendum ac pœnitendum de peccatis, unde Baptismus pœnitentiæ dicitur.

Divus Augustinus, relatus in Canone, prot efficaciam horum Baptismatum, cùm ait: *aptismi vicem aliquando implere Passionem, latrone illo cui non baptizato dictum est,* odie mecum eris in Paradiso, *non levè documentum, idem Beatus Cyprianus assumit. uod etiam atque etiam considerans, non ntùm Passionem pro nomine Christi, id od ex Baptismo deerat, posse supplere; sed am fidem conversionemque cordis, si fortè celebrandum mysterium Baptismi angustiis mporum succurri non potest. Neque enim la- ille pro nomine Christi crucifixus est, sed meritis facinorum suorum: nec quia cre- lit, passus est, sed dum patitur, credidit. antum itaque valeat etiā sine visibili Sa- mento Baptismi quod ait Apostolus:* Cordè editur ad justitiam, ore autem confessio fit salutem, *in illo latrone declaratum est. d nunc impletur invisibiliter, cùm myste- m Baptismi non contemptus Religionis, sed iculus necessitatis excludit.* Can. Baptismi De Consecrat. dist. 4.

it Innocentius III. relatus in Canone, conus ab Episcopo Cremonensi, an Presbyter

in Ecclesiæ fide mortuus credens se baptizatum, licèt post mortem ejus compertum fuerit, eum non fuisse baptizatum, Ecclesiastica sepulturâ esset donandus, ita respondet. *Inquisitioni tuæ taliter respondemus, Presbyterum quem sine unda Baptismatis extremum diem clausisse significasti: quia in sancta Matris Ecclesiæ fide & Christi nominis Confessione perseveravit, ab originali peccato solutum & cælestis Patriæ gaudium esse adeptum asserimus incunctanter. Lege super hoc lib. 8. Augustini de civitate Dei, ubi inter cætera legitur:* Baptismus invisibiliter administratur, quem non contemptus Religionis, sed articulus necessitatis excludit. *Librum etiam B. Ambrosii, de obitu Valentiani, idem asserentis revolve. Sopitis igitur quæstionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua juges preces hostiasque Deo offerri jubeas pro Presbytero memorato.*

Cap. *Apostolicam.* De Presbyt. non Baptizato.

Hæc summi Pontificis monitum de sequendis omninò Patrum sententiis, notet Christianus Lector; quia in quæstionibus moralibus decidendis, hoc tempore valdè utile & necessarium est, ejusque moniti prætermissio, varios circa mores errores, hoc præsertim sæculo, invexit.

Quæst. 4. Quandonam institutus fuit Baptismus à Christo Domino?

Resp. Sentiunt communiter Patres, Baptismum institutum fuisse à Christo Domino cùm à Joanne baptizatus fuit in Jordane.

Divus Augustinus sic ait; *Ex quo Salvator in aqua se mersit, ex eo omnium gurgitum tractus cunctorumque fontium venas Mysterio Baptismatis consecravit, & quisquis ibi in nomine Domini baptizari voluit, non tam illum mundi aqua diluit, quàm Christi unda*

D. Aug. *Serm.* 36. de Temp.

rificat. Salvator autem ideo baptizari vo-
't, non ut sibi munditiam acquireret, sed
nobis fluenta mundaret.

Sanctus autem Ambrosius : *Baptizatus est* *go Dominus*, inquit, *non mundari volens,* *l mundare aquas ; ut abluta per carnem* *bristi, qua peccatum non cognovit, Baptis-* *atis jus haberent.* D. Ambros. lib. 2. in Lucam cap ult.

Et rationem affert Divus Thomas, cùm ait : *cramenta ex sui institutione habent quod* *iferant gratiam. Vnde tunc videtur aliquod* *cramentum institui, quando accipit virtu-* *n producendi suum effectum : hanc autem* *rtutem accepit Baptismus, quando Christus* *baptizatus, unde tunc verè Baptismus* *stitutus fuit, quantùm ad ipsum Sacra-* *ntum.* D. Th. 3. p. q. 66. art. 2. in corp.

Quæst. 5. Quonam tempore incepit obli- tio suscipiendi Baptismum ?

Resp. Respondeo cum Divo Thoma : *Ne-* *ßitas utendi Sacramento Baptismi indicta* *t homini post Passionem & Resurrectionem :* *n quia in Passione Christi terminata sunt* *uralia Sacramenta, quibus succedit Bap-* *ìmus, & alia Sacramenta novæ legis ; tum* *am quia per Baptismum configuratur homo* *ßioni & Resurrectioni Christi, in quantum* *ritur peccato, & incipit novam vitam. Et* *o oportuit Christum priùs pati & resurgere* *àm hominibus indiceretur necessitas se con-* *urandi morti & Resurrectioni ejus.* D. Th 3. p. q. 66. art. 2. in corp.

Videtur etiam quod obligatio & necessitas ptismi incepit tantùm post diem Pentecos- ; quia, ut ait Concilium Tridentinum, *tificatio, post Evangelium promulgatum,* *e lavacro regenerationis, aut ejus voto* *i non potest* : Videmus autem Apostolos priùs Evangelium promulgasse aut Bap- Concil. Trid. sess. 6, cap. 4.

tiſmi neceſſitatem ad ſalutem ſignificaſſe quàm die Pentecoſtes.

Quæſt. 6. Cujuſnam neceſſitatis eſt Baptiſmus ad ſalutem?

Reſp. Non ſolùm eſt neceſſarius, neceſſitate præcepti, ſed etiam neceſſitate medii; adeo ut ſi quis non ſit baptizatus, nunquam introïre poſſit in regnum cælorum. Quod quidem clarè patet ex dictis Chriſti Dòmini. Joannis 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-ſancto, non poteſt introïre in regnum Dei*, quæ verba explicans Divus Ambroſius, ait; *Vtique nullum excepit, non infantem, non aliqua præventum neceſſitate.* Hoc autem propriè dicitur neceſſarium neceſſitate medii, ſine quo finis obtineri non poteſt.

S. Ambroſ. lib. 2. *De Abraham.* cap. ultimo.

Patet etiam ex Divo Auguſtino. *Noli credere, noli dicere*, inquit, *noli docere, infantes antequam baptizentur, morte præventos pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.*

D. Aug. lib. 3. cap. 9. *De anima & ejus origine.*

Idem Divus Auguſtinus in Epiſtola 28. ad Hieronymum ait, *Quiſquis dixerit quòd in Chriſto viviſicabuntur etiam parvuli, qui ſine Sacramenti hujus participatione de vita exeunt: hic profectò & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam; ubi propterea cum baptizandis parvulis feſtinatur & curritur, quia ſine dubio creditur, aliter eos in Chriſto omninò vivificari non poſſe.*

Quæſt. 7. Eſt-ne neceſſarium ad ſalutem, ſuſcipere in re Baptiſmum, an ſufficit ipſum recipere in voto?

Reſp. Reſpondeo ex Divo Thoma: *Sacramentum Baptiſmi dupliciter poteſt alicui deeſſe: uno modo & re & voto, quod contingit illis qui nec baptizantur, nec baptizari volunt,*

D. Tho. 3. p. q. 68 art. 2. in corp.

uod manifestè ad contemptum Sacramenti rtinet, quantùm ad illos qui habent usum beri arbitrii; & ideo hi quibus hoc modo eest Baptismus, salutem consequi non possunt, quia nec sacramentaliter, nec mentaler Christo incorporantur, per quem solum t salus. Alio modo potest Sacramentum Bapmi alicui deesse, re, sed non voto; sicut m aliquis baptizari desiderat, sed aliquo su pravenitur morte, antequam Baptismum scipiat. Et talis sine Baptismo actuali salum consequi potest, propter desiderium Bapmi, quod procedit ex fide per dilectionem erante, per quam Deus interiùs hominem nctificat, cujus potentia Sacramentis visiibus non alligatur. Unde Ambrosius dicit Valentiniano qui Cathecumenus mortuus it. Quem regeneraturus eram, amisi: veotamen ille quam poposcit gratiam, non nisit.

Sufficit igitur ad salutem votum suscipiendi ptismum, quod votum potest esse explicin, vel implicitum: explicitum cùm quis u & expressè desiderat Baptismum: implicin cùm aliquid operatur, quod in se includit iderium Baptismi, ut cùm ille qui nihil de otismo audivit, elicit verum contritionis amoris Dei actum; quia tunc verè desideca omnia, quæ sunt necessaria ad salutem, proinde verum habet desiderium recipiendi ptismum, si divinum de Baptismo suscindo scivisset mandatum. Id etiam videtur casu Presbyteri non baptizati, de quo supra estione 3. qui certè habuerat desiderium plicitum saltem Baptismi; quia si scivisset non esse baptizatum, Baptismum sine dubio iisset.

Quæst. 6. Puer natus in deserto, potest-ne

salutem consequi intuitu fidei parentum, aut voti seu desiderii quod habent ut baptizetur?

D. Th. quodlibeto. 6. art. 4. in corp.

Resp. Non potest. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd in pueris nondum habentibus usum rationis non potest esse motus fidei, & dilectionis, aut propositum suscipiendi Baptismum: & ideo non possunt salvari, nisi per Baptismum aquæ vel per Baptismum sanguinis, si propter Christum occidantur. Ex quo non solùm Christiani, sed etiam Martyres fiunt, ut August. dicit de Innocentibus: & sic patet, quòd puer in deserto moriens sine Baptismo, salutem non consequitur.*

CAPUT II.

De Materia Baptismi.

Quæst. 1. QUÆNAM est materia Baptismi?

Resp. Duplex distinguitur materia in Sacramentis, quæ consistunt in usu alicujus rei sensibilis; altera est res ipsa sensibilis, quam Deus instituit, ut sit signum & causa gratiæ, quæ producitur per Sacramentum: altera est usus & applicatio illius materiæ. Prima dicitur materia remota, secunda materia proxima.

Quæst. 2. Quænam est materia remota Baptismi?

Concil. Trid. sess. 7. cap. 1. De Baptismo.

Resp. Est de fide, materiam remotam Baptismi, esse aquam naturalem, ut habetur in Concilio Florentino in Decreto unionis. *Materia Sacramenti Baptismi est aqua vera & naturalis.* Et in Concilio Tridentino sic habetur. *Si quis dixerit, aquam veram & naturalem*

on esse de necessitate Baptismi, *atque ideo erba illa Domini nostri Jesu-Christi*, *Nisi uis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, d metaphoram aliquam detorserit*, *anathema sit.*

Quæst. 3. Quælibet aqua est-ne materia mota Baptismi?

Resp. Divus Carolus, post sanctum Thoam, sic respondet: *Parochus populum Saamenti Baptismi materiam doceat esse omne aturalis aquæ genus*, *sive ea maris sit*, *sive luvii*, *sive paludis*, *sive putei*, *sive fontis*, *ua sine ulla adjunctione aqua dici solet. liis autem liquoribus aut aquis*, *quæ ex flo- bus*, *herbis*, *aliisve id generis exprimuntur*, *ciunturve*; *Baptismum confici non posse endet. Aquam præterea puram mundamque pro Sacramenti dignitate convenire*, *nisi cessitate urgente in qua uti licèt & aquâ lu- lentâ.* D. Carol. Acτor. p. 4. De Baptis. administr.

Attamen, ut ait Divus Thomas: *Si fortè ua admisceatur in tam parva quantitate cui corpori quod compositum magis sit aliud àm aqua*, *sicut lutum magis est terra àm aqua*, *non potest fieri Baptismus.* D. Tho. 3. p. q. 66. art. 4. in corp.

Quæst. 4. Tenetur-ne quis, si fieri possit, in Baptismo aqua Baptismali Benedicta bbato sancto ejusdem anni, aut Sabbato Penostes?

Resp. *Dicendum*, cum Divo Thoma, *quod Benedictio quæ adhibetur aquæ*, *non est necessitate Baptismi*, *sed pertinet ad quann solemnitatem*, *per quam excitatur devofidelium*, *& impeditur astutia dæmonis*, *impediat Baptismi effectum*: Illa tamen edictio, quæ adhibetur aquæ, non est de ssitate Baptismi. *Dicendum* tamen, cum o Thoma, *quod non licet Benedictio-* D. Tho. 3. p. q. 66. art. 3. ad 5. D. Th. in 4. sent. dist. 5. q. 1. art. 1.

quæſt. 1. in corp. *nem prætermittere propter Eccleſiæ inſtitutionem.*

S. Carol. Act. p. 4. De Bapt. adminiſtr. Et ſanctus Carolus ait; *Quod igitur ad hujus Sacramenti materiam pertinet, id animadvertet; ut aqua (quæ materia Sacramenti Baptiſmi eſt) non ſolùm vera naturaliſque ſit, ſed etiam eo ipſo anno (quemadmodum ſanctè cautum eſt) benedicta in Sabbato Paſchæ Reſurrectionis Domini, aut Sabbato Pentecoſtes.* Unde ibidem ſic proſequitur. *Aquam Baptiſmalem (quoniam puram illam quidem, mundam, nitidamque eſſe, ob tanti Sacramenti dignitatem convenit) in ipſo fonte per totum annum, quoad ejus fieri poteſt, tum decorè, tum purè conſervabit. Quam ob cauſam tum fontem pro Sacramenti Majeſtate ex eo præſcripto decenter extructum ornatumque habebit: tum etiam totum ipſius fontis opus undique ita contectum tenebit, ut nec pulvis, nec ulla alia ſordes intrò penetrent, quibus aqua corrumpi, aut impura fieri poſſit.*

Quæſt. 5. Quid agere debet Parochus cum aquam benedictam ad uſum Baptiſmi, corrumpi contigerit, aut quocumque modo exhauſta ſive lapſa eſt?

Reſp. Divus Carolus ibidem ait: *Quod ſi intra annum præ temporis diuturnitate, aliâve cauſâ, illam corrumpi contigerit, in Sacrarium prope fontem Parochus projiciet, ſtatimque & fontem purgabit. Et verò ſi in urbe eſt, ad Metropolitanam; ſi in Diœceſi, ad plebanam Eccleſiam veniet, unde proprio vaſculo nitido aquam Baptiſmalem accipiat, in Parochialemque Eccleſiam ſecretò ferat: ubi quam primùm in fontem effundet, Baptiſmalique aquæ allatæ tantùm etiam aquæ puræ, nitidæ & recentis addet, quantùm ſatis erit.*

Hoc ipsum quoque præstabit, si etiam aqua Baptismalis per annum aliquo modo defecerit.

Quæst. 6. Quid agere debet Parochus cùm aqua Baptismalis aut congelatur aut ita frigida est, ut possit baptizando nocere?

Resp. Ex eodem sancto Archipræsule ibidem: *Quoniam interdum accidit ut in summa hieme aqua Baptismalis vi frigoris congelaciet, aut gelida nimis fiat: tunc ut aliquo calore liquefacta aut calefacta usui ad baptizandum infantem esse possit (cùm animadverti debeat ne illa gelida nimis ei noceat) aliam aquam vase mundo calefactam immisceri licet, quæ aqua calefacta longè paucior sit quàm illa quæ benedicta est. Qua in re cavebit etiam Sacerdos, ne quid aliud commisceat quam aquam puram ac naturalem, quamvis calidam.*

Quæst. 7. Quænam est materia proxima Baptismi?

Resp. Cùm materia proxima, ut præmonuimus, nihil aliud sit, quàm applicatio, & usus materiæ remotæ in Sacramento; constat materiam proximam Baptismi esse ablutionem, ut ait Divus Thomas: *Exterius suppositum sensui est, & ipsa aqua, & ejus usus qui est ablutio.* D. Th. 3. p. q. 66. art. 1. in corp.

Quæst 8. Quot modis conferri potest Baptismus?

Resp. Ut ait Angelicus Doctor, *Aqua sumitur in Sacramento Baptismi ad usum ablutionis corporalis, per quam significatur interior ablutio peccatorum; ablutio autem fieri potest per aquam, non solùm per modum immersionis, sed etiam per modum aspersionis vel effusionis: & ideo quamvis tutius sit baptizare per modum immersionis (quia hoc* D. Th. p. 3. q. 66. art. 7. in corp.

habet communior usus) potest tamen fieri Baptismus per modum aspersionis vel etiam per modum effusionis, secundùm illud Ezechielis 36. Effundam super vos aquam mundam : *Sicut Beatus Laurentius legitur baptizasse, cùm ab eo in craticula super posito se baptizari sanctus Romanus petiisset. Et hoc præcipuè propter necessitatem; vel quia est multitudo baptizandorum, ut patet.* Actor. 2. ubi dicitur, *Quod crediderunt unâ die tria millia & alia de quinque millia : quandoque autem potest imminere necessitas propter paucitatem aquæ vel propter debilitatem ministri.*

Tutius tamen est baptizare juxta usum communiter receptum in Ecclesia, qui tempore Divi Thomæ & antea erat per immersionem, nunc autem per infusionem aquæ super caput baptizandi, & hoc observandum est in praxi.

Quæst. 9. Est-ne necessarium ad validitatem Baptismi ter effundere aquam super baptizandum ?

Resp. Sanctus Thomas sic respondet post Divum Gregorium relatum in Canone *de trina.* de *Consecratione*. dist. 4. quia de hac re consultus fuerat à Leandro Episcopo in Hispania : *Ad Baptismum per se requiritur ablutio aquæ quæ est de necessitate Sacramenti : modus autem ablutionis per accidens se habet ad Sacramentum ; & ideo, sicut ex prædicta autoritate Gregorii patet, quantum est de se, utrumque licitè fieri potest ; scilicet & semel & ter immergere : quia unica immersione significatur unitas mortis Christi, & unitas Deitatis : per trinam autem immersionem significatur triduum sepulturæ Christi : & etiam Trinitas personarum. Sed diversis ex causis, secundùm ordinationem Ecclesiæ, quandoque institutus est unus modus quandoque alius;*

D. Th. 3. p. q. 66. art. 8. in corp.

quia enim à principio nascentis Ecclesiæ quidam de Trinitate malè sentiebant, Christum purum hominem esse existimantes, nec dici filium Dei & Deum nisi propter meritum ejus quod præcipuè fuit in morte; ideo non baptizabant in nomine Trinitatis, sed in commemoratione mortis Christi, & unâ immersione, quod reprobatum fuit in primitiva Ecclesia: Unde in Canonibus Apostolorum, Can. 50. legitur: *Si quis Presbyter aut Episcopus non trinam immersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in Baptismate (quod dari à quibusdam dicitur in morte Domini) deponatur; non enim nobis dicit Dominus: in morte mea baptizate; sed in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Postmodum verò inolevit quorumdam schismaticorum & hæreticorum error, homines rebaptizantium:* Sicut de Donatistis Augustinus narrat, super Joan. 11. *& ideo in detestationem erroris eorum fuit statutum in Concilio* Toletano 4. *quod fieret una sola immersione, ubi sic legitur* Can. 5. *Propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus baptismi immersionem. Sed cessante tali causâ communiter observatur in Baptismo trina immersio. Et ideo graviter peccaret aliter baptizans, quasi ritum Ecclesiæ non observans, nihilominùs tamen esset Baptismus.* Nunc autem loco trinæ immersionis, trina adhibetur effusio, juxta præscriptum Ritualis Romani.

Quæst. 10. In quanam parte corporis fieri debet effusio aquæ, ad validitatem Baptismi? *Resp.* Administrans Sacramentum ter aquam fundere debet super caput baptizandi ad modum Crucis, ut habetur in Rituali Romano. Unde sanctus Thomas ait: *Dicendum*

D. Th. 3. p. q. 68. art. 11. ad 4. *quòd expectanda est totalis egressio pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat. Si tamen primò caput egrediatur in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari, periculo imminente, & non est postea rebaptizandus, si eum perfectè nasci contigerit. Et videtur idem faciendum quacumque alia pars egrediatur, periculo imminente: quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitæ ita consistit, sicut in capite, videtur quibusdam, quod propter dubium, quâcumque alia parte corporis ablutâ, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo.* Idem asserit Divus Carolus, Actor. p. 4. de Baptismi administratione.

Quæst. 11. Licet-ne in casu necessitatis baptizare puerum adhuc existentem in utero matris?

Resp. Non licet, ut ait sanctus Isidorus relatus in Canone: *Qui in maternis*, inquit, *uteris sunt, ideo cum matre baptizari non possunt; quia qui natus adhuc secundùm Adam non est, renasci secundùm Christum non potest: neque enim dici regeneratio in eo poterit, quem generatio non præcessit.*

Can. *Qui in maternis.* dist. 4. *de consecrat.*

Quæst. 12. Licet-ne occidere matrem cum creditur moritura, ut possit baptizari puer quem gestat in utero?

D. Th. 3. p. q. 68. art. 11. ad 3. *Resp* Sanctus Thomas sic respondet: *Dicendum quod non sunt facienda mala ut veniant bona, ut dicitur Romanorum 3. & ideo non debet homo occidere matrem ut baptizet puerum. Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.*

S. Carol. Actor. p. 4. De Sanctus autem Carolus ita monet Parochos: *Parochus aliquando monebit ut obstetrix alia-*

e mulier in partu præsens, si quando ali- uam in parturiendo ita laborantem animad- erterit, ut fœtui periculum mortis probabile ntequam integrè nascatur, immineat: ubi imùm aliquod membrum vitalem motum abens ex matris utero extare videbit, illud qua perfundens, aspergensve nullo nomine npposito baptizet, dicens: Egò te baptizo, c. si quando autem in partu mulier obierit, c fieri admonebit, ut uterus aperiatur, in- que fœtus eductus, si vivit quamprimùm ptizetur. Id verò magna cautione fiat, ut is vivus ex utero extrahatur, & tunc in imis cùm mater verè mortua est, ne pro lute filii mater occidatur. Hæc vero etiam rentes & domesticos, prout opportunitas ret, admonebit, prò fœtu qui in utero est, eum assiduè intiméque precari, ut ille inco- mis in lucem edatur, dignusque sit, ante- uam obeat Baptismi gratiam percipere, ne ne salutis Sacramento decedat. *iis quæ Parochus curet cùm timetur de partu.*

Quæst. 13. Licet-ne baptizare filios Judæo- um aliorumque Infidelium invitis parenti- us?

Resp. Sic respondet Divus Thomas; *Dicen- um quod pueri infidelium filii, aut habent um rationis, aut non habent. Si autem ha- nt, jam quantum ad ea quæ sunt juris di- ni vel naturalis incipiunt suæ potestatis e, & ideo propria voluntate, invitis pa- ntibus, possunt Baptismum suscipere, sicut matrimonium contrahere: & ideo tales ité moneri possunt, & induci ad suscipien- m Baptismum. Si verò nondum habent usum eri arbitrii, secundùm jus naturale, sunt b cura parentum quandiu sibi ipsi providere n possunt. Vnde etiam & de pueris anti- orum dicitur, quod salvabantur in fide* D. Th. 3. p. q. 68 art. 10. in corp.

parentum. Et ideo contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur, sicut etiam si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus: esset etiam periculosum taliter filios infidelium baptizare; quia de facili ad infidelitatem redirent propter naturalem affectum ad parentes. Et ideo non habet hoc Ecclesia consuetudo, quod filii Infidelium, invitis parentibus, baptizentur.

CAPUT III.

De forma Sacramenti Baptismi, & de Baptismo sub conditione.

Quæst. I. QUÆNAM est forma Sacramenti Baptismi?

Resp. Verba formæ Sacramenti Baptismi sunt: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, ut patet ex Concilio generali Lateranensi, relato in tit. *de summa Trinitate*, & ex Tridentino sess. 7. Can. 4. *de Baptismo*. Id autem nos docuit Christus Dominus cùm dixit discipulis: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Quæ quidem verba proferri debent distinctè, nihil omittendo, vel immutando; attentè ac devotè, statim ac infunditur aqua super caput baptizandi. *Hoc non obstante ut ait Eugenius IV. in Decreto unionis in Concilio Florentino: non tamen negamus, quin & per illa verba: Baptizetur talis servus Christi, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, vel: Baptizatur manibus meis talis in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti, verum perficiatur Baptisma; quoniam cum princi-*

Cap. *Firmiter. De summa Trinit. & fide Catholica.*

Matth. 28.

:l:s *causa ex qua Baptismus virtutem habet, t sancta Trinitas: instrumentalis autem sit inister qui tradit exterius Sacramentum, si primitur actus qui per ipsum exercetur mi-strum cum sancta Trinitatis invocatione, rficitur Sacramentum.*

Quæst. 2. Quanam forma utendum est cùm bium est utrum ille qui Baptismum vult suscere, jam fuerit baptizatus?

Resp. Ut habet Innocentius III. relatus in inone: *De quibus dubium est, an baptizati erint, baptizentur his verbis præmissis: Si ptizatus es, non te baptizo; sed si nondum ptizatus es, ego te baptizo.* Can. *De quibus.* De Baptismo.

Quæst. 3 Quid agere debet Parochus in ptismo puerorum, qui fuerunt expositi?

Resp. Respondeo ex Divo Carolo: *Infans positus, si illum baptizatum esse non cons, baptizetur, hâc tamen verborum formu-Si tu es baptizatus, ego non te baptizo, si nondum es baptizatus, ego te baptiso* D. Carol. Act. p. 2. *In Synodo Diœces.* 3. Decreto 11.

r. Quod quidem probatur primò authori-e Divi Gregorii relati in Canone, ubi ait: *rvulos qui à parentibus subtracti sunt, & baptizati sint ignorant, hos ut baptizare ieas secundùm Patrum traditionem, si non erit qui testificetur, ratio poscit.* Can. *Parvulos.* De Consecr. dist. 4.

ecundò probatur ex Concilio Carthaginensi ato in Canone: *Placuit,* inquit Concilium, *infantibus, quoties non inveniuntur cer-imi testes qui eos baptizatos esse sine dubi-ione testentur, absque ullo scrupulo esse ptizandos.* Can. *Placuit.* De Consecr. dist. 4.

Denique sanctus Leo, Leoni Episcopo Ranati scribens ait: *Cùm itaque Baptismi, nihil recordatur qui regenerationis est cu-is, nec alter attestari de eo possit qui sciat cratum, nec ille qui consecratur; scimus* Can. *Cùm itaque.* De Consecr. dist. 4.

qu d m inexpiabile esse facinus, quoties juxta hæreticorum damnata à sanctis Patribus instituta, cogitur aliquis lavacrum quod regenerandis semel tributum est, bis subire, Apostolica reclamante sententia quæ nobis unam prædicat in Trinitate Deitatem, unam in fide confessionem, unum in baptismate Sacramentum. Sed in hoc nihil simile formidatur, quoniam non potest in iterationis crimen venire quod omninò factum esse nescitur: atque ideo, quoties persona talis inciderit, sollicitè primùm examinatione discutite, & longo tempore (nisi fortè supremus finis immineat) indagate, utrum nemo penitùs sit qui testimonio suo juvare possit ignorantiam nescientis: & cùm constiterit hunc qui baptismatis indiget Sacramento, sola inaniter suspicione prohiberi: accedat intrepidus ad consequendam gratiam, cujus in se nullum scit esse vestigium, nec vereamur huic salutis januam aperire, quam nunquam antea docetur ingressus.

Cap. *Ex litterarum.* De Apostatis.

Quæst. 4. Quam pœnam incurreret Sacerdos, qui puerum jam baptizatum iterum baptizaret absque probabili dubio de ejus Baptismo jam suscepto?

Cap. *Licèt.* de *Baptismo.*

Resp. Ut dicitur in Concilio generali Lateranensi: *Si quis baptizatos rebaptizare ausu temerario præsumpserit, excommunicationis mucrone percussus, ab omni officio & beneficio Ecclesiastico deponatur.*

D. Carol. Act. p. 4. *De Baptismi administr.*

Sanctus autem Carolus ait: *Cùm infans qui Baptismo offertur, re diligenter perquisitâ, dubium relinquitur, aut certè non apparet eum baptizatum esse, ut de expositis parvulis dubitari atque ignorari sæpenumero solet. Quod si re accuratè investigatâ, exploratum habuerit, illum formâ servatâ baptizatum*

sse: caveat omninò ne hanc sub conditione aptizandi formam adhibeat, cum sacrilegium committat, si contra fecerit, & illud mpedimentum contrahat, quod sacri Canones irregularitatem vocant.

Unde idem Sanctus, De iis quæ Parochus antequam infans in Ecclesiam ad baptis. defeat. præmonebit. *Cùm vero sæpe aliàs, tum maximè cùm expositum baptizat, hoc gravier monebit, ut omnes quicumque sint, caveant suos, aut alienos filios exponere; tuncque ne exponant in loco publico ubi facilè perient, sed in hospitalibus locisve speciatim eo nomine constitutis: ac præterea collo appensâ illigatâve infantis qui exponitur schedulâ, aut nota alia indicante nomen & Baptismum, ? baptizatus est.*

Quæst. 5. Est-ne baptizandus saltem sub conditione puer qui baptizatus est domi imminente mortis periculo?

Resp. Catechismus Concilii Tridentini sic respondet: *Qua in re diligenter à Pastoribus aliqua providenda sunt, in quibus ferè quotidie neq; sine maxima Sacramenti injuria peccatur; neque enim desunt, qui nullum scelus admitti posse arbitrentur, si quemvis sine delectu cum adjunctione illa baptizent: quare si infans ad eos deferatur, nihil prorsus quærendum putant, an is priùs ablutus fuerit, sed statim ei Baptismum tribuunt: quin etiam quamvis exploratum habeant domi Sacramentum administratum esse, tamen sacram ablutionem in Ecclesia adhibitâ solemni ceremoniâ cum adjunctione repetere non dubitant. Quod quidem sine sacrilegio facere non possunt, & eam maculam suscipiunt, quam divinarum rerum scriptores irregularitatem vocant. Nam ea Baptismi forma ex Alexandri*

Catechismus Concil. Trid. *De Baptismo.* §. 56.

Papæ authoritate, in illis tantùm permittitur, quibus, re diligenter perquisita, dubium relinquitur, an Baptismum ritè susceperint. Aliter verò nunquam fas est, etiam cum adjunctione, Baptismum alicui iterum administrare.

Quæst. 6. Quid agendum est cum baptizatis ab hæreticis, cùm abjurant hæresim ut fidem Catholicam profiteantur?

Resp. Cùm Calvinistæ & Lutherani hujus temporis hæretici, eadem utantur materia, eademque forma, qua Catholici utuntur, rebaptizandi ùtique non sunt post abjurationem, nisi aliàs adesset dubium, an quis validè baptizatus fuerit; in quo casu baptizandi essent sub conditione, ut diximus; unde sanctus Gregorius relatus in Canone, sic habet: *Ab antiqua Patrum institutione didicimus, ut qui apud hæresim in Trinitatis nomine baptizantur, cùm ad sanctam Ecclesiam redeunt, aut unctione Chrismatis, aut impositione manus, aut sola professione fidei ad sinum matris Ecclesiæ revocentur. Unde Arianos per impositionem manus Occidens, per unctionem verò sancti Chrismatis ad ingressum sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Oriens reformat. Monothelitas verò & alios ex sola vera confessione recipit; quia sanctum Baptisma, quod sunt apud hereticos consecuti, tunc in eis vires emundationis recipit, cùm vel illi per impositionem manus Spiritum sanctum acceperint, vel isti propter professionem veræ fidei, sanctæ & universalis Ecclesiæ visceribus fuerint uniti. Hi vero heretici, qui in Trinitatis nomine minimè baptizantur, sicut sunt Bonosiani, & Cataphrigæ (quia & illi Christum Dominum non credunt, & isti sanctum Spiritum perverso sensu esse quemdam pravum hominem*

S. Greg. lib. 9. Epist. 61. refertur in Can. *Ab antiqua.* Et cap. *Hi verò.* De *Consecr.* dist. 4.

ontanum credunt; quorum similes multi nt) & alii tales, cùm ad sanctam Eccle- m veniunt, baptizantur, quia Baptisma m fuit quod in errore positi in sanctæ Tri- tatis nomine minimè perceperunt.

Ex hoc Divi Gregorii loco colligere licet, quidem sub conditione baptizandos esse hæ- :icos, qui validè semel baptizati fuerunt, l supplendas esse ceremonias secundùm præs- iptum Ritualis Romani, ubi dicitur. *Hære- i verò ad Catholicam Ecclesiam venientes, quorum Baptismo debita forma aut materia ·vata non est, ritè baptizandi sunt: sed iùs errorum suorum pravitatem agnoscant detestentur, & in fide Catholica diligenter struantur. Vbi verò debita forma & mate- ı servata est, omissa tantum suppleantur, si rationabili de causa aliter Episcopo vi- atur.* Rituale Roman. Tit. *De Baptismo adultorum.*

Quæst. 7. Quam pœnam incurrunt qui Bap- mum bis suscipiunt?

Resp. Sic legitur in Canone: *Qui bis igno- nter baptizati sunt, non indigent pro eo nitere, nisi quòd, secundùm Canones, or- nari non possunt, nisi magna aliqua ne- ßitas cogat. Qui autem non ignari iterum ptizati sunt, quasi iterum crucifixerunt ristùm, per septem annos pœniteant.* Can. *Qui bis*, De *Consecr.* dist. 4.

Addit Glossa ibidem: *Et est sciendum, quod ;nter rebaptizatus, est in perpetuum irre- laris; si autem ignoranter, dispensetur n eo ex causa.*

Quæst. 8. Quænam mutatio in forma Sa- amenti Baptismi, reddit illud invalidum?

Resp. Respondeo ex Divo Thoma: *Si sub- hatur aliquod quod sit de essentia forma, tum est quod non est Baptismus, & ille baptizat graviter peccat; quia apud* D Tho. 4. sent. dist. 3. art. 2. quæstiunc. 3. in corp.

omnes invocatio Trinitatis est de essentia forma, ideo hoc nullo modo subtrahi potest. Sed quidam dicunt quod expressio actûs non est de substantia forma; unde si subtrahatur, factâ solâ Trinitatis invocatione, erit Baptismus. Sed contra hoc est Decretalis Alexandri Papa III. Quod si quis puerum in aqua merserit, dicendo, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti; si non dicat, Ego te baptizo, non est puer baptizatus; oportet enim quod per formam virtus Trinitatis invocata ad materiam propositam determinetur, quod fit in expressione actus. Similiter expressio persona baptizata est de substantia forma, quia per eum determinatur actus ad hunc Baptismum: & ideo si subtrahatur, non erit Baptismus; sed expressio persona baptizantis, dicitur quod non est de forma quantum ad necessitatem Sacramenti, sed ex institutione Ecclesia, ut intentio magis feratur ad actum illum; & ideo si omittat, erit Baptismus, sed peccat omittens.

Quaest. 9. Licet-ne in casu necessitatis se ipsum baptizare?

Resp. Non licet, ut ait Alexander III. relatus in Canone; cùm enim consultus esset ab Episcopo Metensi, quid agendum esset cum Judæo, qui in mortis articulo agens inter Judæos qui eum baptizare noluerunt, se ipsum in aquam immersit dicendo: *Ego me baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.* *Respondemus*, ait Pontifex, *quod cùm inter baptizatum & baptizantem debeat esse discretio, sicut ex verbis Domini colligitur dicentis Apostolis: ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti; memoratus Judaus est denuo ab alio baptizandus, ut ostendatur quod alius est qui baptizatur, & alius qui baptizat.*

Can. Debitum. De Baptismo.

CAPUT IV.

Caput IV.

De Ministro Baptismi.

Quæst. I. Quisnam est Minister Baptismi?

Resp. Minister legitimus Baptismi, est solus sacerdos; ut enim ait sanctus Isidorus relatus in Canone: *Constat Baptisma solis sacerdotibus esse tractandum, ejusque mysterium nec ipsis Diaconis explere est licitum absque Episcopo vel Presbytero, nisi his procul absentibus ultima languoris necessitas cogat; quod & Laïcis fidelibus plerumque permittitur, ne quisquam sine remedio salutari de sæculo evocetur.* Can. Constat. De Consecr. dist. 4.

Et Glossa in Canone *Diaconos.* dist. 93. versic. *necessitas. Ubi necessitas exigit, & Presbyter est absens, potest Diaconus jure suo baptizare.*

Non debet, inquit Divus Thomas, *mulier baptizare, si adsit copia viri, sicut nec Laïcus præsente Clerico, nec Clericus præsente Sacerdote; qui tamen potest baptizare præsente Episcopo; eo quòd hoc pertinet ad officium Sacerdotis.* D. Th. 3. p. q. 67. art. 4. in corp.

Quæst. 2. Peccat-ne Laïcus sine necessitate baptizans?

Resp. Si extra necessitatis articulum, inquit Divus Thomas, *Laïcus baptizet, peccat quidem, tamen Sacramentum Baptismi confert.* D. Th. 3. p. q. 67. art. 4. ad 1.

Ideoque sanctus Carolus ait, *Et quoniam si à muliere, vel à Laïco secus fit* (id est sine necessitate) *Grave peccatum admittitur, id sæpè monebit Parochus.* S. Carol. Act. p. 4. De Ministro Baptismi.

Quæst. 3. Parentes possunt-ne liberos suos baptizare?

Resp. Non debent eos omnino baptizare nisi in necessitatis articulo. *Parentes autem*, inquit Divus Carolus, *omninò caveant ne liberos suos baptizent absque manifesta necessitate: cùm scilicet alii quoquo modo apti non adsunt, & periculi urget necessitas. Quod ipse etiam monebit, prout usu aliquando venit.*

S. Carol. ibidem.

Quæst. 4. Pater qui baptizavit Filium in casu necessitatis, potest-ne petere ab uxore debitum matrimonii?

Resp. Potest, ut ait Joannes VIII. relatus in Canone. *Dicimus*, inquit Pontifex scribens Episcopo Lemovicensi qui eum hac de re consuluerat, *omittendum esse, & inculpabile judicandum quod necessitas intulit. Nam hoc baptizandi opus Laïcis fidelibus juxta Canonicam autoritatem si necesse fuerit facere, liberè conceditur. Unde si supradictus genitor filium suum corpore morientem aspiciens, ne animam perpetua morte pereuntem dimitteret, sacri unda Baptismatis lavit, ut eum de potestate autoris mortis & tenebrarum eriperet, & in regnum Christi jam regnaturum sine dubitatione transmitteret, bene fecisse laudatur; idcirco sua uxori sibi jam legitimè sociata impunè, quandiu vixerit, judicamus manere conjunctum.*

Can. *Ad limina.* 30. q. 1.

Quæst. 5. Qui baptizatus non est, potest-ne alterum baptizare?

Resp. Certum est, quod potest, ut declarat Nicolaus Papa consultis Balgarorum respondens: *A quodam*, inquit, *Judæo, nescitis utrum Christiano, an pagano, multos in patria vestra baptizatos asseritis: & quid de iis sit agendum consulitis. Hi profectò, si in*

Can. *A quodam.* De Consecr. dist. 4.

n'ne sanctæ Trinitatis baptizati sunt, ſiateos non esse denuò baptizandos.

Rationem affert Divus Thomas: *Sicut ex* D. Th. 3. p. q. 67. art. 5. in corp.
rte materiæ, inquit, *quantum ad necessi-*
um Sacramenti, sufficit quæcumque aqua;
etiam sufficit ex parte Ministri quicumque
no. Et ideo etiam non baptizatus in arti-
necessitatis baptizare potest, ut si duo
baptizati se invicem baptizent, dum
s unus baptizaret alium, & postea bapti-
etur ab eodem: & consequeretur uterque
solum Sacramentum, sed etiam rem Sa-
nti. Si verò extra articulum necessita-
oc fieret, uterque graviter peccaret, scili-
baptizans & baptizatus: & per hoc im-
retur Baptismi effectus, licèt non tollere-
ipsum Sacramentum.

uæst. 6. Sacerdos qui solenniter bapti-
t absque consensu proprii Parochi, pec-
t-ne?

esp. Peccaret; nam, ut ait Divus Tho-
, *Quando Baptismus solemniter & ordi-* D. Th. 3. p. q. 67. art. 4. ad 2.
celebratur, debet aliquis Sacramentum
ismi suscipere à Presbytero curam anima-
habente, vel ab aliquo vice ejus.

uæst. 7. Valeret ne Baptismus, si unus
deret aquam super pueri caput, & alter
rret verba formæ?

p. Non foret validus talis Baptismus,
, ut ait Divus Thomas; *Integritas Bap-* D. Th. 3. p. q. 66. art. 6. ad 3.
consistit in forma verborum & in usu
riæ: & ideo neque ille qui tantum verba
t, baptizat; neque ille qui immergit.
eo si unus verba proferat, & alius im-
at, nulla forma verborum poterit esse
niens.

uæst. 8. Licet-ne plures simul bapti-

D. Th. 3. p. q. 67. art. 6. ad 2. *Resp.* Ex Angelico Doctore, *In casu necessitatis unus posset simul plures baptizare sub hac forma: Ego vos baptizo; putà si immineret ruina, aut gladius, aut aliquid hujusmodi, quod omninò moram non pateretur, ut sigillatim omnes baptizarentur.* Sed extra casum necessitatis graviter peccaret, qui multos simul baptizaret.

Quæst. 9. Est-ne differendus Baptismus parvulorum & adultorum?

Idem habet q. 66. art. 5. ad 4. D. Th. 3. p. q. 68. art. 8. in corp. Resp. *Si pueri sint baptizandi*, inquit Divus Thomas, *non est differendum Baptisma: Primò quidem, quia non expectatur in eis major instructio, aut etiam plenior conversio: Secundò propter periculum mortis, quia non potest ei alio remedio subveniri, nisi per Sacramentum Baptismi; adultis verò subveniri potest per solum Baptismi desiderium: & ideo adultis non statim cùm convertuntur, est Sacramentum Baptismi conferendum; sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus: Primò propter cautelam Ecclesiæ ne decipiatur, Sacramentum fictè accedentibus conferens, secundùm illud Joan. 4.* NOLITE OMNI SPIRITUI CREDERE, SED PROBATE SPIRITUS SI EX DEO SINT: *Quæ quidem probatio sumitur de accedentibus ad Baptismum, quando per aliquod spatium eorum fides & mores examinantur; secundò hoc est necessarium ad utilitatem eorum qui baptizantur, quia aliquo temporis spatio indigent ad hoc quòd plenè instruantur de fide & exercitentur in his quæ pertinent ad vitam Christianam.*

Sed quia sæpe aliquando accidit, quod parentes non adhibent omnem diligentiam ut filii eorum baptizentur, sed differunt eorum Baptisma expectando patrinos vel matrinas,

lura Concilia huic malo remedium adhibere onati sunt, illud expressè prohibendo.

Concilium Lingonense: *Sacerdotes*, inquit, *urati sæpe moneant suos Parochianos, & naximè quando scient aliquas prægnantes esse roximas partui, quod infantes suos noviter atos faciant, quam citò potuerint baptizari; e differant eorum Baptisma pro expectando atrinos vel matrinas, vel aliâ causâ; quia ericulum est in mora & si infantes interim ne Baptismo morerentur, eorum damnatio nputaretur illis, qui Baptismum distulerint.* Concil. Lingonense an. 1404.

Concilium Bituricense an. 1582. *Quia Baptismus*, inquit, *est ingressus in Ecclesiam Christi, & id sine quo nemini in regnum ælorum patet aditus; idcirco præcipimus, ut uàm citissimè fieri poterit, parentes liberos os baptizandos curent, neque diu expectent sceptores & patrinos, ne dum in vana ad aptismum pompa apparanda tempus teritur, nimas Christi sanguine redemptas maximo avissimoque periculo, è quo emergere nunuam possint, exponant.*

Communiter prohibetur in Diœcesibus Gallæ differre Baptismum ultra tres dies, & sic atutum fuit in Synodo Diœcesis Vasionensis 1676.

CAPUT V.

De his qui possunt baptizari, & de dispositionibus ad Baptismum requisitis.

Quæst. I. QUIBUSNAM conferri potest Sacramentum Baptismi?

Resp. Certum est, quemlibet hominem dum vivit esse subjectum capacem Sacramenti Baptismi, juxta illud Domini, qui dixit Apostolis
Matth. 28. suis, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.*

Hoc autem probat Innocentius III. relatus
Cap. Majores. De Baptismo. in Canone, exemplo circumcisionis: *Cùm circumcisio*, inquit, *tam adultis quàm parvulis ex præcepto Domini conferretur; ne Baptismus qui successit loco ipsius, & generalior tamen existit, cùm tam viri quam feminæ baptizentur, minoris videatur effectus, tam adultis quàm parvulis est conferendus; sicut enim sine distinctione qualibet Mosaïca lex clamabat*: Anima cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit de populo suo; *ita nunc indistinctè vox intonat Evangelica*: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum Dei.

Quæst. 2. Debent-ne Adulti furiosi aut amentes baptizari?

D. Th. 3. p. q. 68. art. 12. in corp. Resp. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd circa amentes & furiosos est distinguendum. Quidam enim sunt à nativitate tales, nulla habentes dilucida intervalla, in quibus etiam nullus usus rationis apparet; & de talibus, quantum ad Baptismi susceptionem videtur esse idem judicium ac de pueris qui*

aptizantur in fide Ecclesiæ, ut supradictum est. Alii verò sunt amentes, qui ex sana mente quam habuerunt priùs, in amentiam inciderunt; & tales sunt judicandi secundùm voluntatem quam habuerunt, dum sanæ mentis existerent: & ideo si tunc apparuit in eis voluntas suscipiendi Baptismum, debet eis exhiberi in furia & in amentia constitutis, etiamsi tunc actu contradicant. Alioquin si nulla voluntas suscipiendi Baptismum in eis apparuit dum sanæ mentis essent, non sunt baptizandi. Quidam verò sunt, qui etsi à nativitate fuerint furiosi, vel amentes, habent tamen aliqua lucida intervalla, in quibus recta ratione uti possunt; unde si tunc baptizari voluerint, baptizari possunt etiam in amentia constituti, & debet eis tunc Sacramentum conferri, si periculum timeatur; alioquin melius est ut tempus expectetur, in quo sint sanæ mentis, ad hoc quod devotiùs suscipiant Sacramentum. Si autem tempore lucidi intervalli non appareat in eis voluntas suscipiendi Baptismum, baptizari non debent in amentia constituti. Quidam verò sunt qui etsi non omninò sanæ mentis existant, in tantum tamen ratione utuntur, quod possunt de sua salute cogitare & intelligere Sacramenti virtutem: & de talibus idem est judicium, sicut de his qui sanæ mentis existunt, qui baptizantur volentes, non autem inviti.

Quæst. 3. Quid agendum est in Baptismo monstrorum?

Resp. Magna prorsus adhibenda est cautio: *Si quando præterea*, inquit sanctus Carolus, *monstrum humanum Baptismo offertur, videndum est ante quam baptizetur, an una persona sit, an vero duæ: tum masculúsne sit, an fœmina. Sique re perspectâ, dubium est*

D.Carol. Act. p.4. *Quæ Parochus in Baptismi ministratione animadvertat.*

an sint duo, utpotè quia duo capita non habet, nec pectora benè distincta; unus intentione certa neque vaga simpliciter baptizetur: alter verò seu alii sub conditione: Si non es baptizatus &c. Si verò quia duo capita, pectora duo aut corpora etiam distincta in monstro apparent, homines duos esse perspicuum est, singuli simpliciter baptizentur. Quod si mortis periculum in mora erit, numero plurali baptizentur: Ego vos baptizo in nomine Patris &c. Sin autem utpote unum tantùm caput habens, tanquam unus baptizetur, etiamsi alia membra plura geminatave habeat; at vero monstrum quod hominis speciem non præ se fert, non baptizetur, nisi primùm Archiepiscopus consulatur: de cujus etiam consilio agetur, quod supra de monstro humano dictum est, si tempus dabitur.

Quæst. 4. Quænam requirantur dispositiones ad Baptismum validè suscipiendum?

Resp. Constat in primis, quod à pueris nondum habentibus usum rationis Ecclesia nullam exigit dispositionem: ut enim ait Divus Augustinus relatus in Canone, *Mater Ecclesia os maternum parvulis præstat, ut sacris mysteriis imbuantur; quia nondum possunt corde proprio credere ad justitiam, nec ore proprio confiteri ad salutem. Nec ideo tamen eos quisquam fidelium fideles appellare cunctatur, quod à credendo utique nomen est; quamvis hoc non ipsi, sed alii pro iis inter Sacramenta responderint. Si autem propterea rectè fideles vocantur, quoniam fidem per verba gestantium quodammodo profitentur; cur etiam non priùs pœnitentes habeantur, cùm per eorumdem verba gestantium, diabolo & huic sæculo renuntiare monstrantur.*

Can. *Mater.* De Consecr. dist. 4.

Sola autem in adultis dispositio ad validè

suscipiendum Baptismum, est eorum consensus, ut dicit Innocentius III. in cap. *Majores. De Baptismo. Is qui terroribus atque suppliciis*, inquit summus Pontifex, *violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum; talis characterem suscipit Christianitatis impressum, & ipse tanquam conditionaliter volens, licèt absolutè non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianæ, in quo casu debet intelligi Decretum Concilii Toletani. Ille verò qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem nec characterem suscipit Sacramenti: quia plus est expressè contradicere, quàm minimè consentire; sic nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans, thurificare idolis cogitur violenter.*

Quæst. 5. Fides suscipientium, aut parentum pueri baptizandi, est ne necessaria ad validitatem Sacramenti Baptismi?

Resp. Non est necessaria, quia, ut ait Divus Augustinus relatus in Canone, *Offeruntur quippe parvuli ad percipiendam spiritualem gratiam, non tam ab eis, quorum gestantur manibus (quamvis & ab ipsis, si & ipsi boni fideles sunt) quàm ab universa societate sanctorum atque Fidelium; ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quod offeruntur, & quorum sancta atque individua charitate ad communicationem sancti Spiritus adjuvantur.* Can. *Quæ in.* De Consecr. dist. 4.

Quæst. 6. Quænam requiruntur dispositiones in adultis ad legitimè suscipiendum Baptismum, nempè gratiam cum charactere?

Resp. Tres requiruntur. Prima est consensus de quo modò locuti sumus, qui non debet esse necessariò actualis & expressus, sed

sufficit virtualis, aut interpretativus; scilicet quod qui vult baptizari habuerit voluntatem actualem suscipiendi Baptismum, eamque non revocaverit: nam ut dicitur in cap. *Majores. De Baptismo: Dormientes autem & amentes, si priusquam amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione persisterent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, & si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti. Secus autem si priùs cathecumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi: unde tales in necessitatis articulo consuevit Ecclesia baptizare. Tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obsistentem.*

Secunda dispositio necessaria est fides, & notitia principalium mysteriorum Christianæ Religionis, juxta id quod dicitur Marci ultimo: *Qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit*: Nam ut docet Divus Augustinus relatus in Canone, *Possunt quidem homines Baptismum etiam foris Ecclesiam accipere, sed salutem beatitudinis extra eam nemo potest percipere, vel tenere.* Et ut ait Divus Thomas: *Dupliciter aliquid ex necessitate requiritur ad Baptismum: uno modo sine quo gratia haberi non potest, quæ est ultimus effectus Sacramenti: & hoc modo recta fides requiritur ad Baptismum, quia sicut dicitur, Rom. 3. JUSTITIA DEI EST PER FIDEM JESU-CHRISTI.*

Can. Ecclesia. De Consecr. dist. 4.

D. Th. 3. p. q. 68. art. 8. in corp.

Tertia dispositio in adultis ad recipiendam gratiam Baptismi, est dolor peccatorum & propositum observandi legem Dei: ut constat ex verbis Divi Petri Actor. cap. 2. *Pœnitentiam agite & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu-Christi in remissionem pecca-*

rum vestrorum. Et ex Divo Augustino relato in Canone: *Omnis enim*, inquit, *qui jam arbiter voluntatis suæ constitutus est, cùm accedit ad Sacramenta fidelium, nisi eum pœniteat vitæ veteris, novam non potest inchoare: ab hac pœnitentiâ cùm baptizantur, soli parvuli sunt immunes, nondum enim uti possunt libero arbitrio.* Can. *Tres sunt* De Pœnit. dist. 1.

Quæst. 7. Qualis necessariò debet esse dolor ad recipiendam gratiam Baptismi, & ex quo motivo produci debet?

Resp. Videtur, quod juxta Concilium Tridentinum iste dolor produci debeat ex motivo amoris Dei, & quod solum motivum timoris pœnarum gehennæ minimè sufficiat. *A Deo*, inquit, *justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ est in Christo Jesu; & dum peccatores esse se intelligentes, à divinæ justitiæ timore quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversùs peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam antè Baptismum agi oportet.* Proindeque, juxta Concilium, oportet ut detestatio peccatorum requisita ante Baptismum, procedat ex amore Dei tanquam omnis justitiæ auctoris; atqui amor, quo amatur Deus, ut auctor omnis justitiæ, est propriè amor charitatis; ergo Concilium voluit pro adultis ad dispositionem in Baptismo actum amoris charitatis. Conc. Trid. sess. 6. De Justif. c. 6.

Hoc autem clariùs apparet ex Actis ejusdem Concilii relatis à Cardinali Palavicino in ejus historia. *In actis legitimis servatis in Æliæ arce sancti Angeli, his verbis, additur eo-* Palavic. li. 8. histor. c. 13. q. 12.

dem capite, Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipere, ac propterea moveri adversus peccata per odium aliquod ac detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam quam ante Baptismum agi oportet, &c. Quod attinet ad id quod dicitur de dilectione, Advertendum est per tenorem Decreti priùs delineati nullam fieri dilectionis mentionem; sed Salvatorem Alepium Archiepiscopum Turritanum, Claudium Jaïum Societatis Jesu, Lypomannum Veronensis adjutorem & Pium Franciscanorum Præsidem admonuisse, ut aliquis charitatis actus insereretur. Cúmque id ad omnium Patrum judicium relatum fuerat, cum aliis præcipuis notis, ut indicavimus: viginti tres ex ipsis disertè istud comprobasse, adeoque insertum Decreto.

Quibusdam pariter animadvertentibus charitatem superiori capite memoratam recenseri sub illius initium decreti inter ea quæ præparant animam ad justitiam suscipiendam: postea verò tanquam ipsius justitiæ formam poni. Responderunt Decreti formatores, in primò loco sermonem esse de quodam actu charitatis, cùm insit aliqua dilectio in homine non quidem obtinente, sed exoptante justitiam, at in secundò significari habitum charitatis.

Denique idem dolor eademque attritio, quæ in Sacramento Pœnitentiæ requiritur, ad Baptismi quoque Sacramentum desideratur; de quo pleniùs in Tractatu de Pœnitentia. Tom. 4.

Quæst. 8. Est-ne baptizando imponenda aliqua Pœnitentia in satisfactionem suorum peccatorum?

D. Th. 3. p. q. 68. art. 5. ad 5. Resp. *Dicendum*, ait Divus Thomas, *quòd restituere malè ablata proximis, & satisfacere eis de injuriis illatis, est cessare à pec-*

ando; quia hoc ipsum quod est detinere aliena, & proximum læsum non placare, est peccatum. Et ideo peccatoribus baptizatis injungendum est, quod satisfaciant proximis & quod desistant à peccato, non est autem injungendum quòd pro peccatis præteritis aliquam pœnam patiantur.

CAPUT VI.

De effectibus Baptismi.

Quæst. I. QUINAM sunt effectus Baptismi?

Resp. Ex Divo Bonaventura, *Triplex est effectus Baptismi. Primus characteris impressio: Secundus gratiæ infusio. Tertius Innocentiæ restitutio.* S. Bon. in 4. dist. 4. art. 1. q. 3. 1. p.

Quæst. 2. Quosnam spirituales fructus nobis affert character?

Resp. *In Sacramento Baptismi*, ait Divus Thomas, *imprimitur character, quia per ipsum homo accipit potestatem recipiendi alia Ecclesiæ Sacramenta; unde Baptismus dicitur esse janua omnium Sacramentorum:* Deinde distinguit fideles ab infidelibus, ut ait Divus Bonaventura; tùm divinæ nos participes efficit naturæ. *Divina Beatitudo*, inquit Divus Dionysius, *accedentem ad Baptismum in sui participationem recipit, & proprio lumine quasi quodam signo ipsi tradit suam participationem.* D. Th. 3. p. q. 63. art. 6. in corp. S. Dionys. de Eccles. Hierarch. cap. 2.

Sanctus autem Ambrosius ait: *Spiritu signamur, ut imaginem ejus & gratiam tenere possimus.* Quod tamen intelligi debet de iis qui nullum obicem ponunt gratiæ, characterem Baptismi recipiendo in statu peccati. D. Ambros. lib. 1. De Spiritu sancto. cap. 6.

D. Th. 3. p. q. 63. art. 4. ad 2.

Character, ait Divus Thomas, *directè quidem & propinquè disponit animam ad ea quæ sunt divini cultus exequenda. Et quia hæc idonea non fiunt sine auxilio gratiæ; ex consequenti divina largitas recipientibus characterem, largitur gratiam, per quam dignè impleant ea ad quæ deputantur.*

Quæst. 3. Quosnam fructus affert gratia Baptismalis?

Resp. Plures: Primus est delere omnia peccata tam originalia quàm actualia, ut prædixerat Ezechiel, cap. 16. *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* Idem asserit Eugenius IV. in Concil. Florentino: *Sacramenti Baptismi effectus est remissio omnis culpæ originalis & actualis.* Et, ut ait Divus Augustinus, *Generante carne tantummodò trahitur peccatum originale: regenerante autem Spiritu, non solùm originalium, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum.*

D. Aug. lib. 1. De Peccatis meritis & remissione, c. 15.

Secundus effectus gratiæ Baptismalis, est quod nos hæredes efficiat æternæ salutis. Marci 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.*

Tertius effectus est incorporatio Christo: *Per Baptismum*, ait Divus Thomas, *aliquis incorporatur Christo quasi membrum ipsius: sicut autem à capite naturali derivamur ad membra sensus & motus, ita à capite spirituali, quod est Christus, derivatur ad membra ejus sensus spiritualis qui consistit in cognitione veritatis, & motus spiritualis, qui est per gratiæ influxum: & ideo consequens est, quòd baptizati illuminentur à Christo circa cognitionem veritatis, & fœcundentur ab eo fœcunditate bonorum operum per gratiæ infusionem.*

S. Tho. 3. p. q. 69. art. 5. in corp.

Quartus effectus est consecutio, seu infusio omnium virtutum & donorum. *Manifestum est*, inquit Divus Thomas, *quòd per Baptismum aliquis consequitur gratiam & virtutes.* D. Tho. 3. p. q. 69. art. 4. in corp.

Ultimus effectus Baptismi, est apertio januæ Regni cœlestis. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd aperire januam Regni Cœlestis, est removere impedimentum, quo quis impeditur Regnum cœleste introïre; hoc autem impedimentum est culpa reatus pœnæ; ostensum est autem suprà, quòd per Baptismum omnis culpa & omnis reatus pœnæ tollitur. Vnde consequens est, quòd effectus Baptismi sit apertio januæ Regni cœlestis.* D. Tho. 3. p. q. 69. art. 7. in corp.

Quæst. 4. Baptismus producit-ne eundem effectum in omnibus adultis illud suscipientibus?

Resp. Certum est, Baptismum non producere æqualem effectum in omnibus adultis, quia eum non recipiunt cum æquali dispositione. *Adulti verò*, inquit Divus Thomas, *quia per propriam fidem ad Baptismum accedunt, non æqualiter se habent ad Baptismum. Quidam enim cum majori, quidam cum minori devotione ad Baptismum accedunt; & ideo quidam plus, quidam minùs, de gratia novitatis accipiunt: sicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris qui plus ei appropinquat, licèt ignis quantum est de se, æqualiter ad omnes suum calorem effundat.* D. Tho. 3. p. q. 69. art. 8. in corp.

Quæst. 5. Quænam sunt bona, quæ nobis affert tertius Baptismi effectus, qui est restitutio innocentiæ?

Resp. Præcipua sunt duo. Primum est remissio totius pœnæ debitæ peccatis, unde ait Eugenius in Concilio Florentino: *Effectus Baptismi est remissio omnis pœnæ quæ pro culpa*

debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum Cælorum & Dei visionem perveniunt. Et rationem affert Divus Thomas. *Per Baptismum*, inquit, *aliquis incorporatur Passioni & morti Christi, secundùm illud Rom. 6.* Si mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum eo. *Ex quo patet, quòd omni baptizato communicatur Passio Christi ad remedium, ac si ipse passus & mortuus esset. Passio autem Christi est sufficiens satisfactio pro omnibus peccatis omnium hominum; & ideo ille qui baptizatur, liberatur à reatu totius pœnæ sibi debitæ pro peccatis, ac si ipse sufficienter satisfecisset pro omnibus peccatis suis.*

D. Tho. 3. p. q. 69. art. 2. in corp.

Alterum est, quod nobis præbet vires contra concupiscentiam, ut ait Glossa. *Per Baptismum*, inquit, *id agitur, ut vetus homo crucifigatur, & corpus peccati destruatur; non ita ut in ipso vivente carnis concupiscentia conspersa & innata repentè absumatur, & non sit, sed non obsit mortuo, quæ inerat nato.*

Gloss. in illud Rom. 6. *Destruatur corpus peccati.*

Quæst. 6. Baptismus in voto, quem Theologi vocant Baptismum flaminis, producit-ne eundem effectum, ac Baptismus fluminis seu aquæ?

Resp. Minimè, ut enim ait Divus Thomas: *Universalis ablutio fit in perceptione Baptismi & in martyrio, propter quod dicitur, quod in martyrio omnia Sacramenta Baptismi complentur; scilicet quantum ad plenam liberationem à culpa & à pœna. Si quis ergo Catechumenus sit habens desiderium Baptismi (quia aliter in bonis operibus non moreretur, quæ non possunt esse sine fide per dilectionem*

D. Th. q. 68. art. 2. ad 2.

operante) talis decedens, non statim pervenit ad vitam æternam, sed patietur pœnam pro peccatis præteritis; ipse tamen salvus erit quasi per ignem, ut dicitur 1. ad Cor. 3.

Et Divus Bonaventura ait: *In Baptismo flaminis, qui est per pœnitentiam & Spiritus sancti gratiam, purificamur à culpa. In Baptismo fluminis purificamur à culpa, & à satisfactoria pœna. In Baptismo sanguinis purificamur ab omni miseria.* S. Bonav. 3. p. Centiloquii, sect. 48. *De Baptismo,*

Quæst. 7. Quinam sunt cæteri Baptismi effectus?

Resp. Baptismus nos efficit idoneos ad alia Sacramenta suscipienda: Unde *Si quis Presbyter*, ut dicitur in Canone, *Ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.* Can. *Si quis. De Presbytero non baptizato,*

Quæst. 8. Baptismus cum fictione susceptus, producit-ne gratiam, recedente fictione per veram pœnitentiam?

Resp. Per Baptismum fictè susceptum non intelligimus Baptismum simulata & ludicra irrisione collatum, vel receptum, non habentibus ministro & suscipiente intentionem faciendi quod facit Ecclesia; tunc enim evidens est, non solùm Baptismum nullum sortiri effectum, sed nec Baptismi essentiam continere, ad cujus perfectionem intentio faciendi quod facit Ecclesia, cùm in ministrante, tum in baptizato omninò desideratur.

Per Baptisma ergo fictè susceptum, illud intelligitur in quo quidem omnia ad Sacramenti essentiam pertinentia reperiuntur, & materia debita, & forma solita, & intentio faciendi quod facit Ecclesia: sed tamen per sacrilegam suscipientis, peccati mortalis conscii, nec verâ contritione pœnitentis, voluntatem, non sortitur effectum. His præsuppo-

sitis respondeo, recedente fictione, à Baptismo produci gratiam, ut ait Divus Augustinus relatus in Canone. *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cùm illa fictio veraci confessione recesserit, quæ corde in malitia vel sacrilegio perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri.*

Can. *Tunc valere.* De Conf. dist. 4.

Ratio est, quia licèt ficta Sacramentorum susceptio mala sit, ipsa tamen Sacramenta sancta sunt, utpote merita Christi virtualiter continentia; manentque in acceptatione divina, cujus proinde voluntatem movent ad eorum effectum ex merito Redemptoris, sublato obice, conferendum: quamvis enim opus mortuum reviviscere non possit, quod nunquam vixit, ac proinde sacrilega Baptismi susceptio vivificari nunquam possit; merita tamen Salvatoris, à quibus totam accipiunt Sacramenta virtutem, semper vivant, & vitam in Sacramento homini tribuant per pœnitentiam resurgenti: quod egregio exemplo illustrat Divus Thomas. *Dicendum*, inquit, *quòd Baptismus est quædam spiritualis regeneratio. Cùm autem aliquid generatur, simul cum forma recipit effectum formæ, nisi sit aliquid impediens, quo remoto forma rei generata perficit suum effectum; sicut simul cum corpus grave generatur, movetur deorsum, nisi sit aliquid prohibens, quo remoto statim incipit moveri deorsum. Et similiter quando aliquis baptizatur, accipit characterem quasi formam, & consequitur proprium effectum, qui est gratia remittens omnia peccata. Impeditur autem quandoque per fictionem: unde oportet quod remotâ ea per pœnitentiam, Baptismus statim consequatur suum effectum.*

D. Tho. 3. p. q. 69. art. 10. in corp.

Confirmatur ex illo Joannis tertio: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto*

non intrabit in regnum Cælorum: Unde sic arguo, nemo potest introïre in regnum Cælorum, nisi gratiâ regenerativâ, & peccati originalis remissivâ perfundatur; sed gratia regenerativa, & peccati originalis remissiva est proprius Baptismi effectus: ergo gratia regenerativa & peccati originalis remissiva, quæ ficto converso in justificatione tribuitur, virtute Baptismi reviviscentis confertur, cum hujusmodi supernaturalis nativitatis effectus, nunquam ab Ecclesia, nunquam à Patribus aliis Sacramentis assertus inveniatur.

CAPUT VII.

De Ceremoniis Baptismi.

Quæst. 1. QUARE ceremoniæ Baptismi fieri incipiuntur extra fores Ecclesiæ?

Resp. Ut ait sanctus Carolus. *Ante fores Ecclesiæ qui Baptismo initiandi sunt, offeruntur, propterea quòd indigni sunt qui more Fidelium, domum Dei, antequam Christo Domino se addixerint, ingrediantur.*

S. Carolus. Actor. p. 4. *De Cerem. quæ priusquã Baptismi. ijir. tur, adhibentur.*

Quare opus est ut baptizandus aut per seipsum, aut per suscipientem, si careat usu rationis, promittat se velle vivere in fide Catholicæ Ecclesiæ opitulante gratia Dei.

Quæst. 2. Unde impositio nominis, quæ fit baptizato?

Resp. *Nomine denique*, inquit sanctus Carolus, *quod parentes imponi volunt, appellatur, quod ostendit eum qui Baptismo initiatur Christi Domini servituti addici: cùm nominis impositio signum sit dominii; quam ob causam cùm vellet Deus docere Adam, cum*

D. Carolus, Act. part. 4. ibid.

principem & dominum esse omnium animantium, ad eum illa adduxit, quibus nomina imponeret.

Cath. Conc. Trid. *De Baptis. precibus & ritibus.*

Nomen baptizato imponitur, inquit Cathechismus Conc. Trid. *quod quidem ab aliquo sumendum est, qui propter excellentem animi pietatem & Religionem in sanctorum numerum relatus est: ita enim facilè fiet, ut quivis nominis similitudine ad virtutis & sanctitatis imitationem excitetur: ac præterea quem imitari studeat, cum quoque precetur, & speret sibi advocatum ad salutem tum animi, tum corporis defendendam venturum esse.*

Quæst. 3. Quid significat exsufflatio Sacerdotis super puerum?

Can. *Sicut nostis.* De Consecr. dist. 4.

Resp. Divus Augustinus relatus in Canone ait: *Sicut nostis, fratres charissimi, & parvuli exsufflantur & exorcizantur, ut pellatur ab eis diaboli potestas inimica, quæ decepit hominem ut possideret homines. Non ergo creatura Dei in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur, sed ille sub quo sunt omnes qui sub peccato nascuntur.*

Quæst. 4. Quare baptizandus signatur crucis signo in fronte, & in corde?

Can. *Postea.* De Consecr. dist. 4.

Resp. *Postea signatur*, ut dicitur in Canone, *baptizandus signaculo sanctæ Crucis tam in fronte quàm in corde, ut ab eo tempore ipse apostata diabolus, in vase suo pristino, suæ interemptionis cognoscens signaculum, jam sibi deinceps illud sciat alienum.*

Quæst. 5. Quid significat sal quod imponitur ori baptizandi?

Can. *Ex hinc.* De Consecr. dist. 4.

Resp. *Tunc datur baptizando*, ait Canon, *sal benedictum in os, ut per sal typicum, sapientiæ sale conditus, fœtore careat iniquitatis, & nec à vermibus peccatorum ultra pu-*

trectat; sed magis illæsus servetur ad majorem gratiam percipiendam.

Quæst. 6. Quare adhibentur exorcismi super baptizandum?

Resp. *Dehinc iterum*, ut ait Divus Gregorius relatus in Canone, *exorcizatur diabolus, ut suam nequitiam agnoscens, & justum super se judicium Dei timens, recedat ab homine; nec tam contendat eum arte sua subvertere, ne Baptismum consequatur; sed magis honorem Deo Creatori suo exhibens, reddat opus factori suo.* Can. *Dehinc.* De Consecr. dist. 4.

Quæst. 7. Quare imponitur saliva auribus, & naribus baptizandi?

Resp. *Postea salivâ oris sui*, inquit sanctus Carolus, *Parochus tangit infantis aures & nares, ut aperiantur nares ad accipiendum odorem notitiæ Dei & pietatis æternæ, & ad discernendum bonum odorem à malo, sanam doctrinam à corrupta: aures autem ad audiendum mandata Dei, ut doctrina quæ de ore Altissimi fluxit, per ejus aures intret & ea suaviter oleat.* S.Carol. Act. p. 4 *De Ceremoniis, quæ priusquã Baptis. ministretur adhibentur.*

Quæst. 8. Quare baptizandus cogitur ante Baptismum satanæ renunciare?

Resp. Ad obediendum dicto Christi qui dixit in Evangelio: *Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ:* qui est Deus opum. Addi potest quod ait Apostolus: *Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad Belial?* Matth. 6, v. 24. 2. *Ad Corinth.* cap. 6. v. 15.

Quæst. 9. Quare obligatur baptizandus ad renunciandum operibus satanæ?

Resp. *Primùm interrogatur Paganus*, ut

Can. *Primùm.* De Consecr, dist. 4. dicitur in Canone, *si abrenuntiat diabolo & omnibus damnosis operibus ejus; atque fallacibus pompis: ut primùm respuat errorem, & sic appropinquet ad veritatem, possitque, juxta Apostolum, deponere veterem hominem secundùm pristinam conversationem, qui corrumpitur secundùm desideria erroris, abnegans impietatem & secularia desideria.* Nam ut ait Divus Augustinus relatus in Canone. Can. *Tres sunt* De Pœnit. dist. 1. *Omnis qui jam arbiter voluntatis suæ constitutus est, cùm accedit ad Sacramenta fidelium, nisi eum pœniteat vitæ veteris, novam non potest inchoare.*

Quæst. 10. Quid significant pompæ diaboli, quibus renuntiare tenetur baptizandus?

Concil. *Parisi.* 6. lib. 1. cap. 10. Resp. *Pompa diaboli*, ut ait Concilium Parisiense, *hac est, quæ pompa mundi, id est, ambitio, arrogantia, vana gloria, omnisque cujuslibet rei superfluitas in humanis usibus: unde plerumque crescit elatio, quæ multoties honestati solet adscribi.* Ita ut omnes Christiani virtute promissi in Baptismo facti teneantur tantum necessaria sumere, in usu rerum creatarum, superflua quæque respuendo, quæ avaritia, superbia & sensualitas introduxerunt, ut facilè dignosci potest in hominibus mundanis in illorum vestitu, in mensarum, & cubiculorum apparatu, reliquisque mundanorum hominum ludicris rebus ad voluptatem pertinentibus: in quibus, non sine dedecore nominis Christiani, naturæ corruptæ ostentatur concupiscentia, & hæc sunt pompæ satanæ quibus non minùs quam ipsi satanæ in Baptismo renuntiavimus.

Quæst. 11. Tenemur-ne sub pœna peccati stare promissis factis in Baptismo?

Resp. Strictissimè tenemur, ut enim ait sanctus Ephrem Syrus Edessæ Diaconus: *Abre-*

nuntiatio, quàm in Baptismo fecimus, nominata quidem apparet parva; caterùm intellecta admodùm magna: quam qui servare valuerit, beatissimus erit. Paucis namque verbis cuncta quæ nominantur mala, quæque odit Deus, valere jubemus & abrenuntiamus. Quibus omnibus & horum similibus abrenuntiat Christianus quicumque in abrenuntiatione sancti Baptismatis, quæ cuncti novimus, opera atque doctrinas esse diabolorum. Atque hæc cuncta dum in tenebris essemus, sub potestate diaboli, didicimus, priusquam lux affulgeret nobis, essemusque adhuc sub peccato venundati. Quando autem benignissimo misericordissimoque Domino placuit, nos ex hujuscemodi liberare errore, visitavit nos Oriens ex alto; apparuitque gratia Dei Salvatoris, & dedit semetipsum pro nobis commutationem, redemitque nos ab errore Idolorum proprio sanguine, & dignatus est regenerare nos per aquam & Spiritum: hæc omnia abnegavimus, & veterem hominem una cum actionibus suis exuimus, novum verò Adam induimus. Præfata igitur hæc opera mala, qui post gratiam in sacro Baptismate acceptam, fecerit, gratiâ excidit, Christusque tali in peccatis permanenti nihil proderit. Auditis ô Christi amatores, quantæ malorum multitudini abrenuntiavimus paucis verbis: atqui hæc ipsa abrenuntiatio, & pulchra confessio, exigetur à quocumque Christiano in illa die. Scriptum est enim: quoniam ex verbis tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. *Iterumque Dominus ait*: de ore tuo te judico, serve nequam. *Perspicuum est igitur, Fratres, quia verba nostra vel judicatura sint nos, vel justificatura in horâ illâ.*

S. Ephrem, qui floruit. 4. sæculo anno 360 in tract. *de Abrenuntiatione*.

S. Chrysost. Homil. 21. ad populum Antiochenum.

Et ut eloquenter ait Divus Chrysostomus, *Sicut nos servos ementes, ipsos qui venduntur, priùs interrogamus an nobis servire velint? ita facit & Christus, quando debet te in servitutem capere, priùs interrogat an velis illum crudelem tyrannum dimittere, & immitem, & à te fœdera suscipit: non enim coactum est ipsius imperium. Sed nisi gratiam habeas, & à ipso & sponte ejus velis dominatui adscribi, non cogo, inquit, neque compello, & nos quidem improbissimos servos non eligeremus emere. Quòd si quando eligeremus, voluntate mala emeremus, & tale pretium erogaremus. Christus autem ingratos emens servos, & iniquos, optimi servi pretium erogavit: immo verò multò majus, ut neque ratio, neque mens ipsius magnitudinem capiat: non enim cœlum & terram, & mare dans, sed omnibus his pretiosiorem sanguinem suum effundens, ita nos redemit: & post hæc omnia non testes à nobis, non Chirographa exigit, sed sola contentus est voce: & si dicas ex corde abrenuntio tibi satana, & pompa tua, totum recepit. Hoc igitur dicamus, abrenuntio tibi satana: tanquam in illa die hujus vocis rationem reddituri, & ipsam custodiamus, ut salvum tunc reddamus depositum.*

Et sicut sine calceamentis, vel vestimentis vestrûm nemo in forum descendere eligeret: ita sine verbo hoc nunquam in forum prodeas, sed cùm es janua vestibula transgressurus, hoc priùs loquere verbum: Abrenuntio tibi satana, & conjungor tibi Christe. Nec unquam absque hac voce exeas: hæc erit tibi baculus, hæc armatura, hæc turris inexpugnabilis.

Quæst. 12. Quomodo instruendus est populus à Parocho circa promissiones in Baptismo factas?

Resp.

Resp. *De Baptismo cùm loquetur*, ut ait Divus Carolus, *in eo versabitur, ut depravatum vitæ morem Fidelium exagitet, qui contra quàm in Baptismo spoponderint, vivunt, & carni & mundo, pompisque ejus, satanæ atque illius operibus: Deo autem mortui sunt, & quàm laboriosa putant quæ Dei sunt, quàm rursus facilia quæ mundi, quæ carnis, quæ satanæ.* S. Carol. Act. p. 4. *Concionatoris officiũ in instruendis Fidelibus ad sanctissimum Sacramentorum usum.*

Secundò instruendi sunt fideles, ut frequenter renovent quod promiserunt in Baptismate, sæpe repetentes hæc verba, quæ singulis momentis repeti vellet sanctus Chrysostomus, ut mox diximus. *Abrenuntio tibi satana, & adhæreo tibi Christe.*

Et Concilium Parisiense 6. cap. 9. *Omnibus Fidelibus*, inquit, *studendum est, ut pactionis & sponsionis quam cum Deo in Baptismate fecerunt, semper memores existant, caveantque ne quibuslibet vitiorum sordibus se maculantes, non solùm eundem sibi reaccendant ignem; verùm etiam immundum Spiritum à se tempore Baptismatis expulsum, cùm septenario dæmonum numero sibi addito, ad se quoquo modo redire faciant; fiantque illis, ut Dominus ait*, novissima pejora prioribus, *& impleatur in eis quod beatus Petrus Apostolus ait:* Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm post agnitionem retrorsum converti ab eo, quod traditum est illis, sancto mandato. Conc. Paris. 6. lib. 1. c. 9.

In Ecclesia Mediolanensi, ut refert sanctus Carolus, Parochus post Abrenuntiationes satanæ & pompis ejus, aïebat; *Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tua series cautionis*: Patrinus respondet: *Memor ero:* Videri potest Tom. 5. Tract. 4. cap. 2. nu. 6. S. Carol. Act. p. 4. *Ordo Baptis. parvulorum.*

Quæst. 13. Promissa Baptismi sunt-ne vota?

Resp. Temerarium esset negare, quod promissa Baptismi rectè appellari possint vota, cùm hoc nomine nuncupata fuerint à sanctis Patribus, à quibus normam loquendi desumit Ecclesia.

S. Aug. in Epist. 59. *Ad Paulinum.*

Sanctus Augustinus hoc promissum vocat, *Nostrum votum maximum, quo nos vovimus in Christo esse mansuros.* Et exponens hæc verba Psalmi 75. *Vovete & reddite Domino,* dicit: Deo nostro *omnes communiter quid debemus vovere? Credere in illum, sperare ab illo vitam æternam, benè vivere secundùm communem modum.* Et in Psalmum 131. ait: *Quid ergo vovimus Deo, nisi ut simus templum Dei? nihil gratius ei possumus offerre, quàm ut dicamus ei, quod dicitur in Esaïa:* POSSIDE NOS.

Lib. 4. dist. 38.

Et ut ait Magister sententiarum; *Votum aliud est commune, aliud singulare: commune est illud quod in Baptismo omnes faciunt, cùm spondent renuntiare diabolo & pompis ejus.*

Catech. Concil. p. 1. *In explic.* 2. *art. Symboli Apost.* n. 18.

Catechismus Concilii Tridentini: *Parochus,* ait, *Fidelem populum ad eam rationem cohortabitur, ut sciat æquissimum esse præ cæteris hominibus, nos qui ab eo nomen invenimus, Christianique vocamur, & quanta ille in nos Beneficia contulerit, ignorare non possumus ob id maximè, quòd ejus munere hæc omnia fide intelligimus: æquum est, inquam, nos ipsos, non secus ac mancipia, Redemptori nostro & Domino in perpetuum addicere & consecrare. Et quidem cùm Baptismo initiamur, ante Ecclesiæ fores id professi sumus: declaravimus enim nos satanæ & mundo renuntiare, & Jesu-Christo totos nos tradere. Quod si ut Christianæ militiæ adscriberemur,*

tam sancta & solemni professione nos ipsos Domino nostro devovimus; quo supplicio digni erimus, si, postquam Ecclesiam ingressi sumus, Dei voluntatem & leges cognovimus, postquam Sacramentorum gratiam percepimus, ex mundi & diaboli praeceptis vixerimus, perinde ac si cùm in Baptismo abluti sumus, mundo & diabolo, non Christo Domino ac Redemptori nostro nomen dedissemus?

Idem asserit Divus Thomas: *Necessitas,* inquit, *faciendi illa sine quibus non possumus salutem consequi, non excludit omnino votum; invenitur enim quandoque votum largè accipiendo esse de his, quæ sunt sub tali necessitate. Sed excludit talis necessitas votum propriè dictum; & ideo si votum accipiatur secundùm propriam sui rationem, est propriè de bonis illis ad quæ non omnes tenentur, quæ supererogationis sunt.*

D. Th. in 4. sent. dist. 38. art. 1. q. 1. ad 2.

Idem docet Divus Bonaventura: *Ad illud quod quæritur, utrum obligatio parvulorum quæ fit in Baptismo, sit votum? dicendum quòd propriè non, quia non est de eo quod supererogationis est; tamen extenso nomine est votum, quia est voluntaria obligatio. Non autem facit duplex peccatum, quia non obligatur magis quàm priùs de necessitate, sed de bono & æquo.*

S. Bonav. lib. 4 sent. dist. 6. art. 3. q. 1.

Hæc Divi Thomæ Divique Bonaventuræ dicta, satis clarè ostendunt, nulla vota nos magis obligare posse, quàm ea, quæ facimus in Baptismo, quoniam ab aliis votis non differunt, nisi quia vota strictiùs sumpta respiciunt tantùm opera supererogationis, quæ per se ad salutem non sunt necessaria: unde in quibusdam circumstantiis ab iis dispensari potest, quoniam majorem tantùm hominis

Christiani perfectionem spectant, sine qua salvari quis potest. Vota verò in Baptismo facta de iis sunt, quæ ad salutem ita sunt necessaria, ut ab iis nemo dispensari possit; qui enim ea violat, non modo majori perfectioni hominis Christiani, sed ipsi planè Christianismo renuntiare dici potest.

Quæst. 14. Quare tot unctiones fiunt supra pectus & scapulas baptizandi?

D.Carol. Act. p. 4. *De Ceremoniis quæ priùsquã Baptismus ministretur adhibentur.*

Resp. *Obsignantur præterea*, inquit sanctus Carolus, *oleo sacro figurâ Crucis pectus & scapulæ, ut intelligamus eos qui Baptismo initiantur, quasi Christi Athletas*, ait sanctus Ambrosius, *luctamen hujus sæculi luctaturos: solent enim luctantes inungi. Deinde ut sciamus Baptismi gratiam non nostris meritis, sed Christi beneficio & gratuitâ misericordiâ donari, quæ oleo significatur. Præterea quia oleum est medicamenti species quandoquidem Samaritanus infudit in vulnera oleum & vinum: ideo hac unctione demonstratur, intima animæ nostræ vulnera, & morbos hâc medicinâ curari; fomitemque ipsum, quamvis non omninò extinguatur, at certè debilitari: viresque & robur spirituale nobis addi, quo satanæ, carnisque tentationum impetus depellamus. Pectus præterea ungitur, ut intelligamus mentem animumque divina virtute corroborari. Scapulæ verò, quia dantur homini vires ad jugum Christi Domini ferendum.*

Inungitur, inquit idem Sanctus ibidem, *ante & retrò, ut undique muniatur & confirmetur ad opera bona præstanda corde & corpore, voluntate & opere.*

Quæst. 15. Quare exigitur à baptizando professio fidei?

Resp. Quia, ut dicitur Marci ultimo: *Qui*

crediderit & baptizatus fuerit, ſalvus erit: Hoc eſt, requiritur fides ad recipiendam Baptiſmi gratiam, ut explicuimus cap. 6.

Quæſt. 16. Quare petitur à puero, velit-ne baptizari?

Reſp. Quia conſenſus eorum, qui baptizari debent requiritur in adultis ut cap. 6. expoſuimus, ubi de conditionibus neceſſariis in adulto baptizando egimus.

Quæſt. 17. Quid ſignificat unctio in vertice capitis, quæ fit cum ſacro Chriſmate poſt Baptiſmum?

Reſp. *Poſtquam aſcenderit baptizatus de fonte*, ut dicitur in Canone, *ſtatim ſignatur in cerebro à Presbytero cum ſacro Chriſmate, ſequente ſimul & oratione, ut regni Chriſti particeps fiat, & à Chriſto Chriſtianus poſſit vocari.* Can. *Poſtquā.* De Conſecr. diſt. 4.

Et ut ait ſanctus Carolus: *Inungitur prætereà à Parocho in vertice ſacro Chriſmate, ut intelligat ſe ab eo die Chriſto capiti tanquam membrum conjunctum eſſe, atque ejus corpori inſitum, & ea re Chriſtianum à Chriſto, Chriſtum verò à Chriſmate appellari.* S. Carol. Act. p. 4. *De Cerem. quæ peracto Baptiſmo ſervan.ur.*

Quæſt. 18. Quare traditur veſtis candida baptizato?

Reſp. *Poſt Baptiſmum traditur Chriſtiano veſtis candida*, ut dicitur in Canone, *deſignans innocentiam & puritatem Chriſtianam, quàm poſt ablutas veteres maculas, ſtudio ſanctæ converſationis immaculatam ſervare debet, repræſentandam ante tribunal Chriſti: cuncti verò renati albis induuntur veſtibus ad myſterium reſurgentis Eccleſiæ. Vtuntur ergo baptizati albis veſtibus, ut quorum primæ nativitatis faciem vetuſti erroris pannus fuſcaverat, habitus ſecundæ generationis gloriæ* Can. *Poſt Baptiſ.* De Conſecr. diſt. 4.

præferat indumentum. Tegitur enim post sacram unctionem caput ejus mystico velamine, ut intelligat se diademate regni & sacerdotali dignitate potiri. Quia ut ait Glossa; *Quilibet fidelis rex debet esse & sacerdos: Rex, quia se & alios virtutibus regere debet: Sacerdos, quia cor contritum & humiliatum, quod est vera oblatio, id est, se debet offerre Deo.*

Ibid. verbo. *Ut intelligat.*

Quæst. 19. Quid significat cereus accensus, qui traditur baptizato, aut ejus Patrino?

Resp. Traditur demùm, ut ait sanctus Carolus, *baptizato in manum cereus ardens; quo cereo significantur tres Theologicæ virtutes, quæ ipsi in hoc Sacramento infunduntur, Fides in lumine, Charitas in calore, spes in cerei recta altitudine, quæ sursum ascendit, ut spes nostra ad cœlos usque excitetur atque erigatur. Id præterea quod Baptismo nobis fit communicatio lucis, & depulsio tenebrarum: ob eamque causam Baptismus Sacramentum illuminationis, & baptizati ii quidem illuminati à Patribus dicuntur.*

S. Carol. *De Ceremon. quæ peracto Bapt. i f. servantur.* Act. p. 4.

CAPUT VIII.

De suscipientibus, vulgò Patrinis.

Quæst. 1. QUARE Ecclesia requirit Patrinos, qui puerum in Baptismo suscipiant?

Resp. Ut pro puero fidem profiteantur, ut ejus nomine promittant, illum fideliter observaturum, quod promittit. *Vos ante omnia,* inquit sanctus Augustinus relatus in Canone, *tam mulieres quàm viros qui filios in Baptismo suscepistis moneo, ut vos cognoscatis fide-*

Can. *Vos ante.* De Consecr. dist. 4.

juſſores apud Deum extitiſſe pro illis quos viſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipere : ideoque eos admonete, ut caſtitatem cuſtodiant, juſtitiam diligant, charitatem teneant.

Rationem affert Divus Thomas cùm ait. *Dicendum quòd ſpiritualis regeneratio quæ fit per Baptiſmum aſſimilatur quodammodo generationi carnali. In generatione autem carnali parvulus nuper natus indiget nutrice & pædagogo. Unde & in ſpirituali generatione Baptiſmi requiritur aliquis qui fungatur vice nutricis & pædagogi, informando & inſtruendo eum quaſi novitium in Fide de his quæ pertinent ad fidem & vitam Chriſtianam, ad quod Prælati Eccleſiæ vacare non poſſunt, circa communem curam populi occupati. Parvuli enim & novitii indigent ſpeciali curâ præter communem : & ideo requiritur quòd aliquis ſuſcipiat baptizatum de ſacro fonte quaſi in ſuam inſtructionem & tutelam. Et hoc eſt quod Dionyſius dicit, ult. cap. Eccleſ. Hierarch. Divinis noſtris ducibus ad mentem venit (id eſt Apoſtolis) & viſum eſt ſuſcipere infantes ſecundùm iſtum ſanctum modum quòd naturales pueri parentes traderent puerum cuidam docto in divinis pædagogo, & reliquum ſub ipſo puer ageret ſicut ſub divino Patre & ſalvationis ſanctæ ſuſceptore.* D. Tho. 3. p. q. 67. art. 7. in corp.

Quæſt. 2. Quinam admittendi non ſunt in Patrinos, aut ſuſceptores ?

Reſp. Ex ſancto Carolo, qui ait. *Id curæ ſit Parochis & reliquis animarum Curatoribus, ut quos Compatres ita rudes eſſe animadverterint, qui fidei Symbolum, Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam ignorent, eos hoc munus obire ne patiantur. Eſt enim ab omni ratione alienum, ut qui ſe Deo fidejuſſores conſtituunt, ii res illas neſciant, quibus* S. Carol. Act. p. 2. in Decretis editis in 2. Synodo Decreto 16.

ſe alios inſtructuros eſſe ſanctè pollicentur. Denique veriſimile eſt; ut qui in ſeipſis hoc neglexerint, idque culpa admiſerint, negligentiores etiam in eo ſint, ut alii iis rebus inſtructiores fiant, quarum ipſi rudes omninò ſunt.

Ritual Roman De Sacram. Baptiſ. tit De Patrinis.

Eodem ducitur motivo Rituale Romanum, cùm ait. *Sciant præterea Parochi, ad hoc munus non eſſe admittendos Infideles, aut Hæreticos, non publicè excommunicatos aut interdictos, non publicè criminoſos, aut infames, nec præterea qui ſana mente non ſunt, nec qui ignorant rudimenta Fidei. Hæc enim Patrini ſpirituales filios ſuos, quos de Baptiſmi fonte ſuſceperint, ubi opus fuerit, opportunè docere tenentur.*

Quæſt. 3. Clerici ſæculares aut regulares poſſunt ne eſſe Patrini?

Can *Non licet.* De Conſ. diſt. 4.

Reſp. Clerici regulares non poſſunt, ut patet ex Can. *Non licet Abbati vel Monacho de Baptiſmo ſuſcipere filios, vel commatres habere.*

Ritual. Rom. tit. De Patrinis.

Et ex Rituale Romano, ubi ſic legitur. *Præterea ad munus Patrini admitti non debent Monachi vel Sanctimoniales, neque alii cujuſvis Ordinis Regulares à ſæculo ſegregati.*

Clerici etiam ſæculares non debent illud munus obire, maximè ſi ſint ſacris Ordinibus inſigniti, cùm illud illis prohibitum fuerit à multis Conciliis. Concilium Aquenſe anno 1585. De Baptiſmo. *Compater ne adhibeatur Regularis aliquis, nec Clericus ſæcularis ſacris initiatus aut Beneficium Eccleſiaſticum obtinens.* Et ſanctus Carolus in ſecunda Synodo, Decreto 17. ait. *Clericis qui ſacris Ordinibus initiati ſunt, infantem de ſacro Baptiſmi fonte ſuſcipere vetitum ſit.*

Quæst. 4. In quanam ætate esse debent Patrini?

Resp. Ut præscribitur in Rituali Romano his verbis. *Hos autem Patrinos saltem in ætate pubertatis ac Sacramento Confirmationis consignatos esse maximè convenit.* Id est, anno 14. completo pro Patrinis, & 12. pro Matrinis. Ritual. Rom.

Quæst. 5. Quare requiritur ut Patrinus confirmatus fuerit?

Resp. Rationem affert sanctus Antoninus, dum ait. *Nascitur homo in esse spirituali per Baptismum, & vivit utique vitâ gratiæ, sed adhuc est quasi debilis in vita spirituali: sed per Confirmationem vel Chrismationem confirmatur quasi perveniens ad ætatem robustam ut possit bellare, & fortia agere. Vnde ut debilis accedens baptizandus ad hoc debet sustentari ab alio, qui tamen debet esse Chrismatus. Nam debilis non est idoneus ad sustentandum debilem, ne ambo simul cadant.* S. Ant. 3. p. tit. 14. c. 3. §. ult.

Quæst. 6. Quotnam esse debent, qui puerum de fonte suscipiant Patrini aut Matrinæ?

Resp. Numerum præfixit Concilium Tridentinum his verbis: *Volens itaque sancta Synodus huic incommodo providere, & à cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum, sive vir, sive mulier, juxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum, unus & una de Baptismo suscipiant.* Sess. 14. De Refor. c. 2.

Quæst. 7. In quo consistit cognatio quæ contrahitur in Baptismo?

Resp. Ut ait Bonifacius VIII. relatus in Canone: *Nedum inter baptizatum & illum qui eum suscepit de Baptismo, ac inter eundem baptizatum & suscipientis filios & uxorem ante susceptionem carnaliter cognitam ab eodem: imò etiam inter suscipientem patremque* Can. *Nedum.* De cognat. spirit. in sexto.

baptizati & matrem, cognationem spiritualem in Baptismo contrahi jure constat. Quæ cognatio & contrahendum matrimonium impedit, & dirimit post contractum, & eadem quæ de suscipiente dicta sunt, etiam de baptizante censenda. *Nota*, ait Divus Antoninus, *quòd Laïcus qui baptizavit aliquem, sive in causa necessitatis, sive extra, non potest contrahere cum illa quam baptizavit.*

S. Ant. p. 3. tit. 1. cap. 15. §. 3.

Hîc autem observandum est cum sancto Thoma, quod quando asseruimus cum Concilio Tridentino per cognationem spiritualem impediri matrimonium, distinguendum est. *Sicut carnalis cognatio*, ait Divus Thomas, *impedit matrimonium; ita spiritualis ex Ecclesiæ statuto. Tamen distinguendum est de spirituali cognatione, quia aut præcessit matrimonium, aut sequitur: si præcessit, impedit contrahendum, & dirimit contractum: si sequitur, tunc non dirimit vinculum matrimonii. Sed quantùm ad actum matrimonii, est distinguendum, quia aut spiritualis cognatio inducitur causâ necessitatis, sicut cùm Pater baptizat Filium in articulo mortis, & tunc non impedit actum matrimonii ex neutra parte: aut inducitur extra casum necessitatis ex ignorantia; & tunc si ille ex cujus actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio sicut de primo: aut ex industria extra casum necessitatis; & tunc ille ex cujus actu inducitur, amittit jus petendi debitum; sed tamen debet reddere, si petatur, quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.*

D. Tho. in suppl. 3. p. q. 56. art. 1. in corp.

Quæst. 8. Contrahitur-ne aliqua spiritualis cognatio, cùm baptizato jam puero, supplentur tantùm ceremoniæ Baptismi?

Resp. Minimè: *Sicut cognatio carnalis*, ait

Divus Thomas, *non contrahitur niſi per actum generationis completum; unde etiam affinitas non contrahitur, niſi facta commixtione ſeminum, ex qua poteſt ſequi generatio carnalis: Spiritualis autem generatio non perficitur niſi per aliquod Sacramentum: unde non videtur conveniens, quod ſpiritualis cognatio contrahatur niſi per aliquod Sacramentum.* D. Tho. in ſuppl. 3. p. q. 56. art. 2. in corp.

Cùm igitur non conferatur Sacramentum cùm ſupplentur tantùm ceremoniæ Baptiſmi, conſequens eſt, quod nulla tunc contrahitur cognatio. Et valdè convenit ut Parochi id dicant ſuſceptoribus, cùm dictæ ceremoniæ tantùm ſupplentur, ne in hoc decipiantur.

TRACTATUS TERTIUS. DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

Caput primum.

De Definitione, institutione, & necessitate Confirmationis.

Quæst. 1. QUID est Confirmatio?
Resp. Est Sacramentum à Christo Domino institutum, quo baptizati recipiunt specialem gratiam ad propugnandam fidem per impositionem manuum Episcopi, & unctionem sancti Chrismatis. Hæc definitio sufficienter explicabitur per sequentes quæstiones.

Quæst. 2. Quare hoc Sacramentum dicitur Confirmatio?

Resp. Hoc Sacramentum tripliciter nominatur, quippe vocatur manus impositio, ex modo conferendi ipsum; & dicitur Chrisma, ratione materiæ, & nuncupatur Confirmatio ratione effectus; ut enim ait Catechismus Conc. Trid. *Ab eo nomen Confirmationis ei impositum est, quod hujus Sacramenti virtute Deus in nobis id confirmat quod Baptismo operari cœpit, nosque ad Christianæ soliditatis perfectionem adducit.* (De Sacr. Confirm. §. 18.)

Quæst. 3. Confirmatio est-ne Sacramentum?

Resp. Est de fide, Confirmationem esse Sacramentum, cùm id definitum fuerit in Concilio Tridentino sessione 7. Can. 1. De Confirm. his verbis: *Si quis dixerit Confirmationem baptizatorum otiosam caremoniam esse, & non potiùs verum & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuisse, quàm Catechesim quandam, quâ adolescentia proximi fidei sua rationem coram Ecclesia exponebant, anathema sit.*

Quæst. 4. Quandonam Christus instituit Sacramentum Confirmationis?

Resp. *Dicendum est*, inquit sanctus Thomas, *quòd Christus instituit hoc Sacramentum, non exhibendo, sed promittendo, secundùm illud Joannis 6.* Si non abiero, Paraclctus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam eum ad vos. *Et hoc ideo, quia in Sacramento datur plenitudo Spiritus-sancti, qua non erat danda ante Christi Resurrectionem & Ascensionem secundùm illud Joan. 7.* Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus. D. Th. 3. p. q. 72. art. 1. ad 1.

Quæst. 5. Quare oportet ut Christiani post Baptismum suscipiant Sacramentum Confirmationis?

Resp. Ratio habetur in Canone ubi legitur: *Spiritus-sanctus qui super aquas Baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam: in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris, inter invisibiles hostes & pericula gradiendum est, in Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam: in Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur. Et quamvis continuò transituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessa-* Can. *Spiritus-sanctus.* De Consecr. dist. 5.

ria sunt Confirmationis auxilia. Regeneratio per se salvat mox in pace beati sæculi recipiendos. Confirmatio autem armat & instruit ad agones mundi hujus & prælia reservandos.

Quæst. 6. Est-ne necessarium ad salutem suscipere Sacramentum Confirmationis?

Resp. Ut habetur in Catechismo Concilii Tridentini. *Illud in primis docendum est, hoc Sacramentum ejusmodi necessitatem non habere, ut sine eo salvus quis esse non possit. Quamquam verò necessarium non est, à nemine tamen prætermitti debet: sed potiùs maximè cavendum est, ne in re sanctitatis plena, per quam nobis divina munera tam largè impertiuntur, aliqua negligentia committatur: quod enim omnibus communiter ad sanctificationem Deus proposuit, ab omnibus etiam summo studio expetendum est.*

Catechis. Conc. *De Sacr. um. Confir.* §. 14.

Hoc autem consonat Canoni ubi legitur: *Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum-sanctum post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur, quia cùm Spiritus-sanctus infunditur, cor fidele ad prudentiam & constantiam dilatatur.*

Can *Omnes.* De Consecr. dist. 5.

Quare, ut ait Divus Thomas: *Sine Confirmatione potest esse salus, dum tamen non prætermittatur ex contemptu Sacramenti.* Qua etiam de causa in Canonibus pœnitentialibus in quintum præceptum habetur: *Cùm filius sine Confirmationis Sacramento moritur, parentes, quorum negligentiâ id factum est, pœnitentiam agent annos tres.*

D. Th. 3. p. q. 72. art. 1. ad 3.

Quæst. 7. Quomodo probari potest contra hæreticos, Confirmationem esse Sacramentum novæ legis?

Resp. Probatur primò ex his quæ leguntur

Actorum cap. 8. v. 4. *Cùm autem audissent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quòd recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem, qui cùm venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.*

Iste locus Actuum Apostolorum communiter interpretatur à Patribus de Sacramento Confirmationis. Sanctus Cyprianus ait. *Sed tantummodò quod deerat, id à Petro & Joanne factum est, ut oratione pro eis habita, & manu imposita, invocaretur & infunderetur super eos Spiritus-sanctus. Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, præpositis Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem, ac manus impositionem, Spiritum-sanctum consequantur.*

S. Cyprianus. Epist. 73. *Ad Jubajanum.*

Sanctus Hieronymus in libro quem scripsit contra Luciferianos his verbis inducit Luciferianum loquentem: *An nescis etiam Ecclesiarum hunc esse morem, ut baptizatis postea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus-sanctus? Exigis ubi scriptum sit? In actibus Apostolorum; etiamsi scripturæ autoritas non subesset, totius orbis in hanc partem consensus, instar præcepti obtineret: nam & multa alia quæ per traditionem in Ecclesiis observantur, autoritatem sibi scriptæ legis usurpaverunt.*

S. Hieron. tom. 2. *In Dialogo adversus* Luciferianos.

Non quidem abnuo hanc esse Ecclesiarum consuetudinem, ut ad eos, qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati sunt, Episcopus ad invocationem sancti Spiritûs manum impositurus excurrat.

Catholicus Respondet.

Et Innocentius Papa primus, qui vivebat

initio quinti sæculi, ex hoc loco actuum Apostolorum probat, quod Sacramentum Confirmationis non debet conferri nisi ab Episcopis.

Innoc. I. Epist. Ad Decentium.

Hæc autem, ait, *Pontificibus solis deberi, ut vel consignent, vel Paracletum Spiritum tradant, non solùm consuetudo Ecclesiastica demonstrat, verùm & illa lectio Actuum Apostolorum quæ asserit, Petrum & Joannem esse directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum-sanctum. Nam Presbyteris Chrismate baptizatos ungere licet, non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.*

Tandem Erasmus in suis eruditis Commentariis in novum Testamentum explicans caput octavum Actuum Apostolorum ait: *Cæterum, ubi rumor jam pertulisset Jerosolymam ad Apostolos, qui ibi resederant, Samariam per Philippum amplexam esse sermonem Evangelicum, gentem crassam, nec omninò puram ab idololatria, vehementer gavisi, miserunt ad illos Apostolorum præcipuos, Petrum & Joannem, ut per hos comprobaretur & absolveretur quod per Philippum erat cœptum. Qui cùm eo venissent, didicissentque, quòd plurimi per Philippum essent baptizati, gratias egerunt Deo. Philippus autem quique cum illo erant, rogaverunt Apostolos pro illis, ut acciperent Spiritum-sanctum, ut qui per Baptismum jam essent à peccatis purgati, copiosius etiam Dei donum acciperent, quemadmodum acceperant illi, qui primi in cænaculo Spiritum-sanctum acceperant: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu. Erat hæc potestas Diaconis delegata, sed impositio manuum per quam conferebatur Spiritus-*

sanctus, solis Apostolis & eorum Vicariis servabatur.

CAPUT II.

De Materia, forma & Ministro Confirmationis.

Quæst. I. QUÆNAM est materia Sacramenti Confirmationis?

Resp. In hoc Sacramento sicut & in aliis, duplex distinguitur materia; proxima, & remota: *Materia remota hujus Sacramenti,* ut ait Divus Carolus, *est Chrisma, quod ex oleo & balsamo, solemni Episcopi consecratione conficitur.* S. Carol. Act p. 4. De Sacram. Confir.

Rationem affert Divus Thomas cùm dicit: *Chrisma est conveniens materia hujus Sacramenti. Sicut enim dictum est, in hoc Sacramento datur plenitudo Spiritus-sancti ad robur spirituale, quod competit perfectæ ætati; homo autem cùm ad perfectam ætatem pervenerit, incipit jam communicare actiones suas ad alios; antea verò quasi singulariter sibi ipsi vivit: gratia verò Spiritûs sancti in oleo designatur, unde Christus dicitur esse unctus oleo lætitiæ propter plenitudinem Spiritûs-sancti quam habuit; & ideo oleum competit materiæ hujus Sacramenti. Admiscetur autem balsamum propter fragrantiam odoris quæ redundat ad alios. Unde Apostolus dicit 2. ad Corinth. cap. 2.* Christi bonus odor sumus Deo, &c. *Et licèt multa alia sint odorifera, tamen præcipuè accipitur balsamum, propter hoc quòd habet præcipuum odorem, & quia etiam incorruptionem præstat. Unde Ec-* D. Th. 3. p. q. 72. art. 2. in corp.

c'i. 24. *dicitur*. Quasi balsamum non mixtum odor meus.

Materia proxima hujus Sacramenti est Unctio quam facit Episcopus cum Chrismate in modum Crucis super frontem Confirmandi, & impositio manuum.

Quæst. 2. Quænam est forma Sacramenti Confirmationis?

Resp. Forma hujus Sacramenti consistit in verbis quæ profert Episcopus, cùm applicat unctionem Chrismatis nempe, *Signo te signo Crúcis, confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs-sancti.*

Pontificale Rom.

Advertendum tamen est, nos hîc loqui de materia & forma Confirmationis juxta communiter receptam Theologorum & Canonistarum sententiam; non tamen improbamus sententiam aliquorum Theologorum, qui asserunt, materiam & formam à nobis allatas esse tantùm accidentales, non verò essentiales huic Sacramento, cujus materia & forma essentiales apud ipsos, sunt impositio manuum Episcopi & oratio quæ additur huic manuum impositioni.

Quæ Doctrina videtur esse conformis Scripturæ sacræ & traditioni. Dicitur enim Act. 8. *Oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum-sanctum: tunc imponebant manus super illos & accipiebant Spiritum-sanctum.*

Tertullianus libro de Baptismo cap. 8. ait. *Dehinc manus imponitur per benedictionem advocans & invitans Spiritum-sanctum.* S. Cyprianus Epist. 73. *Nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, Præpositis Ecclesiæ offerantur & per nostram orationem ac manuum impositionem Spiritum-sanctum consequantur.* S. Hieron. Dial. ad-

versus Lucifer. S. Chrysost. in cap. 8. Act. & in cap. 6. ad Hebr. S. August. 15. lib. de Trinitate cap. 26. *Apostoli orabant, ut veniret Spiritus-sanctus in eos quibus manum imponebant, quem morem in suis Præpositis etiam nunc Ecclesia servat.* Idem habet in expositione Epist. ad Rom. lib. 3. de Baptismo cap. 16. Et Tract. 6. in Joann.

Concilium Moguntinum anno 1549. cap. 17. *Ea verò*, inquit, *ut erant à Christo promissa, ipsis Apostolis in die Pentecostes exhibita, & ab eisdem per manûs impositionem in alios transfundi cœpta, actus ipsorum satis testantur; undè Ecclesia Catholica Spiritum-sanctum per manus Episcoporum Fidelibus tradendi normam accepit.*

Concilium Narbonense anno 1609. *Sanctorum Constitutionibus*, inquit, *constat nos in Baptismo regenerari ad vitam, & post Baptismum in hoc Sacramento (Confirmationis) quo per impositionem manuum Episcopi Spiritus sanctus diffunditur in corda Fidelium, robur atque fortitudinem dari.*

Quæst. 3. Benedictio Chrismatis facta ab Episcopo, est-ne necessaria ad validitatem Sacramenti Confirmationis? an requiritur tantùm ad solemnitatem, uti est benedictio aquæ in Sacramento Baptismi?

Resp. Benedictio Chrismatis ab Episcopo est necessaria ad validitatem hujus Sacramenti, quod quidem probatur authoritate Innocentii III. relati in Canone: *Presbyteris*, inquit, *Chrismate baptizatos ungere licèt, sed quod ab Episcopo fuerit consecratum: non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cùm tradunt spiritum Paraclitum.*

Can. *Presbyteris.* De Consecr. dist. 4.

Cujus rationem affert Divus Thomas, cùm

D. Tho. 3. p. q. 72. art. 3. in corp.

ait: *Dicendum quòd tota Sacramentorum sanctificatio à Christo derivatur. Est autem considerandum quòd quibusdam Sacramentis habentibus materiam corpoream Christus est usus: scilicet Baptismo & etiam Eucharistiæ; & ideo ex ipso usu Christi materiæ horum Sacramentorum aptitudinem acceperunt ad perfectionem Sacramenti. Vnde Chrysostomus dicit, quòd nunquam aquæ Baptismi purgare peccata credentium possent, nisi tactu Dominici corporis sanctificatæ fuissent. Et similiter ipse Dominus accipiens panem, benedixit: similiter autem & Calicem ut habetur. Matth. 26. & Lucæ 22. Et propter hoc non est de necessitate horum Sacramentorum, quod materia priùs benedicatur, quia sufficit benedictio Christi; si quæ verò benedictio adhibeatur, pertinet ad solemnitatem Sacramenti, non autem ad necessitatem. Vnctionibus autem visibilibus Christus non est usus, ne fieret injuria invisibili unctioni, qua est unctus præ consortibus suis, Psal. 44. & ideo tam Chrisma, quàm oleum Sanctum infirmorum priùs benedicuntur, quàm adhibeantur ad usum Sacramenti.*

Quæst. 4. Quisnam est minister Sacramenti Confirmationis?

Resp. Solus Episcopus, ut habetur in Canone: *Manûs quoque impositionis Sacramentum magna veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest nisi à summis Sacerdotibus; nec tempore Apostolorum ab aliis quàm ab ipsis Apostolis legitur aut scitur peractum esse, nec ab aliis quàm illis qui eorum tenent locum, unquam perfici potest, aut fieri debet. Nam si aliter præsumptum fuerit, irritum habeatur & vacuum, & inter Ecclesiastica nunquam reputabitur Sacramenta.*

Can. *Manûs*. De Consecr. dist. 5.

Reverà, ut dicitur Actuum Apostolorum cap. 8. *Cùm audissent Apostoli qui erant Jerosolymis, quòd recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem, qui cùm venissent; oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-sanctum. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum. Episcopi autem sunt successores Apostolorum, non autem Sacerdotes.*

Quæst. 5. Quare hoc Sacramentum à solis Episcopis conferri potest?

Resp. Ratio Divi Thomæ sumitur ex hujus Sacramenti dignitate. *Dicendum*, ait, *quod in quolibet opere ultima consummatio supremæ arti, aut virtuti reservatur; hoc autem Confirmationis Sacramentum est quasi ultima consummatio Sacramenti Baptismi: ita scilicet quod per Baptismum ædificatur homo in domum spiritualem; & conscribitur quasi quædam Spiritualis Epistola. Sed per Sacramentum Confirmationis quasi domus ædificata in templum Spiritus-sancti, & quasi Epistola conscripta signatur signo Crucis; & ideo collatio hujus Sacramenti Episcopis reservatur qui obtinent summam potestatem in Ecclesia: Sicut & in primitiva Ecclesia, per impositionem manus Apostolorum, quorum vicem gerunt Episcopi, plenitudo Spiritus-sancti dabatur, ut habetur. Act. 8. Vnde Vrbanus Papa dicit. Can.* Omnes. *De Consecr. dist. 5. Omnes Fideles per manûs impositionem Episcoporum Spiritum-sanctum post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur.*

D. Th. 3. p. q. 72. art. 11. in corp.

Quæst. 6. Potest-ne aliquando licere Presbyteris administrare Sacramentum Confirmationis?

Resp. Id speciali commissione summi Pon-

tificis fieri posse videtur, ut patet ex Divo Gregorio, qui scribens ad Januarium Episcopum ait: *Pervenit ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quòd Presbyteros Chrismate tangere eos qui baptizati sunt prohibuimus. Et nos quidem secundùm veterem usum nostræ Ecclesiæ fecimus: sed si omninò hac de re aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos Chrismate tangere debeant, concedimus.*

S. Greg. lib. 3. Epistola 26.

Hoc autem, ut ait Divus Thomas: *Ex plenitudine potestatis concessit beatus Gregorius Papa, quòd simplices Sacerdotes hoc Sacramentum conferrent.*

D. Th. q. 72. art. 11. ad 1.

Refertur etiam in Decreto Eugenii IV. in Concilio Florentino. *Per Apostolicæ sedis dispensationem ex rationabili & urgenti admodum causa, simplicem sacerdotem Chrismate per Episcopum confecto hoc Sacramentum Confirmationis aliquando administrasse.*

CAPUT III.

De Dispositionibus ad Confirmationem & de ejus effectibus.

Quæst. 1. QUID agendum est à Parochis, cùm mandatum acceperunt ab Episcopo præparandi sibi subditos, ad Confirmationem suscipiendam?

Resp. Ex sancto Carolo: *Parochi, animarumve Curatores populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum cujus ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet. Videant item, ne quis eorum qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat. Quare præ-*

S. Carolus Act. p. 1. tit. Quæ pertinent ad Sacram. Confirm.

moneant, quod etiam Concilii Vvormatiensis Canone sancitum est, ut quicumque intra Parochiæ suæ fines habitant, neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant qui ætate sunt, quâ Episcopus eos duxerit esse debere qui ad hoc Sacramentum tunc accedant. Elaborent præterea iidem, ut qui adulta ætate confirmandi sunt, primò de peccatis confiteantur; tunc etiam admoneant ut jejuni illud suscipiant cùm manè ministratur.

Reliqua etiam diligenti cohortatione denuntient, quæ ad hoc Sacramentum rectè sanctéque suscipiendum pertinent.

Quæst. 2. Quænam sunt dispositiones necessariæ ad validè suscipiendam Confirmationem?

Resp. Constat, Confirmationem non posse validè administrari, nisi baptizatis, ut enim ait Divus Thomas; *Dicendum quòd character Confirmationis ex necessitate præsupponit characterem Baptismalem: ita scilicet, quòd si aliquis non baptizatus confirmaretur, nihil reciperet; sed oporteret iteratò ipsum confirmari post Baptismum. Cujus ratio est, quia sic se habet Confirmatio ad Baptismum, sicut augmentum ad generationem. Manifestum est autem, quòd nullus potest promoveri in ætatem perfectam, nisi primò fuerit natus, & similiter nisi primò aliquis fuerit baptizatus, non potest Sacramentum Confirmationis accipere.*

D. Tho. 3. p. q. 72. art. 6. in corp.

Quæst. 3. Quanam ætate suscipiendum est hoc Sacramentum?

Resp. Ex Catechismo Romano: *Illud observandum est, omnibus quidem post Baptismum Confirmationis Sacramentum posse administrari; sed minus tamen expedire hos fieri antequam pueri rationis usum habuerint. Quare*

Catechis. Concil. Trident. p. 1. De Sacram. Confirm. §. 15.

si duodecimus annus non expectandus videatur, usque ad septimum certè hoc Sacramentum differre maximè convenit.

Conc. Medio. 1. de his quæ pertinent ad Sacram. Confirm. adminis.

Idem statuit sanctus Carolus. *Minori septennio Confirmationis Sacramentum nemini prabeatur.*

Quæst. 4. Licet-ne unquam administrare hoc Sacramentum pueris ante septennium?

Conc. Mediol. 5. tit. Quæ ad Confirm. Sacramentum pertinent.

Resp. Ut ait Divus Carolus: *Si Episcopus ob aliquam causam justam, atque adeo necessariam, parvulo & infanti, qui non modò ætatem septem annorum expleat, sed ne attingat quidem, ministrandum aliquando censuerit, ne sit vetitum. Iis verò minoribus natu atque adeo parvulis si quandoque ministrabitur, eorum parentes, vel qui curam gerunt, Parochus moneat, ut ætate procedente eos de ea re certiores faciant, ne parentibus curatoribusque postea mortuis, ipsi aliquandò dubitent, an hoc Sacramentum, quod iterari nefas est, susceperint.*

Quæst. 5. Quanam ex causa licet administrare hoc Sacramentum ante septennium?

Resp. Licet cùm aliquis puer versatur in periculo mortis, ne decedat sine gratia Confirmationis, ut enim ait Hugo de sancto Victore

D. Tho. 3. p. q. 72. art. 8. ad 4.

relatus à Divo Thoma: *Omninò periculosum esset, si ab hac vita sine Confirmatione migrare contingeret: non quia damnaretur, nisi fortè propter contemptum; sed quia detrimentum perfectionis pateretur. Unde etiam pueri confirmati decedentes majorem gloriam consequuntur, sicut & hîc majorem obtinent gratiam.*

Glossa De Consecr. dist. 5. verbo, In Confirmatione.

Hoc autem consonat Glossæ in Canone, *Ut jejuni; Numquid minorem habebit gloriam parvulus non Confirmatus? videtur quòd sic, quia in Confirmatione datur augmentum gratiæ.*

Quæst. 6.

Quæst. 6. Requiritur ne ſtatus gratiæ ad ſuſcipiendum Sacramentum Confirmationis, hoc eſt, ad recipiendam gratiam cum charactere?

Reſp. Eſt abſolutè neceſſarium, ut enim ait ſanctus Antoninus. *Advertendum quòd ſi quis renuntiaſſet juri ſuo alicujus dignitatis, Confirmatio nihil vel modicum ſibi valeret, niſi ſibi jus redderetur: ſic in propoſito, qui renuntiat gratiæ Baptiſmali, quod fit per mortale commiſſum, poſtea accedens ad Confirmationem cum eo, non confirmaretur in gratia, nec augeretur ſibi gratia: imò mortaliter peccaret, & magis debilitaretur in anima, quamvis characterem reciperet indelebilem; & hoc niſi reſtitueretur ſibi priùs gratia amiſſa, quod non fit niſi per pœnitentiam.* S. Ant. 3. p. tit. 14. c. 3. §. 1.

Quæſt. 7. Quænam ſunt aliæ diſpoſitiones neceſſariæ ad recipiendum fructuosè hoc Sacramentum?

Reſp. Illas dilucidè explicat Divus Carolus his verbis; *Illud verò Parochus maximè hortabitur, ut huic Sacramento cùm Spiritusſancti gratia uberrimè conferatur, ad eam conſequendam ſe jejuniis, eleemoſynâ, qui per facultates poſſunt, aliiſque pietatis officiis & operibus parent; atque in primis frequentiori & ardentiori religioſæ orationis ſtudio devotè ſeſe exerceant, exemplo ſanctorum Apoſtolorum, qui dum expectarent Spiritumſanctum perſeverantes erant in oratione & jejunio. Sed efficiet ſaltem, ut pridiè diei Confirmationis jejunent qui poſſunt.* S. Carol. Act. p. 4. De præparatione ante miniſtr. Sacram. Confirm.

Et ut ait Catechiſmus Concilii Tridentini. *Qui adulta jam ætate confirmandi ſunt, ſiquidem hujus Sacramenti gratiam & dona conſequi cupiant, eos non ſolùm fidem & pietatem afferre, ſed graviora etiam peccata* Catech. Concil. Trident. p. 2. *De Confirm. Sacram.* §. 4.

quæ admiserunt, ex animo dolere oporteat. Qua in re elaborandum est, ut peccata etiam prius confiteantur, & Pastorum cohortatione ad jejunia & alia pietatis opera suscipienda incitentur.

Quæst. 8. Quinam sunt effectus hujus Sacramenti?

Resp. Trés sunt hujusmodi effectus: Primus communis aliis Sacramentis est, quod producit augmentum gratiæ in suscipiente, modò cum debitis dispositionibus illud suscipiat: ut enim habetur in Canone. *Spiritus-sanctus in fonte Baptismi plenitudinem tribuit ad innocentiam: in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam. In Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam. In Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur.*

Can. *Spiritus-sanctus.* De Consecr. dist. 5.

Secundus effectus hujus Sacramenti peculiaris est, quòd perficit gratiam Baptismalem, & corroborat seu confirmat addendo vires spirituales ad tuendam interiùs fidem adversùs omnes carnis tentationes, & exteriùs adversus inimicos fidei etiam cum periculo vitæ, ut videtur in Canone mox citato.

Tertius hujus Sacramenti effectus est, quòd imprimit in anima suscipientis characterem spiritualem, & indelebilem, ut definitum est in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 9. Quare, ut ait Gregorius II. relatus in Canone. *De homine qui à Pontifice confirmatus fuerit, denuò illi talis iteratio prohibenda est.*

Can. *De homine.* De Consecr. dist. 5.

In Confirmatione, ait Divus Thomas, *accipit homo potestatem ad agendum ea quæ pertinent ad pugnam spiritualem contra hostes fidei, sicut patet exemplo Apostolorum, qui antequam plenitudinem Spiritus-sancti acciperent, erant in cœnaculo perseverantes in*

D. Th. 3. p. q. 72. art. 5. in corp.

oratione; postmodum verò egressi non verebantur publicè fidem fateri, etiam coram inimicis fidei Christianæ; & ideo manifestum est, quod in Sacramento Confirmationis imprimitur character.

Caput IV.

De Ceremoniis Sacramenti Confirmationis.

Quæst. 1. QUARE requiritur ut aliquis teneat Confirmandum, ipsumque sistat Episcopo?

Resp. Ex Divo Thoma. *Dicendum quòd, sicut dictum est, hoc Sacramentum exhibetur homini ad robur pugnæ spiritualis. Sicut autem aliquis de novo natus indiget instructione in iis quæ pertinent ad conversationem vitæ, secundùm illud Hebr.* 12. Patres quidem carnis nostræ habuimus eruditores, & reverebamur eos; *ita illi qui assumuntur ad pugnam, indigent eruditoribus à quibus instruantur de his quæ pertinent ad modum certaminis: & ideo in bellis materialibus constituuntur Duces & Centuriones per quos alii gubernentur. Et propter hoc etiam ille qui accipit hoc Sacramentum, ab alio tenetur, quasi per alium in pugna spirituali erudiendus: similiter quia per hoc Sacramentum confertur homini perfectio spiritualis ætatis, sicut dictum est; ideo ille qui ad hoc Sacramentum accedit, sustentatur, quasi spiritualiter imbecillis & puer.* D. Th. 3. p. q. 72. art. 10. in corp.

Hîc autem nota, quod qui non est baptizatus, vel non Confirmatus, non debet esse susceptor in Sacramento Confirmationis; quia tenens aliquem ad Confirmationem, tenet

eum tanquam infirmum, & adhuc imbecillem; hoc autem fieri non potest à non Confirmato, cùm sit ipse etiam imbecillis, & infirmus. Quare non confirmatus non potest esse patrinus in Sacramento Confirmationis.

Quæst. 2. Contrahitur-ne aliqua affinitas in Sacramento Confirmationis, sicut in Baptismo?

Resp. Ut ait Bonifacius Papa relatus in Canone, omninò contrahitur; sic enim ait. *Ex Confirmatione quoque, seu frontis Chrismatione, spiritualis cognatio eisdem modis contrahitur, matrimonia similiter impediens contrahenda, & dirimens post contracta.*

Can. *Nedum*, De Cognat. spirituali in 6.

Et Concilium Tridentinum ait; *Ea quoque cognatio qua ex Confirmatione contrahitur, Confirmantem & Confirmatum, illiusque Patrem & Matrem ac tenentem non egrediatur.*

Conc. Trid. sess. 24. De Ref. Matr. cap. 2.

Quæst. 3. Quid significat alapa quam Episcopus leviter, infligit Confirmato?

Resp. *Episcopus*, inquit sanctus Carolus, *eum leviter in maxilla cadit, quem Chrismate confirmat, ut sciat homo Christianus, se jam militem esse, cujus pugna & victoria eluceat in patiendis injuriis, non in illis inferendis; deinde se in Christiana militia constitutum esse, in qua non hujus vitæ jucunditates & commoda quærat, sed incommoda potiùs, atque adeo mala multa patienter ferat. Ac præterea intelligat officii sui esse, in acie stare, telaque unde veniant observare: ita ut, quamvis illis telorum ictibus corpus, honor, opesque lædantur, anima tamen nullo pacto offendatur.*

S. Carol. Act. p. 4. *De Sacram. Confirm.*

Quæst. 4. Quare Episcopus Confirmatum signat Chrismate signo Crucis in fronte?

Resp. *In Sacramento Confirmationis*, ait

Divus Thomas, *homo accipit Spiritum-sanctum ad robur spiritualis pugnæ, ut fortiter etiam inter adversarios fidei Christi fidem confiteatur. Vnde convenienter signatur Chrismate signo crucis in fronte, propter duo. Primò quidem, quia insignitur signo Crucis, quod quidem habet esse evidens & manifestum: inter omnia autem loca corporis humani, maximè frons manifesta est, quæ quasi nunquam obtegitur: & ideo linitur Confirmatus Chrismate in fronte, ut in manifesto demonstret se esse Christianum; sicut & Apostoli post acceptum Spiritum-sanctum se manifestaverunt, qui priùs in cœnaculo latebant. Secundò quia aliquis impeditur à libera confessione nominis Christi propter duo, scilicet propter timorem & propter verecundiam: utriusque autem horum signum maximè manifestatur in fronte, propter duo scilicet, propter propinquitatem imaginationis, & propter hoc, quòd Spiritus à corde directè ad frontem ascendunt, undè verecundati erubescunt, timentes autem pallescunt. Et ideo in fronte signatur Chrismate, ut neque propter timorem, neque propter erubescentiam nomen Christi confiteri prætermittat.* D. Th. 3. p. q. 72. art 9. in corp.

Quæst. 5. Quare Episcopus pacem dat Confirmato?

Resp. Ex sancto Carolo; *Parochus postremò pacem Confirmatis dari ostendit, ut intelligant se gratiæ plenitudinem, & pacem quæ exuperat omnem sensum consecutos esse.* S. Carol. Act. p. 4. *De Sacram. Confirm.*

TRACTATUS QUARTUS. DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, essentia, dignitas, ac definitio Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUIBUSNAM præcipuis nominibus insignitur Eucharistiæ Sacramentum?

D. Th. 3. p. q. 73 art. 4. in corp.

Resp. *Hoc Sacramentum*, ait Divus Thomas, *habet triplicem significationem. Unam quidem respectu præteriti, in quantum scilicet est commemorativum Dominicæ Passionis, quæ fuit verum Sacrificium; & secundùm hoc nominatur* SACRIFICIUM. *Aliam autem significationem habet respectu rei præsentis, scilicet Ecclesiasticæ unitatis, cui homines aggregantur per hoc Sacramentum; & secundùm hoc nominatur* COMMUNIO *seu synaxis. Dicit enim Damascenus 4. lib. de fide Orthodoxa cap. 14. quòd dicitur Communio, quia communicamus per ipsam Christo, & quia participamus de ejus carne & Deitate, & quia communicamur & unimur ad invicem per eum. Tertiam significationem habet respectu futuri, in quantùm scilicet hoc Sacra-*

mentum est prefigurativum fruitionis Dei, qua erit in patria; & secundùm hoc dicitur VIATICUM; *quia hîc prabet nobis viam illuc perveniendi; & secundùm hoc etiam dicitur* EUCHARISTIA, *id est, bona gratia, quia* gratia Dei vita æterna, *dicitur Rom. 6. vel quia realiter continet Christum qui est plenus gratiâ. Dicitur etiam in Graco Metalepsis, id est, assumptio, quia, ut Damascenus dicit, per hoc Filii Deitatem assumimus.*

Secundam ejus significationem innuit Apostolus, cùm ait: *Quoniam unus Panis, unum Corpus multi sumus, omnes qui de uno Pane participamus.* 1. ad Corinth. v. 10. c. 17.

Dicitur etiam in Catechismo Concilii Tridentini, *Sacramentum pacis & charitatis; ut intelligeremus, quàm indigni sunt Christiano nomine, qui inimicitias exercent; odiaque, dissidia, & discordias, ut teterrimas Fidelium pestes omninò exterminandas esse, cùm prasertim quotidiano Religionis nostra sacrificio, nibil nos studiosius servare, quàm pacem & charitatem profiteamur.* p. 2. De Euchar. Sacram. nu. 4.

Quæst. 2. Eucharistia est-ne Sacramentum?

Resp. Est de fide, Eucharistiam esse Sacramentum, cùm id definitum fuerit in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. in cap. *Firmiter. De summa Trinitate.* Et cap. 1. & 2. sess. 13. Conc. Trident. & ut ait sanctus Antoninus; *Eucharistia est maximum Sacramentum quoad essentiam, licèt quadam alia dicantur majora secundùm alios respectus; unde versus: Major in effectu Baptismus: Corpus in esse: Conjugium signo majus, sed Chrisma Ministro.* S. Ant. 3. p. tit. 14 c. 12. in princ.

Quæst. 3. Quid est Eucharistia?

Resp. Est novæ legis Sacramentum continens

sub speciebus Panis & Vini Corpus & sanguinem Domini nostri Jesu Christi vi verborum consecrationis, institutum ad spiritualem hominis refectionem.

Hæc definitio complectitur materiam, cùm dicitur, *Sacramentum Corporis & sanguinis Jesu-Christi:* Formam, cùm dicitur, *vi verborum consecrationis*, quæ sunt forma hujus Sacramenti: *Institutum*, significat causam efficientem, quæ est Christus: *Ad spiritualem hominis refectionem*, significat causam finalem, quia est finis & effectus hujus Sacramenti. Hæc definitio satis clara est, nec ulteriori indiget explicatione, pleniùs tamen patebit, ex infra dicendis, in Capitibus sequentibus.

Quæst. 4. In quonam propriè consistit Sacramentum Eucharistiæ?

Resp. De fide est, Definitum in Concilio Tridentino, Eucharistiam non consistere in re aliqua transeunte, cujusmodi sunt verba consecrationis, & usus qui fit hujus Sacramenti, in ejus sumptione, fractione, distributione, &c. sed consistere in aliqua re permanente. *Si quis dixerit*, ait Concilium Tridentinum, *peractâ consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu-Christi, sed tantùm in usu dum sumitur, non autem ante vel post, & in hostiis seu particulis consecratis quæ post Communionem reservantur, vel supersunt non remanere verum Corpus Domini, anathema sit.*

Sess. 13. Can. 4.

Et consequenter hoc Sacramentum ab aliis differt; quia illa consistunt in actione transeunte, quæ est applicatio formæ ad materiam, ut Baptismus in ablutione, ita ut non existant, nisi dum conferuntur, aut suscipiuntur: At

Eucharistiæ Sacramentum, consistit in re permanente.

Quod probatur primò ex Scriptura sacra, in qua constat, Christum Dominum hæc verba protulisse : *Hoc est Corpus meum*, priusquam distribueret Eucharistiam Apostolis ; ex quo perspicuum est, Corpus Christi Domini fuisse sub speciebus Panis, ac proinde verum Sacramentum antequam distribueretur.

Secundò probatur sanctis Patribus : Juxta sanctum Augustinum in Psalmum 33. *Christus seipsum portavit in manibus suis dum Eucharistiam portaret :* At evidens est, non potuisse seipsum portare in manibus suis, nisi ejus Corpus fuisset sub speciebus Panis, priusquam manducaretur : hoc igitur Sacramentum non consistit in manducatione.

Et sanctus Justinus in Apologia secunda, ait, *Post Sacramenta peracta, Eucharistia consuevit deferri ad absentes.*

Quæst. 5. Quænam est hæc res permanens in qua consistit Eucharistiæ Sacramentum ?

Resp. Sacramentum Eucharistiæ consistit essentialiter in speciebus Panis & Vini, & in Corpore, & Sanguine Jesu-Christi contentis sub his speciebus, ut patet ex Canone ubi legitur ; *Sacrificium Ecclesiæ duobus conficitur, duobus constat : visibili elementorum specie, & invisibili Domini nostri Jesu Christi carne & sanguine.* Can. Hoc est. De Consecr. dist. 2.

Quæst. 6. Quænam est dignitas Sacramenti Eucharistiæ ?

Resp. Dignitas hujus Sacramenti rectè explicatur ab Alexandro Papa III. relato in Canone, ubi ait : *Nihil in sacrificiis majus esse potest, quàm Corpus & sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est. Sed hæc omnes præcellit, quæ purâ conscientiâ Domino offerenda* Can. Nihil. De Consecr. dist. 2.

est; & purâ mente sumenda, atque ab omnibus veneranda: & sicut potior est cæteris, ita potiùs excoli & venerari debet.

Quæst. 7. Unde sumenda est unitas aut multiplicitas Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Cum Euchatistiæ Sacramentum institutum sit ad spiritualem animæ refectionem, sequitur unitatem, aut multiplicitatem hujus Sacramenti, sumendam esse ex habitudine, aut conjunctione morali, quàm habent species consecrationis ad unam, aut plures refectiones spirituales: quare cùm simul præbetur una, vel plures Hostiæ consecratæ, censentur moraliter loquendo unam tantùm efficere refectionem spiritualem, ideoque unum tantum est Sacramentum: sed si dantur pluribus distinctis refectionibus, ut cùm præbentur plures Hostiæ consecratæ, pluribus personis, aut eidem diversis temporibus, tunc sunt plura Sacramenta numero distincta, cùm sint plures refectiones spirituales.

CAPUT II.

De Materia remota Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUOTUPLEX est materia Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Duplex materia, duplexque forma Sacramenti Eucharistiæ distingui potest, materia scilicet & forma remota, quæ necessariò requiruntur ad confectionem hujus Sacramenti, & materia & forma proxima quæ sunt partes componentes hoc Sacramentum.

Quæst. 2. Quænam est materia remota hujus Sacramenti?

Resp. Definitum est, solum verum Panem triticeum & vinum de vite esse materiam remotam hujus Sacramenti, hoc est, materiam aptam ad ejus confectionem. Ita definitum fuit in multis Conciliis quæ referuntur in Canone: Concilium Carthaginense ubi dicitur; *In Sacramento Corporis & Sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quàm ipse Dominus tradidit, hoc est, Panis & vinum aqua mixtum.* Idem traditur ab Eugenio IV. in Decreto Armenorum ubi dicitur; *Materia Eucharistia & Panis triticeus & vinum de vite.* Can. *In Sacramento* De Consecr. dist. 2.

Quod evidenter probatur authoritate Scripturæ sacræ. Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. unanimiter asseritur, Christum Dominum instituendo hoc Sacramentum usum fuisse vero Pane, & vero Vino, ac præcepisse Apostolis, ut similiter facerent: sed constat solum Panem triticeum, & solum vinum de vite, simpliciter & absolutè dici Panem & Vinum; solus igitur Panis triticeus, & solum vinum de vite possunt esse materia Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. 3. Quænam permixtio alterius grani cum triticeo, impedit quominùs hujusmodi Panis sit materia sufficiens ad conficiendum hoc Sacramentum?

Resp. Ex Divo Thoma: *Dicendum quòd modica permixtio non solvit speciem, quia, id quod est modicum, quodammodo absumitur à plurimo. Et ideo si sit modica permixtio alterius frumenti ad multò majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici Panis qui est materia hujus Sacramenti. Si verò sit magna permixtio, (putà, ex æquo vel quasi) talis permixtio speciem mutat: unde Panis exinde confectus non erit debita materia hujus Sacramenti.* D. Tho. 3. p. q. 74. art. 3. ad 3.

Quæst. 4. Panis ex siligine confectus, estne

materia sufficiens Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Videtur quod cùm siligo sit species tritici quamvis minùs perfecta, possit esse materia sufficiens hujus Sacramenti: *Si quæ frumenta sunt*, ait Divus Thomas, *quæ ex semine tritici generari possunt* (*sicut ex grano tritici seminato in malis terris nascitur siligo*) *ex tali frumento Panis confectus potest esse materia hujus Sacramenti*: Convenit tamen venerationi tanto Sacramento debitæ, ut purum triticum adhibeatur.

D. Thom. 3. p. q. 74. art. 3. ad 2.

Quæst. 5. Est-ne necesse ad validitatem hujus Sacramenti, ut Panis confectus sit cum aqua naturali, & igne coctus?

Resp. Absolutè requiritur: alias enim non esset Panis, qui est materia hujus Sacramenti: nam ut ait sanctus Cyprianus relatus in Canone: *Nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit & copulatum, & Panis unius compage solidatum.* Quare dicit Glossa ibidem verbo: *Nisi utrumque: Quid si ex melle, vel alio liquore fuerit farina aspersa: numquid transsubstantiatur ille Panis in Corpus Christi? Non.*

Can. *Sic in sanctificando.* De Consecr. dist. 2.

Quæst. 6. Quilibet Panis triticeus, sive sit Azimus, sive fermentatus, est-ne materia hujus Sacramenti?

Resp. Est materia sufficiens ad ejus validitatem, ut dicitur in Concilio Florentino in Decreto unionis Græcorum, *Item in Azimo, sive fermentato Pane triticeo, Corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in altero ipsum Domini Corpus conficere debere: unumquemque scilicet juxta suæ Ecclesiæ sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.*

D. Tho. 3. p. q. 74. art. 4. in corp.

Non est de necessitate Sacramenti, inquit Divus Thomas, *quòd Panis sit Azimus vel*

fermentatus; quia in unoquoque confici potest. Conveniens autem est ut unusquisque servet ritum suæ Ecclesiæ in Sacramenti celebratione. Super hoc autem sunt diversæ Ecclesiæ consuetudines: unde sicut peccat Presbyter in Ecclesia Latinorum celebrans de Pane fermentato, ita peccaret Presbyter Græcus in Ecclesia Græcorum celebrans de Pane Azimo, quasi pervertens Ecclesiæ suæ Ritum.

Si igitur Presbyter Latinus esset in aliqua Ecclesia Græcorum: aut ibi esset ut advena, & peregrinus transeunter, aut domicilium ibi constituit animo residendi: Si primo modo, uti deberet Azimo, quamvis celebraret in Ecclesia Græcorum, & nulla esset Ecclesia Latinorum; si verò secundo modo, deberet uti fermentato, nisi esset in eo loco aliqua Latinorum Ecclesia. Quod si esset, posset uti Pane Azimo, modò omne abesset scandalum. Et idem dici posse videtur de Sacerdote Græco respectivè.

Quæst. 7. Agresta & Mustum sunt-ne materia sufficiens consecrationis sanguinis Christi?

Resp. *Dicendum*, cum Divo Thoma, *quòd Agresta est in via generationis, & ideo nondum habet speciem vini; & propter hoc de ea non potest confici hoc Sacramentum. Mustum autem jam habet speciem vini; & ideo de Musto potest confici hoc Sacramentum. Prohibetur etiam ne Mustum statim expressum in Calice offeratur, quia hoc est indecens propter impuritatem Musti, potest tamen in necessitate fieri. Dicitur enim ab eodem Julio Papa: si necesse fuerit, botrus in Calice comprimatur.* D. Tho. 3. p. q. 74. art. 5. ad 3.

Quæst. 8. Potest-ne de aceto confici hoc Sacramentum?

Resp. Ex eodem Angelico Doctore ibidem

art. 5. ad 2. *Sicut de Pane totaliter corrupto non potest confici hoc Sacramentum, ita nec de aceto: potest tamen confici de vino acescenti, sicut & de Pane, qui est in via ad corruptionem, licèt peccet conficiens.*

Quæst. 9. Quid agendum cùm vinum congelatur in Calice, ante vel post consecrationem?

Rubr. Missalis: De Defectibus circa Missam occurrentibus.

Resp. Ut habetur in Rubricis Missalis. *Si in hieme sanguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis. Si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.*

Quæst. 10. Debet-ne vinum aquâ misceri in Calice?

Resp. Debet omninò, cùm talis semper fuerit Ecclesiæ consuetudo, ut patet ex multis locis Conciliorum & sanctorum Patrum relatis in Canone, *Sic in sanctificando*, de Consecratione. dist. 2. quod etiam resolutum fuit in Decreto Eugenii Papæ in Concilio Florentino, & deindè definitum in Concilio Tridentino Can. 9. sessionis 22.

Rationem affert Divus Thomas, dum ait.

D. Tho. 3. p. q. 64. art. 6. in corp.

Vino quod offertur in hoc Sacramento, debet aqua misceri. Primò quidem propter institutionem: probabiliter enim creditur quòd Dominus hoc Sacramentum instituerit in vino aquâ permixto, secundùm morem illius terræ. Unde & Proverbiorum 9. dicitur : Bibite vinum quod miscui vobis.

Quæst. 11. Est-ne necesse ad validitatem Sacramenti, quod aqua vino misceatur in Calice?

Resp. Non est de necessitate, ut patet ex Rubricis Missalis, De defectu vini, ait enim: *Si advertat celebrans post consecrationem Ca-*

licis non fuisse appositam aquam, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti. Est tamen de necessitate præcepti, ut dicitur in Concilio Tridentino. *Monet deinde sancta Synodus præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miscerent*: Quæ verba declarare videntur, eam mixtionem non esse de jure divino, seu à Christo Domino institutam, nec proinde necessariam ad validitatem Sacramenti, cùm id tantum necessarium sit ad validitatem Sacramenti, quod à Deo est institutum. Sess. 22. cap. 7.

Quæst. 12. Si aqua non est de necessitate Sacramenti, quomodo intelligendus erit Divus Cyprianus relatus in Canone qui ait. *Sic in sanctificando Calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo nec solum vinum potest. Sic verò Calix Domini non est aqua sola nec vinum solum, nisi utrumque sibi misceatur: quomodo nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit & copulatum, & Panis unius compage solidatum.* Can. *Sic in sanctificando* De Consecr. dist. 2.

Resp. Dici potest, quod sanctus Cyprianus non intendit aquam ita esse necessariam in consecratione sanguinis, ut validè vinum consecrari non posset, nisi aqua esset admixta, cùm ibidem dicat, *Nam si vinum tantùm quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine Christo*, id est, ut ibidem ait Glossa, *Ostenditur esse sine Christo, id est, sine unitate Corporis Christi, quod est Ecclesia.* Quia aqua quæ ponitur in Calice repræsentat unionem Jesu-Christi cum Ecclesia.

Hoc supposito facile erit respondere. Primò quòd cùm Divus Cyprianus ait, aquam esse necessariam, intelligendum esse necessariam, ut fiat consecratio licitè, id est, sine peccato;

non autem esse necessariam ad validitatem Sacramenti, ut enim ait Divus Thomas: *Dicendum quòd exponendum est verbum Cypriani, non potest, id est, non debet: quia illud possumus quod de jure possumus. Et ideo quantùm ad id quod debet fieri, est simile ex parte Corporis & sanguinis; non autem quantum ad id quod fieri potest, quia aqua est de substantia Panis, non autem de substantia vini.*

S. Tho. in 4. dist. 11. art. 4. q. 2. ad 1. q. ad 1.

Secundò, sanctus Cyprianus disputabat adversus hæreticos dictos Aquarios qui contendebant aquam solam consecrari posse: quare cùm ait aquam & vinum esse necessaria ad validitatem Sacramenti, intendit tantùm probare non posse validè consecrari ex sola aqua, non tamen quod non possit consecrari ex solo vino.

Quæst. 13. Est-ne multùm aquæ apponendum in Calice?

Resp. Parum aquæ apponi debet, quia secundùm opinionem Innocentii III. relati in Canone: *Inter opiniones illa probabilior judicatur, quæ asserit aquam cum vino in sanguinem transmutari (cùm in vinum transeat mixta vino) ut expressiùs eluceat proprietas Sacramenti. Nam cùm aqua multa sint populi multi, juxta quod alibi legitur: Beati qui seminatis super aquas; ideo vino aqua unitur ut Christo populus adunetur.*

Cap. *Cùm Marthæ.* De Celebratione Missarum.

Et ut ait Divus Thomas. *Eorum opinio probabilior est, qui dicunt aquam converti in vinum, & vinum in sanguinem. Hoc autem fieri non posset, nisi adeo modicum apponeretur de aqua, quod converteretur in vinum: & ideo semper tutius est parum de aqua apponere, & præcipuè si vinum sit debile, quia si tanta fieret appositio aquæ ut solveretur*

D. Tho. 3. p. q. 74. art. 8. in corp.

species vini, non posset perfici Sacramentum.
Et summus Pontifex Honorius III. relatus in Canone sic scribit ad quemdam Archiepiscopum ut impediret abusum in sua Provincia jam introductum, quo major quantitas aquæ quàm vini in Calicem infundebatur.

Perniciosus, ait, *in tuis partibus, inolevit abusus, videlicet quòd in majori quantitate de aqua ponitur in Sacrificio quàm de vino: cùm secundùm rationabilem consuetudinem Ecclesiæ generalis, plus in ipso sit de vino, quàm de aqua ponendum. Ideoque fraternitati tuæ mandamus, quatenus id non facias, nec in Provincia tua fieri patiaris.* Cap. *Perniciosus.* De Celebratione Missarum.

CAPUT III.

De Præsentia & determinatione materiæ consecrandæ.

Quæst. 1. EST-ne necesse ut materia quam Sacerdos consecrare intendit, sit præsens?

Resp. Est absolutè necessarium, ut enim ait Divus Thomas: *Ipsa forma pronomine demonstrativo utens, ostendit quòd materia consecranda debet esse coram sacerdote, unde Sacerdos existens in domo sua, non posset consecrare panem qui est in Altari.* D. Tho. in 4. dist. 11. q. 2. art. 1. quæstiuncula 3. ad 1.

Quæst. 2. Quandonam materia consecranda censetur præsens?

Resp. Ut respondeatur quæstioni propositæ, supponendum est duplicem esse præsentiam, alteram Physicam, & alteram moralem. Præsentia Physica est proximitas, seu approximatio unius rei ad aliam. Præsentia moralis dicit præter proximitatem, rei cognitionem,

& advertentiam de illius præsentia. v. g. Si Hostia sit super Altare propè Sacerdotem, est illi physicè præsens, sive Sacerdos advertat, sive non; quòd si advertat adesse Hostiam, tunc Hostia censetur esse præsens moraliter.

Hoc supposito, certum est, requiri ad validitatem Sacramenti, quòd Hostia sit præsens moraliter, id est quod nimis non distet à consecrante, & quod advertat esse præsentem advertentiâ actuali, aut virtuali. Ratio est quia demonstrativa pronomina, hoc, & hic, ostendunt necesse esse, ut res præsens cognoscatur ab illo, qui eam demonstrat; hoc autem dicitur esse moraliter præsens.

Quæst. 3. Requiritur-ne ad præsentiam moralem, quòd Sacerdos videat materiam consecrandam?

Resp. Hoc non est necesse, cùm materia possit censeri moraliter præsens, licèt à Sacerdote minimè videatur; ut cùm vult consecrare centum particulas in Pixide, non potest omnes & singulas videre, quamvis sint moraliter præsentes; sicut etiam Sacerdos cæcus, qui teneret præ manibus Hostiam, aut coram se haberet, utique consecrare posset, licèt Hostiam non videret.

Quæst. 4. Possunt-ne consecrari particulæ in vase operto seu clauso?

Resp. Possunt validè consecrari, cùm censeantur sufficienter præsentes; attamen, ut habetur in Rubricis Missalis: *Si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextera Calicem seu vas aliarum Hostiarum.*

Quæst. 5. Materia consecrationis debet-ne necessariò determinari ab intentione Ministrantis?

Resp. Juxta Rubricas Missalis, De Defecti-

bus in celebratione Missarum occurrentibus: *Si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solùm decem, non determinans quas decem intendit, in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio. Secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare quas coram se habebat. Nam tunc omnes erunt consecrata: atque ideo quilibet Sacerdos talem semper intentionem habere debet, scilicet consecrandi eas omnes quas ante se ad consecrandum positas habet.*

Quæst. 6. Majoris lucis gratiâ, quid requiritur ad illam præsentiam quam necessariam diximus, in consecratione materiæ?

Resp. Hoc non potest, nec debet mathematicè determinari, sed sat est, ut usu, more, & consuetudine hominum, atque prudentium judicio, materia in ea distantia sit, ut ejus fieri demonstratio rationabiliter possit. Unde absurdum est credere, posse Sacerdotem Hostias trans parietem collocatas, vel à tergo positas, quantumvis in speculo relucentes consecrare; quia secundùm moralem æstimationem (cujus in administratione Sacramentorum humano modo peragendorum ratio magna habenda est) materia sic pòsita præsens in ordine ad exercendam, demonstrandamque aliam operationem, minimè censetur: Hostia tamen sub aliis in acervo latitans, vel subtus corporali, vel in Pixide clausa contenta, vel vinum in Calice cooperto existens, præsentia moraliter censentur; quia quæ interjacent corpora, per modum continentis, vel velaminis se habentia subjectarum rerum præsentiam minimè impediunt.

Quæst. 7. Requiritur-ne ad materiam hujus Sacramenti determinata quantitas?

Resp. Materia hujus Sacramenti non est de-

terminatæ quantitatis: unde Panis, & vinum possunt in quantalibet quantitate, validè tamen, si aliquando non licitè, consecrari; licèt enim quantitas materiæ hujus Sacramenti per comparationem ad usum fidelium determinetur: quia cujusvis materiæ determinatio ex fine propter quem assumitur petenda est: attamen non potest materiæ quantitas per comparationem ad usum Fidelium tunc occurrentium determinari: *Alioquin*, inquit Divus Thomas, *Sacerdos paucos Parochianos habens, non posset consecrare multas hostias, unde requiritur, quod materia hujus Sacramenti determinetur per comparationem ad usum Fidelium absolutè. Numerus autem Fidelium est indeterminatus. Vnde non potest dici quod quantitas materia hujus Sacramenti sit determinata.*

D. Tho. 3. p. q. 74. art. 2. in corp.

Sacerdos igitur, qui quantitatem nimiam consecraret, id est, in longè majori copia quàm Fidelium qui communiter occurrunt, vel occurrere possunt, aut solent, usus postulat, validè quidem Sacramentum perageret: at illicitè & sacrilegè tamen, utpote qui venerabile Sacramentum certæ corruptioni specierum sine causa exponeret.

Quæst. 8. Potest-ne Sacerdos consecrare vinum non consecrando panem, vel panem non consecrando vinum, saltem imminente aliqua extrema necessitate?

Resp. Validè quidem una species sine altera consecrari potest, nunquam tamen licitè; validè inquam, quia statim ac verba consecrationis Panis prolata sunt, continuò sub speciebus illius existit Corpus Christi; verba enim cùm producant quod significant, statim atque Corpus Christi expressis verbis significatur, sine mora adest: unde & confestim Hostia propo-

nitur adoranda. Nunquam tamen unam speciem sine alia consecrari licet, quia non licet alio modo Eucharistiam consecrare, quàm eam Christus consecrandam imperavit: at Christus utramque speciem indivisim consecrandam præcepit, ut ait Concilium Tridentinum. *Christus Corpus & sanguinem suum sub speciebus Panis, & vini Deo Patri obtulit, ac sub earumdem rerum Symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus ut offerrent, præcepit per hæc verba:* HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM: *uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit.* Sess. 22. c. 1.

CAPUT IV.

De Forma Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. 1. QUÆNAM est forma consecrationis Panis?

Resp. Consistit essentialiter in his solis verbis; *Hoc est Corpus meum*: ut enim ait Catechismus Concilii Tridentini; *Itaque à sanctis Evangelistis Matthæo, & Luca, itemque ab Apostolo docemur illam esse formam, Hoc est Corpus meum:* Igitur nec particula *enim*, nec alia verba sunt de essentia consecrationis. 2. p. De Euchar. Sacramento n. 20.

Quæst. 2. Sacerdos omittens particulam *enim* in consecratione, peccaret-ne?

Resp. Ex Divo Thoma. *Ly* ENIM *sublatum non tollit debitum sensum verborum. Et ideo non impedit perfectionem Sacramenti; quamvis possit contingere quòd ille qui prætermittit, peccet ex negligentia vel contemp-* D. Th. 3. p. q. 60. art. 8. in corp.

Idem q. 78. art. 2, ad 5. *tu*. Et in alio loco ait : *Hac conjunctio* ENIM *apponetur in hac forma secundùm consuetudinem Romanæ Ecclesiæ à beato Petro Apostolo derivatam , & hoc propter continuationem ad verba præcedentia*. Quare , ut ait sanctus Bonaventura. *Si quis tamen formam Ecclesiæ ex certa scientia mutat , graviter peccat.*

In 4. dist. 8. q. 3.

Quæst. 3. Forma consecrationis sanguinis consistit-ne essentialiter in illis verbis , quibus utitur Ecclesia : Hìc est enim Calix sanguinis mei novi & æterni Testamenti , &c ?

S. Bonavent. dist. 8. p. 2. in exposit. textus.

Resp. Ex Divo Bonaventura : *Dicendum quòd circa hoc sunt duæ opiniones ; alii qui dicunt quòd vis data est verbis. Quod solùm his verbis fit consecratio , quæ dicit Ecclesia ; & si verba immutantur , quantumcumque sit sensus idem , non conficitur : & ideo dicunt, quod in his verbis non fit confectio seu consecratio , & dicunt quòd Magister non dat ibi formam. Alii dicunt aliter , quòd mutatio in modo enuntiandi , dum tamen servetur sensus non impedit consecrationem. Unde in forma quam ponit Magister , ita benè est consecratio, sicut in forma quæ ponitur in Canone. Verumtamen hoc asserendum est , quòd in forma quæ in Canone scribitur , conficitur Sacramentum, de hac utilius est dubitare. Quis enim potest scire , utrum Evangelistæ , aut ipse Apostolus formam intenderent describere : ideo melius est hìc piè dubitare quàm præsumptuosè definire. Credo tamen quod si quis ita conficeret, non esset parvipendendum , imò honor & reverentia esset exhibenda propter periculum, & propter hoc quod non possumus discernere, quia majus periculum est in contemnendo Hostiam consecratam , quàm non consecratam venerari pro consecrata , ut putà si non consecrata commisceatur aliis consecratis , à qui-*

bus non possit discerni, meliùs est totum venerari, quàm despicere aliquam ex eis, cùm non possit cognosci.

Quæst. 4. Est-ne necesse ad validitatem Sacramenti ut Sacerdos consecrans proferat verba formæ nomine suo, an requiritur ut ea proferat nomine Christi?

Resp. Requiritur ad validitatem Sacramenti, ut Sacerdos consecrans proferat in persona Christi verba consecrationis, & dicat; *Hoc est Corpus meum*, neque enim consecraret si nomine suo diceret, *Hoc est Corpus Christi*; quia forma substantialiter corrumperetur: Etenim, ut ait sanctus Ambrosius; *Vbi autem venitur ut conficiatur venerabile Sacramentum, jam non suis sermonibus Sacerdos utitur, sed utitur sermonibus Christi.* D. Ambr. lib. 4. De Sacram. cap. 4.

Rationem afferunt Divus Thomas & Divus Bonaventura. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd Minister in Sacramentis dupliciter operatur: uno modo, verba pronuntians, alio modo actum aliquem exteriorem exercens, ut in Baptismo patet; & utrumque istorum est Sacramentalis causa ejus quod divinâ virtute quæ in Sacramentis latet, perficitur, causa autem Sacramentalis significando efficit. Vnde in illis Sacramentis, in quibus utroque modo Minister operatur, oportet quod verba prolata significent actum exercitum, & actus exterior significet interiorem effectum, ut in Baptismo patet, quia ablutio exterior, quam verba formæ exprimunt, significat interiorem ablutionem quam divina virtus perficit in Sacramento latens. Vbi ergo Minister non operatur, nisi verba pronuntians, oportet quod verborum significatio immediatè ad hoc quod efficitur, referatur: in hoc autem Sacramento, cujus perfectio in ipsa materiæ* D. Tho. in 4. sentent. dist. 8. q. 2. quæst. 3.

consecratione consistit, non habet Minister actum nisi pronunciationem verborum: unde oportet quod verba formæ significent hoc quod virtus divina in secreto facit in hoc Sacramento, quodque à Ministro produci nequit.

Quare forma hujus Sacramenti à Presbytero ita profertur ac si loqueretur in persona Christi, ut intelligamus, in consecratione hujus Sacramenti Ministrum nihil aliud præstare, quàm proferre verba Christi, quæ sola vim habent producendi effectum hujus Sacramenti.

D. Tho. 3. p. q. 78. art. 1. in corp.

Ideo, ait Divus Thomas, *Forma hujus Sacramenti profertur quasi ex persona ipsius Christi loquentis, ut detur intelligi, quòd Minister in perfectione hujus Sacramenti nihil agit, nisi quod profert verba Christi.*

S. Bonav. in 4. dist. 8. q. 1. p. 2.

Et Divus Bonaventura ait: *Quia Minister operatur virtute Verbi incarnati conjuncta; & ut conjuncta, ideo dicit* MEUM*: loquitur enim Sacerdos in persona Christi, ideo pro Christo dicit* MEUM.

Quæst. 5. Quomodo forma consecrationis potest esse vera, cùm videatur exigi ad veritatem propositionis, quæ affirmat rem esse, ut existat, priusquam propositio proferatur: at forma consecrationis præcedit rem quam enuntiat, cùm ipsi det esse, ac proinde falsa est, affirmans rem esse, cùm nondum est?

Resp. Ad hujus intelligentiam sciendum est, duplex esse propositionum genus: aliæ dicuntur speculativæ, quæ tantum repræsentant, & exprimunt objectum, ut cùm dico, En urbem pulchram. Aliæ dicuntur practicæ, quæ efficiunt quod enuntiant, ut cùm Sacerdos profert verba consecrationis, *Hoc est Corpus meum.*

Hoc supposito, *Dicendum* cum Divo Thoma,

ma, quod *scientia practica non præsupponit entitatem rei, sed præcedit illam naturaliter, quasi causa, etsi simul sint tempore: & ad hunc modum se habent verba præmissa, quia sunt significantia & factiva ejus quod significant. Unde veritas & significatio hujus locutionis præcedit naturaliter entitatem rei quam significat, non præsupponit ipsam, quamvis sit simul cum ipsa tempore, sicut causa propria cum proprio effectu: sed quia significatio & veritas locutionis quæ est simul tempore cum transsubstantiatione, consurgit ex consignificationibus partium successivè prolatarum; ideo oportet quòd dictio ultimò prolata compleat significationem locutionis.* S. Th. in 4. dist. 8. art. 1. p. 2. quæst. 4.

Quæst. 6. Quomodo intelligenda sunt verba consecrationis vini. *Hic est Calix sanguinis mei, novi, & æterni Testamenti Mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum?*

Resp. Illa sic explicat Divus Thomas: per hæc priora verba, *Hic est Calix sanguinis mei*, designatur conversio vini in Christi sanguinem. *Hæc locutio*, ait Divus Thomas, *Hic est Calix sanguinis mei, figurativa est, & potest intelligi ut sit metonymica locutio, ut ponatur continens pro contento, secundùm quòd dicere consuevimus: Bibe Calicem vini, id est, vinum contentum in Calice. Ideo autem talis modus locutionis congruus est formæ huic, quia sanguis de sua ratione non dicit aliquid potabile, sed quod natura abhorret in potum, & quia in hoc Sacramento sanguis Christi consecratur ut potus, ideo oportuit aliquid addi quod ad potum pertineret, scilicet Calicem.* D. Th. in 4. dist. 8. q. 2. art. 2. quæstiun. 2.

Dicitur Testamentum novum, ait idem Doctor, *ratione promissionis per sanguinem* D. Tho. ibidem.

Christi confirmata, quæ vetus impedimentum consequendæ hæreditatis amovit, & sic quasi quædam innovatio promissionis per mortem Christi facta est. Æternum vero ratione bonorum æternorum, de quibus est Testamentum; vel ratione hujus Sacramenti continentis Christum, qui est persona æterna.

D. Tho. 3. p. q. 78. art. 3. in corp.

Per prima verba, ait Angelicus Doctor, *cùm dicitur : Hic est Calix sanguinis mei, significatur ipsa conversio vini in sanguinem, per verba autem sequentia designatur virtus sanguinis effusi in passione, quæ operatur in hoc Sacramento: quæ quidem ad tria ordinatur. Primò quidem & principaliter ad adipiscendam æternam hæreditatem, secundùm illud Hebr.* 10. HABENTES FIDUCIAM IN INTROITU SANCTORUM IN SANGUINE CHRISTI. *Et ad hoc designandum dicitur*, NOVI ET ÆTERNI TESTAMENTI : *secundò, ad justitiam gratiæ quæ est per fidem, secundùm illud Rom.* 3. QUEM PROPOSUIT DEUS PROPITIATOREM PER FIDEM IN SANGUINE IPSIUS, UT SIT IPSE JUSTUS JUSTIFICANS EUM QUI EX FIDE EST JESU-CHRISTI. *Et quantum ad hoc subditur : Mysterium fidei. Tertiò autem, ad removendum impedimenta utriusque prædictorum, scilicet peccata, secundùm illud Hebræorum* 4. *Sanguis Christi emundat conscientiam nostram ab operibus mortuis, id est, à peccatis : & quantum ad hoc subditur : Qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

CAPUT V.

De Præsentia reali Corporis & sanguinis Domini nostri Jesu-Christi in Eucharistiæ Sacramento.

Quæst. I. CORPUS & sanguis Domini nostri Jesu-Christi continenturne realiter & verè in Sacramento Eucharistiæ?

Resp. Est unum ex præcipuis Fidei nostræ articulis; Corpus, & sanguinem Christi Domini verè, & realiter esse in Eucharistiæ Sacramento. Hoc autem probatur primò ex verbis, quibus usus est Salvator noster instituens hoc Sacramentum. Lucæ 22. *Hoc est Corpus meum quod pro vobis datur. Similiter & Calicem postquam cœnavit, dicens: Hic est Calix novum Testamentum in meo sanguine, qui pro vobis fundetur.*

Quare sanctus Cyrillus in hæc verba ait; *Non dubites an hoc verum sit, sed potiùs suscipe verba Salvatoris in Fide; cùm enim sit veritas, non mentitur.* S. Cyril. tom. 4. Bibliot. fol. 138.

Neque dici potest, hæc verba intelligenda esse figurativè, ita ut cùm dicitur hic Calix (scilicet quod continetur in hoc Calice) pro vobis fundetur; sermo sit de vino, non autem de sanguine Salvatoris, cùm constet vinum non fuisse pro nobis effusum, sed ipsum sanguinem.

Et Divus Paulus I. ad Corinth. cap. 10. ait, *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et Panis quem frangimus nonne participatio Corporis Domini est?*

Dici nullatenus potest, hæc Apostoli verba accipienda esse figurativè, ut notat sanctus Bonaventura, qui exponens hæc Apostoli verba, *Panis quem frangimus Corpus Domini est*, ait: *Ergo etsi dicas quod hoc similiter dicitur per significationem: contra Apostolus postea infert cap. 11. Itaque qui manducat & bibit indignè, reus est Corporis & sanguinis Domini. Sed si hoc verum esset, quia signum: tunc similiter quia hac vox, Christus, est signum, qui pronuntiaret in peccato, esset reus Corporis & sanguinis Domini; quod falsum est.*

S. Bonav. in 4. dist. 10. q. 1.

Et Divus Chrysostomus explicans præfata verba, Calix benedictionis, ait; *Horum verborum hæc sententia est, quod est in Calice, id est, quod à latere fluxit, & illius sumus participes.*

Homil. 24. in Epist. 1. ad Corinth.

Sufficit pro nunc, ne dicamur velle texere controversiam, afferre unam sancti Augustini authoritatem, quem præcipuè Patrem vellent Hæretici in suas pertrahere partes.

Hic igitur Ecclesiæ Doctor explicans hæc verba; *Seipsum portavit in manibus suis*, quæ habentur in versione 70. lib. 1. regum cap. 20. ait: *Hoc verò Fratres, quomodo fieri possit in homine, quis intelligitur? Quis enim portatur in manibus suis? Manibus aliorum potest portari homo, manibus suis nemo portatur: quomodo intelligatur in ipso David, secundùm litteram non invenimus; in Christo autem invenimus; ferebatur enim Christus in manibus suis, quando commendans ipsum Corpus suum ait, Hoc est Corpus meum: ferebat enim illud Corpus in manibus.*

S. Aug. Concione 1. in Psalm. 33.

His verbis apertè declarat sanctus Augustinus, neminem posse se ferre in manibus suis, id solùm posse competere Christo Domino, qui id tunc fecit, cùm hoc Sacramentum

Instituit, qui Corpus suum portavit, cùm hoc Sacramentum portaret; quod clarè satis ostendit, Eucharistiam secundùm hujus Ecclesiæ Doctoris mentem, non esse solum Corpus in figura, sed verè atque realiter: nam si foret tantùm Corpus Christi in figura, omnis homo posset ita seipsum portare, quia unusquisque potest suam gestare figuram: Sanctus tamen Augustinus ait, id intelligi non posse nisi de solo Christo Domino, cùm nullus alius eo modo portare se posset, quo seipsum ipse portavit.

Idem sanctus Augustinus in libro quem scripsit contra Donatistas ait *Indignè quisque sumens Dominicum Sacramentum, non efficit, ut quia ipse malus est, malum sit, aut quia ad salutem non accipit, nihil acceperit: Corpus enim Domini & sanguis Domini nihilominùs erat, etiam illis quibus dicebat Apostolus: Qui manducat indignè, judicium sibi manducat, & bibit.* Ex quibus evidenter constat, quod Christus Dominus non est in hoc Sacramento, virtute Fidei illius qui eum recipit, cùm Christus Dominus sit verè & realiter in hoc Sacramento, etiamsi indignè sumatur, & ab homine non habenti fidem. S.August. lib. 5. contra Donatistas, cap. 8.

Verùm clarè videmus in Generali Concilio Nicæno, hanc semper fuisse Ecclesiæ Catholicæ fidem: *Nullus enim*, ait, *aliquando tubarum Spiritûs, sanctorum videlicet Apostolorum, aut illustrium Patrum nostrorum, incruentum sacrificium nostrum, quod in commemorationem Christi Dei nostri ac omnis dispensationis ejus efficitur, dixit imaginem Corporis ejus: neque enim acceperunt à Domino sic dicere vel confiteri, sed audiunt Evangelicè dicentem eum*: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus san- Conc. Nicæn. II. actione 6. Tom. 5.

guinem, non intrabitis in regnum cœlorum: *Et*, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. *Et alibi*: Accepto pane, gratias agens fregit & dedit discipulis suis, & ait: Accipite & comedite, hoc est Corpus meum. Et accipiens Calicem gratias egit, & dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes: Hic est enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. *Et non dixit: Accipite & comedite imaginem Corporis mei. Sed Paulus Divinus Apostolus, ex divinis Domini vocibus hauriens, ait:* Ego accepi à Domino quod & tradidi vobis, quoniam in qua nocte tradebatur, gratias agens fregit & dixit: Accipite & comedite: Hoc est Corpus meum quod pro vobis frangitur: Hoc facite in meam commemorationem. Similiter Calicem postquam cœnavit; dicens: Hic Calix novum Testamentum est in meo sanguine: Hoc facite quotiescumque biberitis, in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & Calicem hunc bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. *Ergo liquido demonstratum est, quod nusquam Dominus, vel Apostoli, aut Patres imaginem dixerunt sacrificium sine sanguine, quod per Sacerdotem offertur, sed ipsum Corpus, & ipsum sanguinem.*

Quæst. 2. Quomodo confutari potest error Hæreticorum asserentium pronomen *Hoc* in forma consecrationis designare panem?

Resp. Patet illud, *Hoc*, non ex se designare panem, ut hæretici volunt, idque non solùm quia esset falsa oratio, sed quia ipsa verba repugnant; dicendum enim fuisset *Hic*, præsertim cùm immediate Panis præcessisset: Designat igitur Corpus secundùm rectissimam

& usitatissimam locutionem, quia in mundi exordio Adam dixit, *Hoc nunc os ex ossibus meis*, & Moyses Exodi 16. v. 15. *Iste est Panis*; & Judæi Matth. 2. *Hic est hæres.* Et cap. 3. v. 17. Deus Pater ait, *Hic est Filius meus dilectus*: Et infinita alia, quibus Scriptura, & usus quotidianus plenus est: nam in his omnibus subjectum, & prædicatum idem significant, quod omni propositioni affirmativæ commune est, alioquin esset falsa; sed alio modo subjectum nomine communi demonstrans talem præsentiam: prædicatum nomine specifico, & particulari: nam quod objiciunt cùm dicitur, *Hoc*, nondum esse Corpus, parvi momenti est: Propositio enim operativa qualis est ista, quæ mutatione quadam afficit quod significat, sicut non habet veritatem, nisi integrè pronuntiata, ita quoque demonstrat, id quod adest non eo momento quo subjectum profertur, sed quod aderit in termino pronunciationis: sicut si Christus aquam in vinum mutasset in nuptiis Galileæ, his verbis, Hoc est vinum, vel costam in mulierem istis verbis, Hæc est mulier, non fuisset necesse rem demonstratam esse præsentem, nisi absolutâ tota oratione.

Quæst. 3. Quomodo confutari potest error dicentium verbum *est* in forma consecrationis, idem esse ac significat, ita ut sensus sit, Hoc significat Corpus meum?

Resp. In hoc verbo Zuinglius figuram inesse voluit, ut idem sit quod significat, sed contra linguarum usum: nulla est enim lingua neque Latina, neque Græca, neque Hebraïca, in qua *est* aliter habeat significationem quam esse, seu ut Philosophi loquuntur, nudam unionem extremorum, est enim verbum uti communissimè significans, ita ut simpli-

cissimè, in quod omnia alia resolvuntur; ipsum verò in nullum aliud resolvi potest; sic enim resolvis, Christus patitur, id est patiens; ipsum verò ut inclusum, non potest resolvi ulterius, nisi resolvas in seipsum. Unde impossibile est in eo fuisse tropum: quia verò signum esse non est aliud quam significare, hinc fit, ut unum signum de signo prædicetur, vel res significata de aliquo signo parabolico sine ullo tropo soleamus, *est*, explicare per *significat*, ut ensis est gladius, septem boves septem anni sunt, semen est verbum Dei: Denarius est vita æterna, & similia. Itaque error ille Zuinglii ex imperitia natus est.

Quæst. 4. Quomodo confutari potest error Calvini asserentis esse tropum in prædicato Corpus meum, ut sit idem quod signum, seu figura Corporis mei?

Resp. Posito Calvini errore, illud *Hoc* demonstrare deberet Panem, quod supra rejecimus; deinde Græcè additur articulus τὸ σῶμα istud Corpus quod habet vim exprimendi veri Corporis, & distinguendi ab omni alio, quod etiam nomine Corporis significari potest, scilicet Corpus mysticum quod est Ecclesia, ac proindè ipsissimum illud verum Corpus meum: quod multò efficacius postulant verba sequentia apud Lucam & Paulum, *quod pro vobis datur*, quod verbo Græco τὸ διδόμενον, quasi diceret Corpus datum: conjungitur enim adjectivum in recto, cum substantivo Corpus, ita ut illud ipsum, quod vocatur in recto Corpus, sit datum: figura autem Corporis non est data pro nobis, neque in Cœna neque in Cruce. Evidentius autem id postulat forma Calicis apud Lucam cap. 22. v. 20. *Hic est Calix novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur*, ubi ipse Calix sangui-

nem scilicet continens pro nobis effusus dicitur, quod de figura vel Calicis vel sanguinis nullo modo dici potest.

Et sanè cùm Agnus Paschalis figura fuerit Christi in Cruce offerendi, ut patet Joannis 19. Si Corpus non est aliud, nisi figura Corporis in Cruce offerendi, profectò figuram figuræ substituit, cùm tamen voluerit figuris finem imponere. Hinc ne quis hîc tropos, figuras, parabolas imaginaretur, Cathegorica locutione usus est verbis lucidissimis, quibus apertiora, aût simpliciora fingi nequeunt. Hinc cùm Evangelistæ in aliis recensendis plerumque verbis discrepent, hîc è contrariò tres Evangelistæ & unus Apostolus Paulus, cùm diversis temporibus, ac locis scriberent, in nullo omninò discrepant. Et tamen, ut ait Doctissimus quidam Evangeliorum commentator, tenebriones Hæretici qui ubique scripturas apertas esse clamitant, hîc tantas tenebras inveniunt, vel potiùs afferunt, ut sententiam quasi solis ipsius radiis scriptam in ducentas expositiones laceraverint; contra quos omnes, & si in verbis esset aliqua obscuritas, sufficere deberet unanimis totius Ecclesiæ, & omnium Patrum consensus.

CAPUT VI.

Explicantur aliquot Scripturæ sacræ & Divi Augustini loca, quibus abutuntur Hæretici.

Quæst. I. QUOMODO intelligendum est quod refertur Joannis cap. 6. v. 54. ubi postquam dixisset Christus, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem non habebitis vitam in vobis. Multi ex discipuli ejus dixerunt: Durus est hic sermo, & quis potest eum audire.* Quibus respondit: *Spiritus est, qui vivificat: Caro non prodest quidquam; verba, quæ ego locutus sum vobis, Spiritus & vita sunt.* Ex his autem videtur concludendum, non manducari neque bibi realiter & corporaliter, Corpus & sanguinem Filii Dei, sed spiritaliter tantum, & per fidem?

Resp. Hunc locum Divi Joannis rectè explicat Divus Augustinus. *Caro*, inquit, *non prodest quidquam; sed quomodo illi intellexerunt: Carnem quippe sic intellexerunt quomodo in cadavere dilaniatur, aut in macello venditur, non quomodo Spiritu vegetatur: accedat Spiritus ad carnem, & prodest plurimùm: nam si caro nihil prodesset, Verbum Caro non fieret, ut habitaret in nobis.*

S. Aug. tract. 27. in Joannem.

Voluit igitur Christus eos damnare, qui credebant eum velle præbere proprium Corpus manducandum, eodem modo quo comeditur Caro in macello divendita; non verò credentes manducari verè, & realiter Corpus Filii Dei, quamvis spiritualiter quantum ad modum sumendi. *Accedat*, ait Divus Augustinus, *Spi-*

ritus ad carnem, ſumatur ſcilicet ſpiritualiter quantum ad modum, *& prodeſt plurimùm*; niſi enim manducantibus prodeſſet Caro, quomodo ipſemet Chriſtus Dominus addere potuiſſet in eodem loco; *Niſi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam Carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam?* Modus igitur ſumendi Chriſtum ſpiritualiter, non excludit realem ejus manducationem.

Quæſt. 2. Quomodo intelligenda ſunt hæc verba Joannis 16 *Relinquo mundum, & vado ad Patrem:* Ergo inquiunt Hæretici Chriſtus non eſt ampliùs in mundo, nec conſequenter in Euchariſtia?

Reſp. Sic intelligi debent, quod Chriſtus reliquit mundum, quantùm ad præſentiam viſibilem, quamvis mundum non reliquerit quantum ad præſentiam inviſibilem in Sacramento Euchariſtiæ, eo modo, quo intelligi debent verba ejuſdem Chriſti Domini Lucæ 24. v. 44. *Hæc ſunt verba, quæ locutus ſum ad vos, cùm adhuc eſſem vobiſcum*; licèt dum eis loqueretur eſſet cum ipſis; ſed tantùm oſtendit his verbis, tunc cum eis non eſſe, eodem modo, quo ante Reſurrectionem; ſic dum ait: *Ego relinquo mundum*, intelligit ſe relinquere quantum ad hunc modum viſibilem inter eos manendi, licèt ſemper adſit Sacramentaliter.

Quæſt. 3. Quomodo exponendum eſt quod dicitur Matth. cap. 26. *Semper pauperes habetis vobiſcum, me autem non ſemper habebitis:* Ergo Chriſtus non eſt nobiſcum in Sacramento Euchariſtiæ?

Reſp. Patet in his verbis loqui Chriſtum Dominum tantùm de præſentia corporea viſi-

bili, & in eo ſtatu, quo recipere poſſet commodum aliquod corporale ab hominibus, ut accipiunt pauperes; non verò de præſentia inviſibili in Sacramento; quod evidentius apparet ex verbis Chriſti Marci 14. *Semper pauperes habebitis vobiſcum, & cùm volueritis, poteſtis illis benefacere: me autem non ſemper habebitis.*

Quæſt. 4. Quomodo intelligendum eſt, quod ait Apoſtolus, *Patres noſtri omnes eandem eſcam ſpiritualem manducaverunt, & omnes eundem potum ſpiritualem biberunt:* Ex quo videtur concludendum nos non manducare, neque bibere, niſi per fidem Corpus & ſanguinem Jeſu-Chriſti, cùm certum ſit eos non manducaſſe corporaliter carnem Chriſti, ſed tantùm per fidem?

1. ad Corinth, cap. 10.

Reſp. Intelligit Apoſtolus, quod Hebræi illius temporis, ſive boni, ſive mali fuerint, eandem inter ſe eſcam manducaverint, non verò quod eandem nobiſcum eſcam manducaverint, ut interpretantur Chryſoſtomus & Theophilactus, quod & textui ſatis conforme videtur: Attamen quia Divus Auguſtinus, Tract. 26. in Joannem, concluſit ex hoc loco Apoſtoli, nos, & Hebræos eandem eſcam manducaſſe, reſponderi ſecundò poteſt, antiquos Patres eandem eſcam manducaſſe, ſed non eodem modo; eſca antiquorum Patrum, & noſtra idem Chriſtus eſt, ſed diverſo modo ſumptus; nam Corpus Chriſti Domini non niſi ſpiritualiter per fidem, & in figura manducaverunt, nos autem realiter & corporaliter illud manducamus. Antiqui Patres manducaverunt Corpus Chriſti Domini in figura, quemadmodum lex vetus tantùm erat figura Legis novæ; & nos verè manducamus juxta Legem novam, quæ non eſt ampliùs figura.

ſed veritas ; ut enim ait Divus Auguſtinus. *Idem in myſterio cibus & potus illorum & noſter ; ſed ſignificatione idem , non ſpecie ; quia idem ipſe Chriſtus in petra figuratus, nobis in carne manifeſtatus.* S. Auguſt. in Pſal. 77.

Quæſt. 5. Quomodo exponi debent hæc Divi Auguſtini verba : *Vt quid paras ventrem & dentes ; crede , & manducaſti :* Ex quibus videtur concludendum à nobis non ſumi realiter & ore corporeo Corpus Chriſti Domini, ſed ſpiritualiter tantùm per fidem ? Tract. 25. in Joan.

Reſp. Nullo modo loquitur Divus Auguſtinus in hoc loco de manducatione Corporis Chriſti , ſive in Euchariſtia , ſive extra ; ſed de meditatione verbi Dei , quod eſt mentale animæ pabulum , & de fide , quæ haberi debet in Chriſtum incarnatum. Divus Auguſtinus poſtquam retulit verba Salvatoris arguentis Judæos quod ipſum tantùm quærerent , ut ab eo paſcerentur corporaliter , propter miraculum multiplicationis quinque Panum & duorum piſcium. *Quæritis me* , inquit Chriſtus Dominus , *non quia vidiſtis ſigna , ſed quia manducaſtis ex panibus , & ſaturati eſtis. Operamini non Cibum qui perit , ſed qui permanet in vitam æternam. Dixerunt ergo ad eum : Quid faciemus , ut operemur opera Dei ? Reſpondit Jeſus , & dixit eis : Hoc eſt opus Dei , ut credatis in eum quem miſit ille.* Joan. cap. 6. v. 26. Ad hæc verba exclamat Divus Auguſtinus contra plebem Judaïcam , quæ poſt panes & piſces , quibus enutriti erant à Chriſto Domino anhelabat , ac dicit : *Hoc eſt ergo manducare cibum , non qui perit , ſed qui permanet in vitam æternam. Vt quid paras ventrem & dentes ? Crede , & manducaſti :* Arguens non quidem Chriſtianos , qui afferunt animam & Corpus ad manducandum Corpus Chriſti , ſed S. Auguſt. ibidem.

populum qui parabat ventrem & dentes ad manducandum Panem materialem, & non parabat animam, ut crederet in Christum Dominum.

Nam quomodo potuisset Divus Augustinus arguere Christianos quod afferrent ventrem & dentes ad Corpus Christi manducandum, cùm idem dixerit alibi: *Mediatorem Dei & hominum hominem Christum Jesum, Carnem suam nobis manducandam, bibendumque sanguinem dantem, fideli corde, atque ore suscipimus; quamvis horribilius videatur, humanam Carnem manducare quàm perimere, & humanum sanguinem potare quàm fundere.*

S. Aug. contra adversarios Legis & Prophetarũ lib. 2, cap. 9.

Quæ verba satis ostendunt, malam Hæreticorum fidem, proferentium hunc Divi Augustini locum contra realem Christi Domini in Eucharistia præsentiam, ut simplices rudesque hac argumenti specie decipiant, quamquam certum sit, & evidens, sanctum Augustinum non loqui omninò in hoc loco de Eucharistia.

Quæst. 6. Quomodo intelligendus est locus iste Divi Augustini in Joannem. *Credere in eum, hoc est, manducare Panem vivum: qui credit in eum, manducat, invisibiliter saginatur, quia & invisibiliter renascitur*: Ex quo loco colligere volunt Hæretici, Corpus Christi per fidem tantùm sumi?

S. Aug. Tract. 26. in Joan.

Resp. Facile est percipere consequentiam quam hinc inferunt Hæretici perperam esse deductam, cùm solemne sit apud sanctos Patres, & præcipuè apud Divum Augustinum, explicare loca Scripturæ in sensu allegorico, supponendo tamen sensum litteralem. Sic idem Augustinus numquid in eodem loco ait, loquens de Muliere quæ tetigit Christum Dominum, *Quid est, tetigit, nisi, credidit?* Et

tamen intendit-ne Divus Augustinus, quod mulier fluxu sanguinis laborans, Dominum realiter non tetigerit?

Et idem sanctus Augustinus Concione 1. in Psalmum 78 numquid dicit: *Jejunium ipsius erat, quando defecerunt omnes qui in eo crediderant: quia & esuries ipsius erat ut in eum crederetur. Quia & sitis ipsius erat, quando dixit mulieri: Sitio, da mihi bibere: fidem quippe ipsius sitiebat: & de Cruce cùm diceret, sitio, fidem illorum quærebat;* Et tamen intendit-ne Divus Augustinus, sitim Christi Domini, sive in historia Samaritanæ, sive in Cruce, non fuisse veram & realem sitim? Intendit-ne per allegoriam sitis mentalis, & intellectualis, excludere veritatem sitis externæ, & corporalis? ac proinde dicendum est, quod in omnibus his locis, in quibus loquitur Divus Augustinus in sensu allegorico, semper supponit sensum litteralem.

Eodem modo respondendum est variis sancti Augustini, aliorumque Patrum locis, qui videntur asserere, Christum Dominum esse figuraliter in Eucharistia, quod scilicet supponunt semper realitatem Corporis Christi in hoc Sacramento; ut enim ait idem Augustinus relatus in Canone: *Corpus Christi & veritas & figura est: veritas, dum Corpus Christi, & sanguis virtute Spiritûs sancti in virtute ipsius ex Panis & vini substantia efficitur: figura verò est id quod exteriùs sentitur;* scilicet quod repræsentat Corpus Christi verum in hoc Sacramento, & sacrificium quod in ligno Crucis peractum fuit.

S. Aug. relatus in Can. Utrum sub. de Consecr. dist. 2.

CAPUT VII.

De Actione quâ Corpus Christi est in Eucharistia, ac de modo quo ibi realiter existit.

Quæst. I. QUOMODO vocanda est actio, quâ Panis & vinum mutantur, seu convertuntur in Corpus & sanguinem Christi in Eucharistia ?

Resp. Actio quâ Panis, & vinum, quæ sunt materia Eucharistiæ, convertuntur in Corpus & sanguinem Christi Domini, vocatur ab Ecclesia Catholica Transsubstantiatio ; ut enim ait Concilium Tridentinum : *Quoniam autem Christus Redemptor noster Corpus suum, id quod sub specie Panis offerebat, verè esse dicit : ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuò sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem Panis & vini, conversionem fieri totius substantiæ Panis in substantiam Corporis Christi Domini, & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis ejus. Quæ conversio convenienter & propriè à Catholica Ecclesia Transsubstantiatio est appellata.*

Conc. Trid. sess. 13. c. 4.

Et, ut ait Divus Ambrosius relatus in Canone. *Panis est in Altari usitatus ante verba Sacramentorum : Ubi accessit consecratio, de Pane fit Caro Christi.*

D. Ambro. Can. *Pani.* 55. De Consecr. dist. 2.

Dicitur etiam in Canone : *Cùm fideliter fateamur ante consecrationem esse Panem & vinum, quod natura formavit, post consecrationem verò Christi Carnem & sanguinem, quod benedictio consecravit.*

Can. *Nos autem* De Consecr. dist 2.

Denique Concilium Lateranense sub Inno-

centio III. *Corpus & sanguis Christi Jesu,* ait Concilium, *in Sacramento Altaris sub speciebus Panis & vini veraciter continentur, transsubstantiatis Pane in Corpus, & vino in sanguinem potestate divinâ.* Cap. Firmiter. De summa Trinitate.

Quæst. 2. Quid est Transsubstantiatio?

Resp. Constat ex inductis auctoritatibus, transsubstantiationem esse conversionem, seu mutationem totius substantiæ in aliam substantiam, quæ illi succedit ex vi hujus conversionis.

Est primò conversio, seu mutatio, quia in transsubstantione una substantia transit in aliam substantiam.

2. Est *mutatio totius substantiæ in aliam substantiam illi succedentem*; per quod transsubstantiatio distinguitur à quacumque alia mutatione tam substantiali, quàm accidentali. Primo ab accidentali, in qua substantia non mutatur nisi quia recipit novum accidens, quod non habebat. Secundò à mutatione substantiali, sive contingat per conversionem, aut creationem, sive annihilationem. Nam in conversione substantiali, naturali, & consueta tota substantia non mutatur, tam quoad materiam, quàm quoad formam, cùm materia semper remaneat: at in transsubstantiatione nihil remanet, neque materiæ, neque formæ. In creatione quoque, una substantia non mutatur in aliam substantiam, sed producitur ex nihilo; & in annihilatione una substantia redigitur in nihilum; in sola igitur transsubstantiatione una substantia transit, seu mutatur in aliam.

Tertiò est mutatio, quæ fit *Ex vi & virtute conversionis*, quia in transsubstantiatione necesse est, ut substantia desinat esse per eandem virtutem, quæ aliam ejus loco producit;

S. Ambros. lib. de initiandis. cap. 9.

quare, ut ait sanctus Ambrosius; *Si tantum valuit sermo Eliæ, ut ignem de cœlo depromeret, non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum?*

Quæst. 3. Remanet-ne aliquid de substantia Panis & vini post consecrationem?

Resp. Est de fide definitum in Concilio Tridentino, totam substantiam Panis & vini mutari in substantiam Corporis & sanguinis Domini. *Si quis dixerit*, inquit, *in sacra-sancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam Panis & vini unà cum Corpore & sanguine Domini nostri Jesu-Christi, anathema sit.*

Conc. Trid. sess. 13. Can. 2.

Rationem autem hanc affert Divus Ambrosius relatus in Canone; *Omnia*, inquit, *quacumque voluit Dominus fecit in cœlo & in terra: & quia voluit, licèt figura Panis & vini hic sit, omninò nihil aliud quàm Caro Christi & sanguis post consecrationem credenda sunt. Unde ipsa veritas ad Discipulos hæc inquit:* CARO MEA EST PRO MUNDI VITA.

Can. *Omnia.* De Consecr. dist. 2.

Quæst. 4. Si nihil remanet de substantia Panis post consecrationem, quare Sacramentum Eucharistiæ dicitur Panis in Scriptura sacra?

Resp. Ut ait Catechismus Concilii Tridentini: *Mirandum non est, si post consecrationem Panis etiam vocetur: Hoc enim nomine Eucharistia appellari consuevit: tum quia Panis speciem habeat, tum quia naturalem alendi & nutriendi Corporis vim quæ Panis propria est, adhuc retineat. Eam autem esse Sacrarum litterarum consuetudinem, ut res ita appellet cujusmodi esse videantur, satis ostendit quod in Genesi dictum est, tres viros Abrahæ apparuisse, qui tamen tres Angeli*

Cath. Conc. Trid. parte 2. de Euchar. nu. 38.

erant: & duo illi qui Apostolis, ascendente in cœlum Christo Domino, apparuerunt, cùm essent Angeli, viri dicuntur.

Quæst. 5. Quid est in Eucharistiæ Sacramento ex vi, & virtute verborum, & quid ibi est solùm per concomitantiam?

Resp. Concilium Tridentinum clarè resolvit hanc difficultatem cùm ait, *Verum Domini nostri Corpus, verumque ejus sanguinem sub Panis & vini specie, unà cum ipsius anima & divinitate existere: sed Corpus quidem sub specie Panis, & sanguinem sub vini specie ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie Panis, animamque sub utraque vi naturalis illius connexionis & concomitantiæ: (quâ partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit non ampliùs moriturus inter se copulantur) Divinitatem porrò, propter admirabilem illam ejus cum Corpore & anima hypostaticam unionem. Quapropter verissimum est, tantumdem sub alterutra specie, atque sub utraque contineri: totus enim & integer Christus sub Panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte: totus item sub vini specie, & sub ejus partibus existit.* Conc. Trid. sess. 13. cap. 3.

Ideo autem ex vi & efficacia consecrationis, seu verborum, solum Corpus ponitur sub speciebus Panis, & solus sanguis sub speciebus vini; quia id solum est in Eucharistia ex vi verborum, cujus præsentia necessaria est ad veritatem verborum, quæ proferuntur, id scilicet quod præcisè significatur per verba prolata; & id est in Eucharistia per concomitantiam, quod naturalem, & necessariam connexionem habet cum eo, quod adest, seu ponitur ex vi, & efficacia verborum: at evidens est, quod ad veritatem verborum consecratio-

nis Panis, sufficit ut ponatur Corpus Filii Dei, & ad veritatem verborum consecrationis vini, sanguis, cætera verò ex necessaria connexione; nam cùm Christi Corpus sit vivens, esse nequit sine sanguine, anima, & divinitate.

S. Tho. 3. p. q. 76. art. 1. in corp. *Sub speciebus Panis*, ait Divus Thomas, *sanguis Christi est ex reali concomitantia sicut anima & divinitas, eò quòd nunc sanguis Christi non est ab ejus corpore separatus, sicut fuit tempore Passionis & mortis. Vnde si tunc fuisset hoc Sacramentum celebratum sub speciebus Panis, fuisset Corpus Christi sine sanguine, & sub speciebus vini, sanguis sine Corpore, sicut erat in veritate.*

Quæst. 6. Quomodo Corpus Christi Domini est in Eucharistiæ Sacramento?

Resp. Ad hujus intelligentiam sciendum est D. Th. 3. p. q. 76. art. 3. in corp. cum Divo Thoma, quod *Corpus Christi est in hoc Sacramento per modum substantiæ, id est, per modum quo substantia est sub dimensionibus, non per modum dimensionum, id est, non per modum illum quo quantitas dimensiva alicujus Corporis est sub quantitate dimensiva loci. Manifestum est autem quod natura substantiæ tota est sub qualibet parte dimensionum sub quibus continetur, sicut sub qualibet parte Panis est tota natura Panis: & hoc indifferenter, sive sint dimensiones actu divisæ, (sicut cùm aër dividitur, vel Panis secatur) vel etiam sint actu indivisæ, divisibiles verò potentiâ.*

Ex his patet quomodo totus Christus sit sub qualibet parte specierum Panis, non modò cùm hostia est divisa, verùm etiam cùm tota integra est; sicut ratio substantiæ in toto continuo, & in totis ejus partibus invenitur: neque enim, ait Catechismus Romanus, p. 2. Cath. Conc. p. 2. de Eu- *Christum Dominum ea ratione in Sacramento*

esse dicimus, ut magnus, aut parvus est, quod ad quantitatem pertinet, sed ut substantia est. Substantia enim Panis in Christi substantiam, non in magnitudinem, aut quantitatem, convertitur. Nemo verò dubitat substantiam aequè in parvo, atque in magno spatio contineri: nam & aëris substantia, totaque ejus natura sic in parva ut in magna aëris parte, itemque tota aquae natura non minus in urnula, quàm in flumine insit, necesse est. Cùm igitur Panis substantiae Corpus Domini succedat: fateri oportet ad eundem planè modum in Sacramento esse, quo modo Panis substantia ante consecrationem. Ea verò utrum sub magna, an sub parva quantitate esset, nihil ad rem omninò pertinebat. char. Sacram. num. 43.

Unde ut ait sanctus Augustinus relatus in Canone, *Singuli accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est: nec per singulos minuitur, sed integrum se praebet in singulis.* Can. *Singuli*, De Consecr. dist. 2.

Caput VIII.

De speciebus Sacramentalibus.

Quaest. 1. QUID sunt species Sacramentales?

Resp. Nihil aliud per species Sacramentales significatur, quàm accidentia Panis, & vini, quae remanent post consecrationem, cujusmodi sunt figura, color, odor, sapor, & similia; & hoc est quod Theologi, post Magistrum sententiarum, appellant Sacramentum tantùm.

Quaest. 2. Quid est illud quod vocant Sacramentum tantùm; Sacramentum, & rem

Sacramenti, & tandem rem, & non Sacramentum?

Resp. Sic clarè à Magistro sententiarum explicatur cùm ait, *Sunt ergo hic tria distinguenda; unum, quod tantum est Sacramentum: alterum quod est Sacramentum & res: & tertium, quod est res, & non Sacramentum: Sacramentum & non res est species visibilis Panis & vini; Sacramentum & res, Caro Christi propria & sanguis; Res & non Sacramentum, mystica ejus Caro*, vel potius ipsa gratia quæ confertur.

Magister sentent. in 4. dist. 8.

Id igitur quod est in Eucharistia Sacramentum tantùm, est species Panis, & species vini, quia definitio Sacramenti quæ est, ut sit invisibilis gratiæ visibilis forma, optimè competit ipsis speciebus Panis, & vini: sunt enim visibilis forma, invisibilis gratiæ; putà tam Corporis, & sanguinis Christi, quàm gratiæ Sacramentalis, quia Corpus mysticum efficitur unum ex multis membris, sicuti Panis ex multis granis. Res tantùm, est gratia, quæ sumentibus ipsam Eucharistiam confertur, est enim res significata, & non significans. Corpus & sanguis sunt res, & Sacramentum; res scilicet, quia significantur per species, & per consecrationem perficiuntur; Sacramentum autem, quia Corpus Christi quatenùs sub eisdem speciebus velatur Corpus mysticum repræsentat gratiam, quæ in alimentum Corporis mystici confertur.

Quæst. 3. Accidentia Panis, & vini subsistunt-ne absque subjecto in Eucharistia?

Resp. Constat ex authoritatibus inductis ad ostendendum substantiam Panis, & vini non ampliùs in Sacramento remanere post consecrationem, accidentia Panis, & vini ex seipsis subsistere; & absque subjecto contra naturæ

ordinem, quia nequeunt sustentari à Corpore & sanguine Jesu-Christi. *Neque etiam*, ait Divus Thomas, *est possibile, quòd Corpus Christi gloriosum & impassibile existens alteretur ad suscipiendas hujusmodi qualitates. Et ideo relinquitur, quòd accidentia in hoc Sacramento maneant sine subjecto, quod quidem virtute divina fieri potest. Cùm enim effectus magis dependeat à causa prima, quàm à causa secunda; Deus qui est prima causa substantiæ & accidentis, per suam infinitam virtutem conservare potest in esse accidens, subtractâ substantiâ, per quam conservabitur in esse, sicut per propriam causam; sicut etiam alios effectus naturalium causarum potest producere sine naturalibus causis: sicut humanum Corpus formavit in utero Virginis sine virili semine.* D. Tho. 3. p. q. 77. art. 1. in corp.

Cujus rationem affert sanctus Basilius dum ait: *Cùm enim Deus possit plus facere, quàm noster intellectus intelligere, & intellectus intelligat accidens præter subjectum: ergo Deus potest hoc facere, quòd accidens sit sine subjecto.* S. Basilius in Hexameron.

Quæst. 4. Potest-ne convenientia quædam afferri, cur accidentia manere debeant sine subjecto in Sacramento Eucharistiæ?

Resp. Sanctus Thomas hanc egregiam adducit rationem, dum ait: *Accidentia sine subjecto in Sacramento existunt, ut fides locum habeat, dum visibile invisibiliter sumitur sub aliena specie occultatum & sensus à deceptione immunes reddantur, qui de accidentibus judicant sibi notis:* Et ita per cognitionem horum accidentium fidem nostram excitemus, qua docemur Corpus Christi Domini verè sub his accidentibus contineri. S. Th. Opusculo 75.

Quæst. 5. Quandonam Corpus Christi Do-

mini desinit esse sub speciebus Sacramentalibus?

D. Tho. 3. p. q. 77. art. 4. in corp.

Resp. Sic respondet Divus Thomas: *Cùm Corpus Christi & sanguis succedant in hoc Sacramento substantiæ Panis & vini; si fiat talis immutatio ex parte accidentium quæ non suffecisset ad corruptionem Panis & vini; propter talem immutationem non desinit Corpus & sanguis Christi esse sub hoc Sacramento, sive fiat immutatio ex parte qualitatis, putà cùm modicum immutatur color aut sapor Panis vel vini; sive ex parte quantitatis, sicut cùm dividitur Panis aut vinum in tales partes, quòd adhuc in eis possit salvari natura Panis aut vini. Si verò fiat tanta immutatio, quod fuisset corrupta substantia Panis & vini; non remanent Corpus & sanguis Christi sub hoc Sacramento: & hoc sive ex parte qualitatum, sicut cùm ita immutatur color & sapor, & aliæ qualitates Panis & vini, quod nullo modo possit compati naturam Panis aut vini: sive etiam ex parte quantitatis, putà si pulverisetur Panis, vel vinum in tam minutas partes dividatur, ut jam non remaneant species Panis vel vini.*

Quæst. 6. Species Sacramentales possuntne corrumpi, & inservire generationi alicujus substantiæ?

Resp. Certum est, atque experientiâ compertum, multa sæpè ex Eucharistia generari; patet enim ad sensum ex speciebus nimio humore corruptis, vel morâ diuturniore servatis, vermes generari, easque combustas in cinerem redigi, efficique acetum ex vino. Quod quomodò fieri possit, ostendit Divus Thomas his verbis; *Species Sacramentales retinent idem esse quod priùs habebant substantiâ Panis & vini existente: & ideo sicut esse horum*

D. Tho. 3. p. q. 77. art. 3. in corp.

horum accidentium corrumpi poterat, ſubſtantiâ Panis & vini exiſtente: ita etiam poteſt corrumpi, eâ ſubſtantiâ abeunte: Quoniam Corpus Chriſti Domini huic ſubſtantiæ ſuccedens, id omne præſtat, quod præſtaret talis ſubſtantia ſi permanſiſſet.

Major eſt difficultas concipiendi quomodo ex ſpeciebus Sacramentalibus, quæ ſunt in hoc Sacramento ſine ſubſtantia, generari poſſit alia ſubſtantia, quod etiam explicat ſanctus Thomas loco citato. *Videtur dicendum*, inquit, *quòd in ipſa conſecratione miraculosè datur quantitati dimenſivæ Panis & vini, quod ſit primum ſubjectum ſubſequentium formarum: hoc autem eſt proprium materiæ. Et ideo ex conſequenti datur prædictæ quantitati dimenſivæ omne illud quod ad materiam pertinet: & ideò quidquid poſſet generari ex materia Panis vel vini, ſi adeſſet, totum poteſt generari ex prædicta quantitate dimenſiva Panis vel vini, non quidem novo miraculo, ſed ex vi miraculi priùs facti.* S. Th. art. 5. in corp. ibidem.

Senſus ergo Divi Thomæ eſt, quòd quia per conſecrationem datum eſt quantitati ſupplere vices materiæ primæ, quantum ad omnia, quæ in inſtans generationis antecedunt, ita ut formas accidentales, & omnes diſpoſitiones ad novam præparantes recipere queat: ideo Deus, introducta ultima diſpoſitione, materiam primam producit in ipſo inſtanti generationis novæ formæ, quæ tamen ex ſinu materiæ, vi agentium naturalium dicitur educi, quatenùs vi ultimæ diſpoſitionis ab agente naturali inductæ, materia à Deo producta talem, & non aliam recipit formam; nec eſt neceſſe, quod materia ad recipiendas novæ formæ diſpoſitiones, tempore præceſſerit novam formæ introductionem, modo in ſui vices

gerente quantitate antecesserit: cùm enim de æquipollentibus idem sit judicium, satis est, ut quantitas officia materiæ supplens, toto tempore instans generationis antecedente, sub novæ formæ privatione præcesserit.

Porro Deus materiam in ejusmodi generationibus connaturaliter substituit, utpotè qui ad exigentiam causarum naturalium eam subministrat; statim enim atque dispositiones ad novam formam positæ sunt, exigunt causæ naturales eam formam introduci, ad quam dispositiones per se sunt institutæ: forma verò cùm introduci non possit nisi in materiam, nec materia vi agentium naturalium produci possit; idcirco ad generalem totius Orbis provisorem attinet, causarum secundarum exigentiam supplere, ac convenientem proinde materiam mox educendæ formæ supponere; sicut animam rationalem ad exigentiam organicæ materiæ creat.

Hinc sequitur species Sacramentales posse nutrire, quoniam quidem cibus non aliter nutrit, quàm per sui conversionem in substantiam ejus qui alitur; proindeque cùm species Sacramentales, ut diximus, converti possint in substantiam, quæ generatur ex his speciebus, possunt etiam converti in substantiam Corporis humani.

CAPUT IX.

De Ministro Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUINAM est hujus Sacramenti Minister?

Resp. Duplex in hoc Sacramento distinguendus est Minister. Alter est Minister confectionis; Alter distributionis, seu dispensationis Eucharistiæ. Minister confectionis est solus Sacerdos; *Ad Presbyterum*, inquit sanctus Isidorus relatus in Canone, *pertinet Sacramentum Corporis & sanguinis Domini in altario Dei conficere*, quia solus Presbyter consecrare potest. Can. *Perlectis*, dist. 25.

Ratio petitur ex hujus Sacramenti dignitate; ut enim ait Divus Thomas, *Hoc Sacramentum est tantæ dignitatis, quòd non conficitur nisi in persona Christi. Quicumque autem aliquid agit in persona alterius, oportet hoc fieri per potestatem ab illo concessam. Sicut autem baptizato conceditur à Christo potestas sumendi hoc Sacramentum, ita Sacerdoti, cùm ordinatur, confertur potestas hoc Sacramentum consecrandi in persona Christi. Per hoc enim ponitur in gradu eorum, quibus dictum est à Domino, Hoc facite in meam commemorationem: & ideo dicendum est, quòd proprium est Sacerdotis conficere hoc Sacramentum.* D. Th. 3. p. q. 82. art. 1, in corp.

Pertinet etiam ad Sacerdotem hujus Sacramenti dispensatio. *Presbyter*, ut habetur in Canone, *per semetipsum infirmos communicet.* Can. *Pervenit*. De Consecr. dist. 2.

Potest tamen Diaconus administrare Eucharistiam urgente necessitate, ut dicitur in Ca-

Can. *Præsente.* dist. 93. none. *Præsente Presbytero, Diaconus Eucharistiam Corpus Domini populo, si necessitas cogat, jussus eroget.* Et in Concilio Eboracensi anno 1194. cap. 4. sic habetur. *Decrevimus etiam, ut nonnisi summa & gravi urgente necessitate, Diaconus Corpus Christi cuiquam eroget.*

Quæst. 2. Requiritur-ne status gratiæ ad administrandum Sacramentum Eucharistiæ?

Resp. Est omninò necessarius, ita ut qui dispensaret Eucharistiam in statu peccati mortalis, peccaret graviter, ut enim ait Divus Thomas, *Ad reverentiam ipsius in dispensante hoc Sacramentum, non solùm exigitur sanctificatio morum, sed etiam Sacramentalis sanctificatio. Unde & manus Sacerdotis unctione sanctificatur.* Si enim Deus exigat tantam sanctitatem ab illis, qui altare propius accedunt, ut secundùm sanctum Antoninum, *Quotiescumque quis exequitur officium alicujus Ordinis in mortali, ut Acolythatum, Subdiaconatum, & hujusmodi, mortale est.* Quantò magis asserere debemus, eum qui in peccato mortali hoc Sacramentum administrat, reum esse peccati mortalis, quippe qui propius ad res sacras accedat, quàm Acolithus, aut Subdiaconus, qui circa vasa, aut circa materiam hujus Sacramenti parandam versantur.

D. Tho. in 4. dist. 23. q. 1. art. 3. quæsti. 1. ad 3.

S. Anton. in Confessionali in 3. p. interrogationum de Clericis cap. 11.

Quæst. 3. Quibusnam administrari non debet Sacramentum Eucharistiæ?

Resp. Ex Divo Thoma, *Si peccatum est manifestum, debet denegari Eucharistia, sive in occulto, sive in manifesto petat.* Idem habet Divus Bonaventura.

S. Th. in 4. dist. 9. art. 5. in respon. ad 1. quæst.

Sanctus Joannes Chrysostomus ait: *Non parva vobis*, scilicet Sacerdotibus, *imminet pœna, si quem aliqua improbitate teneri*

S. Chrysost. homilia 83. in Matth.

scientes, ei hujus mensæ participationem permittatis. Sanguis enim ejus ex manibus requiretur vestris: non de ignotis, sed de notis hæc disputo.

Sanctus Carolus de Sacramento Eucharistiæ differens hæc tradit: *Non admittuntur ad Communionem Hæretici, Schismatici, Excommunicati, interdicti, publicè criminosi, manifestéque infames; ut Meretrices, publici Concubinarii, fœneratores, Magi, Sortilegi, Blasphemi, & alii id generis publicè facinorosi homines.* Et in Concilio Mediolanensi legitur: *Si quis odia & inimicitias exerceant, si alii denique qui in aliqua peccandi consuetudine usque jaceant. Nec verò antea quàm ipse perspexerit, istos ab ea malè agendi via recessisse, peccandique occasionem, ac publicas offensiones præcidisse, permittat (etiamsi qui testimonium Confessarii afferant) ne in Paschali quidem celebritate sacram Communionem eis ministrari: quin imò illam tandiu differri jubeat, quoad eorum veram vitæ emendationem Episcopus cognoverit.* His accedunt Histriones, quia, ut ait sanctus Cyprianus relatus in Canone: *Nec Majestati Divinæ, vel Evangelicæ congruit disciplinæ, ut pudor, vel honor Ecclesiæ tam turpi & infami contagione fœdetur per Communionem.* Posset tamen illis concedi Eucharistia, ut ait Concilium Carthaginense, si veræ conversionis signa dedissent: *Scenicis*, inquit Concilium, *atque Histrionibus cæterisque hujusmodi personis, vel Apostaticis conversis, vel reversis ad Dominum, gratia vel reconciliatio non negetur.*

S. Carol. Actor. part. 4. De Sacram. Euchar.

Conc. Mediol. 4. tit. Quæ ad Pœnitent. Sacram. pertinent.

Can. *Pro dilectione*. De Consecr. dist. 3.

Can. *Scenicis*, De Consecr. dist. 2.

Denique sanctus Carolus monet, ut *Mulieres non sumptuosis, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco aut*

S. Carol. Act. p. 4. de Sacram. Eucharistiæ.

pigmentis vultu illito, non pectore, nudo aut tenui velo obtecto, sed ita vestito, ut ne præter faciem quidquam cernatur, velo denso bene super faciem demisso, ad hoc Sacramentum accedant, secùs esse repellendas.

Quæst. 4. Debet-ne dari Eucharistia iis quorum peccatum non est publicè notum?

S. Tho. in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 1. quæst.

Resp. Sanctus Thomas hanc egregiè solvit difficultatem, cùm ait; *Si Sacerdos sciat peccatum alicujus, qui Eucharistiam petit per Confessionem, vel alio quolibet modo: distinguendum est, quia aut peccatum est occultum, aut manifestum. Si est occultum aut exigit in occulto, aut in manifesto. Si in occulto, debet ei denegari, & monere, ne in publico petat. Si autem in manifesto petit, debet ei dari. Primò, quia pro peccato occulto pœnam inferens publicam, revelator est Confessionis, aut proditor criminis. Secundò, quia quilibet Christianus habet jus in perceptione Eucharistiæ, nisi illud per peccatum mortale admittat; unde cùm in facie Ecclesiæ non constet istam amisisse jus suum, non oportet ei in facie Ecclesiæ denegari.*

Rituale Romanum de Sacramento Eucharistiæ ait: *Occultos verò peccatores si occultè petant, & non eos emendatos agnoverit, repellat; non autem si publicè petant, & sine scandalo ipsos præterire nequeat.*

Quæst. 5. Debet-ne pueris ante annos discretionis dari sancta Communio?

Resp. Licèt prioribus Ecclesiæ sæculis quibusdam in locis concessa fuerit pueris sacra Communio; hæc tamen consuetudo prudentissimo Ecclesiæ judicio, & authoritate nunc penitùs exolevit; *Pueris item*, ait sanctus Carolus, *qui propter ætatis imbecillitatem nondum hujus Sacramenti cognitionem & gustum*

S. Carol. Act. p. 4. De Sacram. Eucharistiæ.

habent, Sacram Eucharistiam non ministrabit.

Rationem affert Divus Thomas, dum ait; *Dicendum, quòd pueris carentibus usu rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem & corporalem, non debet Eucharistia dari, quia ad Eucharistiæ sumptionem exigitur actualis devotio quàm tales pueri habere non possunt: pueris autem, jam incipientibus habere discretionem, etiam ante perfectam ætatem, putà cùm sint decem vel undecim annorum, aut circa hoc, potest dari, si in eis signa discretionis appareant & devotionis.* Quod præsertim intelligendum est, si mortis immineat periculum, ne sine hoc Viatico discedant. D. Th. in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 4. quæst.

Quæst. 6. Quomodo intelligendum est quod refertur in Canone, ubi sic ait Bonifacius Papa: *Non cogitetis eos vitam habere posse, qui fuerint expertes Corporis & sanguinis Christi, dicente ipso, nisi manducaveritis Carnem meam, non habebitis vitam in vobis?* Can. *In Ecclesia.* De Consecr. dist. 4.

Resp. Sanctus Thomas sic ait; *Intelligendum est, quantùm ad rem Sacramenti, quæ est unitas Ecclesiæ, extra quam non est salus, neque vita; & non quantùm ad Sacramentalem manducationem.* D. Th. in 4. dist. 9. art. 5. q. 4. ad 2.

Quæst. 7. Debet-ne dari Sacra Communio amentibus rationis usu carentibus?

Resp. *Dicendum* cum Divo Thoma, *quòd de amentibus distinguendum est: quidam enim dicuntur largè amentes, quia debilem mentem habent, sicut dicitur invisibile quod malè videtur: & tamen sunt aliquo modo dociles eorum quæ ad fidem & devotionem Sacramenti pertinent: & talibus non oportet Corpus Christi denegari. Quidam verò sunt* S. Th. in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 3. quæst.

omninò carentes judicio rationis: & isti vel fuerunt tales à nativitate; & tunc eis non debet dari, quia non possunt ad devotionem induci quæ requiritur ad hoc Sacramentum: vel inciderunt in amentiam post fidem & devotionem Sacramenti; & tunc debet eis dari, nisi timeatur periculum, vel de vomitu, vel de expulsione, aut aliquo hujusmodi.

Can. *Is qui.* 26. q. 6.

Concilium Carthaginense 4. relatum in Canone ait; *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam: & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manûs impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Si supervixerit, admoneatur à supradictis testibus petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis pœnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos qui pœnitentiam dedit probaverit.*

S. Carol. Act. p. 4. De Sacram. Euchar. tit. qui ad com. admittendi.

Idem decrevit sanctus Carolus: *Amentibus*, inquit, *præterea hoc Sacramentum non ministrabit. Quamvis si antequam in insaniam inciderint, piam & religiosam animi voluntatem præ se tulerint, licebit in fide vitæ ex Decreto Concilii Carthaginensis, modò vomitionis vel alterius indignitatis & incommodi periculum non sit.*

Idem videtur dicendum de surdis & mutis à nativitate, si dum essent sani & incolumes divinis mysteriis, & officiis libenter & religiosè interfuerint, si cum honoris & reverentiæ testificatione Deum adoraverint, & externo corporis habitu testati fuerint, se realem Corporis Christi in hoc Sacramento adorandi præsentiam credere, & ardens quoddam ejusdem Corporis percipiendi desiderium nutibus, &

signis patefecerint ; si denique præmissa Sacramentali confessione, quæ ab eis per signa, & nutus extorquetur, pectoris tunsione, & aliis id generis indiciis, conceptum de peccatis dolorem , sicut & plam animi voluntatem indicaverint.

Quæst. 8. Quisnam dici potest manifestus, sive publicus peccator, ita ut ei meritò denegari possit sacra Communio?

Resp. Manifesti peccatores dicuntur illi qui vel per sententiam, quæ in convictum fertur, aut per Confessionem factam in judicio sunt notati ; vel qui per factum notorium, cujus populus est testis, sunt manifesti peccatores. Itaque ille dicitur. v. g. publicus usurarius, qui per propriam Confessionem aut per testes à Judice pro tali damnatur, vel qui ex notorio facto est manifestus peccator, ut qui ex officio usuras exercet.

Illud autem dicitur peccatum publicum, & notorium per evidentiam facti, quod nulla tergiversatione potest celari, ut habetur expresè in cap. *Tua nos. De Cohabitatione Clericorum & mulierum.* Ubi verò de administratione Sacramentorum agitur, nullus certus potest præscribi personarum numerus, ut crimen dicatur notorium, sed relinquitur prudentum arbitrio seu judicio.

Quæst. 9. In dubio, utrum scilicet quis sit publicus peccator, si potest probari ejus crimen per testes, debet-ne à publica Communione excludi?

Resp. In re dubia locum habet regula juris: *Melior est conditio possidentis*; unde quia quis possessor est suæ famæ, inclinandum est in hanc partem, ut in re ancipiti, ad Communionem admittatur, præsertim cùm juxta axioma Juris, Omnis homo naturaliter præ-

ſumitur bonus, niſi contraria facta ejus prodant delicta.

Non ideo ſemper crimen dicitur notorium, quod probari per teſtes valeat; indicia autem jus tantum faciunt, ut viâ inquiſitionis ad cauſæ cognitionem procedatur, non autem ut infames ante condemnationem, aut notorietatem à ſacra Communione arceantur: niſi quando nulla tergiverſatione crimen occultari poteſt, quia à multis certò ſcitur.

Quæſt. 10. Si peccat Sacerdos miniſtrando Euchariſtiam peccatori publico, eſſet-ne minus malum miniſtrare ei hoſtiam non conſecratam?

Reſp. Nullo modo debet dari hoſtia non conſecrata, pro conſecrata: tum quia in Sacramento veritatis, non debet eſſe aliqua fictio: tum quia cùm manducans adoret quod manducat, ut ait ſanctus Auguſtinus, daret Sacerdos occaſionem idololatrandi, quod graviſſimum eſt flagitium, & pio Sacerdoti horrorem incutere debet.

CAPUT X.

De Neceſſitate Sacramenti Euchariſtiæ.

Quæſt. 1. QUOTUPLEX eſt neceſſitas?

Reſp. Duplex neceſſitatis genus diſtingui poteſt; altera eſt neceſſitas medii, cùm ſcilicet res adeò neceſſaria eſt ad obtinendum finem, ut ſine ipſa finis nunquam haberi poſſit: ſic gratia ſanctificans neceſſaria eſt ad ſalutem neceſſitate medii, quia ſine ipſa ſalus nunquam obtineri poteſt.

Altera eſt neceſſitas præcepti, cùm ſcilicet

ad salutem necessaria est, quia omitti absque peccato non potest propter præceptum, quod instat, nisi adsit aliqua ratio, quæ dispensare censeatur à præcepto. Sic necessarium est ad salutem audire Missam die Dominicâ, quia præceptum est; quamvis aliàs salus obtineri possit, cùm ob grave aliquod incommodum accedit legitima non adimplendi præcepti dispensatio.

Quæst. 2. Quot modis sumi potest Eucharistia?

Resp. Dupliciter sumi potest. Primò realiter, & verè. Secundò spiritualiter, & in voto. Sumitur realiter, cùm suscipitur ore corporeo; sumitur spiritualiter, cùm scilicet, quamvis realiter non sumatur, adest tamen verum illam recipiendi desiderium, quod desiderium seu votum esse potest vel implicitum, vel explicitum: votum explicitum est, cùm adest vera, & expressa voluntas sumendi Eucharistiam: est tantùm implicitum, cùm licèt non sit expressa suscipiendi voluntas, aliquod tamen recipitur, quod in se continet hujus Sacramenti votum, seu desiderium, sic ut ait Divus Thomas; *Perceptio Baptismi est necessaria ad inchoandam spiritualem vitam: perceptio autem Eucharistiæ est necessaria ad consummandam ipsam: Per Baptismum ordinatur homo ad Eucharistiam: & ideo ex hoc ipso quòd pueri baptizentur, ordinantur per Ecclesiam ad Eucharistiam. Et sicut ex fide Ecclesiæ credunt, sic ex intentione Ecclesiæ desiderant Eucharistiam; & consequenter recipiunt rem ipsius,* quæ est unio cum Ecclesia. D. Th. 3. p. q. 73. art. 3. in corp.

Quæst. 3. Eucharistia realiter sumpta, estne de necessitate medii ad salutem tam pueris quàm adultis?

Resp. Non est hoc modo necessaria, at

Conc. Trid. sess. 21. c. 4. patet ex Concilio Tridentino his verbis: *Eadem sancta Synodus docet, parvulos usu rationis carentes, nullâ obligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistiæ Communionem: siquidem per Baptismi lavacrum regenerati & Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt*: ac proinde Eucharistia non est pueris necessaria ad salutem, cùm possint in gratia sanctificanti decedere, non susceptâ Eucharistia: ad salutem autem consequendam utique sufficit in statu gratiæ decedere.

Neque etiam Eucharistia est de necessitate medii adultis, ut enim dicitur Marci cap. ultimò; *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.*

S. Th. in 4. dist. 9. art. 1. in resp. ad 2. Et ut ait Divus Thomas; *Gratia est sufficiens causa gloriæ. Unde omne illud sine quo potest haberi gratia, non est de necessitate salutis. Hoc autem Sacramentum gratiam præsupponit, quia præsupponit Baptismum in quo gratia datur: & ideo quantum est de se, non est de necessitate salutis; sed de ordinatione Ecclesiæ homines obligantur, secundùm Ecclesiæ statutum, Corpus Christi semel in anno sumere.*

Quæst. 4. Votum proprium, & explicitum Eucharistiæ, est-ne necessarium necessitate medii ad salutem?

Resp. Non est ita necessarium: Primò, quia pueri salutem consequi possunt absque percepta Eucharistia, ut probavimus ex Concilio Tridentino, qui tamen hujus desiderii sunt incapaces. Secundò, quia illud tantùm Sacramentum est necessarium necessitate medii, quod institutum est ad producendam primam gratiam sanctificantem, quæ, ut diximus ex Divo Thoma, est sufficiens causa salutis ob-

tinendæ, ac proinde, cùm Eucharistiæ Sacramentum institutum non sit ad producendam primam gratiam, sequitur non esse necessarium necessitate medii verum illud recipiendi votum seu desiderium.

Quæst. 5. Votum implicitum & impropriè dictum Eucharistiæ, est-ne ad salutem necessarium necessitate medii?

Resp. Cùm hoc votum contineatur in susceptione Baptismi, quatenùs per Baptismum unimur Ecclesiæ, & idonei efficimur ad sumendum Sacramentum Eucharistiæ; sicut etiam propter propensionem, quam qui recipit vitam spiritualem, censetur habere eam conservandi, & perficiendi per susceptionem Eucharistiæ, quæ est vitæ spiritualis consummatio; sequitur quòd sicut Baptismus est de necessitate medii ad salutem, ita votum Eucharistiæ impropriè acceptum paris sit necessitatis.

Quæst. 6. Quomodo intelligendum est id quod dicitur Joannis cap. 6. *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ex quo videtur, posse concludi, Sacramentum Eucharistiæ realiter susceptum esse de necessitate medii ad vitam æternam consequendam?

Resp. Sanctus Thomas clarè explicat hunc locum authoritate Divi Augustini cujus verba referuntur in Canone; *Cùm dicat, hunc cibum & potum, (scilicet carnis suæ & sanguinis) societatem vult intelligi Corporis & membrorum suorum, quod est Ecclesia in prædestinatis & vocatis, & justificatis & glorificatis sanctis & fidelibus ejus*: Hoc est secundùm explicationem Divi Augustini, necesse est ad salutem, manducare, & bibere Corpus & sanguinem Domini, ita ut per hanc

S. Tho. 3. p. q. 73. art. 3. ad 1.

manducationem unitas Ecclesiæ intelligatur, quam, ut supra diximus, habemus per Baptismum.

Quare sanctus Fulgentius relatus in Canone, qui Canon Divo Augustino tribuitur, ait: *Nulli est aliquatenùs ambigendum, tunc unumquemque Fidelium Corporis sanguinisque Dominici participem fieri, quando Baptismate membrum Christi efficitur, nec alienari ab illius Panis Calicisque consortio, etiamsi antequam Panem illum comedat & Calicem bibat, de hoc sæculo in unitate Corporis Christi constitutus abscedat: Sacramenti quippe illius participatione ac beneficio non privatur, quando ipse hoc, quod illud Sacramentum est, invenit:* Hoc est unionem Christi cum Ecclesia, quam habemus per Baptismum.

Can. Nulli. De Consecr. dist. 4.

Quæst. 7. Est-ne de necessitate præcepti Divini sumere Eucharistiam?

Resp. Respondet Divus Thomas his verbis: *Manifestum est, quòd homo tenetur hoc Sacramentum sumere, non solùm ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini dicentis Lucæ 22.* HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM. *Ex statuto autem Ecclesiæ sunt determinata tempora exequendi Christi præceptum.* Et Concilium Tridentinum ait: *Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit.* Est igitur de præcepto Divino sumere Eucharistiam, licèt Christus Dominus Ecclesiæ judicio reliquerit determinandum ejus obligationis tempus.

D. Th. 3. p. q. 80. art. 11. in corp.

Sess. 13. cap. 2.

Quæst. 8. Quonam tempore præceptum Divinum obligat ad perceptionem Eucharistiæ?

Resp. Olim ter in anno tenebantur Fideles Eucharistiam sumere, ut patet ex Canone ubi legitur: *Etsi non frequentius, saltem in anno ter Laïci homines communicent, in Pascha videlicet & Pentecoste, & Natali Domini.* Can. *Etsi.* De Consecr. dist. 2.

Deinde hoc tempus determinatum fuit à Concilio Lateranensi sub Innocentio III. ut semel in anno ad Eucharistiam Fideles accedere tenerentur. *Omnis utriusque sexus Fidelis*, inquit, *postquam ad annos discretionis pervenerit, suscipiat reverenter ad minùs in Pascha Eucharistiæ Sacramentum: nisi fortè, de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Cap. *Omnis.* De Pœnit. & remiss.

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis negaverit omnes & singulos Christi Fideles utriusque sexûs, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, juxta præceptum Ecclesiæ, anathema sit.* Sess. 13. Can. 9.

Verùm Innocentius XI. pravam destruere volens quorumdam Casuistarum opinionem circa hujus præcepti impletionem, damnavit sequentem propositionem: *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.* Decretum Innoc. XI. contra 65. propos. 2. Martii 1679.

Obligat etiam hoc præceptum, cùm instat mortis periculum, ut patet ex Concilio Nicæno relato in Canone, ubi legitur: *De his verò qui recedunt ex corpore, antiquæ legis regula observabitur etiam tunc, ita ut si fortè quis recedit ex corpore, necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur*; Proindeque, secundùm hoc Concilium, Eucharistia est necessaria necessitate præcepti Divini, iis qui sunt in mortis periculo, cùm à Concilio necessarium Viaticum vocetur. Secundò, quia ut ait Concilium Can. *De his.* 26. q. 6.

Conc. Trid. sess. 13. cap. 8.

Tridentinum; *Panem illum supersubstantialem suscipere possunt Fideles, cujus vigore confortati, ex hujus miseræ peregrinationis itinere, ad cælestem patriam pervenire valeant.* Unde patet tunc scilicet instante morte, Divinum Viaticum, quod Concilia necessarium vocant, omninò ex præcepto Divino sumendum esse.

Quæst. 9. Si quis paucis ante diebus sacram Communionem perceperit, tenetur-ne iterum sumere imminente mortis periculo?

Resp. Tenetur, quia instante mortis periculo, nova urget necessitas, novo robore in mortis agone opus est, ut patet ex Concilio Tridentino supra citato.

Quæst. 10. Præceptum de sumenda Eucharistia in ipsa Paschali solemnitate, debet-ne impellere Confessarios, ad impertiendam pœnitentibus absolutionem, vel Communionem, quam ipsis aliàs denegarent?

Resp. Non possunt, nec debent; nam ita se gerere debent, ut quocumque tempore sese fideles Cœlestium Mysteriorum dispensatores exhibeant, nec unquam ea, quatenùs in ipsis erit, sacrilego accessu violari patiantur. Hominum v. g. in vitiosos habitus implicatorum, aut in proximis peccandi occasionibus degentium Communionem in aliud tempus differre possunt & debent; eam enim facultatem ipsis facit celeberrimus Canon, *Omnis utriusque sexus*, ubi postquam præcepit omnibus Fidelibus ut suscipiant reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, addit: *Nisi forte, de proprii Sacerdotis Consilio ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Proindéque Confessores qui pœnitentium saluti consulere tenentur, ut eos, faciliori per-

Cap. *Omnis*. De Pœnit. & remiss.

cipiendæ Eucharistiæ copiâ facta, non conjiciant in apertum, aut certè probabile damnationis periculum, debent differre Communionem. Imò talibus viris in vitiosos habitus, & proximas peccandi occasiones immersis, in ipsa Paschatis celebritate potiùs, quàm alio tempore Corporis Christi perceptio interdicenda aliquo modo videretur; nam ad vitiosos habitus, & ad proximas peccandi occasiones, contumaciam addidere, utpotè qui observandæ quadragesimæ præceptum Fidelibus ab Ecclesia impositum, criminosa suæ salutis incuriâ violarunt. Nemo enim nescit Ecclesiam Dei omnibus passim Fidelibus observandæ quadragesimæ præceptum indixisse, ut omnes Catholici, & præsertim mortalium peccatorum sibi conscii ipsa ineunte quadragesima ritè confessi, condignis pœnitentiæ fructibus, id est, orationibus, eleemosynis, jejuniis, aliisque id genus pietatis operibus ad satisfaciendum, ad impetrandum, & ad promerendum divinitùs institutis, non solùm sua expiarent crimina, sed etiam vitiosos habitus malè vivendo comparatos, ex animo revellerent, & incumberent in parandas virtutes Christianas, atque ita ad dignam Communionem cum veris Fidelibus in ipsa Paschatis solemnitate celebrandam sese omnì studio ac diligentia compararent.

Quod quidem præceptum cùm aliquo modo infregerint, an à viro cordato judicabuntur facilè digni, qui accedant vel in ipso Paschate ad Corpus Christi, ad cujus perceptionem (quæ maximam animi corporisque sanctimoniam, & puritatem exigit) nullam præparationem adhibuerunt.

Quæst. II. Tenentur-ne pueri Eucharistiam sumere, cùm ad annos discretionis pervenerint?

Resp. Constat ex Divo Thoma cap. praecedenti relato, hoc praeceptum non obligare pueros, nisi post perfectam dignitatis hujus Sacramenti notitiam, juxta id quod ait Apostolus: *Probet autem seipsum homo, & sic de Pane illo edat, & de Calice bibat. Si autem,* ait Divus Thomas, *sunt in aetate apta ad dijudicandum & reverendum Corpus Domini, vel propè aetatem adultam (scilicet 12. annorum vel 11.) tunc si appareant signa reverentiae & discretionis, possunt sumere, aliàs non.*

1. ad Corinth. cap. 11. S. Th. 4. ad Hann. dist. 9. art. 4. ad 3.

Quaest. 12. Est-ne ad salutem necessarium sumere Eucharistiam sub utraque specie Panis, & vini, juxta illud Christi Domini: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis?* Quae verba innuere videntur hoc Sacramentum sub utraque specie esse sumendum?

Resp. Oppositum est de fide definitum in Concilio Constantiensi ubi legitur: *Licèt in primitiva Ecclesia hujusmodi Sacramentum reciperetur à Fidelibus sub utraque specie: tamen haec consuetudo ad evitandum aliqua pericula & scandala, est rationabiliter introducta, quòd à conficientibus sub utraque specie, & à Laïcis tantummodò sub specie Panis suscipiatur; cùm firmissimè credendum sit, & nullatenùs dubitandum, integrum Christi Corpus & sanguinem tam sub specie Panis, quàm sub specie vini contineri. Quapropter dicere, quòd hanc legem & consuetudinem observare sit sacrilegum aut illicitum, censeri debet erroneum; pertinaciter asserentes oppositum, tanquam Haeretici arcendi, & graviter puniendi sunt. Item praecipimus sub poena excommunicationis quòd nullus Presbyter com-*

Conc. Constantiense. sess. 13.

municet populum sub utraque specie Panis & vini.

Et Concilium Tridentinum disertè explicat authoritatem Scripturæ à nobis adductæ; *Sed neque*, ait, *ex sermone illo apud Joannem 6. rectè colligitur, utriusque speciei Communionem à Domino præceptam esse (utcumque juxta varias sanctorum Patrum & Doctorum interpretationes intelligatur) namque qui dixit:* NISI MANDUCAVERITIS CARNEM FILII HOMINIS, ET BIBERITIS EJUS SANGUINEM, NON HABEBITIS VITAM IN VOBIS; *Dixit quoque:* SI QUIS MANDUCAVERIT EX HOC PANE, VIVET IN ÆTERNUM; *Et qui dixit:* QUI MANDUCAT MEAM CARNEM, ET BIBIT MEUM SANGUINEM, HABET VITAM ÆTERNAM; *Dixit etiam:* PANIS QUEM EGO DABO, CARO MEA EST PRO MUNDI VITA. *Is denique qui dixit:* QUI MANDUCAT MEAM CARNEM, ET BIBIT MEUM SANGUINEM, IN ME MANET, ET EGO IN ILLO; *Dixit nihilominùs:* QUI MANDUCAT HUNC PANEM, VIVET IN ÆTERNUM.

Conc. Trid. sess. 21. cap. 1.

Ex quibus Concilii verbis clarè satis patet, Dei præcepto satis fieri cùm sub sola specie Panis recipitur Eucharistia, quia Corpus & sanguis Christi Domini nostri recipitur.

Quæst. 13. Si non teneantur Fideles Eucharistiam recipere sub utraque specie, quare Gelasius Papa relatus in Canone damnat eos qui hoc Sacramentum recipiunt sub sola specie Panis, dum ait: *Comperimus autem, quòd quidam sumptâ tantummodò Corporis sacri portione, à Calice sacri cruoris abstineant: qui procul dubio quoniam nescio quâ superstitione docentur obstringi; aut integra Sacra-*

Can. *Comperimus*, De Consecr. dist. 2.

menta percipiant, aut ab integris arceantur; quia divisio unius ejusdemque mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire?

Resp. Ad hujus Canonis intelligentiam sciendum est, quòd eo tempore sicut & sancti Leonis, Manichæi asserentes, vinum esse creaturam diaboli, latitabant inter Christianos, & ne proderentur, Communionem simul cum Catholicis sumebant: sed superstitiosè abstinebant à perceptione sanguinis Christi sub specie vini, ut patet ex sancto Leone qui ait: *Cùmque ad tegendam infidelitatem suam Manichai nostris audeant interesse mysteriis: ita in Sacramentorum Communione se temperant, ut interdum tutiùs lateant, ore indigno Christi Corpus accipiant, sanguinem verò redemptionis haurire omninò declinent: quod ideo vestram volumus scire sanctitatem, ut vobis hujuscemodi homines ex his manifestentur indiciis; & quorum deprehensa fuerit sacrilega simulatio, notati, & proditi à sanctorum societate, Sacerdotali autoritate pellantur.*

S. Leo. Serm. 4. de temp. Quadrag.

Quare, ad dignoscendos Manichæos, decrevit Gelasius Papa, quòd in quæsito retulimus.

Tantùm igitur abest, ut ex hoc Decreto concludi possit, non licere Eucharistiam sumere sub una tantum specie, quin potiùs oppositum inferri debet, cùm ex hoc Decreto appareat, antea licitum fuisse Fidelibus sub una tantùm specie Communionem sumere, unde faciliùs poterant Manichæi inter Fideles delitescere, & hoc prohibitum deinde fuit ad aliquod tempus, ut Fideles à Manichæis discerni possent.

Quæst. 14. Eucharistia suscepta sub una tantum specie, producit-ne tantumdem gratiæ ac si sub utraque sumeretur?

Resp. Ita asserendum videtur ex Doctrina Concilii Tridentini: *Fatendum esse*, inquit Concilium, *etiam sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nullâ gratiâ necessariâ ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.* Conc. Trid. sess. 21. cap. 3.

Et Divus Hilarius relatus in Canone, ait: *Vbi pars est Corporis, est & totum: eadem ratio est in Corpore Domini quæ in manna, quod in ejus figura præcessit, de quo dicitur, Qui plus collegerat, non habuit ampliùs, neque qui minùs paraverat, invenit minùs. Non est omninò quantitas visibilis in hoc æstimanda mysterio, sed virtus Sacramenti spiritualis.* Can. *Vbi pars est.* De Consecr. dist. 2.

Denique sanctus Thomas ait: *Potest autem à populo Corpus sine sanguine sumi: nec exinde sequitur aliquod detrimentum*: Quare asserere debemus, Sacramentum sub una specie datum tantam conferre gratiam, ac si traditum esset sub duabus. D. Tho. 3. p. q. 80. art. 12. ad 3.

Quæst. 15. Debent-ne sine ulla necessitate plures hostiæ particulæ tradi personis & devotis, ut inde majorem percipiant fructum?

Resp. Certum est, ex his quæ diximus ex sancto Hilario, absque necessitate tradendas non esse, ut scilicet uberior fructus percipiatur; cùm non sit omninò quantitas visibilis in hoc æstimanda Sacramento, sed virtus Sacramenti spiritualis.

Quare Innocentius XI. abolere volens hunc abusum à speciosa pietate inductum, approbavit Decretum Congregationis Concilii Tridentini circa Communionem quotidianam 12. Februarii 1679. quod sic habet: *Episcopi, Parochi, seu Confessarii insuper admoneant,*

nulli tradendas plures Eucharistiæ formas seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Habetur hoc Decretum integrum in fine Tomi 4.

Quæst. 16. Communio sub unica specie, fuit-ne in usu prioribus Ecclesiæ sæculis?

Resp. Cùm Fideles semper crediderint id quod fides docet, scilicet totum Corpus & sanguinem Domini nostri Jesu-Christi contineri sub unaquaque specie: nulla unquam lege prohibitum fuit sumere Eucharistiam sub unica specie. Sed potiùs videmus, Laïcos aliquando hoc Sacramentum sumpsisse sub utraque specie, aliquando sub sola specie Panis, & quandoque etiam sub sola specie vini. Constat, quod prioribus Ecclesiæ sæculis tam Sacerdotes quàm Laïci sumebant Eucharistiam sub utraque specie dum sacris Mysteriis aderant, ut videri potest in Decreto Constantiensis Concilii supra nu. 10. relato. In duodecimo tantùm sæculo Episcopi prohibuerunt Laïcis Calicis usum, cum enim numerus Fidelium plurimùm augeretur, periculum erat, ne irreverentiæ daretur locus, & alicujus partis sanguinis Christi effusio accidere posset: Illud plurium Episcoporum Decretum Constitutione Concilii Generalis Constantiensis confirmatum fuit anno 1415.

Constat etiam, Fideles prioribus Ecclesiæ sæculis sub sola Panis specie sæpiùs communicasse; ferebant enim aliquando Eucharistiam in proprias domos, ut eam percipere possent, dum instante gravi aliqua persecutione, in mortis periculo se constitutos putabant, ut videre est in libro quem Tertullianus ad uxorem direxit, ut ei statum vidualem suaderet, casu quo ipse prior moretur: eam etiam efficaciter hortatur, ut si ad secundas nuptias convolet,

Tertullian. lib. 2. ad Uxorem. cap. 5.

ſponſum ſaltem infidelem non eligat : *Non ſciet maritus*, inquit, *quid ſecretò ante omnem cibum guſtes : & ſi ſciverit Panem, non illum credit eſſe qui dicitur.* Et in libro de Oratione, loquens idem Tertullianus de his qui, inani ſcrupulo ducti, Euchariſtiam ſumere nolebant circa horam nonam, ne aliquo modo jejunium frangerent quod uſque ad veſperam his temporibus obſervari ſolebat : hortatur ut Euchariſtiam apud ſe reſervent, ut eam circa veſperum ſumere poſſint; & eo tempore quo jejunium non ampliùs obſervatur; ut eo modo communicare poſſint ſine ulla talis jejunii violatione : *Accepto*, inquit, *Corpore Domini & reſervato, utrumque ſalvum eſt, & participatio ſacrificii, & executio Officii.* Tertull, De Oratione, cap. 14.

Apud ſanctum Cyprianum habetur, quod *Cùm quædam mulier arcam ſuam, in qua Domini ſanctum fuit, manibus indignis tentaſſet aperire, igne inde ſurgente deterrita eſt, ne auderet attingere. Quidam & ipſe maculatus, Sacrificio à Sacerdote celebrato, Panem cum cæteris auſus eſt latenter accipere, ſanctum Domini edere & contrectare non potuit, cinerem ferre ſe apertis manibus invenit.* S. Cyprianus, lib. de Lapſis.

Ipſe Dominus Jeſus-Chriſtus Corpus ſuum diſcipulis euntibus in Emmaüs ſub ſola Panis ſpecie dedit : *Et factum eſt*, inquit. ſanctus Lucas in Evangelio, *dum recumberet cum eis, accepit Panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum : & ipſe evanuit ex oculis eorum.* Luc. cap. 24 verſ. 30.

Id etiam aſſerere videtur ſanctus Auguſtinus, dum exponens hæc Evangelii verba : *Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoſcerent : Non incongruenter accipimus*, inquit, *hoc impedi-* S. Aug. lib. 3. De Conſ. Evangeliſtar. cap. 25.

mentum in oculis *eorum à Satana factum fuisse, ne agnosceretur Jesus; sed tamen à Christo facta est permissio usque ad Sacramentum Panis, ut unitate Corporis ejus participatâ, removeri intelligatur impedimentum inimici, ut Christus possit agnosci.*

Superfluum esset hîc majorem authoritatum numerum texere, ad probandum, priorum sæculorum Christianos sæpiùs sub sola specie Panis communicasse, cùm id obvium & apertum sit in Ecclesiastica historia, in qua constat quod Christiani Eucharistiam in propriis domibus servabant, quod eam ad absentes mittebant, quod in longinquis itineribus eandem deferre solebant, ut eam, instante aliquo periculo, sumere possent: Hoc etiam modo Anachoritæ vastas solitudines incolentes communicabant; aliqua sacræ Eucharistiæ fragmenta secum asportabant postquam in præcipuis solemnitatibus Missæ sacrificio in Urbibus adstitissent.

Non minùs constat, pueros quibus Eucharistia olim statim post Baptismum dabatur, illam sub sola vini specie recipere consuevisse; Nam apud sanctum Cyprianum habetur, quod *Per Baptismum Spiritus-sanctus accipitur, & sic à baptizatis & Spiritum-sanctum consecutis ad bibendum Calicem Domini pervenitur.*

S. Cyprianus. Epist. 63. ad Cæcilium.

Idem sanctus Cyprianus hunc usum confirmat, dum referens id quod accidit puellulæ, quæ frustum Panis vino Idolis oblato intinctum gustaverat, sic loquitur: *Ubi verò, solemnibus adimpletis, Calicem Diaconus offerre præsentibus cœpit, & accipientibus cæteris locus ejus advenit, faciem suam parvula, instinctu Divinæ Majestatis, avertere & labiis obturantibus premere, Calicem recusare: perstitit tamen Diaconus, & reluctanti licèt de Sacra-*

S Cyprianus. lib. de Lapsis.

mento

mento Calicis infudit. Tunc sequitur singultus & vomitus : in corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit.

In Concilio Tridentino habetur, quod pluribus in locis Euchatistia olim pueris statim post Baptismum dari consueverat, quod certè sub sola vini specie fieri poterat. *Neque ideo tamen*, inquit Concilium, *damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis servavit. Ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt ; ita certè eos nullâ salutis necessitate id fecisse sine controversia credendum est.* Concil. Trid. sess. 21. cap. 4.

Hæc etiam Ecclesiæ consuetudo, quâ pueris Eucharistia olim dabatur, apertè ostendit & probat, Fideles non putasse, Corpus & sanguinem Domini nostri Jesu-Christi sola fide in hoc Sacramento sumi ; cùm enim pueri nullum fidei actum elicere possent, hoc Sacramentum illis planè inutile fuisset.

CAPUT XI.

De Frequentatione Sacramenti Eucharistiæ & de dispositionibus ad illud recipiendum requisitis.

Quæst. I. ESTNE necessarium crebrò accedere ad Eucharistiæ Sacramentum ?

Resp. Generaliter loquendo præstat sæpiùs ad illud accedere, quàm ab eo abstinere, juxta id quod habetur in Concilio Tridentino : *Optaret quidem Sacro-sancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eu-* Conc. Trid. sess. 22, cap. 6.

charistiæ perceptione communicarent, quò ad eos hujus sanctissimi sacrificii fructus uberior proveniret.

D. Th. in 4. dist. 12. q. 3. art. 2. in respons. ad 3. q. Et ut ait Divus Thomas: *Dicendum, quod in his quæ sunt ex genere suo bona, peccatum non accidit, nisi ex aliquo accidente, dum inordinatè explentur, & ideo in eis proficere per se bonum est: sed abstinere ab eis non est bonum, nisi ratione accidentis alicujus. Unde cùm Eucharistiam accipere sit bonum ex genere, assumere eam est bonum per se; abstinere est bonum per accidens; in quantum scilicet timetur ne inordinatè sumatur. Et quia quod est per se, præjudicat ei quod est per accidens; ideo simpliciter loquendo melius est Eucharistiam assumere, quàm ab ea abstinere.* Videri potest Decretum de Communione quotidiana. Tom. 4. in fine.

Quæst. 2. In praxi est-ne consulendum Sacerdoti ut quotidie celebret, aut Laïco, ut singulis diebus Eucharistiam percipiat?

S. Th. in 4. dist. 12. q. 3. art. 1. in respons. ad 2. Resp. *Dicendum* cum Divo Thoma, *quòd in hoc Sacramento duo requiruntur ex parte recipientis; scilicet desiderium conjunctionis ad Christum, quod facit amor; & reverentia Sacramenti, quæ ad donum timoris pertinet. Primùm quidem incitat ad frequentationem hujus Sacramenti quotidianam; sed secundum retrahit. Unde si aliquis experimentaliter cognosceret, ex quotidiana sumptione fervorem amoris augeri, & reverentiam non minui, talis deberet quotidie communicare. Si autem sentiret per quotidianam frequentationem reverentiam minui, & fervorem non multùm augeri, talis deberet interdum abstinere, ut cum majori reverentia & devotione postmodùm accederet. Unde quantum ad hoc, unusquisque relinquendus est judicio suo.*

Et Gennadius in Canone *Quotidie*, qui Canon vulgò tribuitur Divo Augustino, ait: *Quotidie Eucharistiæ Communionem percipere, nec laudo nec vitupero: omnibus tamen Dominicis diebus Communionem suadeo & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit.* Can. Quotidie. De Consecr. dist. 2.

Dixerit quispiam, ait Divus Augustinus, *non quotidie accipiendam Eucharistiam, alius affirmet quotidie: faciat unusquisque quòd secundùm fidem suam piè credit esse faciendum, neuter enim horum exhonorat Corpus & sanguinem Domini, si saluberrimum sacramentum certatim honorare contendunt: Neque enim litigaverunt inter se, aut quisquam eorum se alteri præposuit Zachæus & ille Centurio; cùm alter eorum gaudens in domum suam susceperit Dominum; alter dixit, Non sum dignus ut intres sub tectum meum, ambo honorificantes Salvatorem diverso & quasi contrario modo: ambo peccatis miseri, ambo misericordiam consecuti. Ad hoc valet, quòd Manna secundùm propriam voluntatem in ore cujusque sapiebat.* S. Aug. Ep. 118. ad Januarium, cap. 3.

Circa Sacerdotes, ait sanctus Bonaventura, *potest hæc forma teneri, ut nec nimis raró, nec nimis continuò celebrare vel impratermissè sacram Hostiam studeant immolare: nimis enim continuè celebrare, aliquam videtur notare irreverentiam, cùm vix aliquis sit tam devotus, qui semper eadem devotione ferveat, quod semper cum debita reverentia illud faciat & cordis ardore, quin aliquando reperiat quantulumcumque quod eum impediat.* S. Bonav. lib. 2. de Profectu Religios. cap. 77.

Hoc autem de vulgaribus intelligendum est Sacerdotibus, non verò de iis qui singulari pietate fulgent, qui exemplo plurimorum

sanctorum quotidie celebrantium, aut communicantium, ad sacram Eucharistiam sine interruptione accedunt: sed id etiam confundere potest plures Sacerdotes, qui munia, & obligationes tam sancto statui convenientes sæpiùs negligunt, & tamen à celebratione quotidiana nunquam desistunt, licèt parum de emendatione cogitent.

Quæst. 3. Quot sunt dispositiones ad percipiendam cum fructu sacram Communionem?

Resp. Duplicis sunt generis; aliæ se tenent ex parte Corporis, aliæ ex parte animæ.

Quæst. 4. Quænam sunt Corporis dispositiones ad Communionem requisitæ?

S. Carolus Actor. p. 4. De Sacram. Escharis.

Resp. Egregiè illas describit sanctus Carolus dum ait: *Opus est ut jejuni fideles ad sacram mensam accedant; ita ut saltem dimidia antecedentis diei nocte usque ad illud temporis punctum quo Eucharistiam accipiunt, nihil omninò comederint, aut biberint. Sed præstantissimi hujus Sacramenti dignitas hoc postulat, ut qui matrimonio juncti sunt, aliquot dies à concubitu uxorum abstineant, Davidis exemplo admoniti, qui propositionis Panes cùm à Sacerdote suscepturus esset, se suosque pueros ab uxorum consuetudine puros jam tres ipsos dies esse professus est; & ex Canone etiam veteri, qui tres, vel quatuor, vel etiam octo dies abstinentia in hoc genere proponit. Quod ad Corporis habitum pertinet, quem in sacra Communione adhibeant, hæc Parochus præmonebit & curabit, ut summâ reverentia omnique humilitate Fideles accedant ac sumant, oculis non vagis, sed in Christi Corpus piè conjectis, ore supra pannum lineum suppositum modestè porrecto, capite non demisso, linguâ paululum labrum in-*

ferius intus attingente, non tamen extra os prominente, in qua particulam suscipiant: neque linguam ipsam retrahant, priusquam Presbyter manum removerit: tum verò caput humiliter demittant, ita etiam ut suspiriis abstineant, quibus particula possint excuti: pallio quantum fieri potest adhibito, non birretis, pileisve plumâ inaniter ornatis, armis depositis; toto denique Corporis habitu decenti, humili & modesto, non sordido. Mulieres, non sumptuosis, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco, aut pigmentis vultu illito; non pectore nudo, aut tenui velo obtecto, sed ita vestito, ut præter faciem quidquam nudum non cernatur, velo denso super faciem demisso. Canone *Liquidò.* De Consecr. dist. 2. *Placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani priùs Dominicum Corpus intraret quàm cæteri cibi.* Can. *Omnis homo.* De Consecr. dist. 2. *Omnis homo ante sacram Communionem à propria uxore abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus.*

Et sanctus Hieronymus supra Matth. relatus à Divo Thoma ait; *Si Panes propositionis ab his qui uxores tetigerant, comedi non poterant: quanto magis ille Panis qui de cœlo descendit, non potest ab his qui conjugalibus paulò ante hæsere complexibus violari atque contingi?* Quod etiam expressè habetur in Epistola 50. sancti Hieronymi, ad Pammachium. S. Tho. 3. p. q. 80. art. 7. ad 2.

Rationem affert Divus Bonaventura his verbis: *Ad illud quod objicitur de conjunctione cum uxore, dicendum, quòd rarò contingit quòd homo conjungatur secundùm illum actum debitum exigendo, quin sit sibi aliqua culpa. Si autem solùm reddendo debitum, non* S. Bonav. in 4. sent. dist. 12. q. 3. p. 2. in fine.

credo quòd debeat retrahi, nisi de congruo, vel etiam causâ prolis.

Id ipsum clarè explicat sanctus Gregorius relatus in Canone, dum ait: *Si quis ergo sua conjuge non cupidine voluptatis captus, sed solummodò liberorum creandorum gratiâ utitur, ipse profectò de ingressu Ecclesiæ, seu de sumendo Corporis Dominici sanguinisque mysterio, suo est relinquendus judicio; quia à nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus nescit ardere. Cùm verò non amor procreandæ sobolis, sed voluntas dominatur in opere commixtionis, habent conjuges etiam de sua commixtione quod defleant.*

S. Greg. in Can. Vir cum propria. 33. q. 4.

Quod quidem satis ostendit, secundùm communem Canonum Patrumque doctrinam, eos, qui matrimonii debitum petendo aliam habuere intentionem, quàm prolis generationem, quod tamen sæpè contingit inter conjuges, ad hoc Sacramentum eodem aut sequenti die accedere minimè debere.

Sanctus Thomas Patrum sententias interpretatur, dum ait: *Dicendum quòd coïtus conjugalis, si sit sine peccato, (putà si fiat causâ prolis generandæ, vel causâ reddendi debitum) non alia ratione impedit sumptionem hujus Sacramenti, nisi, sicut dictum est de pollutione nocturna, quæ accidit sine peccato: scilicet propter immunditiam corporalem & mentis distractionem.*

S. Tho. 3. p. q. 80. art. 7. ad 2.

Inter alias externas dispositiones à sancto Carolo superiùs indicatas, illa certè à mulieribus præcipuè observanda est, ut scilicet ad sacram mensam pectore aperto accedere non audeant; cùm præsertim in Edicto ab Eminentissimo Cardinali Carpegna Vicario, de mandato Innocentii XI. publicato reperiantur hæc verba vulgaria: *Si comanda per parte della*

Editto del 30. Nov. 1683.

Santità sua, in virtù di santa obedienza, à tutte le Donne di qualsivoglia stato, grado, e conditione si siano, che non comparischino per le strade, ne altri luoghi publici, ne rispettivamente l'arteggiane nelle loro botteghe, e molto meno si faccino vedere per le Chiese con il petto, ò spalle, ò braccia scoperte; mà coprino le spalle e il petto fino al collo, e le braccia fino à i polsi delle mani, con drappo ò altra cosa che sia densa e non transparente: Prohibendo ne contrafacientes ad Sacramenta Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ admittantur.

Quæst. 5. Licet-ne in aliquo casu etiam non jejunis porrigere Eucharistiam?

Resp. *Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis*, ut ait Rituale Romanum. Quod etiam definitum fuit in Concilio Constantiensi his verbis: *Decrevit ac definit, quòd licet Christus post cœnam instituerit & discipulis administraverit hoc venerabile Sacramentum; tamen, hoc non obstante, sacrorum Canonum autoritas & Ecclesiæ approbata consuetudo servavit & servat, quod hujusmodi Sacramentum nec post cœnam conficiatur, nec sumatur à non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à jure vel Ecclesia concesso vel admisso.* Conc. Constant. sess. 13.

Observandum tamen cum Divo Thoma, quod *Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus Sacramenti; quia non trajiciuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem ratio est de reliquiis aquæ vel vini, quibus os abluitur, dummodo non trajiciantur in magna quantitate, sed permixta salivæ; quod vitari non potest.* S. Tho. 3. p. q. 80. art. 8. ad 4.

Quæst. 6. Infirmus periculosè laborans, qui semel non jejunus communicavit, potest-ne

pluries etiam non jejunus communicare?

Resp. Hujusmodi infirmus multoties Eucharistiæ Sacramentum etiam non jejunus percipere potest perseverante morbo, vel ingravescente morbi periculo. *Quod si æger*, dicitur in Rituali, *sumpto Viatico supervixerit, vel mortis periculum evaserit, & voluerit communicare, ejus pio desiderio non deerit Parochus, quoties æquum videbitur: quin & per modum Viatici, infirmo, etiam non jejuno iterum concedet, si postquàm convaluerit, denuò in aliquod grave mortis periculum, inciderit:* Materna Ecclesiæ indulgentiâ, quæ in Concilio Constantiensi congregata eam facultatem ægrotantibus impertiit, ut non jejuni communicarent gaudere poterit ægrotus: Hæc autem Concilii facultas, cùm non sit ad unam vicem redacta, sed indefinitè concessa, patet eam à Concilii Patribus indultam, ut quoties justa necessitas exigeret, ægrotantibus non jejunis hoc Sacramento jam semel donato, interjecto inter utriusque Viatici perceptionem sex, aut octo dierum spatio, iisdem etiam non jejunis saluberrimum denuò Viaticum concederetur.

Quæst. 7. Pollutiones quæ aliquando in somno contingunt, impediunt-ne perceptionem sacræ Communionis?

Resp. Divus Thomas tum scientia tum puritate Angelorum æmulator, huic quæstioni solidissimè sic respondet: *Pollutio quandoque ex illusione accidit, quando phantasmata per causam extrinsecam spiritualem, scilicet dæmones, commoventur. Quandoque ex reliquiis præteritarum cogitationum: quod est causa spiritualis intrinseca. Quandoque ex causa intrinseca naturali, quæ quidem causa, vel fuit voluntati subjecta, sicut est quando ex*

S. Tho. in 4. dist. 9. art. 4. q. 1. in resp. ad 2. quæst.

superfluitate cibi aut potûs praecedente, pollutio accidit; vel non fuit voluntati subjecta, sive accidat ex debilitate naturæ impotentis retinere semen, sive ex ejus virtute superflua expellentis, sive quocumque alio modo, in idem redit. Secundò distinguitur pollutio quantum ad modum. Quia quandoque accidit sine imaginatione, quandoque cum imaginatione; hoc dupliciter, quia quandoque in ipsa somni imaginatione homo turpitudini consentit, quandoque dissentit, & tamen pollutio accidit. Quando ergo sine imaginatione pollutio accidit, signum est quod pollutio ex causa sit corporali intrinseca; sed quando cum imaginatione, potest sic vel sic esse. In omnibus igitur prædictis pollutionibus, corporalis immunditia est communis: sed quædam mentis hebetatio non est, nisi in illis pollutionibus quæ cum imaginatione accidunt; quia in illis quæ sine imaginatione accidunt, anima nihil participare videtur. Nulla autem dictarum est peccatum, ut ex dictis patet; sed potest esse effectus peccati, significans præcedens peccatum vel veniale vel mortale. Peccatum autem mortale ex necessitate à perceptione Eucharistiæ impedit: quia mortaliter peccat, qui cum conscientia peccati mortalis accedit: hebetudo autem mentis & immunditia corporalis, ex quadam decentia honestatis, quia indevotio quædam videtur sic accedere, nisi necessitas urgeat. Et ideo considerandum est utrum in causa pollutionis possit inveniri peccatum præcedens, quia cogitatio turpium quandoque est sine peccato, sicut cùm in cogitatione tantùm manet, ut cùm quis disputans de talibus, oportet quòd loquens cogitet; aliquando etiam cum peccato veniali, quando ad affectionem cogitatio pertingens in sola delectatione fini-

„ tur ; quandoque etiam cum mortali, quando „ consensus adjungitur ; & quia cogitationi tali de propinquo est delectatio, & delectationis „ consensus : Inde etiam in dubium potest verti, „ utrum sequens pollutio ex peccato acciderit, „ vel non, & aut veniali aut mortali : satis tamen probabiliter potest conjici non præcessisse consensum, quando in ipsa somni imaginatione anima dissentit ; non tamen oportet quòd si „ consentiat, consensus in vigilando præcesserit, „ quia hoc potest accidere propter ligamen judicii rationis, quòd quandoque magis, quandoque minùs est liberum in somno. Unde in tali pollutione, si ad causam recurrens dubitet „ de consensu, omninò abstinere debet. Si autem expressè invenerit consensum non præcessisse, & necessitas urgeat, aut aliqua causa „ potior reformet pactum, potest accedere, aut etiam celebrare non obstante corporis immunditia aut hebetatione mentis : aliàs si necessitas non incumbat, videtur non exhibere „ reverentiam debitam Sacramento ; non tamen „ si celebrat, mortaliter peccat, sed venialiter ; sicut cùm quis quandoque mentis evagationem patitur. Quando autem ex illusione accidit, si illusionis causa in nobis præcessit, putà „ cùm quis indevotus ad dormiendum accesserit, „ idem est judicium ac de pollutione quæ ex cogitatione præcedenti causatur ; si autem in nobis causa non præcesserit, imò magis causa contraria, & hoc frequenter accidat, & præ„ cipuè in diebus quibus quis communicare de„ bet ; signum est quòd diabolus homini fructum „ Eucharistiæ percipiendæ auferre conatur. Unde in tali casu consultum fuit cuidam Monacho, ut in Collationibus Patrum legitur, quòd „ communicaret ; & sic Diabolus videns se non „ posse consequi intentum, ab illusione cessavit.

Quæst. 8. Quænam sunt animæ dispositiones, quibus communio redditur sacrilega?

Resp. Ut diximus ex Divo Thoma; peccatum mortale ex necessitate à perceptione Eucharistiæ impedit, quia mortaliter peccat, qui cum conscientia peccati mortalis accedit, aut sine tali conscientia, si ex ejus culpa, credit separatum esse, & non sit, contra mandatum Apostoli: *Probet autem seipsum homo; & sic de Pane illo edat, & de Calice bibat.* 1. ad Corinth. cap. 11.

Et ex Concilio Tridentino, in quo sic legitur: « Ecclesiastica autem consuetudo declarat, « eam probationem necessariam esse, ut nullus « sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi « contritus videatur, absque præmissa Sacra- « mentali Confessione, ad sacram Eucharistiam « accedere debeat. Quod à Christianis omnibus, « etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio « incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit, modò non de- « sit illis copia Confessoris; quòd si, necessitate « urgente, Sacerdos absque prævia Confessione « celebraverit, quam primùm confiteatur. « Conc. Trident. sess. 13. cap. 7.

Quæst. 9. Sufficit-ne ut quis immunis sit à mortali peccato, ad recipiendam cum fructu sacram Communionem?

Resp. Certum est, ad recipiendum totum Communionis fructum, non sufficere, ut quis immunis sit à quocumque mortali peccato, sed insuper requiri, ut immunis sit ab omni affectu voluntario venialium peccatorum, ut habetur in Can. *Quotidie*, quem Gratianus attribuit Divo Augustino, in quo sic legitur: *Quotidie Eucharistiæ* Communionem perci- « pere, nec laudo, nec vitupero: omnibus ta- « men Dominicis diebus communicandum sua- « deo & hortor; si tamen mens sine affectu pec- « candi sit. Nam habentem adhuc voluntatem « Can. *Quotidie*. De Consecr. dist. 2.

„ peccandi, gravari magis dico Euchariſtiæ perceptione, quàm purificari. Et ideo quamvis quis peccato mordeatur, peccandi non habeat de cætero voluntatem, & communicaturus ſatisfaciat lacrymis & orationibus, & confidens de Domini miſeratione, qui peccata piæ confeſſioni donare conſuevit, accedat ad Euchariſtiam intrepidus & ſecurus. Sed hoc de illo dico, quem capitalia & mortalia peccata *non gravant*.

Huic Canoni innixus S. Franciſcus Saleſius, in introductione ad vitam devotam, Philotheæ ſuadet, ut ſingulis diebus Dominicis communicet, modo abſit affectus ad peccata mortalia, & venialia. Quare hæc regula, ex ſancto Franciſco Saleſio, dari poteſt, quod ad ſuadendum alicui ut ſingulis diebus Dominicis communicet neceſſe eſt ut ſit exemptus ab omni peccato mortali, neque habeat affectum ad veniale, & magnum habeat communicandi deſiderium. Ita ſuadet S. Franciſcus Saleſius 2. p. cap. 20.

Quæſt. 10. Quid intelligis cùm aſſeris, deponendum eſſe omnem affectum etiam venialium peccatorum, ad fructuosè Communionem percipiendam?

Reſp. Intelligo renunciandum eſſe ex animo cuicumque rei, quæ Deum quamvis leviter poſſit offendere; & operam dandam hujuſmodi defectibus ſeriò emendandis, ad quos ſe quis propenſum agnoſcit.

S. Anſelmus in 1. ad Corinth. cap. 11.

„ Quare S. Anſelmus ait: *Ante Communionem* ubi eſt homo, verſetur ante oculos ejus imago futuri judicii, & quidquid in ſe viderit quod à judice venturo reprehendi poſſit & puniri, ipſo nunc in ſeipſo reprehendat & puniat. Peccata enim ſive parva, ſive magna, impunita eſſe non poſſunt, quia aut homine pu-

niente aut Deo judicante *plectuntur.* "

Verum autem, & præcipuum ex mediis, ad discernendum sit-ne in nobis aliquis affectus peccati venialis, est expendere, seu examinare, an aliquam adhibeamus diligentiam, ut præveniamus naturæ nostræ, ad hæc peccata propensionem; & fideliter applicemus remedia, quæ ab his eximere nos possunt. Sic qui propensus est ad levia mendacia proferenda, debet, quantum fieri potest, ante Communionem se retractare. Ille qui nimis propensus est ad sua commoda inordinatè quærenda, deberet se exercere in aliqua mortificatione quotiescumque agnoscit amorem suarum commoditatum illum impulisse ut Deum leviter offenderet: qui se ad vanam gloriam inclinatum videt, deberet se in rebus humilibus exercere, ut se abjectum ostenderet coram illis cujus æstimationem inaniter prosequebatur, & sic de cæteris.

Quæst. 11. Sufficit-ne ad frequentem Communionem carere affectu peccandi?

Resp. Præterea requiritur, ex Divo Salesio supra citato, magnum communicandi desiderium. Quare S. Chrysostomus ait, *Nemo igitur* cum nausea accedat, nemo remissus: sed " excitati, ac incensi, ac ferventes omnes accedant. Non videtis quantâ infantes animi alacritate mamillas arripiunt? Qua pressione papillis infigunt labia? Non minori cupiditate nos quoque ad hanc mensam, & ad hujus Calicis spiritualem accedamus papillam; imò verò majori desiderio quasi lactentes pueri gratiam Spiritûs sugamus. Unus sit nobis dolor, una mœstitia, si hoc alimento spirituali privamur. "

S. Chrysost. hom. 83. in Matt.

Verùm ne nosmetipsos in hoc desiderio fallamus, sciendum est, hujusmodi desiderium duplicis esse generis, sicut duplex est fames

circa corporale nutrimentum; altera quæ provenit ex vera digestione, seu concoctione, estque salutaris; altera quæ provenit ex stomachi intemperie, estque mala, seu perniciosa; quia indicat aliquam indispositionem: sic accidit in nostro casu, & attentè advertendum est, an hoc desiderium communicandi, sit vera fames spiritualis alimenti, & procedat ab animo divino amore inflammato, ut ait supra relatus Divus Thomas; quo fit ut cupiamus uniri Christo, & ejus vitâ vivere? an sit perniciosa fames ab extranea aliqua causa, aut vitiosa qualitate proveniens, ut cùm quis ob mundi honestatem, ad virtutis ostentationem, aut ob alia hujusmodi motiva ad sacram Communionem accedit.

Argumentum tutissimum, & evidentissimum in hac fame discernenda, est fructus, seu progressus qui percipitur ex sacra Communione, cum juxta sanctos Patres, Jesus-Christus in hoc Sacramento se nobis præbeat, ut verè Dii simus, sicut ipse verè est homo. Idcircò si post Communionem quis fideliter curat abstinere ab iis omnibus, vel etiam minimis, quæ Deum offendunt, vitiosos affectus superare, & à maculis quæ ex prava cupiditate nascuntur, se continuò purgare: tunc verum sine dubio est desiderium communicandi: tunc vera omnino fames Divini illius cibi.

Quæst. 12. Est-ne consulendum iis qui se peccatorum mortalium conscios norunt, ut statim post Confessionem communicent?

D. Th. in 4. dist. 9. art. 4. q. 1. in resp. ad 2. quæst. ad 2.

Resp. *Dicendum*, cum Divo Thoma, *quòd non esset consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale, etiam contritus & confessus, ad Eucharistiam accederet, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere.*

Et S. Ambrosius relatus in Canone ait: *Nonnulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint. Hi non tam se solvere cupiunt, quàm Sacerdotem ligare: suam enim conscientiam non exuunt, Sacerdotis induunt, cui præceptum est:* Nolite sanctum dare canibus, neque miseritis margaritas vestras ante porcos. *Hoc est, immundis spiritibus sacræ Communionis non impendenda consortia.* Can. Nonnulli. De Pœnit. dist. 1.

Denique S. Isidorus ait: *Cæterùm si talia sunt peccata, quæ quasi mortuum removeant ab Altari, priùs agenda pœnitentia est, ac sic deinde hoc salutiferum medicamentum suscipiendum: qui enim manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit. Hoc est enim indignè accipere, si eo tempore quis accipiat, quo debet agere pœnitentiam.* Idem habet S. Augustinus Epist. 100. S. Anselmus in 1. ad Corinth. cap. 11. Ita sancti Patres de summa hujus Sacramenti dignitate divinitùs persuasi; sed non ita recentiores aliquot Casuistæ, qui vel maximè indignos ad sacram Communionem impellebant, ut patet ex sequenti horrenda profectò propositione damnata ab Innocentio XI. *Frequens Confessio & Communio, etiam in his qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.* S. Isidorus Hisp. lib. 1. de Officiis Ecclesiast. In Decreto contra 65. Propositiones 2. Martii 1679. Propos. 56.

Quæst. 13. Quid injungere debent Confessores Pœnitentibus imparatis, quibus ad aliquod tempus differunt sacram Communionem?

Resp. Injungere debent, ac præscribere remedia, quibus removeantur ab omni peccati affectu; & primò eos obligare, ut mundanas dimittant conversationes, & in recessu vivant, prout uniuscujusque patitur status, sive conditio. Nam si Christus nutriturus animas

nostras solo Dei verbo, nos immunes exigit à sollicitudine sæculi, & fallacibus mundi divitiis, asseritque, quod *Sollicitudo sæculi istius & fallacia divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur*: requireret-ne fortasse minus ab iis, quos propria carne dignatur in hoc Sacramento pascere.

Matth. 13.

Obligare eos debent, ut diligenter conscientias excutiant, agantque congruam pœnitentiam peccatorum, quorum se noverint conscios, cùm hoc examen, & hæc pœnitentia debeant Communionem præcedere ex S. Anselmo supra relato.

Præscribere debent Confessarii, ut per aliquot temporis spatium orationi,& lectioni spirituali vacent; in actibus humiliationis animæ & corporis se exerceant, eo quod propria culpa meruerint hoc Sacramento Divino privari, offerantque Deo in peccatorum satisfactionem afflictiones & labores propriæ cujusque conditioni annexos.

Denique obligare eos debent, ut sæpè recolant, seu cogitent commoda & ingentes fructus, quos percepturi sunt ex hoc Sacramento, si se ad illud recipiendum disponant, ut oportet, omni bonorum operum genere, ut sunt jejunia, mortificationes, eleemosynæ, orationes frequentiores, & alii id generis pietatis & pœnitentiæ actus.

CAPUT XII.

De Effectibus Sacramenti Eucharistiæ.

Quæst. I. QUISNAM est primus Sacramenti Eucharistiæ effectus ?

Resp. Ut habetur in Decreto Eugenii IV. in Concilio Florentino : *Hujus Sacramenti effectus quem in anima operatur dignè sumentis, est adunatio hominis ad Christum ; & quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membris ejus unitur, consequens est quòd per hoc Sacramentum in sumentibus dignè augeatur gratia.* Decret. Eugenii IV. in Conc. Flor.

Hoc Sacramentum, ait sanctus Carolus, *gratiam in animam influit, cùm pure & sanctè sumitur.* Qui manducat, *inquit Dominus*, meam Carnem & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. *Qui enim pietatis & religionis studio affecti hoc Sacramentum sumunt, Christi Corpori tanquam viva membra inseruntur ; si quidem scriptum est.* Qui manducat me, & ipse vivet propter me. S. Carol. Actor. p. 4. De sacr. Eucharis.

Quæst. 2. Qui immunis à peccato mortali communicat, sed cum affectu peccati venialis, & absque actuali devotione, recipit-ne augmentum gratiæ ?

Resp. Videtur, juxta Divum Thomam, fieri posse, ut accedens ad hoc Sacramentum absque actuali devotione, cum affectu peccati venialis, non percipiat effectum hujus Sacramenti, quamvis immunis sit à peccato letali ; *Dicendum*, inquit, *quòd omnis perfectio acquirenda impeditur per remotionem propria dispositionis. Sicut autem dispositiones mate-* D. Th. in 4 dist. 12. art. 1. q. 2. in resp. ad 2. quæst.

riales se habent ad perfectionem formæ, ita actus se habent ad perfectionem finis. Vnde cùm hoc Sacramentum perficiat conjungendo fini, ad hoc quòd effectum suum plenè habeat in sumente, oportet quod adsit actualis devotio: & quia interdum absque mortali peccato actualis devotio impediri potest, cùm distrationes variæ ipsam impediant, & peccata venialia virtutum actum tollant; absque peccato mortali potest effectus hujus Sacramenti impediri: ita quòd aliquis augmentum gratiæ non consequatur, nec tamen reatum peccati mortalis incurret: sed fortè reatum peccati venialis, ex hoc quòd imparatus accedit.

Card. Caïetanus. in 4. q. 79. 3. p. S. Tho.

Et Cardinalis Cajetanus hujus rationem, ut ita dicam, sensibilem affert his verbis: *Si quælibet sumptione Eucharistiæ (etiam si nullus interior charitatis actus, ob mentis distractionem, interveniat) augeretur gratia: infinitorum penè Sacerdotum, quos credimus verè in gratia celebrare, charitas jam esset major intensivè, quàm credi rationabile sit, cùm tanta multitudo charitatis in tanta multitudine otiosa pateat, quoniam nec extra apparent, nec intus de seipsis testantur actus similes ferventissimæ charitatis: & tamen certum est, quòd sicut amor Dei non est otiosus, sed operatur magna, si est: ita tam magna augmentatio amoris Dei non est otiosa, sed operatur multò majora quàm priùs proportionaliter, si est; & consequenter si longè majora operari renuit, longè major charitas non est; & tamen longè major ponitur esse in singulis celebrationibus, quantumcumque parum crevisset charitas Sacerdotis, qui tot annis, diebus ferè singulis in gratia celebravit.*

Quæst. 3. Quinam sunt cæteri hujus Sacramenti effectus?

Resp. Ex Decreto unionis Eugenii IV. in Concilio Florentino : *Omnem effectum quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, sustentando, augendo, reparando, & delectando, Sacramentum hoc quoad vitam operatur spiritualem.*

Tertius hujus Sacramenti effectus habetur in Concilio Tridentino, his verbis : *Sumi voluit Sacramentum hoc tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur & confortentur viventes vitâ illius qui dixit:* Qui manducat me, & ipse vivet propter me ; *Tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis & à peccatis mortalibus præservemur.* Conc. Trid. sess. 13. cap. 2.

Et ut ait sanctus Bernardus : *Duo Sacramentum hoc operatur in nobis : ut videlicet & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omninò consensum ; si quis vestrûm non tam sæpè modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, invidiæ, luxuriæ, aut cæterorum hujusmodi, gratias agat Corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo.* S. Bernard. serm. *De Baptismo, & de Sacr. Altar.* circa medium.

Hoc Sacramentum vim etiam habet remittendi peccata venialia, ut ait sanctus Ambrosius. *Qui vulnus habet, medicinam requirit: medicina est cœleste & venerabile Sacramentum, iste Panis quotidianus in remedium quotidianæ infirmitatis,* id est, peccatorum venialium. S. Ambrosius. De Sacram. lib 5. cap. 4.

Hoc Sacramentum, inquit Divus Thomas, *operatur remissionem peccati, perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam & affectum non habet*: Juxta id quod dicit Ecclesia in collecta pro vivis & defunctis: *Sit hoc Sacramentum ablutio scelerum.* D. Th. 3. p. q. 79. art. 3. in corp.

Dicendum, ait ibidem S. Thomas in respon. ad 1. *quòd petimus, ut hoc Sacramentum sit*

ablutio scelerum quorum conscientiam non habemus, *secundùm illud Psalmi* 18. Ab occultis meis munda me, Domine.

Denique ultimus hujus Sacramenti effectus, qui reliquos aliquo modo complectitur, est peculiaris quædam virtus ad procurandam dignè suscipientibus vitam æternam, ut habetur Joannis cap. 6. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.*

Quare Divus Augustinus super illud Joannis cap. 6. Caro mea verè est cibus, ait: *Cùm cibo & potu id appetant homines, ut non esuriant neque sitiant; hoc veraciter non præstat, nisi iste cibus & potus, qui eos à quibus sumitur, immortales & incorruptibiles facit in societate Sanctorum, ubi pax erit & unitas plena atque perfecta.*

S. Auguſt. Tract. 26. in Joannem.

TRACTATUS QUINTUS. DE SACRIFICIO MISSÆ.

CAPUT PRIMUM.

Nomen, Definitio, & Existentia Sacrificii Missæ.

Quæst. 1. QUID significat Missa.
Resp. Etymologia nominis Missæ, juxta piam S. Thomæ & S. Bonaventuræ explicationem, sumitur à Latino nomine *Missa*, quod significat mittere, quia ut ait Divus Thomas: *Propter hoc etiam Missa nominatur, quia per Angelum (id est, Christum, qui est magni consilii Angelus) Sacerdos preces ad Deum mittit, sicùt populus per Sacerdotem, vel quia Christus est Hostia nobis Missa à Deo: unde & in fine Missæ Diaconus populum licentiat, dicens,* Ite Missa est, *scilicet Hostia ad Deum per Angelum, ut scilicet sit Deo accepta.* D. Th. 3. p. q. 83. art. 4. ad 9.

Et Divus Bonaventura ait: *Dicitur autem Missa, à mittendo, & repræsentat legationem inter homines & Deum: Deus enim mittit Filium suum Christum in Altari, & iterum mittit Ecclesia Fidelis eundem Christum ad* S. Bonav. in Opusc. de Expos. Missæ. cap. 2.

Patrem, ut pro peccatoribus intercedat.

Sed verior hujus nominis explicatio ea est, quam tradit Alcimus Avitus Episcopus Viennensis dum ait: *Non Missam facitis, nihil est aliud, quàm non dimittitis: à cujus proprietate sermonis in Ecclesiis, Palatiisque sive Prætoriis, Missa fieri pronunciatur, cùm populus ab observatione dimittitur. Nam genus hoc nominis etiam in sæcularibus Auctoribus invenietis*, ut in Cicerone & Suetonio.

ad Guidobaldum Burgundionum Regem. Epist. 1.

Certum est in primitiva Ecclesia, duas fuisse dimissiones (quod nomini Missæ locum dedit.) Prima fiebat post lectionem Evangelii, & sermonem, cùm Diaconus clara voce dimittebat infideles, pœnitentes, Catechumenos, & alios quibus non licebat Sacrificio interesse: altera fiebat, ut nunc etiam in usu est, peracto Sacrificio, seu in fine Missæ, cùm dimittebantur Fideles, his verbis, *Ite Missa est.*

Primi Christiani utpotè exactioris disciplinæ, profanos, & nondum purgatos maximè declinabant; quapropter Ecclesiarum sanctuaria ab eorum aspectibus, & velis, & ferreis cancellis removebant, donec Baptismo suscepto, & post pœnitentiam juxta morem ritè peractam ad Divina Mysteria omnes simul convenirent.

Ante Mysteriorum celebrationem dimittebantur indigni qui interessent, adeoque in duas veluti partes Missam diviserunt, scilicet in Missam Catechumenorum, & Missam Fidelium. Missa Catechumenorum duobus, & tribus primis sæculis constabat aliquot Psalmis & orationibus, & statim à templis dimittebantur; verùm progressu temporis judicarunt sancti Patres non dimittendos esse Catechumenos, & pœnitentes, nisi post lectionem Evangelii, ejusque expositionem in concione,

ut inde fructum spiritualem perciperent, ac proinde statutum fuit in Concilio Carthaginensi 4. *Ut Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam & audire verbum Dei, sive Gentilem, sive Hæreticum, sive Judæum usque ad Missam Catechumenorum.* Conc. Carthag. Can. 84. ann. 398.

Rationem affert Concilium Valentinum in Hispania, dum ait: *Hoc inter cætera censuimus observandum, ut Sacro-sancta Evangelia ante munerum illationem, vel Missam Catechumenorum in ordine lectionum post Apostolum legantur, quatenùs salutaria præcepta Domini nostri Jesu-Christi, vel sermonem Sacerdotis, non solùm Fideles, sed etiam Catechumeni ac pœnitentes, & omnes qui ex diverso sunt, audire licitum habeant: sic enim Pontificum prædicatione audita, nonnullos ad fidem attractos evidenter scimus.* Conc. Valent. cap. 1. ann. 524.

Quæst. 2. Hoc nomen *Missa* est-ne antiquum in Ecclesia?

Resp. Antiquissimum est, cùm Divus Ambrosius 4. sæculo ejus mentionem faciat Epistola 33. ad Marcellinam sororem, *Missam facere cœpit*; & sermone 34. *Moneo vos ut qui juxta Ecclesiam est, & sine gravi impedimento potest, quotidie audiat Missam.*

Divus Augustinus, qui eodem sæculo florebat utitur hoc Missæ nomine sermone 91. de tempore. *In lectione quæ nobis ad Missas legenda est.* Et serm. 237. *Ecce post sermonem fit Missa Catechumenis, manebunt Fideles.*

Facile esset referre varios authores 5. sæculi, qui utuntur nomine Missæ. S. Leo Papa, Victor, & Paulinus illius meminerunt. Observandum solùm hic est, de hoc nomine loqui S. Ambrosium, & S. Augustinum ut de nomine jam dudum in usu apud Christianos; ex

quo patet nomen Missæ esse ferè coævum Ecclesiæ.

Quæst. 3. Quid est Sacrificium?

Resp. Sacrificium propriè sumptum definitur à Theologis, Oblatio sensibilis soli Deo facta ad profitendum supremum ejus in omnes creaturas dominium à legitimo Ministro, rei externæ & sensibilis peculiariter consecratæ, per veram immutationem, & destructionem rei oblatæ. Colligitur hæc definitio ex sancto Thoma 2. 2. q. 85.

Hæc definitio non competit, nisi vero Sacrificio; non autem Sacrificio latè accepto, quod complectitur omnia bonorum operum genera in honorem Dei; sic S. Augustinus ait: *Verum Sacrificium est omne opus quod agitur, ut sanctâ societate inhæreamus Deo.*

S. August. De Civit. Dei. lib. 10. cap. 6.

Et ut ait Divus Thomas: *Omne illud quod Deo exhibetur ad hoc quod spiritus hominis fertur in Deum, potest dici Sacrificium, secundùm illud Psalmi:* Sacrificium Deo spiritus contribulatus.

S. Tho. 3. p. q. 21. art. 2.

Ecclesiastici cap. 5. *Sacrificium salutare est, attendere mandatis, & discedere ab iniquitate. Qui facit misericordiam, offert Sacrificium:* At in sequentibus sumitur Sacrificium in propria significatione. *Misericordiam volo, non Sacrificium:* Oseæ cap. 6. *Melior est enim obedientia quàm victima.* 1. Regum. cap. 15.

Quæst. 4. Quomodo potest clarè explanari tradita Sacrificii definitio?

Resp. Dicitur & est 1. *Oblatio*, hoc est, actio peculiaris, & determinata, quâ aliquid offertur. Deinde est *oblatio sensibilis*, per quod Sacrificium externum & visibile, de quo hîc loquimur, distinguitur à Sacrificio interno,

terno, & invisibili, quod consistit in pia voluntate, quâ quis seipsum offert Deo cum his quæ possidet in perpetuam servitutem. Sacrificium externum & visibile, testimonium est apparens interni Sacrificii. Quare S. Augustinus ait: *Sacrificium visibile, invisibilis Sacrificii Sacramentum, id est, sacrum signum est.* Verùm licèt regulariter loquendo oblatio invisibilis, & interior præstantior sit externâ & visibili, & invisibilis accepta sit Deo sine externa, & merè visibili, licèt hæc externa non sit grata Deo, qui intuetur cor, sine invisibili, & internâ: attamen nomen Sacrificii propriè convenit oblationi externæ & visibili, non autem invisibili, quia occulta est, & particularis, & nomine Sacrificii intelligitur honor publicus, & solemnis exhibitus supremo Domino à Ministro publico; necesse igitur est ut oblatio sit externa.

Lib. 10. de Civit. Dei, cap. 5.

Tertiò, Est *oblatio soli Deo facta*: quia Sacrificium est verus Latriæ cultus, qui supremæ Majestati solùm defertur; unde legimus Exodi cap. 22. *Qui immolat Diis, occidetur, præter quam Domino soli.* Quemadmodum cultus datur internus, quem soli Deo exhibemus, quo ipsum agnoscimus primum, & supremum bonum, principium & finis omnium rerum, & in hac cognitione quam fides inspirat, nosmetipsos humiliter ex animo prosternimus, ac demittimus coram eo; oportebat etiam, ut signum esset exterius, quo testaremur hos venerationis sensus soli Deo debitos: Atqui solum Sacrificium cultum hunc potest significare, si quidem cætera omnia testimonia, & externa signa observationis, & reverentiæ, quæ Deo à nobis exhibentur, sive flectendo genua, sive ad eum dirigendo preces deferri possunt etiam Angelis & hominibus: at Sacrificium

Conc. Trid. De Sacrificio Missæ. sess. 22. cap. 3. soli Deo reservatur, ac debetur. *Et quamvis, ut ait Concilium Tridentinum, in honorem & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis Sacrificium offerri docet, sed soli Deo qui illos coronavit. Unde nec Sacerdos dicere solet*: Offero tibi Sacrificium, Petre & Paule; *sed Deo de illorum victoriis gratias agens eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in cœlis, quorum memoriam facimus in terris.*

S. Aug. lib. 8. De Civit. Dei. cap. 27. S. Augustinus nos docet, Sacrificium non posse offerri Martyribus, sed soli Deo. *Quis audivit aliquando*, ait, *stantem Sacerdotem ad altare, etiam super sanctum Corpus Martyris ad Dei honorem cultumque constructum, dicere in precibus: Offero tibi Sacrificium, Petre, vel Paule, vel Cypriane, cùm apud eorum memorias offeratur Deo, qui eos & homines & Martyres fecit.*

Quod adhuc clarè explicat Divus Augustinus, lib. 20. quem scripsit contra Faustum Manichæum. *Populus Christianus*, ait, *memorias Martyrum religiosa solemnitate concelebrat, & ad excitandam imitationem, & ut meritis eorum consocietur, atque orationibus adjuvetur; ita tamen ut nulli Martyrum, sed ipsi Deo Martyrum sacrificemus, quamvis in memorias Martyrum constituamus altaria.*

Divus Thomas rationem nos docet, cur Sacrificium soli Deo offerri possit, cùm ait: S. Tho. 2. 2. q. 85. art. 2. *Exteriores actus Religionis ad interiores ordinantur: anima autem se offert Deo in Sacrificium, sicut principio suæ creationis, & sicut fini suæ beatificationis; & ideo sicut soli Deo summo debemus Sacrificium spirituale offerre, ita etiam soli Deo debemus offerre exteriora Sacrificia.*

Non alteri visibile Sacrificium offerendum esse noverimus, ait Divus Augustinus, *quàm illi, cujus in cordibus nostris invisibile Sacrificium nos ipsi esse debemus.* D. Aug. de Civit. Dei. lib. 10. cap. 19.

4. Est *Oblatio Deo facta ad profitendum supremum ejus in omnes creaturas dominium*: Et hic est omnium finis Sacrificiorum, quæ sunt veluti tributa reddita in testimonium subjectionis nostræ, & plenariæ potestatis quam Deus habet in nos. Hic finis meritum, & pretium constituit actus Sacrificii instituti ad summum Deo honorem exhibendum, profitendo omnia ab ipso esse, & pro illius gloria ad nihilum redigenda.

Dicitur *A legitimo Ministro*, quia ad omnes promiscuè non spectat offerre Sacrificium, sed ad specialiter deputatos, ut personas publicas, & præcipuos Ministros ad id peragendum nomine totius populi. In lege naturæ id spectabat ad capita familiarum, ut ad Noë, Abraham, & alios, aut ad eos quibus inspirabat Deus, ut hoc munere fungerentur. In lege scripta, Sacerdotium ad solam Aaron posteritatem pertinebat juxta illud Exodi cap. 33. *Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum Filiis suis de medio filiorum Israël, ut Sacerdotio fungantur mihi.* Sed in lege gratiæ adoranda victima, quæ in nostris offertur Altaribus, à solis Sacerdotibus immolari potest, qui hanc potestatem accipiunt dum ordinantur. *Sacerdoti*, inquit Divus Thomas, *cùm ordinatur, confertur potestas hoc Sacramentum consecrandi in persona Christi: per hoc enim ponitur in gradu eorum quibus dictum est à Domino*, Hoc facite in meam commemorationem. *Et ideo dicendum est, quòd proprium est Sacerdotum hoc conficere Sacramentum.* D. Tho. 3. p. q. 82. art. 1.

Quæst. 5. Quare dicitur *Rei externæ & sensibilis specialiter Deo consecratæ?*

Resp. Quia victima oblata debet fieri sacra, ex prophana, & per hanc consecrationem Deo singulariter dedicari; *Id enim significat sacrificare, ac sacrum facere*, ut ait Divus Thomas 2. 2. q. 85. art. 3. ad 3. Hæc consecratio, qua res Deo in Sacrificium oblatæ in veteri lege ipsi dedicabantur, fiebat diversis mysticis ceremoniis prolixè relatis in Levitico, quæ ceremoniæ figuræ erant, & umbræ ejus quod agitur in vero Sacrificio, quod in nostris offertur Altaribus; & per hanc consecrationem Sacrificium etiam differt à meris oblationibus, quæ hac consecratione, & dedicatione non egent.

Quæst. 6. Quare dicitur: *Per transmutationem, & veram rei oblatæ destructionem?*

Resp. Per hoc, Sacrificium distinguitur à simplicibus oblationibus, ut enim ait Divus Thomas: *Sacrificia propriè dicuntur, quando circa res Deo oblatas aliquid fit, sicut quando animalia occidebantur, & comburebantur; quod Panis frangitur, & comeditur, & benedicitur*. Ratio necessitatis hujus destructionis in Sacrificio, est, quia offertur Deo ut solemnis protestatio subjectionis nostræ, quâ ipsum agnoscimus, ut supremum vitæ, & mortis Dominum; & hæc destructio, seu immolatio repræsentat supremam Dei in nos authoritatem, nosque paratos esse ad perdendam vitam cùm Deo placuerit; & quia non licet nobis ipsis necem inferre, substituimus victimam in Sacrificio externo, ut ostendamus dispositionem in qua sumus, vitam nostram sacrificandi pro honore supremæ ejus debito Majestati. Huc accedit, quod omnia tam legis naturæ, quàm scriptæ Sacrificia, repræsentabant Sacrificium Christi in Cruce peragendum,

D. Tho. 2. 2. q. 85. art. 3. ad 3.

ut ait S. Augustinus his verbis: *Hujus veri Sacrificii multiplicia, variaque signa erant Sacrificia prisca sanctorum, cùm hoc unum per multa figuraretur*: Atqui hoc Divinum Sacrificium impletum est per destructionem, & immutationem pretiosæ victimæ quæ oblata fuit; oportebat igitur, ut Sacrificia perficerentur per mortem, & destructionem diversarum oblationum quæ Deo in Sacrificio offerebantur; cùmque Sacrificium, quod in nostris offertur Altaribus sit repræsentatio & innovatio Sacrificii in Cruce oblati, *Sola offerendi ratione diversa*, ut ait Concilium Tridentinum, perfici debet per destructionem victimæ oblatæ.

S. Aug. lib. 10. de Civit. Dei. cap. 20.

Sess. 22. De Sacrif. Missæ. cap 2.

Quæst. 7. Oportet-ne Sacrificium externum conjunctum esse cum Sacrificio interno?

Resp. Ut Sacrificium integrum sit, & perfectum, esse debet internum simul, & externum: offerre Deo Sacrificium externum sine interno, est offerre signum mendax, & umbram sine corpore, & eodem modo se gerere, ac illi qui multa promittunt sine intentione illa adimplendi, contra illud quod dicitur Joannis cap. 4. *Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet adorare. Hic est Dei cultus*, ait Divus Augustinus, *hæc vera religio, hæc vera pietas, hæc tantùm Deo debita servitus.* Et idem in Psalmum 77. ait; *Hoc enim colitur quod diligitur; unde quia Deus rebus omnibus major, & melior invenitur, plus omnibus diligendus est ut colatur, nec colitur ille nisi amando.*

D. Aug. de Civit. Dei. lib. 10. cap. 4.

Quæst. 8. Quotuplex est Sacrificium?

Resp. Quadruplex. Primùm est antonomasticè Sacrificium Latriæ, aut adorationis seu Latreuticum, quo agnoscimus supremum Dei in omnes creaturas dominium; & hoc Sacri-

ficium in lege scripta fiebat per Holocausta. Levitici, cap. 6. *Hæc est lex Holocausti; cremabitur in Altari tota nocte usque manè.* Ad ostendendum quòd omnia quæ possidemus, à Deo habemus. Hoc Sacrificium ex intimo cordis affectu offerre debent Christiani, ait S. Gregorius: *Cùm enim quis aliquid suum Deo vovet, & aliquid non vovet, Sacrificium est. Cùm verò omne quod habet, omne quod vivit, omne quod sapit, omnipotenti Deo voverit, Holocaustum est.* Et ibidem Homilia 12. ait. *Qui enim sic operantur ea quæ Dei sunt, ut tamen quædam, quæ sunt sæculi, non relinquant, Sacrificium & non Holocaustum offerunt: qui autem cuncta quæ sunt mundi, deserunt, & totam mentem igne divini amoris incendunt: hi nimirum omnipotenti Domino Sacrificium & Holocaustum fiunt.*

S. Greg. in Ezechi. homil. 10.

Sacrificium actionis gratiarum, seu Eucharisticum, illud est quod offertur Deo, ad ipsi gratias agendum pro omnibus Beneficiis acceptis, quibus nos licèt indignos quotidie cumulat.

Offerimus etiam Deo Sacrificium propitiatorium, ad ejus iram placandam, ad satisfaciendum ejus justitiæ, & ad obtinendum veniam peccatorum.

Denique Sacrificium impetratorium illud est, quo misericordiam Dei imploramus, ut necessaria animæ & corporis largiatur. Hæc tria postrema Sacrificia, fiebant in lege veteri, per Sacrificia, quæ dicebantur pacifica, & per expiatoria, aut diversas hostias pro peccatis: Sacrificia pacifica instituta erāt aut pro gratiis acceptis, aut pro obtinendis, ac proinde erant Eucharistica, aut impetratoria. Quatuor hæc Sacrificia perfectissimo modo concurrunt in Sacrificio, quod in Altari nunc offertur, ut

ait S. Chrysostomus: *Omnia veterum Sacrificia, nova superveniens gratia, uno complectitur Sacrificio.* S. Chrysost. in Psal. 95.

Quæst. 9. Tenemur-ne ex jure naturali offerre Deo Sacrificia?

Resp. Ut asserit Divus Thomas; *Ex naturali ratione procedit*, ut quemadmodum Dominis temporalibus aliqua offeruntur in recognitionem dominii; ita etiam Deo, tanquam supremo omnium Domino, quasdam sensibiles res in signum debitæ subjectionis & honoris offeramus: unde Sacrificiorum oblatio ad jus naturæ pertinet. Naturalis ratio dictat homini, quòd alicui superiori subdatur propter defectus quos in seipso sentit, in quibus ab aliquo superiori eget adjuvari & dirigi; & quidquid illud sit, hoc est quod apud omnes dicitur Deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subduntur: ita etiam naturalis ratio dictat homini secundùm naturalem inclinationem, ut ei quod est supra hominem, subjectionem & honorem exhibeat secundùm suum modum; est autem modus conveniens hominis, ut sensibilibus signis utatur ad aliqua exprimenda, quia ex sensibus cognitionem accipit. Et ideo ex naturali ratione procedit, quòd homo quibusdam sensibilibus rebus utatur, offerens eas Deo in signum debitæ subjectionis & honoris. Hoc autem pertinet ad rationem Sacrificii; & ideo ratio Sacrificii pertinet ad jus naturale. S.Th. 2. 2. q. 85. a. 1.

Ideoque nulla est religio, sive vera sive falsa, quæ non præceperit offerre Sacrificia in signum subjectionis quæ Deo debetur. Ex quo patet quàm deploranda sit cæcitas Hæreticorum hujus temporis, qui negantes veritatem Sacro-sancti Sacrificii Missæ, quod est unicum Sacrificium exterius & visibile Christianorum,

consequenter negant illud quod essentiam Religionis constituit.

Quæst. 10. Missa est-ne verum Sacrificium?

Resp. Missam esse verum Sacrificium de fide est in Concilio Tridentino definitum sub anathemate his verbis: *Si quis dixerit in Missa non offerri Deo verum & proprium Sacrificium, anathema sit.*

Sess. 22. De Sacrif. Missæ. Can. 1.

Primum Scripturæ argumentum petitur ex cap. 1. Malachiæ Prophetæ Sacerdotes Aaroneos sic increpantis: " *Non est mihi voluntas* " in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus " non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim " solis usque ad occasum magnum est nomen " meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur " & offertur nomini meo *Oblatio munda.* Quibus verbis Propheta prædixit, ut ait S. Augustinus: *Cessaturas victimas, quas in umbra futurorum offerebant Judæi, & unum Sacrificium à solis ortu usque ad occasum, sicut jam fieri cernimus oblaturas* in Sacrosancto Missæ Sacrificio quod offertur ab omnibus Christianis.

S. Aug. lib. 9. de Civit. Dei. cap. 3.

Neque valet, quod contendunt Hæretici, præfatum illud vaticinium de Sacrificio Crucis intelligendum esse: referuntur enim ex genuina significatione vocis Hebraïcæ *Mincha*, quam consultò & sancti Spiritûs afflatu adhibuit Propheta, ut apertè significaret incruentum Eucharistiæ Sacrificium. Nam *Mincha* nihil erat aliud, quàm Sacrificium farinæ, & Panis, ut videre est Levitici cap. 2. quod proindè sua specie, & forma, Eucharistiæ Sacramentum pariter, & Sacrificium luculenter adumbrabat: si quidem cum hujusmodi Sacrificio farinæ, *Mincha* scilicet, quotidie libabatur vinum in jugi Sacrificio Agni, juxta

legem, Exodi 29. & 40. quo repræsentabatur altera Eucharistiæ species, scilicet vini, sub qua ex vi verborum consecrationis sanguis Christi ponitur & immolatur, quemadmodum eorumdem verborum vi ejusdem Christi Corpus sub Panis specie præsens sistitur.

In Sacrificio Crucis nihil tale cernitur; neque enim in illo farina, & Panis offertur, nec vinum libatur: ergo Propheta nominatim expressit, novum illud, quod prænunciabat Sacrificium per vocem Hebraïcam *Mincha*, ut se Sacrificium in Pane & vino perficiendum, & ideo à Crucis Sacrificio diversum intuere, & prædicere liquidò declararet. Nam omnes Catholici profitentur sanguinolentum Crucis Sacrificium adumbratum fuisse in cæde animalium, quæ in veteri lege ex Divina institutione sacrificabantur; sed incruentum novi Testamenti Sacrificium in aliis Sacrificiis, & in iis potissimum, in quibus Panis & vinum offerebatur, esse adumbratum asserunt, & credunt.

Quare Concilium Tridentinum congruenter universali traditioni declaravit novi Testamenti Sacrificium, *Esse mundam illam oblationem, quæ nulla indignitate, aut malitiâ offerentium inquinari potest, quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in Gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit.* Sess. 22. De Sacrif. Missæ cap. 1.

Secundum hujus veritatis argumentum sumitur ex Apostolo, Epistola ad Hebræos, cap. 9. *Christus factus est Pontifex in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.* Scilicet quod sicut Melchisedech Panem, & vinum Deo in Sacrificium obtulit, ita in ultima Cœna Dominus noster Jesus-Christus obtulit Deo Patri suum Corpus & sanguinem in Sacrificium sub

speciebus Panis, & vini. Ita explicant sancti Patres hunc Apostoli locum. S. Cyprianus lib. 2. Epist. ad Cæcilium. S. Ambrosius lib. 5. De Sacram. cap. 1. S. Hieronymus, in Epist. ad Marcellam. S. Augustinus lib. 1. contra adversarium Legis & Prophetarum, & alii.

Sufficiet ad institutum nostrum testimonium sanctorum Irenæi, & Ambrosii adducere. S. Irenæus qui vivebat in fine 2. sæculi sic ait:

S. Irenæus, lib. 4. cap. 32.

» *Eum qui est* ex creatura Panem accepit, & » gratias egit dicens: *Hoc est Corpus meum;* & » Calicem similiter qui est ex ea creatura quæ » est secundùm nos, suum sanguinem confessus » est, & novi Testamenti novam docuit obla- » tionem, quam Ecclesia, ab Apostolis reci- » piens, offert Deo in universo mundo, ei qui » alimenta nobis præstat, primitias suorum mu- » nerum: de quo & in duodecim Prophetis Ma- » lachias sic præsignificavit: *Non est mihi vo-* » *luntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, &* » *Sacrificium non accipiam de manibus vestris.* » *Quoniam ab ortu solis usque ad occasum, no-* » *men meum glorificatur inter Gentes., & in* » *omni loco incensum offertur nomini meo, &* » *Sacrificium purum. Quoniam magnum est no-* » *men meum in Gentibus, dicit Dominus omni-* » *potens*: Manifestissimè significans per hæc, » quoniam prior quidem populus cessavit offerre » Deo: omni autem loco Sacrificium offertur » Deo, & hoc purum, nomen autem ejus glo- » rificatur in Gentibus.

Sanctus autem Ambrosius in precationibus » ante Missam, sic ait: *Ego, Domine*, memor » venerandæ Passionis tuæ accedo ad Altare tuũ, » licèt peccator, ut offeram tibi Sacrificium » quod tu instituisti, & offerri præcepisti in tui » commemorationem pro salute nostra.

Quæst. 11. Quomodo intelligendum est

quod dicit Apostolus ad Hebræos. cap. 10. *Christus una oblatione consummavit in æternum sanctificatos?* Etenim Sacrificium, quod Christus in Cruce obtulit Patri virtutem habet infinitam, & æternam, quæ sola sufficit ad nostram sanctificationem. Unde inferunt Hæretici, quod sola oblatio Christi in Cruce sufficit sine alio Sacrificio?

Resp. Ex his verbis tantummodò inferri potest quod ait Divus Thomas in hunc locum; *Quia scilicet hostia Christi, qui Deus est & homo, habet virtutem æternam sanctificandi.* Quo non obstante tenemur hoc Sacrificium offerre ad obediendum Christo Domino, id nobis in Evangelio præcipienti, cùm ait: *Hoc facite in meam commemorationem*, & ut hæc merita nobis applicentur.

Id solidè explicat Concilium Tridentinum his verbis: *Ut sua Ecclesia* visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret Sacrificium, quo cruentum illud semel in Cruce peragendum repræsentaretur, ejusque memoria in finem usque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur. (Conc. Trident. sess. 22. De Sacrif. Missæ. cap. 1.)

Idem asserit Divus Augustinus relatus in Canone: *Semel*, inquit, *immolatus est Christus in semetipso, id est, ut ait Glossa, passus in propria persona in forma humana, & tamen quotidie immolatur in Sacramento.* (Can. Semel. De Consecr. dist. 2.)

Divus Ambrosius relatus in Canone ait: *In Christo semel oblata est Hostia ad salutem sempiternam potens. Quid ergo nos? Nonne per singulos dies offerimus? Sed ad recordationem mortis ejus.* (Can. In Christo. De Consecr. dist. 2.)

S. Thomas hanc confirmat veritatem ex Ecclesiæ collecta in Missa. *Quoties hujus* (S. Tho. 3. p. q. 83. art. 1. in corp.)

Hostiæ commemoratio celebratur, opus nostræ Redemptionis exercetur.

Quæst. 12. Quomodo intelligendum est „ illud Apostoli ad Hebræos cap. 7. *Et alii quidem* „ plures facti sunt Sacerdotes, idcirco quòd „ morte prohiberentur permanere. Hic autem „ eo quod maneat in æternum, sempiternum „ habet Sacerdotium; unde & salvare in perpetuum „ potest accedentes per semetipsum ad „ Deum, semper vivens ad interpellandum pro „ nobis?

Resp. Facile est explicare hunc Apostoli locum, si dicamus cum omnibus Catholicis, Sacerdotes qui sunt in Ecclesia, non succedere Christo Domino, cùm propriè loquendo ille solus sit unicus & principalis Sacerdos, & alii non offerant Sacrificium, nisi ut Ministri, & instrumenta Christi: & ideo non offerunt Sacrificium, neque consecrant nomine proprio, propriaque authoritate, sed nomine & authoritate Jesu-Christi. *Nunc autem*, ait S. Augustinus, relatus in Can. *Sicut ipse est qui baptizat, ita ipse est, qui per Spiritum sanctum hanc suam efficit Carnem, & transit vinum in sanguinem.*

Can. *Virum.* De Consecr. dist. 2.

Et Divus Gregorius relatus in Can. ait: „ *Heu, in quàm magnum* laqueum incidunt, „ ut divina & occulta Mysteria plus ab aliis „ sanctificata posse fieri credant; cùm unus idemque „ Spiritus-sanctus in Ecclesia diffusa per „ totum orbem terrarum incomprehensibiliter „ ea Mysteria & occultè atque invisibiliter, & „ operando sanctificet, & benedicendo benedicat.

Can. *Multi* 1. q. 1.

„ Discrimen igitur inter veteris legis Sacerdotes, qui parentibus succedebant, & Sacerdotes Legis novæ est, quòd Sacerdotes antiquæ legis progenitoribus succedentes, non erant eorum

Ministri, sed eorum successores in officio Sacerdotali, quod pari authoritate administrabant qua prædecessores: at in lege Evangelica, Christus solus est principalis Sacerdos, qui semper actu offert Sacrificium ubicumque offeratur; & qui Sacerdotum nomen, & munus habent, non sunt Christi successores, neque illud exercent proprio nomine, neque eadem cum Christo authoritate, sed solùm *Pro Christo legatione funguntur;* ut ait Apostolus 1. ad Corinth. cap. 1.

Et ut ait Divus Thomas: *Sacerdos consecrat hoc Sacramentum, non virtute propria, sed sicut Minister Christi in cujus persona consecrat hoc Sacrificium.* Denique Concilium Florentinum in Decreto Unionis. *Sacerdos in persona Christi loquens, hoc Mysterium conficit.* D. Tho. 3. p. q. 82. art. 5.

CAPUT II.

De Ministro Sacrificii Missæ, & de Dispositionibus ad illud requisitis.

Quæst. 1. QUISNAM est Minister Sacrificii Missæ?

Resp. Sacerdos solus est Minister legitimus Sacrificii Corporis, & sanguinis Christi Domini, quod in Altari offertur, ut patet ex variis Ecclesiæ Conciliis. Nicæno, in quo legitur: *Pervenit ad sanctum Concilium, quòd in locis quibusdam & civitatibus, Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigant: hoc neque regula, neque consuetudo tradidit, ut hi qui offerendi Sacrificii potestatem non habent, his, qui offerunt Corpus Christi, porrigant.* Ex quo patet, quòd Diaconi, qui primi sunt Ministri Conc. *Nicænum.* Can. 14.

post Presbyteros in Ecclesia, non habent potestatem offerendi Sacrificium.

Conc. Trid. sess. 22. De Sacrif. Missæ. Can. 2.

Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit illis verbis*, Hoc facite in meam commemorationem, *Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi, aliique Sacerdotes offerrent Corpus & sanguinem suum, anathema sit.*

S. Cypria. Epist. 63.

S. Cyprianus ait: *Nam si Jesus-Christus* „ *Dominus* & Deus noster, ipse est summus Sa- „ cerdos Dei Patris, & seipsum primus Sacrifi- „ cium Patri obtulit, & hoc fieri in sui comme- „ morationem præcepit; utique ille Sacerdos „ vice Christi verè fungitur, qui id quod Chris- „ tus fecit, imitatur.

Ex quo patet, solum Sacerdotem esse legitimum Ministrum Sacrificii Missæ, quod Dominus noster Jesus-Christus instituit præcipiendo Sacerdotibus, ut illud offerrent in sui memoriam.

Quæst. 2. Omnes Christiani debent-ne offerre Sacrificium Deo?

Resp. Cùm duplex sit Sacrificium, interius scilicet, & exterius: certum est quod Sacrificium interius, quod in integra & universali oblatione quam Deo exhibemus in cordibus nostris consistit, non solùm offerri debet à Sacerdotibus, sed etiam ab omnibus fidelibus, qui quantum in ipsis est profitentur hoc modo supremum creatoris dominium. At Sacrificium Religionis exterius, quod peragitur ad solemniter repræsentandum Sacrificium internum, perfectamque erga Deum subjectionem, quodque nihil aliud est, quàm Missæ Sacrificium, non debet, neque potest visibiliter & externo ministerio offerri, nisi à Ministris ad id specialiter deputatis. Debent quidem omnes Christiani corde, & voluntate cum Sacerdote uniri,

& unà cum illo interiùs, & modo invisibili eamdem offerre victimam, quam externo ritu Sacerdos Deo offert; quare Sacerdos ante consecrationem conversus ad Fideles, ipsos admonet his verbis: *Orate Fratres, ut meum ac vestrum Sacrificium acceptabile sit apud Deum Patrem omnipotentem*: Et, ut ait S. Petrus Damiani in opusculo de Dominus vobiscum. cap. 8. *A cunctis Fidelibus, non solùm viris, sed mulieribus Sacrificium illud laudis offertur, licèt ab uno specialiter offerri Sacerdote videatur.* Et in hoc sensu S. Augustinus Missam vocat *Sacrificium Christianorum.* S. Aug. lib. 10. De Civit. Dei. cap. 6.

Et summus Pontifex Innocentius III. *Non solùm offerunt*, inquit, *Sacerdotes, sed & universi Fideles. Nam quod specialiter adimpletur Ministerio Sacerdotum, hoc universaliter agitur voto Fidelium.* Et hac de causa Fideles omnes dicuntur Sacerdotes in multis locis Scripturæ. In Apocalypsi cap. 1. *Lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos regnum & Sacerdotes Deo & Patri suo.* Et 1. Petri. cap. 2. *Ipsi tanquam lapides vivi super ædificamini domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales Hostias acceptabiles Deo per Jesum-Christum.* Unde videmus, quod Sacro-sanctum Missæ Sacrificium offertur ab omnibus Fidelibus modo spirituali & invisibili; sed illud idem Sacrificium impletur exteriùs à solis Sacerdotibus qui vices Christi gerunt, cujus sunt Ministri visibiles, qui consecrant super Altare illam divinam Hostiam per verba quæ præscripsit illis Dominus Jesus-Christus, & illud offerunt solemniter Patri æterno propriis manibus. Innocent. III. De Myst. Missæ. lib. 3. c. 6.

Quæst. 3. Sacerdos degradatus potest-ne validè Sacrificium Missæ offerre?

Resp. Certum est posse, quia, ut ait Divus

D. Tho. p. q. 81. art. 8. „ Thomas: *Potestas consecrandi* Eucharistiam, „ pertinet ad characterem Sacerdotalis ordinis: „ character autem quilibet, quia cum quadam „ consecratione datur, indelebilis est; sicut & „ quarumcumque rerum consecrationes perpe- „ tuæ sunt, nec amitti, nec reïterari possunt. „ Unde manifestum est, quod potestas conse- „ crandi non amittitur per degradationem; & „ sic patet, quòd Sacerdos degradatus potest „ conficere hoc Sacramentum. Quod tamen non potest sine gravi peccato.

Quæst. 4. Sacerdos qui patitur morbum comitialem, seu caducum, debet-ne celebrare Missam?

S. Tho. 3. p. q. 82. art. 10. ad 3. *Resp.* Divus Thomas sic respondet: *Dicendum quòd* debilitas vel ægritudo superveniens „ Ordini Sacerdotali, ordinem non tollit: execu- „ tionem tamen Ordinis impedit quantùm ad „ consecrationem Eucharistiæ. Quandoque qui- „ dem propter impossibilitatem executionis, si „ privetur oculis, aut digitis, aut usu linguæ. „ Quandoque autem propter periculum, sicut „ patet de eo qui patitur morbum caducum, vel „ etiam quamcumque alienationem mentis. Quare Alexander II. relatus in Can. consultus à Gebonardo Vivariensi Archiepiscopo, utrum Presbyter posset Missarum solemnia celebrare qui morbum patiebatur caducum: *Consulimus*, inquit, *ut si frequenter hoc morbo tangitur à Missarum celebratione modis omnibus prohibeatur: indecens enim est & periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat.*

Can. *In litteris.* 7. q. 1.

Quæst. 5. Quid agendum est cùm Sacerdos moritur ante vel post consecrationem, aut propter aliquam infirmitatem nequit Hostiam consummare?

Resp. His incommodis occurrit Ecclesia in

Rubricis Missalis de defectibus accident. dum ait: *Si Sacerdos* ante consecrationem graviter " infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut mo- " riatur, prætermittitur Missa: si post conse- " crationem Corporis tantùm, ante consecra- " tionem sanguinis, vel utroque consecrato, id " accidit, Missa per alium Sacerdotem explea- " tur ab eo loco, ubi ille desiit, & in casu ne- " cessitatis, etiam per non jejunum. "

Quod etiam determinatum fuit in Concilio Toletano relato in Can. *Nihil.* 7. q. 1.

Quæst. 6. Sacerdos, qui consecrat Sacramentum Eucharistiæ, tenetur-ne Sacramentum percipere?

Resp. Certum est teneri, ut definitum fuit in Concilio Toletano relato in Can. in quo sic habetur: *Quotiescumque sacrificans* Corpus & " sanguinem Jesu-Christi Domini nostri in Alta- " rio immolat, toties perceptionis Corporis, & " sanguinis Christi, participem se præbeat. "

Can. *Relatum.* De Consecr. dist. 2.

Quæst. 7. Quomodo se gerere debet Sacerdos cùm ante vel post consecrationem recordatur se aliquid manducasse, aut bibisse, vel esse in peccato mortali, imò aliqua vinctum excommunicatione, quarum rerum non meminerat priusquam Missam inciperet?

Resp. *Dicendum*, ait Divus Thomas, *quod* " *ubi difficultas* occurrit, semper est accipien- " dum illud quod habet minùs de periculo: ma- " ximè autem periculum circa hoc Sacramen- " tum est, quod est contra perfectionem hujus " Sacramenti, quia hoc est immane sacrilegium, " minus autem est illud quod pertinet ad quali- " tatem sumentis. Et ideo si Sacerdos recorda- " tur se aliquid comedisse, vel bibisse, nihilo- " minus debet perficere Sacrificium, & sumere " Sacramentum: similiter si recordetur se pecca- " tum aliquod commisisse; debet pœnitere cum "

S. Th. 3. p. q. 83. art. 6. ad 2.

» proposito confitendi & satisfaciendi. Et sic non
» indignè, sed fructuosè sumet Sacramentum.
» Et eadem ratio est, si meminerit se excom-
» municationi cuicumque subjacere; debet enim
» assumere cum proposito humiliter absolutio-
» nem petendi; & sic per invisibilem Pontificem
» Jesum-Christum absolutionem consequetur,
» quantum ad hunc actum, quòd peragat divina
» Mysteria. Si verò ante consecrationem alicu-
» jus prædictorum sit memor, tutius reputarem
» (maximè in casu manducationis & excommu-
» nicationis) quòd Missam inceptam desereret,
» nisi grave scandalum timeretur.

Ex hac Divi Thomæ doctrina, sequitur. Primò, quod si Sacerdos per errorem, aut incogitantiam aquam non vinum in Calicem se infudisse & consecrasse in ipsa communione, etiam post aquæ sumptionem, deprehenderit, tenetur vinum cum aqua, ut fieri solet in Calicem infundere, & incipiendo ab hisce Canonis verbis: *Simili modo*, &c. consecrare, & licèt non jejunus bibere: quia consecratio vini pertinet ad Sacrificii consummationem & integritatem, quæ quidem cùm ad jus divinum pertineat, legi Ecclesiasticæ, quâ jejunium naturale Sacerdotibus & Laïcis communicantibus indicitur, præponderat.

Præterea potest Sacerdos non jejunus sumere Eucharistiam, si id debita Sacramento reverentia postulet. Si, v. g. prospiciat, Hostias in Tabernaculo inclusas ab Infidelibus, aut Hæreticis, aut à Militibus conculcandas esse; eas omnes, quas aliter ab imminentibus contumeliis præservare non potest, etiam fracto naturæ jejunio, sumere poterit.

Quæst. 8. Potest-ne Sacerdos absque peccato abstinere omninò à celebratione Missæ?

Resp. Non potest, quia, ut ait Divus Tho-

mas; *Vnusquisque tenetur* uti gratia sibi data, « S. Th. 3. q. 82. art. 10.
cùm fuerit opportunum, secundùm illud 2. ad «
Corinth. 6. Hortamur ne in vacuum gratiam «
Dei recipiatis. Opportunitas autem Sacrifi- «
cium offerendi, non solùm attenditur per «
comparationem ad Fideles Christi, quibus «
oportet Sacramenta ministrari; sed principali- «
ter per comparationem ad Deum cui conse- «
cratione hujus Sacramenti Sacrificium offer- «
tur. Unde Sacerdoti, etiamsi non habeat cu- «
ram animarum, non licet omninò à celebra- «
tione cessare. «

Quare Concilium Tridentinum ait: *Curet* « Sess. 23. de Ref. c. 14.
Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebus Domini- «
cis, & Festis solemnibus: Si autem curam ha- «
buerint animarum, tam frequenter ut suo mu- «
neri satisfaciant, Missas celebrent. «

Et Divus Carolus, fidelissimus Concilii Tri-
dentini observator, ait: *Tridentini* etiam Actor. p. 1. de frequẽti divini Sacrificii oblat.
Concilii authoritatem secuti, præcipimus Sa- «
cerdotibus, cujuscumque gradus, conditionis «
& dignitatis illi sint, ut Dominicis & reliquis «
Festis diebus, Missam celebrare non omittant: «
Curatis verò ut prætereà ter in hebdomada, «
aut eò etiam sæpiùs quò vel loci consuetudo, «
vel necessitas crebriorem divini Sacrificii usum «
postulabit. «

Quæst. 9. Cùm Sacerdotes in ordinatione proferunt unà cum Episcopo verba consecrationis, consecrant-ne omnes, an solus Episcopus?

Resp. Innocentius III. hanc difficultatem « Innoc. III. lib. 4. de Myst. Missæ cap. 25.
clarè explicat his verbis: *Cùm interdum* uni «
Pontifici multi Sacerdotes concelebrent, si «
fortè non omnes simul consecratoria verba «
pronuntiant: Quæritur an ille solus conficiet, «
qui primus pronuntiat; quid ergo cæteri fa- «
ciant? an iterant Sacramentum? Poterit ergo «

„ contingere, quod ille non conficit, qui cele-
„ brat principaliter, & ille conficiet qui secun-
dariò celebravit: & sic pia celebrantis intentio,
„ vel devotio frustrabitur. Sane dici & responderi
„ probabiliter potest, quòd sive priùs sive poste-
„ riùs proferant Sacerdotes, referri debet eorum
„ intentio ad instans prolationis Episcopi cui
concelebrant.

S.Th. in 4 sent. dist. 13. art. 2. in respons. ad 2. q.

„ Idem affirmat Divus Thomas: *Dicendum,*
„ inquit, *quod sicut Innocentius* dicit, omnes
„ celebrantes debent intentionem referre ad illud
instans in quo Episcopus verba profert. Et sic
„ Episcopi intentio non defraudatur, nec aliquis
„ ibi facit quod factum est.

Quæst. 10. Quomodo se præparare debent Sacerdotes ad sacrum Missæ Sacrificium celebrandum?

Resp. Sancti Patres id nobis luculenter innuunt, & exemplo suo nos docuerunt. Et primò,

S.Chrysost. De Sacerd. lib. 6. c. 3.

„ S. Chrysostomus. *Quantam verò*, inquit, *ab*
eo integritatem exigemus? quantam religio-
„ nem? Considera enim quales manus hæc ad-
„ ministrantis esse oporteat; qualem linguam
„ quæ verba illa effundat; qua deinde re non pu-
„ riorem sanctioremve esse conveniat animam,
„ quæ tantum illum tamque dignum Spiritum
receperit? Per id tempus & Angeli Sacerdoti
„ adstant, & cœlestium potestatum universus
„ ordo clamores excitat; & locus Altaris vici-
„ nus, in illius honorem qui immolatur, Ange-
„ lorum choris plenus est: id quod credere
abunde licet, vel ex tanto illo Sacrificio, quod
„ tunc peragitur.

Petrus Blesensis. *De Vita & moribus Clericorum*, & Epistola ad Richard

Et Petrus Blesensis ait: *Verbum Propheta est*, mundamini qui fertis vasa Domini. *Quantò mundiores esse oportet, qui in manibus, & in corpore portant Christum, quibus Apostolus dicit:* Empti estis pretio magno, glorificate

& portate Christum in corpore vestro. *Sacerdotem hoc sentire oportet, quod & in Christo Jesu, non solùm, ut se per humilitatem exinaniat, sed ut crucifixionem Domini repræsentans stigmata ejus portet in corpore suo, & in ore cordis seipsum Domino crucifigat. Verbum Salomonis est*, Sedisti ad mensam divitis, scitó quia eadem te præparare oportet. *Nam & in Levitico Sacerdos pellem Hostiæ retinet, quia ordo Sacerdotalis expostulat, ut dum in mensa Altaris Hostiam immolat salutarem, quadam contritionis Cruce, Hostiâ se conformet. Humanè explicare non potest, cum quanta reverentia suscipi debet Corpus Christi.* Episcopum. 123.

Tandem S. Dionysius convictus de sanctitate necessaria ad illud divinum Sacrificium offerendum ait: *Eos qui ad Sacramenta* cælestia " conficienda accedunt, eâ oportet esse mundi- " tiâ, ut ipsas quoque animæ extremas imagi- " nes purgatas habeant: ideo his demùm tam " augusta patere Mysteria, qui ad divini, ac " Deifici habitus immobilitatem vimque actuo- " sam pervenere, qui soli Deo unicè adhæreant, " quique omninò irreprehensibiles sint atque im- " maculati. S. Dionys. Eccl. Hierarch. c. 3.

Sancti Patres passim de his præparationibus disertè, & fortiter loquuntur; & valdè deflenda est crassa aliquorum Sacerdotum negligentia, qui nullo modo se ad tantum Sacrificium celebrandum dignè disponere student. *Curis sæcularibus indifferenter inserviunt,* ait sanctus Cardinalis Petrus Damiani, *ab otiosis se sermonis ineptiis non compescunt: imò per lites, & jurgia frequenter à proximorum suorum charitate resiliunt; & cùm livoris vel cujuslibet terrenæ concupiscentiæ flammas in suis pectoribus fervere non nesciunt, venerandis* S. Cardinalis Petr. Damiani. Opusc. 6. *Contra inscit. & ignavi. Cleric.* cap. 1.

tamen Altaribus impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacro-sancti libaminis Ministerio non recedunt.

S. Bonav. lib. *De Præparat. ad Missam*, c. 5. *Proba te ipsum*, ait Divus Bonaventura, *ex quanta charitate*, & quali fervore accedis: » non solùm enim mortalia vitanda sunt, sed » etiam venialia peccata per negligentiam, & » otium multiplicata, & etiam per inconsidera- » tionem ac per distractionem dissolutæ vitæ & » malæ consuetudinis, licèt non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gra- » vem, & obnubilatum, & indispositum, & » ineptum ad celebrandum.

Sed in primis Sacerdotes ante celebrationem scrutari convenit, utrum vitam sancto statui conformem ducant? utrum à vitiis & desideriis sæcularibus abhorreant? utrum castitatem studiosè illæsam servent? utrum in Ecclesia Dei, juxta talentum à Deo sibi creditum, fideliter operentur; ut enim ait Divus D. Bernard. *De Mod. bene vivendi*, Serm. 51. Bernardus: *Regnum Dei non dabitur otiosis, sed in servitio Dei studiosis.* Quòd si illorum conscientia illis non remordet, oportet ut per actus humilitatis & Sacrificii interioris seipsos ad celebrandum sanctum Missæ Sacrificium disponant, quasi victimæ.

Quæst. II. Quænam consideratio videtur efficacior ad excitandum Sacerdotis devotionem, dum ad Missam celebrandam accedit?

Resp. Debet principaliter attentè considerare dignitatem Mysterii quod ministerio suo confici debet; *Et quia*, ut ait Divus Antoni- S. Ant. 3. p. tit. 13. §. 98. » nus, *meditatio Passionis* Christi multùm est » inductiva devotionis super alia: Unde Bernar- » dus, Super omnia te mihi reddit amabilem, ô » bone Jesu! Calix quem bibisti, opus redemp- » tionis nostræ, hoc & devotionem nostram fa- » ciliùs allicit, dulciùs urit, & fortiùs stringit,

Ideo accedenti ad Communionem multùm « congruit ipsam meditari. «

Hujus rationem affert S. Augustinus relatus in Can. his verbis : *Quia morte Domini liberati sumus, hujus rei memores in edendo & potando Carnem & sanguinem debemus esse.* Et ita Sacerdos debet vestimentis Sacerdotalibus supervestiri cum eisdem dispositionibus, ac si ad Calvarium ascenderet, cùm Deo offerre debeat idem Sacrificium, quod Dominus noster Jesus-Christus in Cruce obtulit & quod de novo offert manibus Sacerdotum modo incruento.

Can. *Quia morte.* De Consecr. dist. 2.

Quanta cura adhibenda sit, ait Concilium « Tridentinum, *ut sacro-sanctum* Missæ Sacri- « ficium omni Religionis cultu ac veneratione « celebretur ; quivis facilè existimare poterit « qui cogitarit maledictum in sacris Litteris eum « vocari qui facit opus Dei negligenter : quòd si « necessariò fatemur, nullum aliud opus adeo « sanctum ac divinum à Christi Fidelibus tractari « posse, quàm hoc ipsum tremendum Mysterium « , quo vivifica illa Hostia, qua Deo Patri « reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes « quotidie immolatur ; satis etiam apparet, « omnem operam & diligentiam in eo ponendam « esse, ut quanta maxima fieri potest, interiori « cordis munditia & puritate, atque exteriori « devotionis ac pietatis specie peragatur. «

Conc. Trident. sess. 22. De Sacrif. Missæ, Decreto de observ. in celeb. Missæ.

Quæst. 12. Quasnam alias dispositiones afferre debet Sacerdos priusquam celebret ?

Resp. Ut ait S. Carolus : *Sacerdotes antequam* « *celebrent, se colligant, & orantes mentem in* « *tanti Ministerii cogitatione defigant. Ante-* « *quam ad Altare accedant, Missam perlegant,* « *& singulas partes ita præparatas & notatas* « *habeant, ut celebrantes neque errent, neque* « *hæreant.* «

S. Carol. Actor. p. 1. tit. Quæ pertin. ad celebr. Missæ.

» Sacris veſtibus indui cum nemine collo-
» quantur, neque loquentibus dent aures: men-
» temque & oculos ab omnibus amoveant, qui-
» bus diſtrahi poſſint: Neque à Sacriſtia exeant,
» niſi cùm ad Altare eundum erit, quòd tunc
» graviter & modeſtè fiat. In Altari ne in mora
» ſint Sacrificio cujuſvis expectandi gratiâ; ne-
» ve ob eandem cauſam Miſsâ inchoatâ ſub-
» ſiſtant, aut ejus initium repetant. Neve ſi Pa-
» rochi ſint, cujuſquam gratiâ tunc Miſſam an-
» ticipent, aut differant: ſed illam eâ potiſſi-
» mùm horâ celebrent, quæ populo magis ac-
» commodata ſit; neve concionem, quam in ea
» habere debent, ullo modo omittant.

Diligenter advertere debent Sacerdotes ut Rubricas Miſſalis, & ceremonias Miſſæ exactè obſervent; ſed in primis ut illud Myſterium cum tanta exterioris devotionis ac pietatis ſpecie peragant, ut adſtantes eorum exemplo ad pietatem excitentur; nam, ut ait Cardinalis

Card. Bellarm. lib. 2. *De Gemitu Columbæ*, cap. 5.

» Bellarminus: *Aliud eſt etiam* lacrymis uberri-
» mis dignum, quod ob nonnullorum Sacerdo-
» tum incuriam, aut impietatem, Sacro-ſancta
» Myſteria tam indecorè tractentur, ut qui illa
» tractant, videantur non credere Majeſtatem
» Domini eſſe præſentem. Sic enim aliqui ſine
» ſpiritu, ſine affectu, ſine timore, & tremo-
» re, feſtinatione incredibili ſacrum perficiunt,
» quaſi Fide Chriſtum Dominum non viderent,
» aut ab eo ſe videri non crederent.

Caput III.

De Institutione & partibus essentialibus Sacro-sancti Missæ Sacrificii.

Quæst. 1. QUANDONAM Christus instituit Sacro-sanctum Missæ Sacrificium?

Resp. Declarat Tridentina Synodus, Christum Dominum instituisse Missæ Sacrificium *In Cœna novissima, qua nocte tradebatur.* Quod Concilium Senonense explicat, & probat authoritate Scripturæ sacræ, dum ait: *Porro etsi Christus assiduus pro nobis Pontifex, non per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introïvit semel in sancta, æterna redemptione inventa: negari tamen non potest Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech, ac proinde, ejus exemplo, Sacrificium aliquod obtulisse, quod exteriore Panis & vini forma, veteri illi Melchisedech oblationi responderet: erat enim Sacerdos Dei Altissimi; quod utique fecit in suprema illa Cœna: nam accepto Pane, gratias egit, & fregit, deditque discipulis suis, dicens:* Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur; *& ab Evangelicis Sacerdotibus jugi semper observantia præcepit iterari.* Hoc facite, *inquit*, in meam commemorationem: *Hoc enim Holocaustum, hæc victima pro peccato, hæc Hostia pacifica, hoc juge Sacrificium, hæc munda oblatio, quam in omni loco Malachias prædixit offerendam, cùm repudiatis Legis antiquæ cæremoniis, ab ortu solis usque ad occasum, magnum esset nomen Domini in Gentibus.*

Sess. 22. De Sacrif. Missæ. cap. 1.

Conc. Trid. sess. 22. De Sacrif. Missæ. cap. 1.

Conc. Senonense anno 1514. Decretum 2. de Sacrific. Missæ.

Quæst. 2. In quanam re, vel actione, posita est incruenti Sacrificii essentia?

Resp. Constat primò, in oblatione vocali, quæ consecrationem vel antecedit, vel subsequitur, non consistere essentiam incruenti Missæ Sacrificii: etenim essentia cujuslibet Sacrificii, consistit in oblatione rei, in ipso offerendæ, cum intentione colendi Deum, veluti supremum dominatorem vitæ, & necis, & tanquam authorem bonorum omnium. Per vocalem autem illam oblationem sive consecrationem antecedat, sive subsequatur, non offertur, quod offerendum est in Sacrificio Missæ; neque enim per utramvis hujusmodi oblationem Corpus Christi, & ejus sanguis, præsens sistitur in Altari, quod tamen fieri oporteret: neutra igitur talium oblationum pertinet ad essentiam talis Sacrificii. Præterea per duplicem illam oblationem nihil immutatur, nam per priorem materia dumtaxat Sacrificii præparatur ad consecrationem; per alteram verò, quæ consecrationem subsequitur, nihil pariter immutatur, sed immutatio, quæ dumtaxat per ipsa Christi verba reipsa facta est, nec aliter fieri potest, supponitur.

Secundò, neque Hostiæ fractio, neque mixtio, neque distributio, pertinet ad essentiam hujus Sacrificii; *Dicendum*, ait Divus Thomas, *quòd fractio Hostia consecrata, & quod una sola pars mittatur in Calicem, respicit Mysticum Corpus, sicut admixtio aqua significat populum. Et ideo horum prætermisso non facit imperfectionem Sacrificii, ut propter hoc sit necesse aliquid reïterare circa celebrationem hujus Sacramenti.* Et per consequens, ex Divo Thoma, illa omnia non sunt de essentia Sacrificii Missæ.

D. Tho. 3. p. q. 83. art. 6. ad 6.

Unde videtur dicendum, quod consecratio

& consummatio Hostiæ facta à Sacerdote sunt de essentia Sacrificii Missæ; quod satis patet ex eo quod præscribit Ecclesia in Rubricis Missalis supra relatis, videlicet quòd *Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa; si post consecrationem Corporis tantùm, aut consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, id accidit, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco, ubi ille desit, & in casu necessitatis, etiam per non jejunum.* Quod tamen non præscriberet Ecclesia si Communio non esset de essentia Sacrificii Missæ, sicut non vult quod alius Sacerdos perficiat Missam, quando primus moritur ante consecrationem, quia tunc nullum est Sacrificium, cum cæremoniæ quæ præcedunt consecrationem non sint de essentia Sacrificii Missæ, ut mox diximus.

Et ut ait Concilium Toletanum relatum in Canone; *Nam quale erit illud Sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse dignoscitur?* Et ex hoc innuens quod illud Sacrificium nullum esset. Can. *Relatum.* De Consecr. dist. 2.

Quæst. 3. Si Communio est de essentia Sacrificii, quomodo dici potest quod Fideles offerunt Sacrificium simul cum Sacerdote, quando non communicant?

Resp. Fideles semper cum Sacerdote sacrificant, quia semper debent in omnibus Missis quibus intersunt communicare saltem spiritualiter, ut ait Concilium Tridentinum his verbis: *Nec tamen, si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas & illicitas damnat, sed probat atque adeo commendat; siquidem hæ quoque Missæ verè communes censeri debent, partim quòd in eis* Conc. Trid. sess. 22. de sacrif. Missæ, cap. 6.

populus spiritualiter communicet. Hæc autem Communio spiritualis fit dum Fideles ad recipiendum in se Christum disponuntur ex ferventi quod concipiunt desiderio illi se intimè uniendi, & ejus se voluntati in omnibus conformandi.

CAPUT IV.

De Obligatione audiendi Missam.

Quæst. 1. EST-NE peccatum mortale non audire Missam diebus Dominicis & festivis?

Resp. *Quicumque ex negligentia mera omittit audire Missam diebus Dominicis & festivis, cùm possit, peccat mortaliter: facit enim contra præceptum Ecclesiæ. Ita Divus Antoninus* 2. p. tit. 9. §. 1. cap. 10.

Quæst. 2. Ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam, tenemur ne distinctè audire quod dicit Sacerdos?

„ *Resp.* Ex eodem Sancto loco citato: *Non est necesse sensim* & distinctè audire verba Missæ: nam tunc sequeretur hoc inconveniens, quòd qui audiret Missam ab his qui submissè dicunt, cùm multitudo adest, qui remoti sunt, non implerent præceptum: similiter & qui surdi essent, vel hebetem auditum haberent; intentio ergo Ecclesiæ in illo Decreto est, quod præsens sit in Missa & vacet Deo; si etiam intelligens est, dignum & justum est, ut intendat & conetur intelligere quæ dicuntur populo in Missa.

Quæst. 3. Qui omittit audire aliquam Missæ partem, v. g. introïtum, satisfacit-ne Ecclesiæ præcepto?

Resp. Licèt ex Ecclesiæ præcepto teneantur Fideles integram Missam audire, S. Antoninus nihilominùs respondet: *De eo qui dimittit aliquam partem Missæ, putà introïtum, videtur quòd non satisfaciat, quia* Can. *Missas.* De Consecratione dist. 1. dicitur; Missas die Dominico sæcularibus totas audire speciali ordine præcipimus; ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat; *Respondeo quòd modicum pro nihilo reputatur, nec verba legis ita amarè interpretanda sunt: ideo dicendum est, quòd talis judicandus est servator præcepti; sed si dimitteret notabilem partem, putà mediam, vel tertiam partem, secùs.*

Quæst. 4. Quinam excusantur à præcepto audiendi Missam?

Resp. Ut asserit Divus Antoninus: *Excusantur à præcepto audiendi* Missam, infirmi qui non possunt domo exire, & servitores infirmorum qui non possunt dimittere infirmos propter periculum, & Matres quæ non possunt dimittere parvulos sine periculo; & alii qui impedimenta legitima habent, vel ardua negotia, quæ non possunt dimittere sine magno detrimento, scandalo, vel periculo. Et illi qui justo impedimento, audire non possunt Missam, debent saltem pro aliquo spatio in domo vacare orationi, loco Missæ ex congruitate. S. Antonin. 2. p. tit. 9. cap. 10. §. 1.

Quæst. 5. Sufficit-ne ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam, adesse dum celebratur?

Resp. Non sufficit, sed insuper requiritur attentio, & circa Deum occupatio; ut enim ait S. Cyprianus relatus in Canone: *Quando autem stamus ad orationem, Fratres dilectissimi, vigilare & incumbere ad preces toto corde debemus: cogitatio omnis carnalis &* Can. *Quando autem.* De Consecr. dist. 1.

sæcularis abscedat, nec quidquam tunc animus, quàm id solùm cogitet quod precatur: ideo & Sacerdos ante orationem, præfatione præmissa, parat fratrum mentes, dicendo, Sursum corda, *ut dum respondet plebs*, Habemus ad Dominum, *admoneatur, nihil se aliud quàm Dominum cogitare debere: claudatur contra adversarium pectus, & soli Deo pateat, nec ad se hostem Dei tempore orationis venire patiatur.*

Conc. Trid. sess. 22. De sacrif. Missæ.

Et Concilium Tridentinum præcipit Episcopis; *Vt non patiantur Missas peragi, Nisi priùs qui intersint decenter composito corporis habitu, declaraverint se mente etiam ac devoto cordis affectu, non solùm corpore adesse.*

Quæst. 6. Tenentur-ne Fideles audire Missam Parochialem diebus Dominicis & festivis?

Resp. Cum Missa Parochialis instituta sit, ad gratias agendum Deo pro omnibus Beneficiis per hebdomadam acceptis, curare debent omnes Fideles, ut illi intersint, nisi legimè excusentur, ut audiant vocem & instructiones salutares Pastorum suorum; & hoc expressè præcipitur in Canone, ubi sic legitur:

Cap. *Vt Dominicis*. De Parochiis.

» *Vt Dominicis* vel Festivis diebus, Presbyter, » antequam Missam celebrent, plebem interro- » gent; si alterius Parochianus in Ecclesia sit, » qui, proprio contempto Presbytero, velit » Missam audire: quem si invenerint, statim ab » Ecclesia ejiciant.

Sess. 21. De Sacrif. Missæ.

Et ut ait Concilium Tridentinum; *Parochi moneant etiam eumdem populum, ut frequenter ad suas Parochias, saltem diebus Dominicis & majoribus festis, accedant.* Et ita sess. 22. de Refor. cap. 4. ait: *Moneatque Episcopus populum diligenter, teneri unum-*

quemque Parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei.

Idcirco sanctus Carolus, fidelis & prudens ejusdem Concilii observator: *Missam audiant Fideles*, inquit, *Festis diebus, idque in Parochiali propria, munusque sit Reverendissimi Archiepiscopi operam dare, Romani etiam Pontificis imploratâ, si opus sit, authoritate, ut impedimenta amoveantur, si quæ obstent Decreto huic saluberrimo de Missa audienda in propria Parochiali Festo die.*

S. Carol. Actor. p. 3. tit. *Suum etiam munus diligenter obeant Parochi.*

Summus quoque Pontifex Sixtus IV. in constitutione relata in Canone, sic habet: *Quodque Fratres non prædicent, populos Parochianos non teneri audire Missam in eorum Parochiis diebus Festivis & Dominicis: cùm jure cautum sit illis diebus Parochianos teneri audire Missam in eorum Parochiali Ecclesia, nisi forsan ex honesta causa ab ipsa Ecclesia se absentarent.*

Sixtus IV. in cap. *Vices illins.* De Treuga & pace in Extrav. communibus.

Quæst. 7. Ecclesia præcepit-ne semper Fidelibus, ut suas Parochias frequentarent?

Resp. Parochiæ nomen notum est à primis sæculis Ecclesiæ & ipsi ferè coævum; verum tamen est quod antiquitùs hoc *Parochia* verbo aliquando significabatur Diœcesis tota, ut videre est in Canone Apostolis tributo, in quo sic habetur: *Si quis Presbyter aut Diaconus, aut quicumque tandem de Clericorum consortio, relicta Parochiâ sua, in aliam concesserit, & omninò transmigratione factâ, præter voluntatem sui Episcopi, in alia Parochia moram traxerit: hunc jubemus, ne porro in Ministerio publico sit Ecclesiæ.* Id etiam constat ex Can. *Lugdunensis*. Aliquando Parochiæ verbum aliquam tantùm Diœcesis partem designabat, ut nunc etiam intelligitur. In his temporibus, in quibus pauci erant Christiani,

Can. 14. Apost.

Can. *Lugdunensis.* 9. q. 2.

& in quibus persecutiones quasi continuæ vix dabant modum omnia sigillatim ordinandi: sæpiùs una tantùm Parochia constituta erat pro regione satis ampla, & ita fervens erat zelus Fidelium, ut facilè superarent omnia itineris incommoda ut Parochiam adirent diebus Dominicis & Festivis, & in Synaxibus & conventibus sacris cultui Divino vacarent. Postmodum decretum est, ut in vicis & castellis à civitate Episcopali remotioribus Ecclesiæ construerentur & à Sacerdotibus deserviri possent, qui velut locum tenentes Episcopi haberentur, & portionis Fidelium sibi commissæ specialem curam gererent. Procedente tempore, cùm Christianorum numerus valdè augeretur, in civitatibus amplioribus, plures Ecclesiæ Parochiales & in iis Parochi, seu Rectores & Curati fuerunt constituti. Juxta Anastasium, qui Bibliothecarius vulgò vocatur, sanctus Evaristus Papa Romam in varias Parochias divisit anno centesimo-duodecimo; & ne Fideles privatis Parochis commissi, procedente tempore ab authoritate Episcopi segregati viderentur, neve unio aliquo modo hac occasione minueretur: quoties summus Pontifex celebrabat, ad eas Ecclesias partem Panis in Sacrificio oblati post consecrationem ad Parochos mittebat, ut per illorum manus Fideles Parochiales communicari possent; aut saltem, juxta sensum quem plures authores voci *Fermentum* dederunt, panem benedictum Curatis mittebat ut fidelibus distribueretur: ut videre est in Epistola Innocentii primi, in qua sic habetur: *Cùm omnes Ecclesiæ nostræ intra Civitatem sint constitutæ, quarum Presbyteri, qua die ipsa, propter plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco fermentum à nobis confectum per Acolythos accipiunt,*

Innocent. I. Epist. 1. ad Decentium Episcopum Eugubinum.

ut se à nostra Communione, maximè illa die Dominica *non judicent separatos.* Dionysius postea Pontifex majori etiam cum cura Parochias plures divisit: *Ecclesias singulas*, inquit, *singulis Presbyteris dedimus, Parochias & cœmeteria eis divisimus, & unicuique jus proprium habere statuimus; ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat: sit unusquisque terminis suis contentus, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiat, ut ante Tribunal æterni judicis ex omnibus sibi commissis rationem reddat.* Can. *Ecclesias*, 13. q. 1.

Et ideo Episcopi satagebant, ut Fideles assiduè propriæ Parochiæ interessent, nec alibi Missas audirent; unde sanctus Augustinus relatus in Canone: *Et hoc attendendum*, inquit, *ut Missæ peculiares, quæ per dies solemnes à Sacerdotibus fiunt, non ita in publico fiant ut propter eas populus à publicis Missarum solemnibus [quæ horâ tertia Canonicè fiunt] abstrahatur: sed Sacerdotes qui in circuitu Vrbis, aut in eadem urbe sunt, & populus in unum ad Missarum publicam celebrationem conveniant.* Can. *Et hoc.* De Consecr. dist. 1.

Eadem de causâ statutum reperitur in Concilio Nannetensi relato in Canone, quod *Nullus Presbyter, aut Diaconus, alterius plebanum, nisi in itinere fuerit, vel placitum*, id est litem, *habuerit, ad Missam recipere audeat.* Et ita constat, Ecclesiam semper desiderasse, ut Fideles in propria Parochia Missam audirent, in qua etiam Sacramenta Baptismi & reliqua suscipere maximè convenit; præsertim quia Parochia propria à Deo & ab Ecclesia unicuique Fidelium primitùs assignatur, *in his quæ sunt ad Deum:* Reliquæ verò sunt tantùm in subsidium & secundariò constitutæ. Can. *Nullus.* 9. q. 1.

CAPUT V.

De Retributionibus, seu eleemosynis pro Missarum celebratione, & de applicatione fructus Sacrificii, ut prosit iis pro quibus offertur.

Quæst. 1. LICET-NE Sacerdoti accipere pecuniam pro celebratione Missæ?

Resp. Certum est in primis, ut ait Concilium Tridentinum, curare diligenter debere Sacerdotes, ut devitent quidquid avaritiam

Conc. Trid. sess. 22. De Sacrif. Missæ.

redolet, sic enim ait: *Atque, ut multa paucis comprehendantur, in primis quod ad avaritiam pertinet, cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Missis novis celebrandis datur; nec non importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones, potiùs quàm postulationes: aliaque hujusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè à turpi quæstu non longè absunt, omninò prohibeant* Episcopi. Et ut ait Divus Thomas: *Dicendum, quòd facere pactionem de Missa celebranda, est simoniacum semper; si tamen Sacerdos non habet alios sumptus, & non tenetur ex Officio Missam cantare, potest accipere denarios, sicut conducti Sacerdotes faciunt, non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ.*

S. Tho. in 4. sent. dist. 25. q. 3. art. 2. q. 1. ad 4.

Quæst. 2. Licet-ne Sacerdoti celebrare Missam ut habeat unde vivat?

Resp. *Non potest tamen*, inquit Divus Thomas, *Sacerdos illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, quia peccaret mortaliter.*

D. Th. Opuscul. 1. de Officii Sacerd. p. 1.

Sanctus Bernardus, hanc sordidam Sacerdotum avaritiam deplorat dum ait: *Ipsa quoque Ecclesiasticæ dignitatis officia in turpem quæstum, & tenebrarum negotium transierunt: nec in his salus animarum, sed luxuria quæritur divitiarum; propter hoc tondentur, propter hoc frequentant Ecclesias, Missas celebrant, Psalmos decantant.* S. Bernard. in Psal. 10.

Quæst. 3. Qui tenetur Missam celebrare ratione Beneficii, Capellæ, aut Legati, potest-ne eandem Missam offerre pro alio, qui sibi stipendium dedit?

Resp. Non potest, ut censuit congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum authoritate sibi à summo Pontifice attributâ his verbis: *Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut Salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.* Patet etiam ex D. Thoma supra citatô, quia una ex conditionibus quam requirit Divus Thomas ut Sacerdos possit aliquid accipere pro celebratione Missæ, est, quòd non teneatur ex officio Missam cantare. Gavantus in addit. ad Manuale Episc. n. 13.

Ratio est, quia semper præsumendum est, quòd ille, qui nobis onus imposuit celebrandi Missam, voluit ad suam intentionem celebrari, nisi expressè oppositum declaraverit; in quo casu videtur posse Sacerdotem applicare Missam pro alio, & recipere eleemosynam pro hac applicatione.

Videatur Constitutio Innocentii XII. in fine hujus Tomi.

Quæst. 4. Parochi tenentur-ne Missas applicare diebus Dominicis, & Festivis pro commissis sibi populis, & possunt-ne aliquam

eleemosynam pro applicatione Missæ recipere? Et quid dicendum de Capitulis?

Resp. Sequitur ex supra citata declaratione, non posse Parochos eleemosynam accipere, pro applicatione Missarum illis diebus, cùm ratione Beneficii teneantur Missam celebrare Dominicis & Festivis diebus. Et Concilium Tridentinum ad id etiam illos obligat, dum ait: *Cùm præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre.* Cùm enim ratione Beneficii teneantur Missas illas celebrare, sequitur ex S. Thoma supra relato, quòd nihil possunt accipere pro applicatione illarum Missarum.

Conc. Trid. sess. 23. De Refor. cap. 1.

Et ut ait Gavantus in Rubricas Missalis: *De Parochis, quòd quibus diebus tenentur Missam celebrare, non possunt manualem eleemosynam recipere, censuit expresè sacra Congregatio Concilii die 1. Septembris 1629.* Adsunt etiam aliæ declarationes, & præsertim pro Ecclesia Vasionensi quæ non solùm Cathedralis est, sed etiam Parochialis. Cùm enim Episcopus, occasione visitationis Liminum sanctorum Apostolorum, & relationis status Ecclesiæ quæ sacræ Congregationi Concilii offertur, varia dubia proposuisset, inter quos secundum his verbis conceptum erat: 2. *Quærit, an Missæ Conventuales, quæ diebus ferialibus cantantur, applicari debeant pro communibus populi necessitatibus? vel an applicari possint solummodò in favorem illius qui stipendium seu eleemosynam obtulit, sicut fieri solet?* Respondit sacra Congregatio die 14. Novembris 1693. *Mandet Missam Conventualem applicari pro populo, ut re maturè discussâ, resolutum fuit in dubio applicationis Sacrificii 10. Maii 1692. & in Hydrun-*

P. 3. tit. 12. n. 5.

tina 1. *Martii ejusdem anni.* Tertium dubium propositum erat his verbis. 3. *Quærit, an dum dici debent duæ Missæ Conventuales, propter officium alicujus Sancti occurrens in Quadragesima, aut aliis feriis majoribus, Missa de Sancto applicari possit pro Anniversario fundato, quod passim fieri solet in sancta Ecclesia?* Respondit sacra Congregatio his verbis: *Ad tertium negativè, quia Missa de Sancto est satisfactoria, & ex obligatione Festi currentis: Conventualis verò applicanda pro populo; & Missa de feria ex præcepto Ecclesiæ ubi viget consuetudo, nec pro hac aliud stipendium recipi potest.* Debitam obedientiam præstitit his Decretis Capitulum nostrum Vasionense, & sine mora executioni demandata sunt, & in Actis capitularibus registrata.

Videatur Bulla Innocentii XII. in fine Tomi hujus.

Quæst. 5. Licet-ne accipere certam eleemosynam pro Missa celebranda, & parte ejusdem eleemosynæ sibi retentâ, alteri celebrandam committere?

Resp. Certum est in proposito casu esse mortale peccatum. Quod probatur 1. ex Bulla Urbani VIII. in qua sic legitur: « *Prohibetur etiam Sacerdoti* qui Missam suscipit celebran- « dam cum certa eleemosyna, ne eandem Mis- « sam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi re- « tentâ, celebrandam committat: itaut adminis- « tratores Ecclesiæ ex eleemosynis Missarum « celebrandarum nullam utcumque minimam « portionem retinere possint, ratione expensa- « rum quas subeunt in Missarum celebratione « pro paramentis, luminibus, vino, Hostia, & « similibus; nisi cùm Ecclesiæ & loca ipsa alios « non habent reditus quos in usum earundem ex- « pensarum erogare licitè possint. Et tunc eam «

Bulla 41. Urbani VIII. quæ incipit: Cùm sæpe contingat.

» portionem quam retinebunt, nullatenùs debere
» excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt
» subeundæ. Et nihilominùs eo etiam casu curandum est, ut tot Missæ celebrentur, quot
» præscriptæ fuerunt ab offerentibus eleemosynam.

Probatur 2. ex summo Pontifice Alexandro VII. damnante sequentem propositionem:

Propositio 9. damnata. *Post Decretum Vrbani, potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retentâ.* Videatur Bulla Innocentii XII. in fine hujus Tomi.

Quæst. 6. Quando Episcopus præscripsit eleemosynam pro Missarum retributione, Sacerdos tenetur-ne totidem celebrare Missas, quot celebrandas suscepit, si accepit minorem eleemosynam, quàm præscripta fuerit ab Ordinario?

Resp. Tenetur, ut patet 1. ex dicta Bulla 43. Urbani VIII. in qua sic legitur: *Præcipitur Sacerdotibus, ubi pro pluribus Missis, plura stipendia quantumcumque incongrua, & exigua collata fuerint, tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, etiamsi Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, ita ut alioquin ii ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.*

Probatur 2. authoritate summi Pontificis Alexandri VII. qui damnavit hanc propositionem:

Propositio 10. damnata. *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre.*

Ratio est quia cùm quis aliquid dat cum

conditione aliquid faciendi, injustitia est acceptare eleemosynam, si acceptans nolit implere conditionem, cùm constet id, quod tantummodò datum est sub conditione, non posse ad donatarium pertinere, nisi velit satisfacere conditioni positæ.

Quæst. 7. Licet-ne iis, quibus impositum est onus Missarum celebrationis, cùm nullus occurrit qui det eleemosynas, curare, ut anticipatè celebrentūr pro iis, qui postea erogabunt eleemosynas pro Missarum celebratione?

Resp. Ut ait Bartholomæus Gavantus in Manuali Episcoporum verbo *Missa* n. 33. *Anticipata celebratio pro incerto eleemosynam oblaturo, est prohibita à Paulo V. & Congregatione Concilii 15. Novembris 1605.*

Ratio est, quia fit directè contra intentionem erogantium eleemosynam pro celebratione Missarum, qui ut plurimùm volunt offerri Sacrificium, ut ipsis impetretur auxilium aliquod à Deo, pro urgenti aliqua necessitate.

Quæst. 8. Sacrificium pro pluribus oblatum, prodest-ne tantumdem singulis, ac si pro uno tantùm oblatum fuerit?

Resp. Respondet Divus Thomas negativè. *Sed contrà*, ait, *meliùs est plures particulares juvare, quàm unum: si ergo suffragium pro multis factum tantum valeret singulis, ac si pro uno tantùm fieret, videtur quòd Ecclesia non debuit instituisse, ut pro aliquo singulariter Missa, vel oratio fieret; sed quod semper diceretur pro omnibus Fidelibus defunctis: quod patet esse falsum.* D. Th. in 4 dist. 45. q. 2. art. 4. arg. sed contra.

Et Divus Thomas ibidem in responsione ad 3. q. ad 2. ait: *Dicendum, quòd quamvis virtus Christi, quæ continetur sub Sacramento Eucharistiæ, sit infinita; tamen determinatus est effectus, ad quem illud Sacramen-*

tum ordinatur. Quare distributum inter plures, singulis prodest minùs, quàm si pro uno offerretur.

Quæst. 9. Sacrificium prodest-ne iis solùm pro quibus offertur?

Resp. S. Thomas loco citato in responsione ad 1. quæst. huic quæstioni solidissimè respondet: *Valor*, inquit, *suffragiorum potest pensari ex duobus. Valent enim uno modo ex virtute charitatis quæ facit omnia bona communia; & secundùm hoc verum est, quòd magis valent ei qui magis charitate est plenus, quamvis pro eo specialiter non fiant. Alio modo suffragia valent, ex hoc quòd per intentionem unius alteri applicantur; & sic satisfactio unius alteri computatur; & hoc modo, non est dubium quòd magis valent ei pro quo fiunt; imò sic ei soli valent: satisfactio enim propriè ad pœnæ dimissionem ordinatur, unde quantum ad dimissionem pœnæ præcipuè valet suffragium ei pro quo fit.*

Et ibidem in responsione ad 3. quæst. ad 2. *Credibile tamen, quòd per divinam misericordiam, si aliquid de spiritualibus suffragiis supersit iis, pro quibus fiunt, ut scilicet eis non indigeant, aliis dispensetur pro quibus non fiunt, si iis indigeant, ut patet per Damasum in sermone de Dormientibus, sic dicentem: Deus tanquam justus commentietur in potenti possibilitatem, tanquam suscipiens defectuum commutationem, negotiabit: quæ quidem negotiatio attenditur, quòd id quod deest uni, alter supplet.*

Quæst. 10. Quomodo Sacerdos debet suam dirigere intentionem, antequam celebret?

S. Carol. Actor. p. 4. *Istructione alli Sacerdoti.*

Resp. Id egregiè explicat sanctus Carolus, his præcisis verbis vulgari lingua Italica expressis: Quando Sacerdos examinat suam in-

tentionem, maximè dum celebrat propter obligationem ortam ex Capellania seu alio Beneficio, debet diligenter advertere, ne id agat ex aliquo motivo humano avaritiæ aut vanæ gloriæ, aut ex aliquo timore vel pudore, aut consuetudine ductus potiùs quàm motivo spirituali: Sed potiùs attendere convenit ante quàm celebret, ut suam intentionem rectè dirigat, ita ut velit unire suam voluntatem, intentioni Jesu-Christi & Ecclesiæ cujus est Minister, & ita consecrare & offerre verum Corpus & sanguinem Domini, ad gloriam & honorem sanctissimæ Trinitatis, utilitatem sanctæ Ecclesiæ & auxilium omnibus Fidelibus procurandum. Deinde sigillatim applicet suam intentionem & oret pro his quibus tenetur, vel propter eleemosynam acceptam, vel propter Beneficium, aut certè quia illorum animæ sibi commissæ sunt: & eodem tempore applicet etiam pro necessitatibus Ecclesiæ, pro hæresum extirpatione, & conversione infidelium: pro suis Superioribus, pro Dominis & Magistratibus temporalibus, pro parentibus, benefactoribus, amicis, inimicis, pro illis qui in peccato mortali vivunt, pro afflictis, & generaliter pro omnibus Fidelibus defunctis.

Nel discutere & esaminare la sua intentione, deve il Sacerdote esser diligente in auvertire, massime se egli celebra per obligo di qualche Capella ò Beneficio in qualsivoglia modo, che non si mova per rispetto umano, ò di avaritia, ò di vana gloria: overo lo faccia per una certa vergogna ò timor riprensibile, ò per una certa usanza, ò sensa spirito; mà procuri prima di celebrare, di riferire la sua intentione, pretendendo di voler fare quello che Christo Giesù signor nostro con la santa Chiesa, de quali è Ministro, intende e vole che egli faccia: cio è di consecrare & offerire il vero Corpo e sangue di Nostro Signore a gloria & honore della santissima Trinità, beneficio di santa Chiesa, & ajuto di tutti fedeli: & in particolare poi applichi la sua intentione a pregare per quelli per i quali è obligato, ò per la limosina ricevuta, ò per obligo di Capella, overo per haver cura dell'anime loro; e giuntamente l'applichi per i bisogni di santa Chiesa, per l'estirpatione delle heresie, e conversione de gli infideli, per i suoi superiori, per li Signori temporali e quelli che governano: per i parenti, benefattori, amici, inimici, per quelli che sono in peccato mortale, per i tribulati, e finalmente per tutti i fideli defonti,

CAPUT VI.

De iis pro quibus offerri potest Missæ Sacrificium.

Quæst. I. POTEST-NE Missæ Sacrificium offerri pro defunctis?

Resp. De fide est, Missæ Sacrificium pro defunctis offerri posse: etenim vivorum suffragia illis prodesse possunt, cùm in statu gratiæ decedentibus, superest aliqua pœna eorum peccatis debita expianda in Purgatorio. Probatur primò ex eo quod dicitur lib. 2. Machabæorum. cap. 12. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.* Hinc colligit Divus Thomas in 4. dist. 45. q. 2. art. 2. has preces futuras esse inutiles, nisi defuncti possint adjuvari vivorum suffragiis. Ideoque Concilium Tridentinum sess. 22. de Sacrificio Missæ, cap. 2. ait: *Quare non solùm pro Fidelium vivorum peccatis pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus: sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè, juxta Apostolorum traditionem offertur.*

Apostolicam autem hanc traditionem facilè erit ad suum fontem revocare. Tertullianus de hac re loquitur variis in locis præcipuè de corona Militis cap. 3. *Oblationes pro defunctis annua die facimus.* Et lib. de Exhortatione castitatis cap. 11. Loquens ad maritum de uxore mortua, ait: *Pro cujus spiritu postulas, pro qua oblationes annuas reddis per Sacerdotem.*

Et S. Cyprianus Epist. 66. ad Furnitanos: *Episcopi*, inquit, *antecessores nostri consue-*

runt, ne quis Frater excedens ad tutelam vel curam Clericum nominaret; ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur: neque enim apud Altare Dei meretur nominari in Sacerdotum prece, qui ab Altari Sacerdotes & Ministros avocare voluit.

Et S. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus Catechesi 5. Mystagogica, qui vivebat in 4. sæculo, loquens de Sacrificio Missæ ait: *Rogamus te, inquam, nos omnes, & hoc Sacrificium tibi offerimus, ut meminerimus etiam eorum, qui ante nos obdormierunt, primùm Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, ut Deus orationibus illorum & deprecationibus suscipiat preces nostras. Deinde pro defunctis sanctis Patribus & Episcopis. Denique pro omnibus oramus, qui inter nos vitâ functi sunt, maximum esse credentes animarum juvamen, pro quibus offertur precatio sancti illius, & tremendi quod in Altari positum est Sacrificii.*

Et ab hac traditione accepit Ecclesia hanc in Missa Liturgiam. *Offerimus hoc Sacrificium pro omnibus Orthodoxis atque Catholica & Apostolica fidei cultoribus, &c. Et pro omnibus in Christo quiescentibus, qui nos præcesserunt cum signo fidei, & dormiunt in somno pacis.*

Et Divus Augustinus: *Non parva est*, inquit, *universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, authoritas, ut in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus Altare funduntur, locum suum etiam habeat commendatio mortuorum.* S. August. lib. De cura pro mortuis. cap. 1.

Quæ quidem consuetudo, ait S. Thomas, *ab ipsis Apostolis inchoavit, ut dicit Damascus in quodam sermone de suffragiis mortuo-* S. Tho. in 4. dist. 45. q. 2. art. 1.

CAPUT V.

De Retributionibus, seu eleemosynis pro Missarum celebratione, & de applicatione fructus Sacrificii, ut prosit iis pro quibus offertur.

Quæst. I. LICET-NE Sacerdoti accipere pecuniam pro celebratione Missæ?

Resp. Certum est in primis, ut ait Concilium Tridentinum, curare diligenter debere Sacerdotes, ut devitent quidquid avaritiam redolet, sic enim ait: *Atque, ut multa paucis comprehendantur, in primis quod ad avaritiam pertinet, cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Missis novis celebrandis datur; nec non importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones, potiùs quàm postulationes: aliaque hujusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè à turpi quæstu non longè absunt, omninò prohibeant* Episcopi. Et ut ait Divus Thomas: *Dicendum, quòd facere pactionem de Missa celebranda, est simoniacum semper; si tamen Sacerdos non habet alios sumptus, & non tenetur ex Officio Missam cantare, potest accipere denarios, sicut conducti Sacerdotes faciunt, non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ.*

Conc. Trid. sess. 22. De Sacrif. Missæ.

S. Tho. in 4. sent. dist. 25. q. 3. art. 2. q. 1. ad 4.

Quæst. 2. Licet-ne Sacerdoti celebrare Missam ut habeat unde vivat?

Resp. *Non potest tamen*, inquit Divus Thomas, *Sacerdos illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, quia peccaret mortaliter.*

D. Th. Opuscul. 1. de Officii Sacerd. p. 1.

Sanctus Bernardus, hanc sordidam Sacerdotum avaritiam deplorat dum ait: *Ipsa quoque Ecclesiasticæ dignitatis officia in turpem quæstum, & tenebrarum negotium transierunt: nec in his salus animarum, sed luxuria quæritur divitiarum; propter hoc tondentur, propter hoc frequentant Ecclesias, Missas celebrant, Psalmos decantant.* S. Bernard. in Psal. 10.

Quæst. 3. Qui tenetur Missam celebrare ratione Beneficii, Capellæ, aut Legati, potest-ne eandem Missam offerre pro alio, qui sibi stipendium dedit?

Resp. Non potest, ut censuit congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum authoritate sibi à summo Pontifice attributâ his verbis: *Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut Salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.* Patet etiam ex D. Thoma supra citatò, quia una ex conditionibus quam requirit Divus Thomas ut Sacerdos possit aliquid accipere pro celebratione Missæ, est, quòd non teneatur ex officio Missam cantare. Gavantus in addit. ad Manuale Episc. n. 13.

Ratio est, quia semper præsumendum est, quòd ille, qui nobis onus imposuit celebrandi Missam, voluit ad suam intentionem celebrari, nisi expressè oppositum declaraverit; in quo casu videtur posse Sacerdotem applicare Missam pro alio, & recipere eleemosynam pro hac applicatione.

Videatur Constitutio Innocentii XII. in fine hujus Tomi.

Quæst. 4. Parochi tenentur-ne Missas applicare diebus Dominicis, & Festivis pro commissis sibi populis, & possunt-ne aliquam

eleemosynam pro applicatione Missæ recipere? Et quid dicendum de Capitulis?

Resp. Sequitur ex supra citata declaratione, non posse Parochos eleemosynam accipere, pro applicatione Missarum illis diebus, cùm ratione Beneficii teneantur Missam celebrare Dominicis & Festivis diebus. Et Concilium Tridentinum ad id etiam illos obligat, dum ait: *Cùm præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre.* Cùm enim ratione Beneficii teneantur Missas illas celebrare, sequitur ex S. Thoma supra relato, quòd nihil possunt accipere pro applicatione illarum Missarum.

Conc. Trid. sess. 23. De Refor.cap. 1.

Et ut ait Gavantus in Rubricas Missalis: *De Parochis, quòd quibus diebus tenentur Missam celebrare, non possunt manualem eleemosynam recipere, censuit expressè sacra Congregatio Concilii die* 1. *Septembris* 1629. Adsunt etiam aliæ declarationes, & præsertim pro Ecclesia Vasionensi quæ non solùm Cathedralis est, sed etiam Parochialis. Cùm enim Episcopus, occasione visitationis Liminum sanctorum Apostolorum, & relationis status Ecclesiæ quæ sacræ Congregationi Concilii offertur, varia dubia proposuisset, inter quos secundum his verbis conceptum erat: 2. *Quærit, an Missæ Conventuales, quæ diebus ferialibus cantantur, applicari debeant pro communibus populi necessitatibus? vel an applicari possint solummodò in favorem illius qui stipendium seu eleemosynam obtulit, sicut fieri solet?* Respondit sacra Congregatio die 14. Novembris 1693. *Mandet Missam Conventualem applicari pro populo, ut re maturè discussâ, resolutum fuit in dubio applicationis Sacrificii* 10. *Maii* 1692. *& in Hydrun-*

P. 3. tit. 12. n. 5.

tina 1. *Martii ejusdem anni.* Tertium dubium propositum erat his verbis. 3. *Quærit*, *an dum dici debent duæ Missæ Conventuales, propter officium alicujus Sancti occurrens in Quadragesima*, *aut aliis feriis majoribus, Missa de Sancto applicari possit pro Anniversario fundato, quod passim fieri solet in sancta Ecclesia?* Respondit sacra Congregatio his verbis: *Ad tertium negativè, quia Missa de Sancto est satisfactoria, & ex obligatione Festi currentis: Conventualis verò applicanda pro populo; & Missa de feria ex præcepto Ecclesiæ ubi viget consuetudo, nec pro hac aliud stipendium recipi potest.* Debitam obedientiam præstitit his Decretis Capitulum nostrum Vasionense, & sine mora executioni demandata sunt, & in Actis capitularibus registrata.

Videatur Bulla Innocentii XII. in fine Tomi hujus.

Quæst. 5. Licet-ne accipere certam eleemosynam pro Missa celebranda, & parte ejusdem eleemosynæ sibi retentâ, alteri celebrandam committere?

Resp. Certum est in proposito casu esse mortale peccatum. Quod probatur 1. ex Bulla Urbani VIII. in qua sic legitur: « *Prohibetur etiam Sacerdoti* qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retentâ, celebrandam committat: itaut administratores Ecclesiæ ex eleemosynis Missarum celebrandarum nullam utcumque minimam portionem retinere possint, ratione expensarum quas subeunt in Missarum celebratione pro paramentis, luminibus, vino, Hostia, & similibus; nisi cùm Ecclesiæ & loca ipsa alios non habent reditus quos in usum earundem expensarum erogare licitè possint. Et tunc eam «

Bulla 44. Urbani VIII. quæ incipit: Cùm sæpe contingat.

» portionem quam retinebunt, nullatenùs debere
» excedere valorem expensarum, quæ pro ipso-
» met tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt
» subeundæ. Et nihilominùs eo etiam casu cu-
» randum est, ut tot Missæ celebrentur, quot
» præscriptæ fuerunt ab offerentibus eleemosy-
» nam.

Probatur 2. ex summo Pontifice Alexandro VII. damnante sequentem propositionem:

Propositio 9. damnata. *Post Decretum Urbani, potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retentâ.* Videatur Bulla Innocentii XII. in fine hujus Tomi.

Quæst. 6. Quando Episcopus præscripsit eleemosynam pro Missarum retributione, Sacerdos tenetur-ne totidem celebrare Missas, quot celebrandas suscepit, si accepit minorem eleemosynam, quàm præscripta fuerit ab Ordinario?

Resp. Tenetur, ut patet 1. ex dicta Bulla 43. Urbani VIII. in qua sic legitur: *Præcipitur Sacerdotibus, ubi pro pluribus Missis, plura stipendia quantumcumque incongrua, & exigua collata fuerint, tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, etiamsi Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, ita ut alioquin ii ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.*

Probatur 2. authoritate summi Pontificis Alexandri VII. qui damnavit hanc propositionem:

Propositio 10. damnata. *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre.*

Ratio est quia cùm quis aliquid dat cum

conditione aliquid faciendi, injustitia est acceptare eleemosynam, si acceptans nolit implere conditionem, cùm constet id, quod tantummodò datum est sub conditione, non posse ad donatarium pertinere, nisi velit satisfacere conditioni positæ.

Quæst. 7. Licet-ne iis, quibus impositum est onus Missarum celebrationis, cùm nullus occurrit qui det eleemosynas, curare, ut anticipatè celebrentur pro iis, qui postea erogabunt eleemosynas pro Missarum celebratione?

Resp. Ut ait Bartholomæus Gavantus in Manuali Episcoporum verbo *Missa* n. 33. *Anticipata celebratio pro incerto eleemosynam oblaturo, est prohibita à Paulo V. & Congregatione Concilii 15. Novembris 1605.*

Ratio est, quia fit directè contra intentionem erogantium eleemosynam pro celebratione Missarum, qui ut plurimùm volunt offerri Sacrificium, ut ipsis impetretur auxilium aliquod à Deo, pro urgenti aliqua necessitate.

Quæst. 8. Sacrificium pro pluribus oblatum, prodest-ne tantumdem singulis, ac si pro uno tantùm oblatum fuerit?

Resp. Respondet Divus Thomas negativè. *Sed contrà*, ait, *meliùs est plures particulares juvare, quàm unum: si ergo suffragium pro multis factum tantum valeret singulis, ac si pro uno tantùm fieret, videtur quòd Ecclesia non debuit instituisse, ut pro aliquo singulariter Missa vel oratio fieret; sed quod semper diceretur pro omnibus Fidelibus defunctis: quod patet esse falsum.* D. Th. in 4 dist. 45. q. 2. art. 4. arg. sed contra.

Et Divus Thomas ibidem in responsione ad 3. q. ad 2. ait: *Dicendum, quòd quamvis virtus Christi, quæ continetur sub Sacramento Eucharistiæ, sit infinita; tamen determinatus est effectus, ad quem illud Sacramen-*

tum ordinatur. Quare distributum inter plures, singulis prodest minùs, quàm si pro uno offerretur.

Quæst. 9. Sacrificium prodest-ne iis solùm pro quibus offertur?

Resp. S. Thomas loco citato in responsione ad 1. quæst. huic quæstioni solidissimè respondet: *Valor*, inquit, *suffragiorum potest pensari ex duobus. Valent enim uno modo ex virtute charitatis quæ facit omnia bona communia; & secundùm hoc verum est, quòd magis valent ei qui magis charitate est plenus, quamvis pro eo specialiter non fiant. Alio modo suffragia valent, ex hoc quòd per intentionem unius alteri applicantur; & sic satisfactio unius alteri computatur; & hoc modo, non est dubium quòd magis valent ei pro quo fiunt; imò sic ei soli valent: satisfactio enim propriè ad pœnæ dimissionem ordinatur, unde quantum ad dimissionem pœnæ præcipuè valet suffragium ei pro quo fit.*

Et ibidem in responsione ad 3. quæst. ad 2. *Credibile tamen, quòd per divinam misericordiam, si aliquid de spiritualibus suffragiis supersit iis, pro quibus fiunt, ut scilicet eis non indigeant, aliis dispensetur pro quibus non fiunt, si iis indigeant, ut patet per Damasum in sermone de Dormientibus, sic dicentem: Deus tanquam justus commentietur in potenti possibilitatem, tanquam suscipiens defectuum commutationem, negotiabit: quæ quidem negotiatio attenditur, quòd id quod deest uni, alter supplet.*

Quæst. 10. Quomodo Sacerdos debet suam dirigere intentionem, antequam celebret?

S. Carol. Actor. p. *A. Istructione alli Sacerdoti.*

Resp. Id egregiè explicat sanctus Carolus, his præcisis verbis vulgari lingua Italica expressis: Quando Sacerdos examinat suam in-

tentionem, maximè dum celebrat propter obligationem ortam ex Capellania seu alio Beneficio, debet diligenter advertere, ne id agat ex aliquo motivo humano avaritiæ aut vanæ gloriæ, aut ex aliquo timore vel pudore, aut consuetudine ductus potiùs quàm motivo spirituali: Sed potiùs attendere convenit ante quàm celebret, ut suam intentionem rectè dirigat, ita ut velit unire suam voluntatem, intentioni Jesu-Christi & Ecclesiæ cujus est Minister, & ita consecrare & offerre verum Corpus & sanguinem Domini, ad gloriam & honorem sanctissimæ Trinitatis, utilitatem sanctæ Ecclesiæ & auxilium omnibus Fidelibus procurandum. Deinde sigillatim applicet suam intentionem & oret pro his quibus tenetur, vel propter eleemosynam acceptam, vel propter Beneficium, aut certè quia illorum animæ sibi commissæ sunt: & eodem tempore applicet etiam pro necessitatibus Ecclesiæ, pro hæresum extirpatione, & conversione infidelium: pro suis Superioribus, pro Dominis & Magistratibus temporalibus, pro parentibus, benefactoribus, amicis, inimicis, pro illis qui in peccato mortali vivunt, pro afflictis, & generaliter pro omnibus Fidelibus defunctis.

Nel discutere & esaminare la sua intentione, deve il Sacerdote esser diligente in avvertire, massime se egli celebra per obligo di qualche Capella ò Beneficio in qualsivoglia modo, che non si mova per rispetto umano, ò di avaritia, ò di vana gloria: overo lo faccia per una certa vergogna ò timore riprensibile, ò per una certa usanza, ò sensa spirito; mà procuri prima di celebrare, di riferire la sua intentione, pretendendo di voler fare quello che Christo Giesù signor nostro con la santa Chiesa, de quali è Ministro, intende e vole che egli faccia: cio è di consecrare & offerire il vero Corpo e sangue di Nostro Signore a gloria & honore della santissima Trinità, beneficio di santa Chiesa, & ajuto di tutti fedeli: & in particolare poi applichi la sua intentione a pregare per quelli per i quali è obligato, ò per la limosina ricevuta, ò per obligo di Capella, overo per haver cura dell'anime loro; e giuntamente l'applichi per i bisogni di santa Chiesa, per l'estirpatione delle heresie, e conversione de gli infideli, per i suoi superiori, per li Signori temporali e quelli che governano: per i parenti, benefattori, amici, inimici, per quelli che sono in peccato mortale, per i tribulati, e finalmente per tutti i fideli defonti,

CAPUT VI.

De iis pro quibus offerri potest Missæ Sacrificium.

Quæst. I. POTEST-NE Missæ Sacrificium offerri pro defunctis?

Resp. De fide est, Missæ Sacrificium pro defunctis offerri posse: etenim vivorum suffragia illis prodesse possunt, cùm in statu gratiæ decedentibus, superest aliqua pœna eorum peccatis debita expianda in Purgatorio. Probatur primò ex eo quod dicitur lib. 2. Machabæorum. cap. 12. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.* Hinc colligit Divus Thomas in 4. dist. 45. q. 2. art. 2. has preces futuras esse inutiles, nisi defuncti possint adjuvari vivorum suffragiis. Ideoque Concilium Tridentinum sess. 22. de Sacrificio Missæ, cap. 2. ait: *Quare non solùm pro Fidelium vivorum peccatis pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus: sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè, juxta Apostolorum traditionem offertur.*

Apostolicam autem hanc traditionem facilè erit ad suum fontem revocare. Tertullianus de hac re loquitur variis in locis præcipuè de corona Militis cap. 3. *Oblationes pro defunctis annua die facimus.* Et lib. de Exhortatione castitatis cap. 11. Loquens ad maritum de uxore mortua, ait: *Pro cujus spiritu postulas, pro qua oblationes annuas reddis per Sacerdotem.*

Et S. Cyprianus Epist. 66. ad Furnitanos: *Episcopi*, inquit, *antecessores nostri consue-*

runt, ne quis Frater excedens ad tutelam vel curam Clericum nominaret; ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur: neque enim apud Altare Dei meretur nominari in Sacerdotum prece, qui ab Altari Sacerdotes & Ministros avocare voluit.

Et S. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus Catechesi 5. Mystagogica, qui vivebat in 4. sæculo, loquens de Sacrificio Missæ ait: *Rogamus te, inquam, nos omnes, & hoc Sacrificium tibi offerimus, ut meminerimus etiam eorum, qui ante nos obdormierunt, primùm Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, ut Deus orationibus illorum & deprecationibus suscipiat preces nostras. Deinde pro defunctis sanctis Patribus & Episcopis. Denique pro omnibus oramus, qui inter nos vitâ functi sunt, maximum esse credentes animarum juvamen, pro quibus offertur precatio sancti illius, & tremendi quod in Altari positum est Sacrificii.*

Et ab hac traditione accepit Ecclesia hanc in Missa Liturgiam. *Offerimus hoc Sacrificium pro omnibus Orthodoxis atque Catholicæ & Apostolicæ fidei cultoribus, &c. Et pro omnibus in Christo quiescentibus, qui nos præcesserunt cum signo fidei, & dormiunt in somno pacis.*

Et Divus Augustinus: *Non parva est*, inquit, *universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, authoritas, ut in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus Altare funduntur, locum suum etiam habeat commendatio mortuorum.* S. August. lib. De cura pro mortuis. cap. 1.

Quæ quidem consuetudo, ait S. Thomas, *ab ipsis Apostolis inchoavit, ut dicit Damascus in quodam sermone de suffragiis mortuo-* S. Tho. in 4. dist. 45. q. 2. art. 1.

rum, sic dicens: Mysteriorum conscii Discipuli Salvatoris, & sacri Apostoli in tremendis & vivificis Mysteriis, memoriam fieri eorum, qui fideliter dormierunt, sanxerunt.

Aug. Serm. 2. De verbis Apostoli. cap. 2.

Et idem Divus Augustinus in alio loco ait: *Hoc enim à Patribus traditum universa observat Ecclesia, ut pro eis qui in Corporis & sanguinis Christi Communione defuncti sunt, cùm ad ipsum Sacrificium loco suo commemorantur, oretur, ac pro eis quoque id offerri commemoretur.*

S. Chrysost. hom. 69. ad pop. Antioch.

Non temerè, ait S. Chrysostomus, *ab Apostolis, hæc sancita fuerunt, ut in tremendis Mysteriis defunctorum agatur commemoratio. Sciunt enim illis inde multum contingere lucrum, utilitatem multam. Cùm enim totus constiterit populus, extensis manibus, Sacerdotalis plenitudo, & tremendum proponatur Sacrificium, quomodo Deum non exorabimus pro his deprecantes?*

S. Isidor. De Off. Ecclesiast. cap. 18.

Sacrificium, ait S. Isidorus, *pro defunctorum Fidelium requie offerri, vel pro eis orari, quia per totum hoc orbem custoditur, credimus, quòd ab ipsis Apostolis traditum est.*

Quæst. 2. Potest-ne Missæ Sacrificium pro iis offerri, qui absque Baptismo decesserunt?

Resp. Non potest, neque etiam pro iis, qui in hæresi mortui sunt, cùm nullum possint à Sacrificio fructum percipere. *Noli credere*, ait S. Augustinus, *nec docere, nec dicere, Sacrificium Christianorum pro his, qui non baptizati de corpore exierunt, offerendum, si vis esse Catholicus.*

S. Aug. lib. 3. De Origine animæ. cap. 12.

Quæst. 3. Potest-ne Missæ Sacrificium offerri pro peccatoribus, pro Hæreticis, pro schismaticis, & infidelibus?

Resp. Responderi potest cum S. Thoma, posse offerri Sacrificium pro iis, qui actu

sunt, vel possunt esse membra Ecclesiæ, cujusmodi sunt omnes in quæsito relati, nisi id expressè ab Ecclesia prohibeatur. *Eucharistia*, inquit, *in quantum est Sacrificium, habet effectum etiam in aliis pro quibus offertur, in quibus non praexigit vitam spiritualem in actu, sed in potentia tantùm: & ideo si eos dispositos inveniat, eis gratiam obtinet virtute illius veri Sacrificii, à quo omnis gratia in nos influxit, & per consequens peccata mortalia in eis delet; non sicut causa proxima, sed in quantum gratiam contritionis eis impetrat; & quod in contrarium dicitur ex Divo Augustino:* Quis offerat Corpus Christi nisi pro his, qui sunt membra Christi? *Intelligendum est pro membris Christi offerri, quando offertur pro aliquibus, ut sint membra Christi.* S Tho. in 4. dist. 12. q. 2. art. 2. quæst. 2. ad 4.

Quæst. 4. Potest-ne offerri Sacrificium pro nominatim excommunicatis, ac proinde non toleratis inter Fideles?

Resp. Nunquam pro iis offerri potest Sacrificium, neque pro notoriis Clericorum percussoribus, donec obtinuerint absolutionem excommunicationis, in quam inciderunt, ut patet ex cap. *A nobis.* De sententia excommunicationis; ubi id expressè prohibetur his verbis: *Non communicetur mortuo, cui non est communicatum & vivo.* Idem decreverat S. Leo Papa in Can. his verbis: *Non autem quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus.* Licitum tamen est, secundùm doctrinam Divi Thomæ supra relatam, rogare Deum pro illis, ut illos ad pœnitentiam reducat per veram contritionem. Can. *De Communicantibus.* 24. q. 2.

CAPUT VII.

De Tempore, & loco, aliisque necessariis ad Missæ Sacrificium.

Quæst. 1. QUANAM horâ potest Missa celebrari?

Conc. Provinc. 1. tit. *Quæ pertinent ad celebrationem.*

Resp. Juxta sacros Canones, *Missæ nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa jure permissa, celebrentur*, ut ait S. Carolus, nisi die Nativitatis Domini, quia hac nocte annunciatus fuit Pastoribus ab Angelo adventus ejusdem Jesu-Christi Domini nostri, ut habetur in Can. *Nocte sancta.* De Consecr. dist. 1.

Et expressè legitur in Rubrica Missalis 15. *Missa privata, saltem post Matutinum & Laudes, quacumque horâ ab aurora usque ad meridiem dici potest.*

Hoc autem explicat D. Thomas, dum ait: *Dicendum quòd communiter loquendo Missa debet dici in die, & non in nocte; quia hoc Sacramentum ad tempus gratiæ pertinet, quod per diem significatur Rom.* 13. Nox præcessit, dies autem appropinquavit. *Dies autem judicatur non solùm ab ortu solis, sed ex quo incipiunt oriri solis signa manifestari per aliquam aëris illustrationem.*

Ratio convenientiæ hujus sanctæ consuetudinis habetur in Bulla 22. Pauli III. quæ incipit *in Eminenti* in qua sic legitur: *Quódque indulto celebrandi seu celebrare faciendi ante diem, parcè utantur. Quia cùm Altaris Ministerio immoletur Dominus noster Jesus-Christus Dei Filius, qui candor est lucis æternæ, congruit hoc non in noctis tenebris fieri, sed in luce.*

Quæst. 2. Est-ne peccatum celebrare Missam, non recitato priùs Matutino cum Laudibus?

Resp. Cùm in Rubricis Missalis expressè præcipiatur, tribus in locis, ut Missa saltem post Matutinum & Laudes dicatur, idque conforme sit consuetudini semper in Ecclesia observatæ, videtur esse peccatum, eam transgredi absque rationabili causa; imò ex Divo Antonino, *Missa non debet dici ab eo qui non dixit Matutinum, licèt possit audiri, aliàs dicendo esset mortale, quia contra consuetudinem generalem Ecclesiæ.* S.Antoninus 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 4.

Quæst. 3. Missa potest-ne celebrari extra Ecclesiam, vel Oratorium ad cultum Dei dedicatum?

Resp. Ut ait Felix Papa relatus in Canone: *Consecrationem Ecclesiarum, & Missarum celebrationem non alibi quàm in sacratis Domino locis, absque magna necessitate, fieri debere liquet omnibus, quibus sunt nota veteris & novi Testamenti præcepta.* Can. *Consecrationem.* De Consecr. dist. 1.

Et Concilium Tridentinum monet Episcopos: *Neve patiantur privatis in domibus, atque omninò extra Ecclesiam, & ad Divinum tantùm cultum dicata Oratoria ab eisdem Ordinariis designanda & visitanda, sanctum hoc Sacrificium à sæcularibus aut regularibus quibuscumque peragi.* Conc. Trid. sess. 22. Decreto de observandis & evitandis in celebrat. Missæ.

Nullus Sacerdos, inquit Concilium Mediolanense 1. *quemadmodum à Tridentina Synodo statutum est, in privatis ædibus, & omninò extra Ecclesiam, & Oratoria, quæ divino tantùm cultui dicata, & à locorum Episcopis designata ac visitata sint, Missam celebret.*

Quæst. 4. In quanam Ecclesiæ parte esse deberent, seu adstare Laïci, dum Missa celebratur?

Resp. Sacri Canones determinaverant locum in quo adstare deberent Laïci, dum Missa celebratur; optandum esse: ut Episcopi cogerent Laïcos illorum Decreta observare. Synodus Romæ habita sub Eugenio II. & Leone IV. relata in Canone, ait: *Sacerdotum, aliorumque Clericorum Ecclesiis servientium honores à Laïcorum discretè apparere convenit. Quamobrem nulli Laïcorum liceat in eo loco ubi Sacerdotes reliquivè Clerici consistunt, quòd Presbyterium nuncupatur, quando Missa celebratur, consistere, ut liberè ac honorificè possint sacra Officia exercere.*

Can. *Sacerdotum.* De Consecr. dist. 2.

Et Concilium Turonense relatum in Canone ait: *Vt Laïci, secus Altare quo sancta Mysteria celebrantur, inter Clericos, tam ad Vigilias, quàm ad Missas stare penitùs non præsumant; sed pars illa quæ à Cancellis versus Altare dividitur, Choris tantùm psallentium pateant Clericorum.*

Cap. 1. *De vita & honestate Clericorum.*

Quæst. 5. Licet-ne aliquando Missam celebrare extra loca Deo dicata?

Resp. Felix Papa relatus in Canone, huic quæstioni clarè sic respondet: *Sicut non alii quàm sacrati Domino Sacerdotes debent Missas cantare, nec Sacrificia super Altare offerre; sic nec in aliis quàm Domino sacratis locis, id est, in tabernaculis, divinis precibus à Pontificibus dedicatis, Missas cantare, aut Sacrificia offerre licet, nisi summa coëgerit necessitas. Satius ergo est Missam non cantare, aut non audire, quàm in illis locis ubi fieri non oportet, nisi pro summa contingat necessitate; quoniam necessitas legem non habet. Vnde scriptum est:* Vide-ne offeras Holocausta tua in omni loco quem videris, sed in omni loco quem elegerit Dominus tuus.

Can. *Sicut.* De Consecr. dist. 1.

Quæst. 6.

Quæst. 6. In quibusnam casibus licet celebrare in locis Deo non consecratis?

Resp. Illi casus referuntur in Canone in quo sic legitur: *Concedimus etiam, ut si Ecclesiæ fuerint incensæ & combustæ, in Capellis cum tabula consecrata Missas interim celebrari permittimus, donec Ecclesia ipsa restaurari queant; in itinere verò positis, si Ecclesia defuerit, sub dio, seu in tentoriis, si tabula Altaris consecrata, cæteraque Ministeria ad id officium pertinentia ibi adfuerint, Missarum solemnia celebrari concedimus; aliter omninò interdicimus.* Can. *Concedimus etiam.* De Consecr. dist. 1.

Quæst. 7. Quisnam potest concedere ut celebretur Missa in Capellis domesticis?

Resp. Certum est, Episcopos id posse concedere, ut patet ex Canone, in quo sic legitur: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit celebranda esse censemus. Non tamen,* ut ait D. Thomas, *sine Altari portatili per Episcopum consecrato*, & omnibus aliis ad Sacrificium necessariis. Can. *Missarum.* De Consecr. dist. 1. S. Tho. 3. p. q. 13. art. 5. ad 2.

Statuit autem S. Carolus in Concilio Mediolanensi 1. *Oratoriorum autem ædificationem, aut usum, ne facilè, sed magna de causâ permittant iidem Episcopi.* Tit. *Quæ pertinent ad celebr. Missar.*

Quæst. 8. Quid observari debet ab Episcopis priusquam facultatem concedant Missam celebrandi in Capellis domesticis?

Resp. Ex Divo Carolo ibidem: *In eis autem designandis, vel probandis hæc servent: ne sint in interiorum ædium partibus, in quibus Domini, vel familia frequentiùs versentur, sed commodo & honesto loco, à cubiculis, tricliniis, & ab aula separato, ad templi formam & regulam propiùs accedant; nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad*

ostium vel fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscuè profanum aliquod exerceatur; quod fieri omninò prohibemus. Cui autem id permissum fuerit, is eo rariùs utatur: ne distracti homines illa commoditate, Ecclesiam Dei minùs frequentent; quod exemplo etiam noceat aliis.

Quæst. 9. Cujusnam magnitudinis, & quales esse debent lapides consecrati?

Resp. Ex Rubricis Missalis, de præparatione Altaris & Ornamentorum ejus; debent esse sufficientis magnitudinis, ut in iis pes Calicis, & Hostia consecranda possit collocari.

Acta Mediol. lib. 1. tit. *De Lapide Altarium portat.*

S. Carolus ait: Quod *Lapis longè uncias* 20. *latè sexdecim pateat, prater capsa dimensionem, cui insertus est.*

S. Antoninus lib. 3. tit. 13. §. 4.

Quare S. Antoninus ait: *Debet cavere qui celebrat, quòd sit tanta latitudo, & longitudo lapidis in capsula, quòd in ea possit capi pes Calicis, & Hostia consecranda, vel quòd in conficiendo cum manibus Panem, vel Calicem super lapidem teneat, ut sic super lapidem conficiat*, uti præscribitur in Rubricis Missalis.

Quæst. 10. Quid requiritur ad hoc ut lapis consecratus, censeatur amittere consecrationem?

Resp. *Si Altare motum fuerit, aut lapis ille solummodò suprà positus, qui sigillum continet, confractus, aut etiam diminutus, debet denuò consecrari*, ut habetur in Can. *Ad hæc.* De Consecr. Ecclesiæ. Sicut etiam si lapis ita diminutus esset ita ut non posset commodè supra illum consecrari.

Quæst. 11. Quandonam Altare fixum, censetur amisisse consecrationem?

Resp. *Altare in quo tabula cui consecrationis benedictio Pontificali Ministerio adhibetur, si mota, vel enormiter fracta fuerit, debet non immeritò consecrari.* Ut dicitur in Can. *Quòd in dubiis.* Ibidem. Amittit etiam consecrationem, quando mutatur ab uno loco in alium, sicut dicitur in Canone: *Si motum fuerit Altare, denuò consecratur.*

Can. *Si motum.* De Consecr. dist. 1.

Quod tamen intelligi debet eo modo quo explicat S. Carolus, dum ait: *Cùm verò Altare consecratum transferri contigerit; quòd ut ne iterum consecrari opus sit, ea transferendi ratio adhiberi poterit, ut primò illud totum asseribus tabulisque ligneis rectè aptéque conclusum, è loco ita moveatur accuratè, ut stipes à solo Ecclesiæ convulsus, ne minimum quidem ab Altaris mensa disjungatur, sed totus affixus ei inhæreat, ne consecratio violetur.*

Acta Mediol. p. 4. lib. 1. tit. De Lapide Altarium portatilium.

Quæst. 12. Quot modis Ecclesia potest profanari, ita ut egeat reconciliari?

Resp. Quatuor in casibus profanatur Ecclesia, & indiget reconciliari, ut in ea possint divina celebrari Mysteria. Primus casus est, cùm in Ecclesia commissum est aliquod homicidium, aut multùm sanguinis effusum ut habetur in Canone: *Respondemus*, inquit summus Pontifex, *quòd manente Ecclesia, & Altari ipsa reconciliari poterit per aquam cum vino & cinere benedictam, quando homicidia contingunt, vel vulnera inferantur.* Ut autem habetur ibidem Can. *Aqua. Aquâ per Episcopum benedictâ Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri prohibentes.*

Can. *Proposuisti* De Consecr. Eccl. fix.

Attamen, ut notavit S. Antoninus: *Ecclesia non violatur ex levi effusione sanguinis; ut si*

S. Antoninus 3. p. tit. 12. cap. 6. §. 4.

sanguis casu de naribus emittatur, & si quis ungue aliquantulùm excoriet, & sanguinem emittat. Quod si ex lapide cadente ex ædificio Ecclesiæ aliquis moriatur, vel ex fatuitate furiæ quis se occidat, non est necessaria reconciliatio; quia non est per contentionem vel malam voluntatem facta. Item si ex vulnere extra Ecclesiam accepto, in Ecclesiam fugiens moriatur, non violatur Ecclesia, quia non accepit ibi causam mortis. Secùs si in Ecclesia vulneretur, & extra moriatur, quia tunc violatur.

Secundus casus violationis est, propter adulterium & qualemcumque seminis emissionem voluntariè procuratam, sive cum aliis sive per se solum. Extrà de adulter. C. *Significasti.* De Consecr. dist. 1. Can. *Ecclesiis. Etiam per actum conjugalem, ut si vir cognoscat uxorem in Ecclesia: Ex pollutione autem quæ accidit in somnis, non polluitur, vel violatur. Sed nota quando vitia hæc in Ecclesia commissa, sunt occulta, ut dicit Guillelmus, & Hostiensis in sum. non indiget reconciliatione.*

Tertius casus est, si excommunicatus, est ibi sepultus. De Consecr. dist. 1. Can. *Ecclesiam.* Et extrà eodem capite. *Consuluisti.*

Quartus casus est, si Ecclesia ab Episcopo publicè excommunicato consecrata fuerit. Nam, ut dicit Hostiensis, si Corpus defuncti Ecclesiam polluit, multò magis cùm consecrationis officium peragitur per eorum os & manus qui excommunicationi subjacent.

Quæst. 13. Quotnam in casibus debet Ecclesia iterùm consecrari?

3. p. tit. 11. cap. 6. §. 8. *Resp.* Ex Divo Antonino: *Tres sunt casus in quibus Ecclesia consecrata debet iterùm con-*

secrari. Primus est, si Ecclesia combusta fuerit, ita quòd parietes sint combusti, vel diruti, vel notaliter decrustati, in toto, vel in majori parte. De Consecr. dist. 1. Can. *Ecclesiis. Secùs si totum tectum solùm combustum fuerit*, ut in cap. *Ligneis.* De Consecr. Ecclesiæ.

Secundus est, si tota Ecclesia, vel major pars destructa vel diruta est: Secùs est si solum tectum destructum fuerit vel disruptum. Si verò parietes successivè fuerint reparati, eadem Ecclesia intelligitur; & ideo sufficit si tantùm reconcilietur cum aqua exorcizata, & cum solemnitate Missæ. Secùs, si primò tota destructa, etiamsi eisdem lapidibus reparata; consecranda est enim. Can. *De Fabrica.* De Consecr. dist. 1.

Tertius casus est, quando dubitatur, utrum fuerit consecrata, nec apparet aliqua probatio. Can. *Solemnitates.* De Consecr. dist. 1.

Quæst. 14. Quisnam potest reconciliare Ecclesiam, quæ non fuerat consecrata sed solùm benedicta, cùm contingit eam profanari?

Resp. Simplex Sacerdos potest eam reconciliare, ut ait Gregorius nonus: *Si Ecclesia, inquit, non consecrata, cujuscumque fuerit semine, aut sanguinis effusione polluta, aquâ protinùs exorcizatâ lavetur, ne divinæ laudis organa suspendantur; est tamen, quàm citiùs fieri poterit, consecranda.* Can *Si Ecclesia.* De Consecr. Ecclesiæ, vel Altaris.

Glossa ibidem verbo *Lavetur*, ait: *Sed per quem debet lavari? Credo, quòd per simplicem Sacerdotem possit lavari, quia si intellexisset Papa, quòd per Episcopum deberet lavari, illud dixisset, sicut dixit in proximo capite præcedenti: cùm in utroque capite scri-*

bat eidem, & quia dixit aquâ exorcizatâ lavetur, quæ fit per simplicem Sacerdotem, & non cum aqua benedicta, cum vino & cinere, cum qua reconciliatur Ecclesia consecrata

Quæst. 15. Ex quanam materia debent esse Calices?

De Præpar. Sacerdotis celebraturi.

Resp. Ut habetur in Rubricis Missalis: *Calix debet esse vel aureus vel argenteus, aut saltem habere cupam argenteam intùs inauratam, simul cum patena itidem inaurata, ab Episcopo consecratus.*

Quæst. 16. Quandonam Calix amittit consecrationem?

S. Antoninus. 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 5.

Resp. Juxta S. Antoninum. *Si scyphus Calicis à pede ex toto separatus est, licèt fractus non sit, ut putà quia junctura tornatilis, consecratione indiget. Hæc Petrus de Palude. Item secundùm Archidiaconum, si Calix argenteus consecratus deauratus postea, quia aliam superficiem habet, & consecratio fit in superficie, indiget consecratione.* Idem dici potest de Calice consecrato, cùm pes separatur à cupa.

Fortassis, dum adest antiqua consuetudo utendi his Calicibus tornatilibus, quorum pes à cupa separatur, ut passim fit à Missionariis in India, in Anglia, & alibi: dici potest ob talem consuetudinem à Superioribus Ecclesiasticis cognitam & non improbatam, hanc consecrationem non esse denuò faciendam, licèt quotidie hæc separatio fiat; maximè quia nulla adest lex positiva expressè contraria huic usui.

Quæst. 17. Ornamenta, quibus utimur ad Missam celebrandam debent-ne necessariò esse benedicta?

Resp. Ex S. Antonino ibidem: *Specialiter*

ista sex requiruntur ad celebrandam Missam ; scilicet stola , Manipulum , Alba , Amictus, Casula , id est , Planeta : ista enim benedicuntur & sacrantur. Vnde videntur esse de necessitate præcepti : non sic de camisia quæ non benedicitur. Videtur quòd de longo Manipulo liceat facere stolam , & è converso de brevi stola , Manipulum , vel Cingulum , quia omnia hæc verâ benedictione consecrantur.

Quæst. 18. Quandonam Ornamenta quibus utuntur Sacerdotes in Altari , amittunt benedictionem ?

Resp. Ut ait S. Antoninus ibidem : *Cùm Casula est duplicata , cùm possit esse simpla, super quamlibet partem fit benedictio ; unde in celebrando verti potest ex utraque parte : & si una pars amoveatur ab alia , remanet benedicta , & potest in ea celebrari. Et similiter de dupla stola. Item quando vestimenta reparantur propter paupertatem , videtur distinguendum : quia aut tanta pars amota fuit, quòd sine illa non diceretur , vel celebraretur, ut tota manica vel pars superior : & tunc debet esse benedicta. Si autem modica particula, cujus defectus nec benedictionem impediret, nec celebrationem , tunc licèt celebrare.*

Sic restaurari potest Cingulum , antequam omninò fractum sit, nec amisit benedictionem, quam tamen amisisset, si restauraretur post scissionem , quia eo ampliùs uti non poterant.

Utile erit hîc advertere , quòd licèt Ornamenta non amiserint benedictionem , nihilominus aliquando ita vilia & sordida sunt , ut non possint in tremendo Mysterio adhiberi sine magna indecentia : videtur quòd Sacerdotes quibus similia Ornamenta porriguntur de-

berent in spiritu lenitatis, ut ait Apostolus, repræsentare Sacristis, aut aliis quibus cura commissa est, ut huic malo remedium afferrent.

Cardinalis Bellarmin. lib. 2. de Gemitu Columbæ. cap. 5.

Quod amarè deplorat Cardinalis Bellarminus his verbis: *Alicubi vasa sacra & vestes, quibus Mysteria celebrantur, vilia & sordida inveniuntur, indigna prorsus quæ ad tremenda Mysteria adhibeantur. At fortè qui hæc adhibent Pauperes sunt? Id quidem fieri potest; sed si pretiosa non possunt, saltem munda & nitida procurent. Fontibus lacrymarum prosequendi sunt, qui exteriore turpitudine & sordibus, animi sui impietatem, sordesque testantur.*

Quæst. 19. Ornamenta Ecclesiæ cùm ampliùs ob vetustatem, aut aliàs inservire nequeunt, converti-ne possunt in usus profanos?

Can. *Altaris.* De Consecr. dist. 1.

Resp. Constat ex Canone, quod non licet: *Altaris palla* (id est, ut ait Glossa vestimenta Altaris) *si fuerint vetustate consumpta incendio dentur, quia non licet ea quæ in sacrario fuerint, malè tractari: sed incendio universa traduntur. Cineres quoque eorum in Baptisterium inferantur, aut in pariete, aut in fossis pavimentorum jactentur, ne introeuntium pedibus inquinentur.*

Quæst. 20. Potest-ne una eademque die duplex Missa celebrari?

Can *Sufficit.* De Consecr. dist. 1.

Resp. Non licèt, juxta Decretum Alexandri II. relatum in Canone, qui ait: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est, & totum mundum redemit. Non modica res est unam Missam facere; & valdè felix est, qui unam dignè celebrare potest.*

Et summus Pontifex Honoratus III. relatus

in Canone, ait: *Cùm cuilibet Sacerdoti quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat: Nam & valdè felix est, qui celebrat dignè unam.* Cap. Tenfente. De Celebr, Missar.

Ecclesia tamen ab hac regula generali excepit diem Nativitatis Domini, in quo die licitum est Sacerdoti ter Missam celebrare, ut præscribitur in jure Canonico, in quo sic habetur. *Respondemus, quòd excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodò celebrare.* Cap. Consuluisti. De Celebr. Missæ.

Et S. Carolus in Concilio Mediolanensi 5. id expressè & absolutè prohibet his verbis: *Gravia pericula, offensiones, atque adeo sæpe injurias sanctissimo Missæ Sacrificio fieri compertum est, quòd quidem Sacerdotes non semel tantùm, sed pluries in die illud offerant: quòd ne imposterum fiat, præter quam salutari illo die Dominicæ Nativitatis, quo unusquisque Sacerdos non sine magna Mysteriorum significatione ter celebrare debet; Decreti hujus authoritate vetitum sit, ne ob ullam necessariam causam, neque etiam ob Parochialis alteriusve Ecclesiæ egestatem, neque ob Sacerdotum penuriam, nec verò ob locorum distantiam, Episcopus cuiquam Sacerdoti pluries in die divinum illud Missæ Sacrificium offerendi facultatem det aut permittat.* Conc. Mediol. 5. tit. Quæ ad divina officia pertinent.

Et in Can. *Sufficit.* De Consecr. dist. 1. sic habetur. *Qui verò pro pecuniis aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures facere Missas, non existimo evadere damnationem.* Ait summus Pontifex Alexander II.

Hìc autem advertendum est quòd die Nativitatis Domini in duabus primis Missis, non

sumitur ablutio; si enim per inadvertentiam, aut aliàs sumeretur, non posset illa die amplius Missa celebrari, nisi fortè Sacrificium remaneret imperfectum per mortem aut maximam Sacerdotis alicujus imbecillitatem post consecrationem; in quo casu, ut supra diximus, si alius non occurreret, Sacerdos etiam non jejunus posset perficere Sacrificium, licèt eadem die Missam celebrasset.

Can. Ex parte. De Celeb. Missar.

Ut enim dicitur in Canone, *Semper Sacerdos vino perfundere debet, postquam totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum, nisi cùm eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si fortè vinum perfusionis acciperet, celebrationem impediret.*

Quæst. 21. Possunt-ne dari aliqui alii casus in quibus Sacerdos possit duas Missas eadem die celebrare?

Resp. Illud raro admodum fieri potest, & nisi necessitate aliqua urgenti & improvisâ cogente, talis Missæ duplicatio in praxi fieri non debet, idque eò magis vitandum est, quod res adeo nunc inusitata magnam admirationis, & scandali occasionem in populo præberet. Attamen, si, in aliquo casu extraordinario nulla reperiretur Hostia consecrata in quadam Parochia, & aliundè haberi non posset ad deferendum sanctissimum Viaticum infirmo in extremis constituto: tunc, juxta mentem sancti Raymundi, posset Sacerdos qui jam celebravit, aliam Missam dicere: *Potest*, inquit sanctus Raymundus, *cantare duas in casibus sequentibus, si necesse fuerit propter necessitatem peregrinorum, hospitum commeantium, & infirmorum.* Et ita si in die Dominica aut festiva, concurrente magna populi turba, nullus alius reperiri posset Sacerdos, quia scilicet Parochus aut alius infirmitate impeditur: tunc

S. Raymund. in summa. lib. 7. tit. de Sacramentis iterandis. §. 13.

etiam, ut devotioni tot Fidelium satisfieri posset, secunda Missa celebrari posset ab eo qui ablutionem non sumpsisset.

Idem dicendum est, si Episcopus in magna Sacerdotum penuria, aliquem in duabus Parochiis constitueret: tunc, juxta Canonem, duas Missas qualibet Dominica celebrare posset in his duabus Parochiis suæ curæ in necessitate commissis: *Clericus ab instanti tempore non connumeretur in duabus Ecclesiis: & hoc quidem in hac urbe servandum; caterùm in villis quæ foris sunt, propter inopiam hominum, indulgeatur.* Can. *Clericus.* 21. quæst. 1.

CONFIRMATIO DECRETORUM

Congregationis S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ſuper celebratione Miſſarum, etiam cum declarationibus, & innovatione Decretorum ab eadem Congregatione, auctoritate fel. rec. Urbani Papæ VIII. deſuper aliàs factorum.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

NUPER à Congregatione venerabilium Fratrum noſtrorum, S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum prodierunt Decreta tenoris infra ſcripti, videlicet.

Aliàs ſuper celebratione Miſſarum, ac prohibitione illas moderandi, ſeu reducendi abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, nec non ſuper earumdem oneribus perpetuis ſuſcipiendis, & Religioſorum numero ultra redditus, & conſuetas eleemoſynas locorum Regularium non habendo, emanarunt ab hac ſacra Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate per fel. recor. Urbanum Papam VIII. illi ſpecialirer attributa, quamplura Decreta tenoris ſequentis.

Cùm ſæpe contingat in quibuſdam Eccleſiis tam magnum Miſſarum celebrandarum numerum, ex variis Defunctorum relictis, aut piorum eleemoſynis impoſitum eſſe, ut illis pro ſingulis diebus præſcriptis nequeat ſatisfieri, & tamen nova onera Miſſarum in dies ſuſcipiantur; indeque fiat, ut depereant piæ Teſtantium voluntates, obſtrictà Benefactoribus fides violetur, Defunctorum animæ ſuffragiis priventur, Eccleſiis debitus ſubtrahatur cultus, ac Chriſti fideles gravi ſcandalo affecti, plerumque à ſimilibus charitatis operibus retrahantur: Cúmque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ii, qui Miſſas ſupra vires celebrandas ſuſcipiunt, ſperent illas brevi ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quòd Eccleſiis forte pecuniarum abſumpta, plerumque nuda remaneant onera Miſſarum, abſque ullo emolumento, aut quòd eleemoſyna pro illis celebrandis ſit adeò tenuis, ut non facilè inveniantur, qui velint huic ſe muneri ſubjicere, & redditus Eccleſiæ, aut Monaſterii adeò exigui, ut Sacerdos pro neceſſaria ſua ſuſtentatione novis ſe oneribus obſtringere compellatur. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum animadvertens, facturam ſe rem Deo gratiſſimam, charitatique, ac juſtitiæ maximè conſentaneam, ſi pro viribus ſatagat, hunc teterrimum abuſum è Chriſtiana Republica convellere, atque eradicare, Sanctiſſimi D. N. Urbani divina Providentia Papæ VIII. auctoritate ſibi ſpecialiter attributa, infra ſcripta Decreta edidit.

Ac primò diſtrictè prohibet, àtque interdicit, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera ulla Miſſarum

celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel comutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perspectâ, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur; alioquin reductiones, moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

Deinde ubi pro pluribus Missis, etiam ejusdem qualitatis celebrandis, stipendia, quantumcumque incongrua, & exigua, sive ab una, sive à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac Locis Piis quibuscumque, tam Sæcularibus, quàm Regularibus; Sacra Congregatio sub obtestatione divini Judicii mandat, ac præcipit, ut absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant; quinimmo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

Id verò, ut deinceps observetur exactiùs, sacra Congregatio eadem auctoritate revocat Privilegia, & Indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac Locis Piis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti, quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ec-

clesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis eò tepidiores, ac segniores reddantur, quòd onera hujusmodi cum nulla, aut parva sint utilitate conjuncta; statuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac Locis omnibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinent, sub pœna Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes Ædem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quàm primùm investiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium, sub eadem pœna, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

Ad hæc, Sacra Congregatio quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne

imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, Sæculares quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares verò sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Sæcularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ, ac passivæ, absque alia declaratione incurrat.

Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demùm iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendi, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne Fideles hac ratione frustrentur.

Episcopus verò, seu ejus Vicarius, aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus, cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendo, quàm antiquis jam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, & locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adjunctis secundùm morem cujusque Civitatis, vel Provinciæ, intelliganque, si in re tanti mo-

menti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros.

Postremò Illustrissimi Patres non sine gravi animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam evertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fovent, in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex majori Regularium numero, quàm ferant redditus, & eleemosyræ cujusque Monasterii; inhærentes summorum Pontificum, ac sacri Tridentini Concilii Decretis, hac de re editis, sanctissimi Domini nostri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Provincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus Monasteriorum, Conventuum, ac Domorum Regularium, bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adjacentium, ut singuli, ad quos pertinet in qualibet Provincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum usu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & proventus omnes, consuetas item eleemosynas, & obventiones tam communes Monasteriorum, Conventuum, & Domorum ejusdem Provinciæ, quàm etiam singularibus personis Religiosis assignatas, seu permissas in communem usum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione diligenter, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes,

grandines, sterilitates, aliave cujuslibet generis onera consueverunt absorbere.

Eaque omnia scripto fideliter exarata, idem Superior, cujus interest, in proximo Capitulo, seu Congregatione generali, vel Provinciali coram tribus Judicibus ab ipsomet Capitulo, seu Congregatione deligendis proponat, qui computatis hujusmodi redditibus, eleemosynis, & obventionibus universis, & oneribus, ut supra detractis sedulò examinent, quot Religiosi homines connumeratis etiam Laïcis, aliisque necessariis servientibus in unoquoque Monasterio, Conventu, & Domo regulari juxta regionis, & proprii instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, competenter valeant sustentari. Tum eorumdem bonorum, redditaum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seu Congregationi exhibeant, ut in illo diligenter omnibus discussis, cujusque familiæ Monasterii, Conventus, ac domus Regularis in singula quaque Provincia certus earum tantùm personarum numerus, Patrum capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, & obventionibus, ut superiùs sufficienter ali possint.

Ne verò Superiores, qui id præstare debent, seriùs, aut remissiùs, quàm par est, suo muneri satisfaciant; mandat sacra Congregatio, ut infra annum, post proximum Capitulum generale, vel Provinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta, in authenticam formam redacta, ad sacram ipsam Congregationem Concilii singuli mittant.

Numerumque familiæ, singulorumque Conventuum, Monasteriorum, & Domorum hu-

jusmodi Regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel Provincialis sententia, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores tam Generales, & Provinciales omnes, quàm locales perpetuò servare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditus, absque sacræ ipsius Congregationis licentia; Superiores autem hujusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, ut supra præscriptum, quovis modo augere præsumpserint, privationis omnium Officiorum, quæ tunc temporis obtinebant, vocisque activæ, & passivæ, & ad omnia suæ Religionis officia & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere, atque aliis etiam gravioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis sacra Congregatio subjacere voluit, & declaravit.

Deinceps verò Monasterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis hujusmodi locis duodecim saltem Fratres, aut Monachi, seu Religiosi degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis detractis omnibus, ut supra detrahendis, competenter sustentari valeant ad præscriptum Decreti fel. rec. Gregorii XV. hac de re editi; alioquin Monasteria, & loca hujusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, ut supra sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitaverint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ jurisdictioni subjecta esse intelligantur.

Porrò, ne ullo unquam tempore hæc in oblivionem, seu desuetudinem abeant Superiores locales cujusque Monasterii, Conventus,

ac domus Regularis, curare, atque efficere teneantur, sub pœna privationis Officii, vocisque activæ, & passivæ ipso facto incurrenda, ut in perpetuum, sexto quoque mense, id est feria secunda post primam Dominicam Adventus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi, præsentes ordinationes in publica mensa perlegantur.

Omnibus tam Ecclesiasticis personis cujuscumque sint Ordinis, conditionis, & gradus, quàm Laïcis quocumque honore, & potestate præditis, præsentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitùs interdicta.

Non obstantibus, quod supra scripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Instituti, etiam necessario & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque tam sæcularium, quàm Regularium locorum, nec non illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs

quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis alias in suo robore permansuris, sacra Congregatio Sanctitatis suæ auctoritate specialiter, & expressè derogat, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem sacra Congregatio, ut præsentes ordinationes in Valvis Basilicarum S. Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Urbe, ac in Acie Campi Floræ, ut moris est, affixæ, omnes, ad quos pertinet, ita arctent, & afficiant, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Utque earundem præsentium transumptis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscripti, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Junii 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secr.

Ex citatis autem super præmissorum Decretorum intelligentia, seu interpretatione infra scriptis dubiis, prodierunt à memorata Con-

gregatione simili auctoritate illi à præfato Urbano Papa octavo specialiter attributa, responsiones, seu declarationes inferiùs apponendæ.

Super primo sacræ Congregationis Decreto, de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo, reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur, quid si legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, etsi recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?

Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione, ut possit hujusmodi onera moderari?

Secundò, super secundo ejusdem Congregationis Decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint.

Quæritur, an verba illa [præscriptæ fuerint] intelligenda sint de præscriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario?

Tertiò, an cùm Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab Offerente præscriptas celebrare?

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut salarii, possint etiam manualem eleemosynam, pro Missis votivis, aut defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere?

Quintò, posito, quòd Testator relinquat, ut celebrentur pro ejus anima centum Missæ, absque ulla præscriptione eleemosynæ.

Quæritur, an liberum sit hæredibus, eleemosynam sibi benè visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario.

Sextò, super tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Quæritur, an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post Privilegium?

Septimò, super quarto ejusdem Congregationis Decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem, pro expensis manutentionis Ecclesiæ, Altarium, Inservientium, paramentorum, luminum, vini, Hostiæ, & similium?

Octavò, an hoc Decretum habeat locum in Beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium, ad rationem redditunm Beneficii?

Decimò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna, major solita, pro celebratione Missæ, debeant dare eamdem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebran-

das committunt; an verò satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Undecimò, super quinto ejusdem Congregationis Decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba [eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis] ita demùm iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant; alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c.

Quæritur, an hoc Decretum prohibeat absolutè, quo minùs accipiant novas eleemosynas ii, qui acceptis non satisfecerunt, & quid, si congruo tempore possint omnibus satisfacere?

Duodecimò, quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento consentiat, ut Sacerdos Missam celebret, cùm primùm poterit?

Decimo-tertiò; an pœna interdicti, & aliæ appositæ in eodem Decreto afficiant tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præcipitur.

Decimo-quartò, an in hoc Decreto comprehendantur illæ Capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis, in die commemorationis omnium sanctorum, & vulgò dicuntur, [*Casse de' Morti.*]

Decimo-quintò, an administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, ut aïunt, minuantur?

Decimo-

Decimo-sextò, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, & Piorum locorum, tam Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali [*& aliis ad quos pertinet*] supplicatur pro opportuna declaratione?

Decimo-septimò, super septimo ejusdem sacræ Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari.

Quæritur, an ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis Decreti san. mem. Pauli V. absque tamen computatione redituum, cujusque Religiosi, sit denuò facienda, nec-nè?

Decimo-octavò, an Novitii, ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in Monasteriis, in quibus habita, ut suprà, præfixione numeri, commodè ali non possunt?

Decimo-nonò, super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, nisi præter alia ad id requisita, duodecim saltem Fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, ita ut alioquin subsint Jurisdictioni Ordinarii.

Quæritur, an hoc Decretum, quod videtur editum in Ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueverunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capucinorum, ac Societatis Jesu?

Ultimò, an idem Decretum, ubi disponit, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi &c. habeat locum in Italia, dumtaxat, ad quam est

restrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extrà Italiam.

Declarationes, seu Responsiones ad supradicta dubia.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à sanctissimo Domino nostro attributa, ad singula dubia superiùs proposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

Ad primum, etsi legatum sit adeò tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi, ab iis, ad quos pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino è re esse judicaverit: Verumtamen, Si in ipsa Beneficii erectione expressè cautum fuerit, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: Quòd si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut Salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, ubi nullam certam eleemosynam Testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam,

quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

Ad sextum, ita esse intelligenda.

Ad septimum, respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, ac loca Pia, seu illorum Administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum ullam, utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cùm Ecclesiæ, & loca Pia alios non habent redditus, quos in usum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ, & nihilominùs eo etiam casu curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis, ut supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Ad octavum, non habere locum. Sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ, nisi in fundatione ipsius Beneficii aliud cautum fuerit.

Ad decimum, debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad undecimum, respondit, non prohibere absolutè; ac propterea, etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad duodecimum, quamvis onera suscepta infrà modicum tempus adimpleri nequeant, si

tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, ut illæ tunc demùm celebrentur, cùm susceptis oneribus satisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quò minus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis juxta Benefactoris consensum celebrandis.

Ad decimum-tertium, has pœnas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, aut Generalis, vel Provincialis.

Ad decimum quartum, comprehendi.

Ad decimum-quintum, Non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad duodecimum.

Ad decimum-sextum, comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

Ad decimum-septimum, numeri præfixionem esse iterum faciendam, servata forma ultimi Decreti hac de re editi.

Ad decimum-octavum, esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio ejusdem Religionis esse collocandos, ubi commodè ali possint,

Ad decimum-nonum, censuit comprehendere.

Ad ultimum, habere locum extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus Sac. Cong. Secr.

Cùm autem super præmissis diversi irrepserint abusus, illorumque occasione, quamplures querelæ, & recursus ad Apostolicam sedem pervenerint; cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum hujusmodi detestabiles abusus è Christiana Repu-

blica pro viribus evellere, ac opportunè providere, ut sublatis fraudibus, ac emendata negligentia piæ Disponentium, seu Benefactorum voluntati fides illibata servetur, Defunctorum animabus integra, & prompta præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, & Ecclesiis præstantior cultus reddatur, prævia auctoritate per Sanctorum D. N. Innocentium divina Providentia PP. XII. ei specialiter attributa infra scripta Decreta, priùs in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem suam deputata, & postea in generali hujusmodi Cardinalium Congregatione maturè, & accuratè discussa, recognita, & examinata edidit.

In primis, præinserta Decreta cum præmissis illorum declarationibus plenissimè, & amplissimè approbat, confirmat, & innovat, omniaque, & singula ibidem contenta, & expressa iterum omni meliori modo decernit, statuit, ac ab omnibus, & singulis etiam speciali, & individuali nota, seu expressione dignis penitùs observari, & omnimodæ executioni demandari decernit, sancit, & præcipit.

Insuper, ut in re tanti momenti consultiùs, ac majori, ut par est, circumspectione procedatur; si qui forsan fuerint, vel sint, qui suis pravis, & erroneis intentionibus, seu opinionibus blandiri volentes, Missarum celebrationem omittunt sub malitiosa, vel irrationabili spe earundem condonationem, vel reductionem à Sede Apostolica, vel compositionem à Reverenda Fabrica sancti Petri de Urbe obtinendi; Congregatio præfata tum eosdem, tum quoscumque alios, qui posthac in adeò detestabiles abusus ausi fuerint offendere, certiores fieri, & monitos esse voluit, præfatas condonationes, & reductiones ab eadem Sede,

non nisi ex rationabili causa, seu æqua commiseratione, compositiones verò à dicta Fabrica utente suis facultatibus, & Privilegiis, non nisi ex causa pariter rationabili, & cum clausulis opportunis, & præsertim cum illa: *Dummodò malitiosè non omiserint animo habendi compositionem, aliàs gratia nullo modo suffragetur*, admitti consuevisse, & solere; quapropter, ut locus omnis imposterum hisce prætexribus præcludatur, memorata Congregatio tales intentiones, opiniones, seu spes, ac eleemosynarum, sive in toto, sive in parte versiones in alium, quàm præfatarum Missarum usum, seu satisfactionem, & quascumque alias directas, vel indirectas, immediatas, vel mediatas contraventiones, seu circumventiones declarat prorsùs irrationabiles, injustas, & illicitas, illasque omninò reprobat, damnat, & interdicit.

Cúmque hujusmodi absurda ex eo plerumque proveniant, quod onera Missarum supra vires suscipiantur; caveant omnes, & singuli Rectores, Superiores, & Ministri quarumcumque tum Sæcularium, tum Regularium Ecclesiarum, seu illarum Capitula, ne onera, seu Missas tum perpetuas, tum temporales, tum etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquo modo suscipiant, utque idipsum quoad fieri poterit, pateat, teneantur iidem conficere, semperque in loco magis patenti, & obvio retinere Tabellam onerum perpetuorum, & temporalium litteris perspicuis, & intelligibilibus descriptorum, quorum implemento, si moraliter, & intra præscriptum, seu breve tempus satisfacere non posse, seu illa dumtaxat, & non ulteriora adimplere posse crediderint, seu credere debuerint, alias Missas, sive perpetuas, sive temporales, sive

manuales per se, vel interpositas personas quoquo modo recipere, seu acceptare omninò desistant, seu abstineant, & ulteriùs tali casu in eadem Tabella similiter exprimant sese, propterea aliis Missis acceptandis, & celebrandis impares esse.

Iidemque teneantur pariter in Sacrario duos libros retinere, ac in eorum altero singula onera perpetua, & temporalia; in altero autem Missas manuales, & tam illorum, quàm istarum adimplementum, & eleemosynas distinctè, & diligenter annotare, & annotandas, seu annotanda curare; singulisque annis de supradictis adimplementis, eleemosynis, & oneribus pariter exactam rationem suis Superioribus reddere, ac omnes, & singulas rationes hujusmodi in præfatis respectivè libris simili distinctione, & diligentia, tam præfati, à quibus rationes debent reddi, quàm Superiores, quibus reddendæ erunt, describere, seu annotare, sive describendas, vel annotandas respectivè curare.

Quibus semper salvis, debeant ulterius Regulares prædicti, omnes, & quascumque eleemosynas tum manualium, tum perpetuarum, & temporalium Missarum reponere in capsa particulari sub duabus clavibus, quarum una penès Superiorem localem, altera verò penès alium à Capitulo Conventuali deputandum retineatur, ac de iisdem eleemosynis, & celebratione Missarum coram Patribus Discretis, seu Consiliariis, vel alio simili modo nuncupatis, singulis mensibus districtam rationem exigerè, & respectivè reddere.

Quòd si prædicti, ad quos cura Tabellæ, Capsæ, & librorum præfatorum respectivè pertinet, seu pertinere debet, suam operam præmissis, ut præfertur, minimè navaverint,

& Superiores, tum Sæcularium, tum Regularium Ecclesiarum rationem prædictam non exegerint, seu non invigilaverint, quòd præfati, qui in curam Tabellarum, & librorum incumbunt suo muneri, ut præfertur, satisfaciant, in singulis respectivè casibus Sæculares pœnam suspensionis incurrant; Regulares verò voce activa, & passiva, ac gradibus, & Officiis, quæ obtinent ipso facto, & absque alia declaratione privati sint, & intelligantur, nec non ad hujusmodi gradus, & Officia obtinenda similiter inhabilitentur, & inhabilitati sint, & intelligantur.

Porrò, ne ullo unquam tempore omnia, & singula Decreta prædicta in oblivionem, seu desuetudinem abeant, Rectores, Superiores, seu Capitula Ecclesiarum Sæcularium illa retineant publicè exposita in eorum Sacrario; Superiores verò Locales cujuscumque Monasterii, Conventus, ac Domus Regularis curare, & efficere teneantur sub pœna privationis Officiorum, quæ obtinent, vocisque activæ, & passivæ ipso facto incurrenda, ut in perpetuum sexto quoque mense, idest feria secunda post primam Dominicam Adventus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi, omnes & singulæ præmissæ tum insertæ, seu confirmatæ, tum in præsens factæ Ordinationes, unà cum dictis declarationibus in publica Mensa perlegantur.

Meminerint igitur, & satagant Ordinarii, ut à personis, & in Ecclesiis quoquomodo etiam in vim Decretorum Concilii Tridentini sibi subjectis, Missæ ea, qua par est, fide, & diligentia celebrentur, & cuncta, & singula Decreta hujusmodi omnimodæ executioni demandentur, nedum justitiam recurrentibus, seu instantibus reddentes, sed ex Officio tum

in Visitationibus, tum in aliis actibus, & modis, quos expedire, & convenire toties, quoties judicaverint inquirentes, ne aliquid committatur, pervertatur, differatur, vel omittatur, quod his omnibus, & singulis Decretis adversetur.

Caveant etiam respectivè omnes Regulares tum subditi, tum Superiores quicumque, nedum locales, sed etiam Provinciales, & Generales, ne Missarum celebratio, & omnium Decretorum præmissorum executio, cum pernicie propriarum animarum, cum præjudicio illarum, quibus Missæ sunt applicandæ, & cum magno Christi fidelium scandalo quoquo modo omittantur, differantur, negligantur, seu pervertantur, alioquin ultra propriæ conscientiæ onerationem, pœnam privationis vocis activæ, & passivæ, ac graduum, & Officiorum, quæ obtinent, nec non inhabilitationis ad hujusmodi gradus, & Officia obtinenda prorsus incurrant.

Curent propterea præfati Superiores Regulares in omnes, & singulos Contravenientes debitis pœnis diligenter, & promptè etiam per inquisitionem animadvertere, & insuper teneantur omnes, & singuli Superiores locales in Provincialibus Capitulis, seu Congregationibus exhibere attestationem, seu fidem ab omnibus Sacerdotibus Conventûs, Monasterii, seu cujuscumque Domus regularis subscriptam, & juratam, quòd omnibus, & singulis tum perpetuis, tum manualibus Missarum oneribus, seu obligationibus ad limites, & tenorem præsentium Decretorum tempore eorum regiminis fuerit omninò, & integraliter satisfactum, vel deficiente aliqua modica satisfactione, possit etiam hujusmodi residuali implemento Missarum distinctè referendarum

intra breve tempus moraliter satisfieri, ea adjecta, & omninò adimplenda conditione, quòd ante præfatæ attestationis exhibitionem quicumque Superiores locales prædicti vocem activam, seu passivam in memoratis Capitulis, seu Congregationibus omninò habere non valeant.

Præterea Provinciales, Vicarii, & Visitatores Provinciarum, seu Congregationum debebunt in fine eorum regiminis Superioribus Generalibus in forma probante ostendere, quòd executioni præsentium Decretorum sedulò invigilaverint, & ad eorum tenorem in omnibus, & singulis Conventibus, seu Monasteriis, vel Domibus Regularibus Provinciæ, seu Congregationis de omnibus, & singulis oneribus, & obligationibus, ac insimul satisfactionibus Missarum exactam, & diligentem rationem exegerint, ac contra delinquentes ad declarationem, & executionem respectivè pœnarum in Decretis contentarum processerint, & de adimplemento circa ea, quæ in præmissis ad ipsos spectant legitimè docuerint, aliàs ad vocem activam, & passivam in Capitulis Generalibus nullatenùs admittantur.

Cæterùm, quia etiam ad quamplures Archiconfraternitates, Confraternitates, Societates, Congregationes, Hospitalia, Altaria, Capellas, Oratoria, & Ecclesias, ac alia loca, & opera pia quomodolibet nuncupata, quæ cuicumque curæ, seu regimini, aut administrationi, vel directioni Laïcorum cujuslibet gradus, status, conditionis, & præeminentiæ etiam speciali, & individuali nota dignorum dumtaxat, vel quorumcumque Ecclesiasticorum, & Laïcorum hujusmodi mixtim commendata, annexa, seu quomodocumque commissa, vel attributa sunt, onus, seu cura

celebrationis Missarum, sive manualium, sive ad tempus, vel in perpetuum pertinet; hinc salvis semper iis, quæ in præinsertis Decretis continentur omnes, & quicumque hujusmodi Archiconfraternitatum, Societatum, Congregationum, Hospitalium, Altarium, Capellarum, Oratoriorum, & Ecclesiarum, ac aliorum locorum, & operum piorum Rectores, seu Administratores, vel Directores, & alii hujusmodi Officiales, nec non ii, ad quos Cura Tabellæ, & librorum in præmissis, spectat, Tabellam, libros, & hæc Decreta respectivè juxta modos superiùs expressos, similiter retinere, nec non de oneribus, ac celebrationibus, & eleemosynis dictarum Missarum singulis annis rationem exigere, & respectivè is, ad quos pertinet, reddere sub pœnis arbitrio, & in subsidium excommunicationis teneantur.

Postremo omnibus, & quibuscumque tam Ecclesiasticis personis cujuscumque Ordinis, status, gradus, Regulæ, Congregationis, Societatis, conditionis, & dignitatis existant, quàm Laïcis quocumque honore, ac potestate præditis omnia, & singula præmissa Decreta interpretandi, nec non Ecclesiasticis prædictis pœnas in hujusmodi Decretis relaxandi, seu quoquomodo circa præmissa dispensandi, omnis, & quæcumque facultas sit penitus interdicta.

Non obstantibus quoad supra scripta omnia, & singula in hujusmodi Decretis contenta, Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam S. Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Instituti etiam

N vj

necessariò, & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque tam Sæcularium quàm Regularium locorum, nec non illorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus Decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis alias in suo robore permansuris, sacra Congregatio Sanctitatis suæ auctoritate specialiter, & expressè derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 23. Novembris 1697.

Joseph Card. Sacripantes Præfect.

Ferdinandus Nuptius Sac. Congr. Secr.

Quocirca, cùm dilectus filius noster Joseph Tituli S. Mariæ Transpontinæ S. R. E. Presbyter Cardinalis Sacripantes, memoratæ Congregationis Præfectus, præfata Decreta nobis retulerit, nos considerantes eadem omnia, & singula Decreta, ea qua decet maturitate digesta, & examinata, ac in vim Apostolicæ auctoritatis, eidem Congregationi specialiter, ut præfertur, attributæ peracta, per-utilia fore censentes, illaque propterà perpetuò, & inviolabiliter observari, nec non Constitutionis nostræ munimine roborare volentes: Motu proprio, non ad cujusquam nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine præinserta Decreta, omniaque, & singula in eis contenta tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, & efficaciam adjicimus; quinimò motu, scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus omnia, & singula in supradictis Decretis contenta, de novo statuimus, decernimus, & ordinamus, ac ab omnibus, & quibuscumque, etiam speciali, & individua nota dignis omninò exactè, & perpetuò servari volumus, sancimus, & mandamus.

Decernentes præsentes litteras, cum omnibus, & singulis inibi contentis semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque, & quomodocumque spectabit in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabiliter observari, sicque, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, quavis auctoritate,

præeminentia, aut poteſtate fungentes, & functuros, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane ſi ſecùs ſuper his à quoquam, quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit, attentari.

Non obſtantibus omnibus, & ſingulis, quæ præfata Congregatio, auctoritate per ejuſdem recordationis Urbanum Papam VIII. & reſpectivè per nos illi ſpecialiter attributa, decrevit non obſtare, quæ pariter, & iterum nos tenore præſentium non obſtare decernimus, & mandamus, quibus omnibus quoad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis, aliàs in ſuo robore permanſuris, etiam harum ſerie pleniſſimè, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Volumus autem, ut præſentes litteræ in valvis Eccleſiæ Lateranenſis, ac Baſilicæ Principis Apoſtolorum, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque generalis in Monte Citorio, ac in acie Campi Floræ de Urbe, ut moris eſt publicentur, & affigantur, ſicque publicatæ, & affixæ, omnes, & ſingulos, quos illæ concernunt perinde arctent, & afficiant, ac ſi unicuique eorum perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Pariterque, ut earumdem præſentium tranſumptis impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat, paginam hanc noſtrarum Confirmationis, Appro-

bationis, Statuti, Decretorum, Ordinationis, Voluntatis, Sanctionis, Mandatorum, & Derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1697. decimo Kal. Januar. Pontificatus Nostri Anno septimo.

B. Card. Prodat. J. F. Card. Albanus.
Visa de Curia J. Ciampinus.
J. Catallus.
Registrata in Secretaria Brevium.

Anno à Nativitate D. N. Jesu-Christi millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo Indictione sexta, die verò tertia Januarii, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Innocentii divina Providentia PP. XII. anno septimo; supradicta Constitutio affixa, & publicata fuit ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateran. Principis Apostolorum, Curia Innocentiana, Cancellaria Apost. in acie Campi Floræ, & in aliis locis solitis, & consuetis Urbis, per me Joannem Baptistum de Cappellis ejusdem Sanctissimi Domini Nostri Papæ Cursorem.

Franciscus Antonius Simoncellus Mag. Curs.

DECRETUM

Sacræ Congregationis Concilii super applicatione Sacrificii à Parochis.

IN LUCANA.

CUM præcepto Divino iis, quibus Animarum cura commissa est, mandatum sit pro Ovibus suis Sacrificium offerre, sæpe aliàs sacra Congr. Concilii censuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum distinctione, ut si reditus pingues sint, singulis diebus, si verò tenues saltem diebus festivis. Idem nunc censet quoad Parochos istius Civitatis, & Diœcesis, &c. Romæ 10. Maii 1681.

F. Card. Columna.

Steph. Archiep. Brancaccius S. C. Secr.

Et hoc etiam habetur ex Trid. sess. 23. de refor. Sac. Cong. Conc. in Civit. Castellan. 26. Aug. 1628. & 1. Septemb. 1629. ac Hydruntin. 13. Februarii 1639. Romana 17. Julii 1649. Clusin. 5. Julii 1670.

DECRETUM GENERALE

De Reliquiis Insignibus.

CUM Sac. Rituum Congregationi innotuerit, quamplures abusus irrepsisse circa recitationem Officii, sub prætextu Decreti ab eadem Congregatione evulgati anno 1630. & in Breviario Romano impressi, in quo permittitur, posse in Ecclesia recitari Officia, & Missas celebrari de illis Sanctis, quorum Corpora, aut Reliquiæ insignes in ea asservantur:

Eminentissimi Patres eidem sacræ Congregationi Præpositi iisdem abusibus evellendis præcipuè intenti, inhærendo Decretis aliàs in similibus editis, declararunt prædicta Officia Sanctorum ratione Corporis, seu insignis Reliquiæ recitanda, intelligi debere de Sanctis dumtaxat in Martyrologio Romano descriptis, & dummodò constet de identitate Corporis, seu Reliquiæ insignis illiusmet Sancti, qui reperitur in Martyrologio Romano descriptus. De cæteris autem Sanctis in prædicto Martyrologio non descriptis, aut quibus à Sancta Sede non fuit specialiter concessum, Officia recitari, & Missas celebrari vetuerunt, non obstante, quod ipsorum Corpora, vel insignes Reliquiæ in Ecclesiis asserventur: Quibus tamen ab Ordinariis locorum approbatis, debitam Fidelium venerationem [prout hactenus servatum est] exhibendam esse censuerunt, sed absque Officio, & Missa, sub pœnis de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione Beati Pii V. contentis die 11. Augusti 1691.

Et facta de prædictis Sanctissimo per me Secretarium relatione, Sanctitas sua hujusmodi Decretum approbavit, ac ut debitæ exequutioni demandetur, locorum Ordinariis injungendum esse præcepit die 19. Octobris ejusdem anni 1691.

A. Card. Cybo.
Loco † Sigilli.
B. Inghiramus Sac. Rit. Congr. Secr.

DECRETUM

Alexandri VIII. circa translationem Festi Annunciationis B. Virginis, & Missas privatas in Sabbato sancto.

CUM Sabbato sancto proximè futuro occurrat Festum Annunciationis B. M. V. dubitatum fuit, an debeant celebrari Missæ privatæ ad effectum, ut Christi fideles commodè satisfacere possint præcepto audiendi Missam. Et Sac. Rituum Congregatio ad relationem Eminentissimi & Reverendissimi D. Cardinalis Colloredi, re maturè perpensa, censuit prædictum Festum Annunciationis, unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus in Ecclesia Universali transferri debere ad Feriam secundam post Dominicam in Albis, protractis omnibus aliis Festis, quæ non sunt altioris ritus ad aliam diem, juxta rubricas Breviarii Romani. Celebrationem quoque Missarum dicto die Sabbati sancti omninò prohibendam in quibuscumque Ecclesiis, & Oratoriis privatis, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, & unicam Missam Conventualem, unà cum Officio ejusdem Sabbati sancti celebrandam fore præcepit, si SS. D. N. placuerit, hac die 11. Febr. 1690.

Et facto de prædictis per me Secretarium verbo cum Sanctissimo, Sanctitas sua benignè annuit, sensum sacræ Congregationis approbavit, ac præsens Decretum edi, & imprimi mandavit, hac die 12. Februarii 1690.

A. Card. Cybo.
Loco † Sigilli,

Laur. Fliscus Secr.

ALIUD DECRETUM.
super idem.

SAcrorum Rituum Congreg. ad tollenda dubia exorta super celebratione Festi sanctissimæ Annunciationis B. M. V. in Feria 6. Parascevæ, vel in Sabbato sancto occurrentis, declarando Decretum editum die 11. Februarii prædicti, decrevit Festum Annunciationis in casu proposito, unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus in Ecclesia Universali transferri debere ad Feriam secundam post Dominicam in Albis, etiam quocumque alio Festo impeditam, itaut eadem Feria prædicto casu eveniente perpetuis futuris temporibus pro sede propria, fixa memorato Festo Annunciationis assignata, & stabilita intelligatur, & in illa eo prorsùs modo, & forma præfatum Festum quoad Officium, & Missam celebretur, quibus propria die 25. Martii in Kalendario Romano appositum celebraretur, protractis ad aliam diem non impeditam, juxta Rubricas Breviarii Romani omnibus aliis Festis in eadem Feria occurrentibus, quæ non sint altioris ritus. Ac ita declaravit, & si Sanctissimo placuerit servari præcepit.

Firmo in reliquis remanente prædicto Decreto edito die 11. Febr. nempè quod in Sabbato sancto celebrationes Missarum privatarum omninò prohibeantur in quibuscumque Ecclesiis, & Oratoriis privatis, non obstante quacumque contraria consuetudine, & unica tantùm Missa Conventualis, unà cum Officio ejusdem Sabbati sancti celebretur. Die 11. Martii 1690.

Et facta de prædictis Sanctissimo per me Secretarium relatione, Sanctitas sua annuit, prædictamque declarationem laudavit, & ap-

probavit, ac præsens Decretum imprimi, & evulgari mandavit, die 11. Martii 1690.

A. Episc. Ostien. Card. Cybo.
Loco † Sigilli.
Laur. Fliscus Secret.

DECRETUM GENERALE.

De Festivitate S. Josephi occurrente in Feria quinta majoris hebdomadæ.

CUM anno proximè venturo occurrat Festum S. Josephi in Feria v. majoris hebdomadæ, exortum fuit dubium attenta universali consuetudine Ecclesiæ celebrandi eo die unam tantùm Missam, an unà cum Officio ipsius S. Josephi transferri debeat anno prædicto etiam obligatio audiendi Missam, ac vacandi ab operibus servilibus; dubioque hujusmodi in Sacrorum Rituum Congregatione proposito, eadem Congregatio ad relationem Eminentissimi & Reverendissimi D. Card. Albani re maturè discussa censuit Officium transferendum esse ad aliam diem juxta Rubricas Breviarii Romani, & Decreta ipsius Congregationis; cæterùm præceptum audiendi Missam, & vacandi ab operibus prædictis non esse transferendum, sed servandum esse in prædicta Feria v. majoris hebdomadæ; adeoque per Ordinarios locorum accuratè providendum, ut eo die aliquæ quidem Missæ privatæ ante celebrationem solitæ Missæ Conventualis celebrandæ pro præcepti adimplemento non desint, sed tamen propterea antiquus mos Communionis Cleri in Missa solemni ejus diei, quo Ecclesia Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti institutionem, & memoriam recolit, summa religione hactenus detentus, nullatenùs omittatur, &

ita declaravit, ac Decretum hujusmodi publicari, & imprimi mandavit. Die 13. Septembris 1692.

A. Episc. Ostien. Card. Cybo.
Loco † Sigilli.
J. Vallemanus Sac. Rit. Congr. Secr.

DECRETUM.

De non anticipanda Vigilia S. Matthiæ ratione carnis-privii.

Quæsitum fuit, à Sacrorum Rituum Congregatione declarari; an Vigilia S. Mathiæ Apostoli, occurrens hoc anno in Feria tertia post Dominicam quinquagesimæ, possit ratione carnis-privii anticipari cum jejunio. Et eadem sacra Congregatio respondit, Negativè, & jejunium prædicta Feria omninò servandum. Die 23. Januarii 1694.

A. Card. Cybo.
Locus † Sigilli.
B. Inghiramus S. Rituum Congr. Secr.

CUM non pauci desideraverint, ut Casus Practici efformarentur, & ex Theologia Morali, ad faciliorem plurium instructionem in praxi, velut eruerentur; id ab aliquibus annis peractum fuit in materia Sacramentorum, quæ in Tomo tertio continetur: cùmque hi Casus non inutiles visi sint, præsertim Romæ, pro Conferentiis seu collationibus moralibus; illos hîc attexere congruum duxi, ut, si ita sapientioribus visum fuerit, ex aliis etiam Theologiæ Moralis Tomis continuari possint ad Confessariorum utilitatem.

CASUS PRACTICI, EX TRACTATU DE BAPTISMO.

Casus I.

IN ea ſolemni clade, quâ mirabili Dei Judicio Turcæ Viennam obſidentes percuſſi ſunt, cùm Orchamus Turca mortem undequaque volantem fugeret, inter mortuorum acervum aliquandiù vivus delituit: Deinde, ſuperveniente nocte, Militis Poloni mortui veſtibus, & armis furtim ſublatis, eis indutus in Chriſtianorum exercitu per aliquot dies ignotus vixit: Demùm à Milite Chriſtiano, neſcio quo linguæ errore detectus, eique crudeli morte intentatâ, ni ſubitò Chriſtianam religionem profiteretur, & Baptiſmum reciperet, fictè conſenſit Orchamus, & nullo modo intendens Mahometicam Sectam deſerere, Baptiſmum tamen per manum Militis, ſolo mortis metu, ſuſcepit. Quæritur utrum Orchamus validè baptizatus fuerit?

Reſp. Dubitari de validitate poſſet, quia qui omninò non vult Baptiſmum ſuſcipere, non eſt ſubjectum aptum ad illud validè recipiendum: & ita qui dormientes, aut non advertentes, & nolentes Judæos aqua perfunderet pronuntians formæ verba, ſine dubio Baptiſmi Sacramentum, & characterem nullo modo conferret.

Nihilominùs aliud in caſu propoſito dicendum eſt; quia licèt Adultus, qui neque exter-

num, neque internum consensum præstat, sit omninò incapax Baptismi, & subjectum planè ineptum ad tale Sacramentum, ita ut taliter disposito administratum nullum sit: Attamen quando adest consensus exterior, ut in nostro casu, quamvis talis consensus expressus sit per metum mortis, sufficit ad validitatem Baptismi, & impressionem characteris; licèt non sufficiat ad recipiendam gratiam sanctificantem, prout nec ad validitatem Sacramenti Pœnitentiæ, in quo actus Pœnitentis materiæ locum habent.

Et ita concludendum est, Orchamum fuisse validè baptizatum, juxta Decretalem Innocentii Papæ tertii in cap. *Majores*, de Baptismo, in quo sic habetur: *Is qui terroribus, atque suppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum: talis characterem suscipit Christianitatis impressum, & ipse tanquam conditionaliter volens, licèt absolutè non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianæ. Ille verò qui nunquam consentit, sed penitùs contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti.*

Casus II.

Cùm natus puer videretur in urgenti gravique periculo mortis constitutus, neque posset in his angustiis haberi Parochus, sed solus Joannes Laïcus homo, & rudis, unà cum multis fœminis adesset, ad illum baptizandi munus delatum est, & benè; quia, ut ait sanctus Thomas: *Non debet mulier baptizare si adsit copia viri, sicut nec Laïcus præsente Clerico, nec Clericus præsente Sacerdote. part. 3. sum. quæst. 67. art. 4. in corp.* Cúmque Joannes, talis Ministerii omninò ignarus, verba in Baptismo

tismo proferenda memoriter non sciret, & insuper multùm propter rei novitatem, trepidaret: docta quædam, quæ tunc temporis aderat matrona, verba, quæ formam Baptismi constituunt, alta voce protulit, dum Joannes silens aquam super caput morientis Pueri effundebat. Hoc posito, quæritur utrum Baptismus fuerit validus?

Resp. Primâ fronte videri posset, fuisse Baptismum validum, quia omnia Baptismo essentialia in eo reperiuntur, videlicet materia, forma, & intentio; nam verba, quæ formam constituunt, prolata fuere: Aqua, quæ materiæ loco est, fuit infusa: demùm tam Joannes, quàm matrona, veram faciendi, quod facit Ecclesia, intentionem habuisse supponuntur.

Attamen concludendum est cum S. Thoma, talem Baptismum fuisse planè invalidum, & nullum, quia defuit Minister, & forma. Defuit Minister; quia neque Joannes, neque matrona Ministri partes impleverunt; etenim Ministri munus est applicare, & veluti moraliter unire formam materiæ, quod à nemine factum est; defuit forma, quia verba à matrona prolata falsum sensum habebant, non enim verè dicere poterat: *Ego te baptizo*, quandoquidem à Joanne baptizabatur, & ita cùm, juxta eundem Angelicum Doctorem, part. 3. sum. q. 66. art. 6. ad 3. *integritas Baptismi consistat in formâ verborum, & in usu materiæ, ideo neque ille qui tantum profert verba, baptizat, neque ille qui immergit; & ideo si unus verba proferat, & alius immergat, nulla forma verborum poterit esse conveniens.* Sicque in hoc casu, aut verba post matronam proferre debebat Joannes, aut tota Baptismi administratio ad illam, securitatis causa, remitti, ut Baptismus validè conferretur.

Casus III.

Quæst. Quot sunt Baptismi species?

Resp. Licèt propriè loquendo unicus sit Baptismus, juxta illud Apostoli ad Ephesios, cap. 4. *Vna fides, unum Baptisma*, potest nihilominùs dividi, & communiter à Theologis dividitur in tres species, quæ tamen unicum Baptismum constituunt; quia ut docet S. Thomas, part. 3. q. 66. art. 11. ad 1. *Alia duo Baptismata includuntur in Baptismo aquæ seu fluminis.* sunt igitur Baptismus fluminis, Baptismus sanguinis, & Baptismus flaminis: Baptismus fluminis per aquæ ablutionem, unà cum verborum formam constituentium prolatione confertur. Baptismus sanguinis recipitur ab eo qui pro Christo occiditur: tandem Baptismus flaminis subvenit ei qui de peccatis verè dolens, & baptizari desiderans, sine actuali illius Sacramenti receptione moritur.

In Chinæ Regno, in quo innumeri quotidie gentiles ad fidem Catholicam convertuntur, operâ præsertim eorum Episcoporum, qui cum Vicarii Apostolici potestate in illas regiones non ita pridem à summo Pontifice missi sunt: Cùm Polus, Manillus, & Clarus Chinenses Fidem quæ est in Christo Jesu ab Episcopo Metellopolis audiissent, & eorum Deus aperuisset corda, ut intenderent in ea, quæ ab eodem Præsule dicebantur, inter Catechumenos relati sunt ad proximum Pentecostes Festum baptizandi. Interea Polus à Paganis, quia fidei Christianæ renuntiare noluit, trucidatur; ortâ autem nescio quâ seditione Clarus, & Manillus, dum strenuè pro Rege adversùs rebelles pugnant, mortali plagâ feriuntur. Petrus Christianus, qui Clarum cadentem videt, ad eum subitò accurrens, enixè petentem,

antequam animam emitteret, ſumptâ aquâ baptizat; non eadem Manilli felicitas fuit; licet enim Baptiſmum ardenter in his anguſtiis deſideraret, ac peteret, nemo ei adfuit, & ita mortuus eſt; hoc poſito, quæritur utrum horum trium Chinenſium ſors æqualis fuerit, quoad Baptiſmum, dum Polus Baptiſmum ſanguinis, Clarus Baptiſmum fluminis, & Manillus Baptiſmum flaminis recepit?

Dubium non eſt, quin Baptiſmus ſanguinis à Polo per Martyrium receptus eundem effectum habuerit, ac Baptiſmus fluminis, ſeu aquæ à Claro receptus, & ideo S. Thomas. part. 3. q. 68. art. 2. ad 2. aſſerit, quod *Univerſalis ablutio fit in perceptione Baptiſmi, & in Martyrio: propter quod dicitur, quod in Martyrio omnia Sacramenta Baptiſmi complentur, ſcilicet quantum ad plenam liberationem à culpâ, & à pœnâ*; ſed quod ad Manillum attinet, qui ardenter baptizari deſiderans, cum ſolo flaminis Baptiſmo mortuus eſt, liberatus quidem fuit à culpa, & conſequenter à pœna æterna, ſed non à pœna temporali in Purgatorio pro præteritis delictis ſuſtinenda, & hæc eſt doctrina S. Thomæ ibidem. part. 3. Centiloquii. ſect. 48. De Baptiſmo, his verbis: *Si quis Catechumenus ſit habens deſiderium Baptiſmi, talis decedens, non ſtatim pervenit ad vitam æternam, ſed patietur pœnam pro peccatis præteritis; ipſe tamen ſalvus erit, quaſi per ignem, ut dicitur. 1. ad Corint. cap. 3.* Quod etiam dilucidè explicatur à S. Bonaventura: *In Baptiſmo flaminis*, inquit, *qui eſt per pœnitentiam, & Spiritus-ſancti gratiam, purificamur à culpa: In Baptiſmo fluminis purificamur à culpa, & à ſatisfactoria pœnâ: In Baptiſmo ſanguinis purificamur ab omni miſeria.*

CASUS IV.

Cùm Petrus diu tanquam Christianus baptizatus vixisset, & mortuus esset, in ipso tempore, quo funerali pompâ ad sepulcrum, juxta Ecclesiæ morem, ejus portaretur corpus, accidit ut ante vetulæ cujusdam domum transiret, quæ quidnam id esset à viciná petens, & ab ea accipiens, mortuum Petri corpus ad sepeliendum duci, subitò tremebunda exclamavit: Oh me miseram! causa sum illius æternæ damnationis, quia illum in necessitate nulliter baptizavi; verba siquidem ad validitatem Baptismi necessaria non protuli, & insuper Parocho sciscitanti constanter respondi me omnia requisita implevisse. Ut paucis, res ad Episcopum defertur, qui de facti veritate certior factus, quærit, utrum Petrus haberi debeat ab Ecclesia tanquam Christianus baptizatus, seu utrùm illius Corpus in cœmeterio Fidelium sepeliri debeat, & pro ejusdem anima orationes, & Sacrificia offerri possint?

Resp. Licèt constet, Petrum sine Baptismo aquæ mortuum esse, tamen cùm Christianè vixerit, & ita credi debeat fuisse dispositus, ut si cognovisset, se non esse validè baptizatum, Baptismum haud dubiè petiisset: Dici debet, Baptismum flaminis, seu desiderii, Petrum à peccato originali lavasse, & inter Dei Filios, & hæredes constituisse; ideoque in loco sacro illius Corpus esse sepeliendum, simulque pro animæ quiete orandum. Quæ resolutio expressis verbis habetur in cap. *Apostolicam*: De Presbytero non baptizato. *Inquisitioni tuæ*, inquit Innocentius III. *taliter respondemus, Presbyterum, quem sine unda Baptismatis extremum diem clausisse signi-*

ficasti: quia in sanctâ Matris Ecclesiæ fide, & Christi nominis confessione perseveravit, ab originali peccato solutum, & cœlestis Patriæ gaudium adeptum asserimus incunctanter. Lege super hoc librum 8. August. De Civitate Dei, ubi inter cætera legitur: Baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus Religionis, sed articulus necessitatis excludit: *Librum etiam B. Ambrosii de obitu Valentiniani idem asserentis revolve. Sopitis igitur quæstionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua juges preces hostiasque Deo offerri jubeas pro Presbytero memorato.*

Casus V.

Paulus à multis annis Presbyter ordinatus, insuper ad Beneficium Parochiale promotus, deprehendit, se non fuisse baptizatum ob aliquem essentialem formæ defectum. Quæritur, Primò, utrum validè ordinatus fuerit? Secundò, utrum absolutiones, quas in Sacramento Pœnitentiæ dedit, validæ fuerint? Tertiò, utrum matrimonia, quibus tanquam Parochus interfuit, irrita sint?

Resp. Cùm Baptismus janua sit Sacramentorum, qui baptizatus non fuit, ad alia Sacramenta recipienda ineptus, & inhabilis est; nec refert, quod Paulus desiderium Baptismi habuerit, & ita Baptismum flaminis receperit; quia licèt talis Baptismus peccatum originale delere possit, jus tamen ad alia Sacramenta recipienda non tribuit, quia ab Ecclesia, in cujus manu tradita sunt, non ministratur ille flaminis Baptismus. Unde in Concilio Compendiensi, relato in cap. *Si quis.* De Presbytero non baptizato, statuitur, *quod si quis Presbyter ordinatus, deprehenderit, se*

non esse baptizatum; baptizetur, & iterùm ordinetur.

Ad 2. Respon. quod ex primi dubii resolutione, facile habetur, quod absolutiones ab eodem datæ, nullæ fuerunt ob Ministri defectum; si enim ejus ordinatio nulla fuit, nullam consequenter potuit Jurisdictionem habere, aut spiritualem potestatem remittendi peccata, quæ illi, qui Sacerdos non est, competere nullo modo potest. Nam declarat S. Synodus Tridentina, sessione 14. cap. 6. *Falsas esse, & à veritate Evangelii penitùs alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines, præter Episcopos, & Sacerdotes, clavium Ministerium perniciosè extendunt.* Non ideo tamen credendum est, illos qui verè ad Deum conversi, peccata Paulo confessi sunt, illorum veniam à Dei misericordia non obtinuisse, si bona fide partes suas impleverunt.

Quoad tertium major videtur esse difficultas; cùm enim à Concilio, sess. 24. de Reform. Matrimon. cap. 1. sic decernatur: *Qui aliter quàm præsente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi licentia, seu Ordinarii, & duobus vel tribus Testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit: & hujusmodi contractus, irritos & nullos esse decernit.* Videtur igitur, quod cùm Paulus, qui matrimonio tanquam Parochus interfuit, neque Parochus, neque Sacerdos delegatus fuerit, præsentia Parochi à Concilio necessariò requisita defuerit, & ita ex hoc capite, matrimonium fuerit nullum. Attamen cùm constet, præsentiam Parochi communiter existimati sufficere, ut matrimonium validum sit, quia ea videtur fuisse mens Con-

cilii, quod illam præsentiam solummodò requisivit, ut incommodis mederetur, quæ etiam tolluntur per præsentiam illius qui communiter existimatur verus Parochus, & Parochiæ possessionem publicè, licèt nulliter, nactus est; dicendum videtur, ea matrimonia esse valida.

CASUS VI.

Cùm Joannes Sacerdos Romæ habitans, ut meliùs Scripturas sacras intelligeret, Hæbraïcam linguam addiscere summoperè desideraret, cùm Mardochæo Hebræo convenit, ut apud se, certo constituto pretio, singulis diebus veniret, & illius linguæ plenam notitiam traderet. Finitâ lectione, sæpiùs loquente Joanne de Prophetiis & aliis signis, quibus Hebræi ad novæ Legis cognitionem veramque fidem faciliùs devenire possunt, credidit tandem Mardochæus, Messiam venisse, & esse Christum Jesum à Judæis traditum, & crucifixum, dumque de recipiendo in Ecclesia solemni Baptismo cogitaret, acutissimo morbo præventus, mortemque vicinam timens, Sacerdotem, aut Christianum enixè petit, cum intentione ab eo recipiendi Baptismum; videnfque cognatos Hebræos, qui tunc soli aderant, nullis minis, aut etiam promissis adduci posse, ut Christianum vocarent: In his angustiis, propria salutis sollicitudine vires corpori subministrante, è lecto in quo decumbebat inopinatò exiliens, aquam, quæ ibi fortè vicina erat subitò sumpsit, & super proprium caput effundens, seipsum baptizavit dicens: *Ego me baptizo, &c.* convaluit Hebræus, & ideo quæritur, utrum Baptismus, quem sibimetipsi ministravit, nullus & invalidus fuerit, ita ut sit denuò baptizandus?

Resp. In hoc casu, licèt non pauca videre-

tur esse difficultas, propter similitudinem sumptam ab Eucharistia, quam Sacerdotes sibi in Sacrificio Missæ, quotidie ministrant, quamque etiam reliqui Fideles initio nascentis Ecclesiæ in Domum deferebant, sibique ingruente persecutione, aliquoties ministrabant: Ut etiam legitur de Maria Stuarta Scotiæ Regina, quæ tale Privilegium à S. Sede obtinuerat; & etiam propter matrimonium, quod juxta magis receptam opinionem, contrahentes sibi invicem ministrant. Attamen quia Baptismus vocatur sæpius in sacra Scriptura, & est regeneratio spiritualis, & absurdum esset dicere, quod quis seipsum generare posset: adde quod in his præsertim Sacramentis in quibus aliqua potestas spiritualis confertur, aut remittuntur peccata, necesse est, ut non à semetipso, sed per ministerium alterius, qui Deum repræsentat, tales gratiæ in Sacramentis concedantur; Alexander III. cap. Debitum, De Baptismo, sic decrevit: *Respondemus, quod cùm inter bpptizantem, & baptizatum debeat esse discretio, sicut ex verbis Domini colligitur dicentis Apostolis: Ite, baptizate omnes gentes; memoratus Judæus est denuò ab alio baptizandus, ut ostendatur, quod alius est, qui baptizatur, & alius qui baptizat.*

Casus VII.

Quæst. Quænam verba ita sunt necessaria in forma Baptismi, ut si omittantur, Baptismus invalidus, & nullus sit?

Resp. Ut huic quæstioni dilucidè respondeatur, præmittendum est. Primò, quòd quocumque idiomate, & quacumque linguâ proferatur forma Baptismi, id ejus validitatem non impedit: ut etiam de omnibus aliorum Sacramentorum formis dici potest: Sacerdos

tamen, qui Ministri Ecclesiæ personam gerit, tenetur eâ tantum linguâ uti, quam Ecclesia in administratione Sacramentorum adhiberi jubet: & ita Parochus, qui in nostra Ecclesia Latinâ, Græcâ aut aliâ quavis linguâ in talibus uteretur, peccaret; sed nihilominùs Sacramentum validè conferret. Secundò, alia verba sunt de essentia formæ, alia non sunt de essentia, quia non tollunt debitum sensum formæ; unde, ut docet S. Thomas, *part. 3. quæst. 60. art. 1. in corp. in forma Eucharistiæ, verbum enim sublatum, non tollit debitum sensum verborum, & ideo non impedit perfectionem Sacramenti.*

His positis, respondetur, quod invocatio sanctissimæ Trinitatis: expressio actus, & personæ baptizatæ, sunt de essentia formæ Baptismi; ita ut si quis unum ex his omittat in prolatione formæ Baptismi, talis Baptismus nullus sit. *Si subtrahatur*, inquit Angelicus Doctor in 4. sent. dist. 3. q. 3. in corp. *aliquid quod sit de essentia formæ, certum est, quod non est Baptismus, & ille qui baptizat, graviter peccat: & quia apud omnes invocatio Trinitatis est de essentia formæ, ideo hæc nullo modo subtrahi potest. Sed quidam dicunt quod expressio actus, non est de substantia formæ, undè si subtrahatur, facta solæ Trinitatis invocatione, erit Baptismus. Sed contra hoc est Decretalis Alexandri Papæ tertii, quòd si quis puerum in aqua merserit dicendo*: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus-sancti: *Si non dicat*, Ego te baptizo, *non est Puer baptizatus; oportet enim quod per formam virtus Trinitatis invocata ad materiam propositam determinetur, quod fit in expressione actus. Similiter expressio personæ baptizatæ est de substantia formæ; quia per eam*

determinatur actus ad hunc Baptismum: & ideo si subtrahatur non erit Baptismus. Sed expressio personæ baptizantis dicitur, quod non est de forma, quantùm ad necessitatem Sacramenti, sed ex institutione Ecclesiæ, ut intentio magis feratur ad actum illum; & ideo si omittat, erit Baptismus, sed peccat omittens.

Notandum tamen est, expressionem nominis quod baptizato imponitur, non esse de essentia Baptismi: & ita Baptismum validè conferri, etiam si non dicatur: Petre vel Jacobe, ego te baptizo, &c. sufficit namque ad validitatem, ut dicatur: *Ego te baptizo, &c.* quia per illud pronomen *te*, sufficienter exprimitur persona baptizata.

Jacobus Sacerdos Beneficium Parochiale, promovente carnis & sanguinis affectu, per patrui resignationem, & Episcopi crudelem indulgentiam, adeptus est, licèt scientiâ necessariò in cura animarum requisitâ careret, & præcipuè linguæ Latinæ admodum ignarus esset. Dum igitur, spretis conscientiæ stimulis, in Sacramentorum administratione perseveraret, cum hac verborum formula baptizare solitus erat: *Ego te baptizo in nomine Patria, & Filia, & Spiritua-sancta.* Demùm post aliquot annos, in se tandem aliquando reversus, alteri Parocho verè pio, & docto conscientiæ latebras aperit, ab eoque ad Beneficii renunciationem, antequam absolutionis gratiam reciperet, obligatus, humiliter, Deo adjuvante, obedivit: & insuper interrogatus confessus est, se Baptismi formam modò supradicto semper protulisse. Hoc posito, quæritur, utrum tales Baptismi validi fuerint, ita ut taliter baptizati, novo Baptismo non indigeant?

Resp. Licèt videatur prima fronte, essentialia in hac Baptismi forma deficere, quandoquidem tres sanctissimæ Trinitatis personæ in rigore non invocantur; siquidem verbum *Patria* non significat Patrem æternum, & sic de cæteris: Attamen quia verba sunt relativa ad mentem proferentis, & audientium, & considerandа sunt juxta intelligentiam moralem, & sensum, quem in illis efformant, potiùs quàm juxta rigorem Grammaticæ: dicendum est, quod cùm constet, talem Parochum voluisse his verbis tres sanctissimæ Trinitatis Personas appellare, & in eodem sensu hæc verba à circumstantibus fuisse intellecta, Baptismi validi fuerunt cum prædicta forma, nec ullo modo iterari debent, ut constat ex Can. *Retulerunt*. De Consecrat. dist. 4. in quo Zacharias Papa sic loquitur: *Retulerunt nuntii tui, quod fuit in eadem. Provincia Sacerdos, qui Latinam linguam penitùs ignorabat, & dum baptizaret, nesciens Latini eloquii, infringens linguam diceret:* Baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritua-sancta: *Ac per hoc tua Reverenda Fraternitas, consideravit eos rebaptizare. Sed, sanctissime Frater, si ille qui baptizavit, non errorem introducens, aut Hæresim, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis, infringendo linguam, ut suprafati sumus, dixisset: non possumus consentire ut denuò baptizentur.*

Casus VIII.

Quæst. Licet-ne Patri, aut matri Filios proprios baptizare?

Resp. Id nullo modo ab iis præstari debet, nisi alius ad baptizandum non adsit, & necessitas urgeat; tum quia indecens est, ut qui temporalis generationis autor fuit, spiritualis

regenerationis Minister sit: tum etiam quia inde oritur inter conjugatos spiritualis affinitas debiti petitionem impediens. Unde S. Carolus. Actor. part. 4. de Ministro Baptismi, sic loquitur. *Parentes omninò caveant, ne liberos suos baptizent absque manifesta necessitate, cùm scilicet alii quoquomodo apti non adsunt, & periculi urget necessitas: quod Parochus etiam monebit, prout usu aliquandò venerit.*

Quæst. Petrus videns Filium sibi ex conjuge modò natum in extremis laborare; timensque ne priùs moreretur, quàm vocatus Parochus adesset, pietate motus, illum sumptâ aquâ baptizavit: moxque à superveniente Parocho de spirituali cognatione contracta monitus, petit, utrùm, tali actione, petendi debiti facultatem amiserit?

Resp. Si nullus alius aderat, qui posset Puerum baptizare, & periculum mortis urgebat: cùm in hoc casu nullius culpæ reus sit Pater, justum, & conveniens non esset, ut de bono opere lapidaretur, & damnum aliquod ex laudabili actu reportaret; ideoque dicendum est, Petrum, tali administratione Baptismi, non amisisse petendi debiti facultatem: quæ resolutio sumitur ex Can. *Ad limina.* 30. q. 1. in quo Joannes Papa II. Episcopo Lemovicensi, sic scribit: *Dicimus omittendum esse, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit: Vndè si supradictus genitor Filium suum corpore morientem aspiciens, ne animam perpetuâ morte pereuntem dimitteret, sacri undâ Baptismatis lavit; benè fecisse laudatur. Idcircò sua uxori, sibi jam legitimè sociata, impunè quandiù vixerit judicamus manere conjunctum.* Et in praxi difficillimum est, ut quis, ob baptizatum Filium, in talem pœnam incidat; quandoquidem illa

non habet locum, nisi dum malitiosè ministratur Baptismus Filio. *Aut*, inquit S. Thomas, in supplem. 3. part. q. 56. art. 1. in corp. *Spiritualis cognatio inducitur causâ necessitatis, sicut cùm Pater baptizat Filium in articulo mortis, & tunc non impedit actum matrimonii ex neutrâ parte: aut inducitur extra casum necessitatis ex ignorantia; & tunc si ille ex cujus actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio sicut de primo. Aut ex industria extrà casum necessitatis; & tunc ille, ex cujus actu inducitur, amittit jus petendi debitum, sed tamen debet reddere, si petatur; quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.* Sì autem dubitaretur, utrùm adesset aliqua notabilis culpa ex parte Patris baptizantis; tunc posset, majoris securitatis causâ, peti dispensatio ab Episcopo.

CASSUS IX.

Quæst. Ascanius ex parentibus Mahometanis natus, nescio-quo morbo acuto præventus, in amentiam perpetuam lapsus est, cùm jam ad virilem ætatem pervenisset: non multò post illius Parentes ab Equitibus Melitensibus, unà cum Filio Ascanio capti sunt, dum ad sepulcrum Mahometis pegerent, ut Filii sanitatem, falsi Prophetæ precibus, impetrarent; cúmque per aliquot menses in insula Melita à Sacerdote de Christiana Religione edocti fuissent, Baptismum enixè petierunt. Sed eodem tempore quæsitum fuit, quid de Ascanio filio demente agendum esset; & utrùm baptizari posset?

Resp. Ascanius considerandus est perindè ac si remansisset in eodem statu, in quo erat, dum in amentiam decidit: & ita cùm tunc

temporis nullo modo vellet Baptismum recipere, censetur in eo perseverare eadem voluntas; & sic non potest baptizari, cùm non liceat adulto renuenti, & recusanti Baptismum administrare. Unde Innocentius III. Arch. Arelatensi scribens, in cap. *Majores*. De Baptismo. *Dormientes, & amentes*, inquit, *si priusquàm amentiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione persisterent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, etiam si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti. Secùs autem si priùs catechumeni extitissent & habuissent propositum baptizandi: Tunc ergo caracterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contraria non invenit obsistentem.* Id etiam fusè à S. Thoma declaratur his verbis. part. 3. q. 61. art. 12. in corp. *Dicendum quod circa amentes, & furiosos est distinguendum. Primò, quidam enim sunt à nativitate tales, nulla habentes dilucida intervalla, in quibus etiam nullus usus rationis apparet: & de talibus, quantùm ad Baptismi susceptionem, videtur esse idem judicium, ac de Pueris, qui baptizantur in fide Ecclesiæ. Secundò, alii verò sunt amentes, qui ex sanâ mente, quam habuerunt priùs, in amentiam inciderunt: & tales sunt judicandi secundùm voluntatem, quàm habuerunt, dum sanæ mentis extiterent; & ideo si tunc apparuit in eis voluntas suscipiendi Baptismum, debet eis exhiberi in furia, & amentia constitutis, etiam si tunc actu contradicant; alioquin si nulla voluntas suscipiendi Baptismum in eis apparuit, dum sanæ mentis essent, non sunt baptizandi. Tertiò, quidam verò sunt, qui etsi à nativitate fuerint furiosi, vel amentes, habent tamen aliqua lucida intervalla, in quibus*

recta ratione uti possunt; unde si tunc baptizari voluerint, baptizari possunt, etiam in amentia constituti, & debet eis tunc Sacramentum conferri, si periculum timeatur: alioquin melius est, ut tempus expectetur, in quo sint sanæ mentis, ad hoc quod devotiùs suscipiant Sacramentum. Quartò, si autem tempore lucidi intervalli non appareat in eis voluntas suscipiendi Baptismum, baptizari non debent in amentia constituti. Quintò, quidam verò sunt, qui etsi non omninò sanæ mentis existant, in tantum tamen ratione utuntur, quod possunt de sua salute cogitare, & intelligere Sacramenti virtutem: & de talibus idem est judicium, sicut de his, qui sanæ mentis existunt, qui baptizantur volentes, non autem inviti. Id unum igitur superest, ut Ascanii Parentes ad Fidem mirabili Dei providentiâ conversi, enixè à Domino petant, ut Filium ita mentis compotem reddat, ut Christianæ Fidei Mysteria percipere, fidemque voluntariè amplectens, Baptismi gratiam recipere valeat.

CASUS X.

Quæst. Cùm in Philippi Prioris, seu Rectoris Parochia, monstrum ex fœmina natum sit, quod duo capita distincta habet, quærit Philippus quonam modo se gerere debeat circa talis monstri Baptismum, & utrum unicuique capiti aquam sigillatim infundere debeat, & Baptismi formam bis pronuntiare?

Resp. In hoc casu, si fieri possit, & tempus suppetat, consulendus est omninò Episcopus, aut ejus Vicarius, antequam Baptismus administretur, ejusque mandatis est obtemperandum. Si verò mors immineat, ut ferè accidit, nec periculo instante, Superioris responsio

possit expectari: debet Philippus considerare diligenter, utrum tale monstrum sicut duo capita, ita etiam duo pectora habeat, & reliquas corporis partes ita compositas, ut constet duos homines in tali monstro reperiri (in quo si fieri possit, consulendus est Medicus, aut Chirurgus, aut certè alius homo, talium rerum peritus) tunc duo sigillatim baptizandi sunt. Sin autem id dubium remanet; uno simpliciter baptizato, alius sub conditione baptizetur, ut videre est in instructionibus, quas pro Parochorum utilitate, summâ cum maturitate composuit sanctus Carolus Cardinalis Borromæus, Actor. part. 4. tit. *Qua Parochus in Baptismi ministratione animadvertat?* ubi sic loquitur: *Si quando præterea monstrum humanum Baptismo offertur, videndum est antequam baptizetur, an una persona sit, an verò duæ? Tum masculus-ne sit, an fœmina? Sique re perspectâ dubium est an sint duo, utpotè quia duo capita non habet, nec pectora bene distincta: unus intentione certâ, neque vagâ simpliciter baptizetur. Alter verò, seu alii sub conditione, si non es baptizatus, &c. Si verò quia duo capita, pectora duo, aut Corpora etiam distincta in monstro apparent, homines duos esse perspicuum est: singuli simpliciter baptizentur. Quod si mortis periculum in mora erit, numero plurali baptizentur: Ego vos baptizo in nomine Patris, &c. Sin autem utpotè unum tantùm caput habens, tanquam unus baptizetur, etiam si alia membra plura geminatavè habeat. At verò monstrum, quod hominis speciem non præsefert, non baptizetur, nisi primùm Episcopus consulatur: de cujus etiam consilio agatur quod suprà de monstro humano dictum est, si tempus dabitur.*

Casus XI.

Quæst. Jacobus natus Hebræus in sua superstitione, usque ad virilem ætatem, perseveravit; tandem cùm illius uxor Sara volens Christianam Religionem amplecti, ipsum vehementer hortaretur, ut eandem sequeretur viam, & antiquis erroribus relictis, Baptismum reciperet: uxoris rationibus, & precibus victum se fingens Baptismum petiit, & unà cum uxore recepit, licèt Christianus fieri nollet. Quæritur igitur utrùm talis Baptismus fictè receptus, possit esse utilis ad salutem?

Resp. Per talem Baptismum imprimitur character indelebilis, licèt in eo gratia sanctificans, non conferatur, nec remittantur peccata, ob fictionis, & voluntatis peccaminosæ, nec ad Deum verè conversæ impedimentum, ut habetur in cap. *Majores*, de Baptismo. Quando igitur illud gratiæ impedimentum tolletur per veram Pœnitentiam, & Conversionem Jacobi, tunc gratiam Baptismalem recipiet, & Sacramentum Baptismi fictè receptum, illi statim ad salutem utile erit; nam ut dicit S. Augustinus relatus in Can. *Tunc valere.* De Consecrat. dist. 4. *Tunc valére incipit ad salutem Baptismus cùm illa fictio veraci Confessione recesserit, quæ corde in malitia, vel sacrilegis perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri.*

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

CASUS I.

Quæst. QUalis est materia, forma, & Minister Sacramenti Confirmationis?

Resp. Licèt videatur, quod ex Scriptura sacra, Conciliis, & sanctorum Patrum doctrinâ aliquo modo inferri possit, impositionem manuum esse materiam; orationem verò, quæ fit ab Episcopo, constituere formam hujus Sacramenti: In actis enim Apostolorum, dum de Confirmationis ministratione agitur, sic habetur. Act. cap. 8. *Oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-sanctum. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum-sanctum.* Unde S. Cyprianus loquens de eodem Sacramento, quod suo tempore statim post Baptismum, ut plurimùm ministrabatur, quia sæpiùs baptizandus adultus erat, sic ait Epistola 73. *Nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, Præpositis Ecclesiæ offerantur, & per meam orationem, ac manuum impositionem Spiritum-sanctum consequantur.* Similia habet S. Hieronymus, in Dialogo adversus Luciferianos. S. Chrysostomus, in cap. 8. Actor. & in cap. 6. ad Hebræos. S. Augustinus, lib. 15. De Trinitate, cap. 26. & alibi. Præterea in Concilio Moguntino anno 1560. legitur: *Ea verò, ut erant à Christo in die Pentecostes exhibita, & ab eisdem per manus impositionem in alios transfundi*

cepta, actus ipsorum satis testantur; unde Ecclesia Catholica Spiritum-sanctum per manus Episcoporum Fidelibus tradendi normam accepit. Et in Concilio Narbonensi ann. 1606. dicitur, quod sanctorum Constitutionibus constat, *In hoc Sacramento, quo per impositionem manuum Episcopi Spiritus-sanctus diffunditur in corda Fidelium, robur, atque fortitudinem dari.* Attamen, juxta communem in Schola sententiam dicitur cum sancto Carolo, quod *materia hujus Sacramenti est Chrisma, quòd ex oleo, & Balsamo, solemni Episcopi consecratione conficitur.* Forma autem habetur in his verbis, quæ referuntur in Rituali, aut Pontificali Romano, *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus-sancti.*

Communiter autem dicitur, quod hujus Sacramenti Minister Ordinarius est solus Episcopus, Extraordinarius autem quilibet Sacerdos à summo Pontifice specialiter delegatus; unde sanctus Thomas. 3. part. q. 72. art. 11. ad 1. dicit, quod *Ex plenitudine potestatis concessit B. Gregorius Papa, quod simplices Sacerdotes hoc Sacramentum conferrent.*

Cùm Thomas, paucis post nativitatem horis, in urgenti mortis periculo versari videretur, Anna Thomæ matertera illum tremebunda cum aqua rosacea, quæ in cubiculo fortè aderat baptizavit: convaluit Thomas, & post aliquos annos ad Sacramentum Confirmationis accessit; cùm autem illius matertera neptem diebus Dominicis in Ecclesiam duceret, ut Doctrinæ Christianæ, quæ à zelanti Parocho fiebat, adesset: accidit, ut de materia Baptismi loquens Parochus, diceret cùm aqua rosacea, aut aliis distillatis, quas vocant, non posse ministrari Baptismum; ut

paucis, re ad Thomam delatâ, eoque rebaptizato, quæritur utrum ab Episcopo denuò confirmari debeat?

Resp. Thomas sine dubio debet rursus ad Confirmationis Sacramentum accedere; quia prima illiusadministratio non baptizato facta, nulla penitùs fuit: *Dicendum*, inquit, sanctus Thomas, quod *si aliquis non baptizatus confirmaretur, nihil reciperet, sed oporteret, iteratò ipsum confirmari post Baptismum.*

Casus II.

Matthæus in ignobili oppido ab Episcopali Sede multùm remoto habitans, in quo, ob varias itineris difficultates, rarissimè Episcopus videri solet: tempore Pastoralis Visitationis, cujus occasione Confirmationis Sacramentum ministratur, in peccati mortalis luctuoso statu reperitur, ob capitalem inimicitiam, quam ab aliquot mensibus habet cum quodam suo vicino à quo gravissimam injuriam passus est. Attamen videns, se ad vigesimum ætatis annum pervenisse, nec similem Confirmationis percipiendæ occasionem fortè unquam adfuturam, vellet Matthæus ad illud Sacramentum accedere; & ideo quærit, utrum in tali statu permanens Confirmationem petere possit, illique profutura sit?

Resp. Debet omninò Matthæus odium adversùs proximum conceptum deponere, ut gratiam, quæ in Confirmatione confertur recipiat; quod si verè pœnitere nolit, nullo modo ad Confirmationis Sacramentum accedat, quia grande sacrilegium committeret, nec gratiam, ob peccati mortalis obicem, recipere posset, sed potiùs in Dei inimicitia magis confirmaretur, quamvis character ei licèt indigno imprimeretur, ratione cujus tale Sa-

cramentum iterari non debet. Unde, ut docet sanctus Antoninus, *Qui renuntiat gratiæ Baptismali, quod fit per mortale commissum, postea accedens ad Confirmationem cum eo, non confirmaretur in gratia, nec augeretur sibi gratia: immò mortaliter peccaret, & magis debilitaretur in anima, quamvis characterem reciperet indelebilem, & hoc nisi restitueretur priùs gratia amissa, quod non fit nisi per pœnitentiam. Si verò ad Deum verè postmodum conversus, Sacramentum Pœnitentiæ dignè reciperet: tunc remoto peccati mortalis obice, Confirmationis gratiam consequeretur.* S. Antonin. part. 3. tit. 14. cap. 3. §. 1.

Casus III.

Quæst. Carolus susceptor seu Patrinus fuit Joannis in Sacramento Confirmationis; deinde post multos annos cum Catharina Joannis Filiâ matrimonium contrahere desiderans, petit utrum cognatio, quam cum Joanne contraxit, ad illius Filiam Catharinam extendatur; ita ut illam in uxorem habere sine dispensatione non possit?

Resp. In Sacramento Confirmationis eodem planè modo contrahitur cognatio matrimonium dirimens, ac in Baptismo, ut habetur in Decretali. cap. *Nedum.* De cognatione spirituali, his verbis: *Ex Confirmatione quoque seu frontis Chrismatione spiritualis cognatio eisdem modis contrahitur, matrimonia similiter impediens contrahenda, & dirimens post contracta.* Et in Concilio Tridentino expressè diffinitum est, quod ea cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, *Confirmantem, & confirmatum, illiusque Patrem, & Matrem, ac tenentem non egreditur.* Et ita Patrinus cum

confirmata, aut confirmatæ matre contrahere non potest; nec matrina cum confirmato, aut ejus Patre: sed ultra has personas in jure expressas extendi non potest tale impedimentum, ut patet ex Concilii verbis. Unde licèt aliundè Pater, & Filia censeantur quasi una, & eadem persona, attamen concludendum est in nostro casu, Carolum posse, absque ulla dispensatione, cum Catharina Joannis Filia matrimonium contrahere.

DE EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

CASUS I.

Quæst. QUalis est hujus Sacramenti materia?

Resp. *Materia Eucharistiæ est Panis triticeus, & vinum de vite,* ut habetur in Decreto Eugenii IV. edito in Concilio Generali Florentiæ congregato, & constat ex Evangelio.

Quæst. Antonius Parochus Diœcesis Tridentinæ, cùm in suæ Parochiæ Montanæ Territorio triticum non reperiatur, alterius speciei frumentum, seu hordeum, speltam, & hujusmodi, parvæ tritici quantitati miscens, farinam indè conficiebat, ex qua postmodum panes Azymos in Missæ Sacrificio consecrandos præparabat. Cúmque Episcopus Tridentinus rem in sua Pastorali Visitatione cognovisset, id ei severè prohibuit. Sed quæritur, utrum validè hoc modo consecraverit?

Resp. In hoc casu videndum omninò est,

utrum quantitas tritici, an verò alterius cujuslibet grani, in tali materia prævaluerit: seu quæ species fuerit in majori quantitate; nam si minor fuerit quantitas tritici, videtur, quod juxta sancti Thomæ doctrinam, talis materia fuit indebita, & ideo Parochus validè non consecravit: *Modica permixtio*, inquit sanctus Thomas, part. 3. q. 74. art. 3. ad 3. *non solvit speciem; quia id quod est modicum, quodammodò absumitur à plurimo, & ideo si sit modica permixtio alterius frumenti ad multò majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici Panis, qui est materia hujus Sacramenti; si verò sit magna permixtio speciem mutat; undè panis exindè confectus, non erit debita materia hujus Sacramenti; si verò sit magna permixtio (puta ex æquo, vel quasi) talis permixtio speciem mutat; unde panis exinde confectus, non erit debita materia hujus Sacramenti*, & ibid. ad 2. *Ex talibus frumentis*, inquit, *scilicet hordeo, speltâ, & farre, quæ nullo modo possunt ex semine tritici generari, non potest confici panis, qui sit debita materia hujus Sacramenti.*

CASUS II.

Quæst. Debet-ne Panis Eucharisticus ex farinâ cum aquâ naturali mixtâ coctaque fieri?

Resp. Debet omninò, nam aliàs verus panis non esset; unde, ut ait sanctus Cyprianus in Can. *Sic in sanctificando.* De Consecrat. dist. 2. *Nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit, & copulatum, & Panis unius compage solidatum.* Et ibid. Glossa sic loquitur: *Quid si ex melle, vel alio liquore fuerit farina aspersa, numquid transubstantiatur ille Panis*

in Corpus Christi? Non. Quod tamen ita intelligendum videtur, ut si aqua non fuerit adhibita, sed tantum mel, aut alius liquor, Panis ex tali farina confectus non mutetur in Corpus Christi; nam si parum mellis adesset, cum majori aquæ quantitate, videtur quod esset materia valida, & sufficiens, sed illicita.

Quæst. Simon Presbyter in quodam Castello habitans, cùm panem azymum, seu ut vulgò dicitur, hostiam, ad manum non haberet, frustulum panis fermentati sumpsit, eumque in Missa consecravit: re postmodum ad Episcopum delatâ, quæritur utrum Simon validè, & licitè consecraverit?

Resp. Valida sine dubio fuit talis consecratio, quandoquidem, ut docet S. Thomas, part. 3. q. 74. art. 4. in corp. *Non est de necessitate Sacramenti quod panis sit azymus vel fermentatus, quia in unoquoque confici potest.* Et in Decreto unionis Græcorum edito in Concilio Florentino, sic habetur: *In azymo, sive fermentato pane triticeo, Corpus Christi veraciter conficitur.* Sed dicendum est, Simonem peccasse in talis materiæ consecratione, quia Ecclesiæ suæ ritum & consuetudinem in re gravi violavit; *Conveniens autem est*, ut ait ibid. S. Thomas, *ut unusquisque servet ritum suæ Ecclesiæ in Sacramenti celebratione. Super hoc autem sunt diversæ Ecclesiarum consuetudines: undè sicut peccat Presbyter in Ecclesia Latinorum celebrans de pane fermentato, ita peccaret Presbyter Græcus in Ecclesia Græcorum celebrans de pane azymo, quasi pervertens Ecclesiæ suæ ritum.*

CASUS III.

Vicarius Apostolicus, dum in quadam Regni Neapolitani Diœcesi omnes etiam Rurales Parochias,

rochias, ut munus sibi delatum adimpleret, exactè, sede vacante, visitaret: tres variis in locis Parochos invenit. Quorum primus, ex uvis non maturis, seu agrestâ, nescio quam vini speciem conficiebat, & aliquoties consecrabat. Secundus mustum, seu liquorem, qui ex uvis exprimitur, antequam per ebullitionem depuraretur, in Missæ Sacrificio adhibebat. Tertius vino acescenti, seu quod in acetum converti incipiebat, non semel usus fuerat. His positis, quæritur quid de his Parochis dicendum sit, utrum benè, vel malè egerint, utrum validè, an invalidè, & nulliter consecraverint?

Quoad primum Parochum, dicendum est cum sancto Thoma, part. 3. q. 74. art. 5. ad 3. quod *Agresta est in via generationis, & ideo nondum habet speciem vini: & propter hoc de ea non potest confici hoc Sacramentum.* Et ita si ex vera, & totali agresta consecraverit, graviter peccavit, & nulliter egit, id est reverà non consecravit. Quoad secundum, validè quidem ex musto consecravit, sed non licitè, propter indecentiam, quæ ex impuritate hujusmodi vini oritur, maximè si absque necessitate id fecit contra Ecclesiæ suæ consuetudinem; undè sic loquitur ibid. sanctus Thomas. *Mustum jam habet speciem vini, & ideò de musto potest confici hoc Sacramentum: prohibetur etiam, ne mustum statim expressum in Calice offeratur, quia hoc est indecens propter impuritatem musti: potest tamen in necessitate fieri; dicitur enim à Julio Papa: si necessitas fuerit, botrus in Calice comprimatur.* Demùm tertius Parochus peccavit, dum scienter vinum acescens in Missæ Sacrificio adhibuit absque necessitate; attamen validè consecravit, modo verè acetum non fuerit: *Sicut,*

inquit sanctus Thomas, ibid. ad 2. *de pane totaliter corrupto non potest confici hoc Sacramentum, ita nec de aceto; potest tamen confici de vino acescenti, sicut & de pane, qui est in via ad corruptionem, licèt peccet conficiens.*

CASUS IV.

Petrus Sacerdos alteri in Tribunali confitetur, se aquam in Calice semel in Missæ Sacrificio non posuisse: quæritur igitur, utrum invalidè consecraverit?

Resp. Licèt quidam Theologi aliter sentiant, attamen videtur dicendum, quod validè consecravit Petrus; quia nullum adesse videtur Præceptum divinum aquam adhibendi; undè sic habetur in Rubrica Missalis, tit. De defectu vini. *Si advertat celebrans post consecrationem Calicis, non fuisse appositam aquam, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti.* Sed Petrus graviter peccavit, si de industria aut de negligentia crassa, aquam apponere omisit; quia violavit grave Præceptum Ecclesiæ. Nam in Concilio Tridentino, sess. 22. cap. 17. *Monet sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miscerent.*

CASUS V.

Quæst. Quid est Transubstantiatio?

Resp. Transubstantiatio est conversio, aut mutatio totius substantiæ in aliam substantiam. Hæc autem fieri non potest, nisi virtute divinâ; nam in omnibus aliis mutationibus, quæ sine miraculo, & naturaliter fiunt, remanet semper aliquid de prioris substantiæ materiâ, aut formâ, quod in sola transubstantiatione non occurrit. Hæc verè fit per consecratio-

nem ; undè sancta Tridentina Synodus declarat, sess. 13. cap. 4. *Per consecrationem panis, & vini conversionem fieri totius substantiæ panis, in substantiam Corporis Christi Domini : & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis ejus ; quæ conversio convenienter, & propriè à sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est appellata.*

Jacobus Ruri habitans à vigilanti Confessario de præcipuis fidei articulis interrogatus, inter alia super Eucharistia respondit, se credere, panem remanere cum Corpore, & sanguine Christi post consecrationem ; quia aliquando Eucharistiam à Parocho audierat appellari panem consecratum, & illum etiam post consecrationem sumptum nutrire sicut priùs. Hoc posito, quæritur, utrum Rusticus ille erraverit in fide, & quomodo instruendus sit ?

Resp. Erravit procul dubio, nam in Concilio Tridentino, sess. 13. Can. 2. habetur, quod *Si quis dixerit in Sacro-sancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & vini, unà cum Corpore, & sanguine Domini nostri Jesu-Christi anathema sit.* Docendus autem est Jacobus ex S. Ambrosio, lib. de Initiandis, cap. 9. *Si tantùm valuit sermo Eliæ, ut ignem è Cœlo depromeret, non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum ?* Et juxta expositionem Catechismi Romani : *Mirandum non est si post consecrationem panis etiam vocetur. Hoc enim nomine Eucharistia appellari consuevit : tum quia panis speciem habeat ; tum quia naturalem alendi, & nutriendi corporis vim, quæ panis propria est, adhuc retineat. Eam autem esse Sacrarum litterarum consuetudinem, ut res ita appellet cujusmodi esse videantur, satis*

ostendit: quod in Genesi dictum est, tres viros Abrahæ apparuisse, qui tamen tres Angeli erant: & duo illi qui Apostolis, ascendente in Cœlum Christo Domino apparuerunt, cùm essent Angeli, Viri dicuntur.

Species autem, seu accidentia post consecrationem remanentia nutriunt, quia juxta S. Thomam, part. 3. q. 77. art. 4. in corp. *Datur quantitati dimensivæ omne illud quod ad materiam pertinet: & ideo quidquid posset generari ex materia panis, vel vini, si adesset, totum potest generari ex prædicta quantitate dimensiva panis, vel vini, non quidem novo miraculo, sed ex vi miraculi priùs facti.*

CASUS VI.

Quæst. Quis est Minister Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Potest distingui Minister confectionis, seu consecrationis Eucharistiæ, à Ministro distributionis, seu administrationis ejusdem Sacramenti. *Solummodò*, ut dicitur in Can. *perlectis.* dist. 24. *Ad Presbyterum pertinet, Sacramentum Corporis, & sanguinis Domini in Altario conficere.* Olim non solùm Presbyter, sed etiam Diaconus poterat esse Minister distributionis Eucharistiæ, saltem sub vini specie. Sed hodie id insolitum est, & nisi in gravi necessitate fieri non debet à Diacono, prout etiam in Concilio Eboracensi ann. 1094. statuitur his verbis. *Decrevimus, ut non nisi summâ, & gravi urgente necessitate, Diaconus Corpus Christi cuiquam eroget.*

Petrus Sacerdos in peccatum mortale lapsus, licèt dum in eo miserabili statu esset, Missæ Sacrificium non celebraverit; tamen ad communicandum vocatus, Eucharistiam adminis-

travit. Nunc verò ad Pœnitentiam recurrere deſiderans, petit, utrum in ea miniſtratione Euchariſtiæ mortaliter peccaverit?

Reſp. Juxta S. Auguſtinum relatum in Can. *Baptiſmus.* De Conſecrat. diſt. 4. *Juſtos oportet eſſe Miniſtros, ſi miniſtrare juſtè voluerint.* Unde etiam S. Antoninus, in Confeſſionali. part. 3. Interrogatorii de Clericis, cap. 11. docet, quod *Quotieſcumque quis exequitur Officium alicujus Ordinis in mortali, id mortale eſt.* Et ex S. Thoma. in 4. ſent. diſt. 13. q. 1. art. 3. quæſtiun. 1. ad 2. *Ad reverentiam ipſius, in diſpenſante hoc Sacramentum exigitur ſanctificatio morum. Et ideo*, juxta eumdem. part. 3. q. 64. art. 6. in corp. *Non eſt dubium, quin mali exhibentes ſe Miniſtros Dei & Eccleſia in diſpenſatione Sacramentorum, peccent. Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum, quantum eſt ex parte ipſius Peccatoris, conſequens eſt, quòd tale peccatum ex genere ſuo ſit mortale.*

CASUS VII.

Joannes à paucis diebus Sacerdos, & Parochus factus, ab antiquiori, & verè prudenti, & pio ejuſdem Diœceſis Parocho petit, utrum Euchariſtiam omnibus petentibus adminiſtrare teneatur?

Reſp. Varii Caſus occurrere poſſunt, in quibus, juxta Eccleſiæ diſciplinam, deneganda eſt Euchariſtia. Unde S. Joannes Chryſoſtomus, hom. 83. in Matth. aſſerit, quod *Non parva Sacerdotibus imminet pœna, ſi quem aliquâ improbitate teneri ſcientes, ei hujus Menſa participationem permittant; ſanguis enim ejus ex illorum manibus requiretur.* Sanctus Bonaventura, & S. Thomas,

in 4. dist. 9. art. 5. in resp. ad 1. quæst. docent, quod *Si peccatum est manifestum, debet denegari Eucharistia, sive in occulto, sive in manifesto petat.* Cæterùm ex Rituali Romano, & ex S. Carolo, Actor. part. 4. De Sacramento Euchar. habetur, quod *Non admittuntur ad Communionem Hæretici, schismatici, excommunicati, interdicti, publici Chriminosi, manifestéque infames, ut meretrices, publici concubinarii, feneratores, magi, sortilegi, blasphemi, & alii id generis facinorosi homines.* Non debet etiam administrari Eucharistia fœminis, quæ cum pectore nudo, aut brachiis nudis, ad eam accedunt, ut habetur in Decreto jussu summi Pontificis edito 13. Novembr. 1683. quia eorum peccatum manifestum est; sicut etiam peccatum Histrionum; unde S. Cyprianus relatus in Can. *Pro dilect.* De Consecr. dist. 1. de illis sic loquitur: *Ego puto de Histrione, nec Majestati Divinæ, nec Evangelicæ disciplinæ congruere, ut pudor, & honor Ecclesiæ tam turpi, & infami contagione fœdetur per Communionem. Occultos verò peccatores*, inquit Rituale Romanum, *si occultè petant, & non eos emendatos agnoverit, repellat: non autem si publicè petant, & sine scandalo ipsos præterire nequeat.*

CASUS VIII.

Guillelmus Parochus, cùm apud Scriptores Ecclesiasticos legisset, olim Eucharistiam ministratam fuisse etiam Pueris usu rationis carentibus, illam aliquoties talibus ministravit; donec, re ab Episcopo cognitâ, severè reprehensus fuit: ille huic Superioris reprehensioni humiliter obedivit; attamen quietandi animi causâ, quærit utrum in tali ministratione illicitè egerit?

Resp. Etiamsi constet, antiquitùs variis in Ecclesiis Eucharistiam concessam pueris fuisse; nihilò tamen minùs, cùm talis usus à multis sæculis non immeritò sublatus sit, rem illicitam fecit Guillelmus: unde S. Carolus. Actor. part. 4. De Sacramento Eucharistiæ, Parochum monet his verbis: *Pueris, qui propter ætatis imbecillitatem, nondum hujus Sacramenti cognitionem, & gustum habent, Sacram Eucharistiam non ministrabit.* Quod fusiùs explicatur à S. Thoma, in 4. sent. dist. 9. art. 5. in resp. ad 4. quæst. *Pueris*, inquit, *carentibus usu rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem, & corporalem, non debet Eucharistia dari; quia ad Eucharistiæ sumptionem exigitur actualis devotio, quam tales Pueri habere non possunt; Pueris autem jam incipientibus habere discretionem, etiam ante perfectam ætatem, putà cùm sint decem, vel undecim annorum, aut circa hoc, potest dari, si in eis signa discretionis appareant, & devotionis.*

Casus IX.

Jacobus Parochus, cùm intra fines suæ Parochiæ tres amentes reperiantur: quorum primus non omninò mentis inops dici potest, licèt cognitionem, & rationem valdè debilem habeat. Secundus, omninò demens est à nativitate. Demùm tertius à paucis mensibus in amentiam incidit. Petit idem Jacobus à Vicario Generali, quomodo se gerere debeat cum his tribus dementium speciebus, circa administrationem Sacramenti Eucharistiæ?

Resp. Sanctus Thomas appositè, & clarè huic triplici dubio respondet, in 4. sent. dist. 9. art. 5. in resp. ad 3. quæst. his verbis: *Dicendum, quod de amentibus distinguendum est:*

quidam enim dicuntur largè amentes, quia debilem mentem habent; sicut dicitur invisibile, quod malè videtur, & tamen sunt aliquo modo docibiles eorum quæ ad fidem, & devotionem Sacramenti pertinent, & talibus non oportet Corpus Christi denegari.

Quidam verò sunt omninò carentes judicio rationis: & isti vel fuerunt tales à nativitate; & tunc eis non debet dari, quia non possunt ad devotionem induci, quæ requiritur ad hoc Sacramentum; vel inciderunt in amentiam post fidem, & devotionem Sacramenti, & tunc debet eis dari, nisi timeatur periculum, vel de vomitu, vel de expulsione, aut aliquo hujusmodi. Eam Doctrinam, circa ultimum casum, hausit S. Thomas à Concilio Carthaginensi 4. relato in Can. *Is qui.* 26. q. 6. his verbis. *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit: dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam; & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia.* Et hæc resolutio conformis est Rituali Romano, & Decreto S. Caroli. Actor. part. 4. De Sacr. Euchar. in quo sic habetur: *Amentibus prætereà hoc Sacramentum non ministrabit: quamvis si antequam in insaniam inciderint, piam, & religiosam animi voluntatem præ se tulerint: licebit in fine vitæ ex Decreto Concilii Carthaginensis, modò vomitionis, vel alterius indignitatis, & incommodi periculum non sit.*

Casus X.

Dum Paulus Confessarius de salute anima-

rum ad se venientium vetè sollicitus, in quodam Castello, occasione Missionis, Confessiones audiret : Pœnitentes suos in matrimonio constitutos, super educatione familiæ interrogans, aliquos reperit, qui non adhuc curaverant, ut, post competentem instructionem Eucharistiam sumerent filii, & filiæ, licèt ad decimum quartum, & quintum annum pervenissent : Paulus tales seriò admonuit, ut quàm primùm id curarent, quia ad id tenebantur. Sed cùm paulò post abiisset Paulus, alius Confessarius superveniens asseruit, id nimis scrupulosè dictum fuisse. Hoc posito, quæritur, utrum in hoc Casu Paulus nimis severè Pœnitentes monuerit ?

Resp. Constat primò adesse præceptum Divinum sumendi Eucharistiam, & ex S. Thoma, part. 3. quæst. 1. art. 11. in corp. *Manifestum est, quod homo tenetur hoc Sacramentum sumere, non solùm ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini dicentis* Luc. 2. Hoc facite in meam commemorationem. *Ex statuto autem Ecclesiæ sunt determinata tempora exequendi Christi praceptum.* Constat etiam quod hoc præceptum obligat, saltem semel in anno, eos qui ad annos discretionis, id est ad verum usum rationis pervenerunt ; nam in cap. *Omnis.* De Pœnit. & remissionibus habetur, quod *omnis utriusque sexus Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, suscipiat reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum.* Et in Concilio Tridentino expresse dicitur. *Si quis negaverit, omnes, & singulos Christi Fideles utriusque sexus, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum juxta praceptum Ecclesiæ, Anathema sit.* His positis, nullus justè dubi-

tare potest, quin pater, & mater teneantur ad curandum, ut filii, & filiæ, cùm ad annos discretionis, id est circiter ad decimum, aut undecimum annum pervenerunt, illud præceptum debito modo adimpleant. Et ita constat, Paulum optimè fecisse, dum seriò monuit tales suos pœnitentes de hac obligatione.

CASUS XI.

Benedictus Confessarius, novis Casuistis legendis assuetus, petit quo pacto possit fieri, ut ille qui sacrilegè communicat in Paschate, non adimpleat Ecclesiæ præceptum, cùm Casuistæ passim doceant, quod Ecclesia non potest præcipere actus internos, sed tantùm externos, & aliundè sacrilegus ille actum externum ab Ecclesia præceptum adimpleat?

Resp. Nunc omninò indubitatum est, quod ille, qui sacrilegè communicat in Paschate, non adimplet præceptum Ecclesiæ, cùm summus Pontifex, id expresè declaraverit, damnando in suo celebri Decreto contra 65. propositiones, edito die 2. Martii 1679. propositionem 55. his verbis conceptam: *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem*, sed ad solvendum Benedicti dubium, dicendum est, quod etiam si Ecclesia non præcipiat directè actus internos, tamen illos indirectè præcipit, quatenùs necessarii sunt ad adimplendos debito modo actus externos expresè ordinatos in suis præceptis: Et hoc modo Ecclesia præcipit indirectè actus internos, dum imperat, ut Fideles audiant Missam diebus Dominicis, & Festivis, ut semel in anno confiteantur, & in Paschate communicent, quia illi actus externi non possunt fieri debito modo, sine actibus internis contritionis, Fidei, & similibus.

CASUS XII.

Cùm Bartholomæus Laïcus circa Festum Paschæ Eucharistiam accepisset, paucis diebus elapsis, in morbum periculosum incidit, ita ut crederetur morti proximus. Illius autem morbi occasione, quæsitum fuit ab ægroti Confessario, utrum Bartholomæus teneretur in hoc vitæ periculo denuò Eucharistiam sumere?

Resp. Etsi Bartholomæus Ecclesiæ præcepto in Paschate satisfecerit, tamen dubitari non debet, quin superveniente, etiam post modicum temporis spatium, periculo mortis, teneatur præcepto divino satisfacere, sumendo Eucharistiam per modum Viatici. Nam duo adsunt præcepta distincta; unum sumendi Eucharistiam in Paschate; alterum sumendi in periculo mortis. Igitur Bartholomæus satisfaciendo primò præcepto, antequam esset in periculo mortis, non liberatur superveniente periculo, à gloriosa, & utilissima obligatione satisfaciendi secundo præcepto, sumendo reverenter Sacro-sanctam Eucharistiam per modum Viatici, ut, juxta Concilii Nicæni verba, *Necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur: cujus vigore confortatus, ex hujus miseræ peregrinationis itinere ad cœlestem Patriam pervenire valeat*, ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 13. cap. 8.

CASUS XIII.

Dominicus, homo prudens, & solidè pius, lectionique sacræ Scripturæ sæpiùs incumbens, quærit à Theologo suæ Civitatis, undè factum sit quod, licèt Salvator noster in cœna Eucha-

tristiæ Sacramentum instituerit, Apostolisque non jejunis sumendum porrexerit; attamen nunc aliud planè observetur, ita ut extrà mortis periculum, nunquam Eucharistia administretur non jejunis?

Resp. Hìc usus ab Ecclesia, quæ à Spiritu-sancto regitur, sapienter introductus est, propter Corporis Christi reverentiam, & ut animus magis aptus sit ad rerum spiritualium considerationem, dum Corpus cibis vacuum est. Unde in Can. *Liquido.* De Consecrat. dist. 2. qui desumptus est ex S. Augustino, in lib. resp. ad Januarium. cap. 6. vel potiùs Epist. 118. sic habetur. *Placuit Spiritui-sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani priùs Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi.* Nemini autem dubium esse potest, quin Ecclesia in talibus leges, & Ordinationes novas condere valeat, quæ postmodum omnes Christianos ligant; *Et ita opus est*, inquit sanctus Carolus, Actor. part. 4. De Sacram. Euchar. ut jejuni Fideles ad Sacram mensam accedant: *Ita ut saltem à dimidiâ antecedentis diei nocte usque ad illud temporis punctum quo Eucharistiam accipiunt, nihil omninò comederint, aut biberint.*

Casus XIV.

Cùm in his quæ ad Corpus Christi debitè sumendum aliquo modo pertinent, nihil negligendum sit, & non solùm dispositiones internæ adhiberi debeant, sed etiam externæ; quærit Jacobus, ut sibi talium dispositionum externarum summa aperiatur?

Resp. Id diligenter præstitit S. Carolus, ubi suprà. *Quod*, inquit, *ad Corporis habitum pertinet, quem in Sacra Communione adhi-*

beant : hac Parochus præmonebit, & curabit, ut summa reverentia, omnique humilitate Fideles accedant, ac sumant, oculis non vagis, sed in Christi Corpus piè conjectis, ore supra pannum lineum suppositum modestè porrecto, capite non demisso, linguâ paullulum labrum inferiùs intus attingente, non tamen extra os prominente, in qua particulam suscipiant : neque linguam ipsam retrahant, priusquam Presbyter manum removerit: tum verò caput humiliter demittant, ita etiam suspiriis abstineant, quibus particula possint excuti : pallio, quantùm fieri potest, adhibito, non biretis pileisve plumâ inaniter ornatis, armis depositis, toto denique Corporis habitu, decenti, humili, & modesto, non sordido. Mulieres non sumptuosis, non caudatis vestibus, non crinibus inaniter intortis, non fuco, aut pigmentis vultu illito : non pectore nudo, aut tenui velo obtecto, sed ita vestita, ut præter faciem quidquam nudum non cernatur, velo denso bene super faciem demisso.

Casus XV.

Cùm Hilarius Confessarius pœnitentibus aliquoties dicat, ut hac ipsa die ad Sacram Communionem accedant, ei non semel responsum fuit, quod, propter copulam cum marito, aut uxore, præcedenti nocte habitam, communicare non audebant. Hac igitur occasione petit Hilarius, quid in similibus casibus in praxi statuendum, & pœnitentibus præscribendum, aut consulendum sit ?

Resp. Aut talis actus fuit sine ullo peccato, aut aliqua culpâ maculatus fuit : In primo casu, *Dicendum*, cum S. Thoma, part. 3. quæst. 80. art. 7. ad 2. *quòd coïtus conjuga-*

lis, si sit sine peccato (putà si fiat causa prolis generandæ, vel causa reddendi debitum) non alia ratione impedit sumptionem hujus Sacramenti, nisi propter immunditiam corporalem, & mentis distractionem. Si quis ergo, inquit sanctus Gregorius Papa. in Can. *Vir cum propria*. 33. quæst. 4. *suâ conjuge, non cupidine voluptatis captus, sed solummodò liberorum procreandorum gratiâ utitur, ipse profectò de ingressu Ecclesiæ, seu de sumendo Corporis Dominici, sanguinisque Mysterio, suo est relinquendus judicio; quia à nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus nescit ardere.* Et ita in simili casu, si indè magna non oriatur mentis distractio, & adsit aliqua causa devotionis, aut Festi, & similis, potest Confessarius talibus pœnitentibus consulere, ut ad Communionem accedant, si aliundè eos benè dispositos esse sciat. Si verò in illo actu fuerit aliqua culpa, putà quia propter voluptatem, aut etiam causâ vitandæ fornicationis in se, habitus fuit: tunc ut plurimùm dicendum videtur pœnitenti, ut saltem hac eadem die ad Eucharistiam non accedat. Et ita intelligendus est in praxi Canon Concilii Eliberitani, relatus in Can. *Omnis*. De Consecrat. dist. 2. in quo sic habetur: *Omnis homo ante Sacram Communionem à propria uxore abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus*; Quia, ut docet sanctus Hieronymus, in Math. relatus à sancto Thoma. part. 3. q. 80. art. 7. ad 2. *Si panes propositionis ab his qui uxores tetigerant, comedi non poterant: quantò magis ille panis, qui de Cœlo descendit, non potest ab his, qui conjugalibus paulò ante hæsere complexibus, violari, atque contingi:* Et ut ait sanctus Carolus, ubi supra: *hujus præstantissimi Sacramenti dignitas hoc*

postulat, ut qui matrimonio juncti sunt, aliquot dies à concubitu uxorum abstineant.

Casus XVI.

Ex occasione illius ultimæ resolutionis, petiit idem Hilarius, utrum semper venialiter peccet, qui causâ vitandæ in se fornicationis, copulam matrimonialem exercet? Hæc enim doctrina multum videtur austera, & opinioni plurium novorum Casuistarum contraria.

Resp. Licèt aliqui Authores novi, qui, ut ait Scriptura, *Prophetant de corde suo: & consuunt pulvillos sub omni cubito manus, ad capiendas animas*, aliter sentiant; nihilominùs constans est opinio apud sanctos Patres, & melioris notæ Theologos, quod peccet venialiter, qui debitum ab uxore petit solius fornicationis in se vitandæ causâ: quod fusiùs probari posset; sed ne brevitatis solitæ obliviscamur, satis erit Authoritates S. Augustini, S. Gregorii magni, S. Thomæ, & S. Bonaventuræ hîc proferre. *Reddere debitum conjugale, nullius est criminis*, inquit S. Augustinus, de bono Conjugali. cap. 7. *Exigere autem ultrà necessitatem generandi, culpa venialis.* Quod cap. 10. ibid. & lib. de Decem Chordis. cap. 11. in fin: & alibi ab eodem S. Doctore confirmatur. Idem fusiùs asserit sanctus Gregorius, in Pastorali, part. 3. cap. 28. *Dicendum,* inquit expressis verbis sanctus Bonaventura, in 4. dist. 3. art. 2. q. 2. ad 1. nu. 24. *Quod qui coït causa fornicationis vitandæ, aut hoc est in se, aut in altero: si in altero ut reddat debitum, hoc est pura justitia, hoc est fidei, & est de bonis matrimonii; rectè ideo omninò à culpa excusatur. Qui verò coït causâ fornicationis vitandæ in se, in hoc semper peccat*

venialiter. Et sanctus Thomas, in 4. dist. 3. art. 2. quæst. 2. ad 2. *Si aliquis*, inquit, *per actum matrimonii intendat vitare fornicationem in conjuge, non est aliquod peccatum, quia hoc est quadam redditio debiti, quod ad bonum fidei pertinet. Sed si intendat vitare fornicationem in se: sic est ibi aliqua superfluitas, & secundùm hoc est peccatum veniale, nec ad hoc est matrimonium institutum, nisi secundùm indulgentiam, quæ est de peccatis venialibus.* Advertendum autem est, quod ut quis utens matrimonio censeatur principaliter intendere procreationem filiorum, non est necesse, ut actualiter in ipsa copula de filiis cogitet; sed sufficit si virtualiter vel etiam habitualiter intendat, id est, ut aliquando generationem intenderit, nec eum finem postea expresè excluserit, & ita sit dispositus, ut si de generatione filiorum tunc cogitaret, eam vellet.

CASUS XVII.

Raymundus celebris Confessarius, cùm apud quosdam novos Scholasticos auctores legisset, majorem fructum percipi ex sanctissima Eucharistia, dum per longius temporis spatium species remanent in stomacho incorruptæ: quibusdam piis mulieribus, quarum Confessiones excipere solitus erat, multas sanctissimæ Eucharistiæ particulas in Communione tradebat. Sed cùm id notatum fuisset à zelanti Parocho, Raymundum primò fraternè monuit, ut à tali usu abstineret: cúmque ille acquiescere nullo modo voluisset, rem ad Vicarium Generalem detulit; qui hac occasione petit, utrum Raymundus à tali usu removendus sit?

Reſp. Nihil in Eccleſia à privatis Miniſtris innovari poteſt, maximè circa adminiſtrationem Sacramentorum: & in Concilio Tridentino, ſeſſ. 7. Can. 13. ſancitur, quod *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhibéri conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiæ Paſtorem mutari poſſe: Anathema ſit.* Ille autem Raymundi uſus, novus eſt, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ contrarius. Præterea, ut docet ſanctus Hilarius, relatus in Can. *Vbi pars.* De Conſecrat. diſt. 2. *Vbi pars eſt Corporis, eſt & totum: eadem ratio eſt in Corpore Domini, quæ in manna, quod in ejus figura præceſſit, de quo dicitur: Qui plus collegerat, non habuit ampliùs: neque qui minùs paraverat, invenit minùs. Non eſt omninò quantitas viſibilis in hoc æſtimanda Myſterio, ſed virtus Sacramenti ſpiritualis.* Et ita nullam utilitatem habet talis uſus, ut etiam infertur ex doctrina ſancti Thomæ. part. 3. q. 80. art. 12. ad 3. Unde Sacra Cong. Concilii, in Decreto circa Communionem quotidianam dato 12. Febr. 1679. ſic loquitur: *Epiſcopi, Parochi, ſeu Confeſſarii admoneant, nulli tradendas plures Euchariſtiæ formas, ſeu particulas, neque grandiores, ſed conſuetas.* Quod tamen non impedire videtur, quominùs ob aliquam neceſſitatem occurrentem, id poſſit prudenter fieri.

Casus XVIII.

Bernardus à paucis menſibus Parochiæ poſſeſſionem adeptus, reperit multos ex Parochianis ſuæ curæ commiſſis, qui ſemel in an-

no, aut saltem rarò admodum Sacram Eucharistiam accipere consueverunt: alios verò, præsertim ex fœminis, qui non solùm singulis diebus Dominicis, & Festivis, sed etiam quotidie ad Sacram Communionem accedunt. Quærit igitur, quo pacto se gerere debeat cum utrisque?

Resp. Cùm frequentatio Sacramenti Eucharistiæ ita utilis, & laudabilis sit, ut Ecclesia optaret, *Vt in singulis missis Fideles adstantes, non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, prout habetur in Concilio Tridentino.* sess. 22. cap. 6. absque dubio debet Bernardus, eos qui frequenter communicant præferre aliis rarò communicantibus, quos paternè hortari convenit, ut ad tam grande Beneficium sæpiùs cum fructu recipiendum sollicitè se disponant. Nam ut ait sanctus Thomas. in 4. dist. 12. art. 2. in resp. ad 3. quæst. *Cùm Eucharistiam accipere sit bonum ex genere suo, assumere eam, est bonum per se: abstinere, est bonum per accidens, in quantum scilicet timetur, ne inordinatè sumatur. Et quia id, quod est per se, præjudicat ei quod est per accidens, ideo simpliciter loquendo, melius est Eucharistiam assumere, quàm ab ea abstinere.* Eos autem qui sæpissimè ad Sacram Communionem accedunt, monere debet Bernardus, quod iste est panis fortium, & ita studiosè curare debent, ut totius vitæ innocentiâ, & sollicitâ Charitatis, humilitatis, mortificationis, & aliarum virtutum exercitatione ferventes, tam pretioso cibo non indigni habeantur, illumque cum fructu recipere frequenter possint. Hanc autem regulam assignat sanctus Thomas. in 4. sent. dist. 12. quæst. 3. art. 1. in resp. ad 2. quod scilicet, *Si aliquis*

experimentaliter cognosceret ex quotidianâ sumptione fervorem amoris augeri, & reverentiam non minui; talis deberet quotidie communicare. Si autem sentiret per quotidianam frequentationem reverentiam minui, & fervorem non multùm augeri: talis deberet interdum abstinere, ut cum majori reverentia, & devotione postmodùm accederet.

Casus XIX.

Cùm Petrus Sacerdos audisset, veram peccatorum contritionem propter Deum super omnia dilectum sufficere ad reconciliationem, & obtinendam quorumcúmque peccatorum remissionem: ille talem Theologorum doctrinam malè intelligens, aliquoties celebravit etiam si peccati mortalis sibi conscius esset, difficileque ei non esset Confessarium invenire, putans sufficere, quod se ad contritionem excitaret. Nunc verò in se reversus, petit utrum in hoc graviter peccaverit?

Resp. Graviter haud dubiè peccavit Petrus, maximè cùm talis ignorantia in Sacerdote inexcusabilis sit: & aliundè certum est, quod non potest obtineri remissio peccatorum sine dolore, votum, & desiderium Sacramenti includente; nam ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 4. *Etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur: ipsa nihilominùs reconciliatio ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda.* Prætereà etiam si Petrus non habuisset copiam Confessarii, & necessitate aliquâ urgente celebrasset: tenebatur confiteri quam primùm, ut habetur ibidem, sess. 13. cap. 7.

Casus XX.

Catharina pia matrona cupiens Eucharistiæ Sacramentum frequenter percipere, sed timens ne iis dispositionibus careat, de quibus multa sæpiùs à Concionatoribus audivit, humiliter à Confessario petit, quomodò debeat esse dispositus, qui Ver. Gr. singulis diebus Dominicis communicare utiliter desiderat?

Resp. Sanctus Franciscus Salesius paucis verbis hanc quæstionem resolvit, in introductione ad vitam devotam. part. 2. cap. 19. in fin. ubi sic loquitur. *Per communicarsi ogni otto giorni, bisogna non havere ne peccato mortale, ne affetto al peccato veniale, & havere un gran desiderio di communicarsi.* Hanc autem doctrinam sumpsit ex Can. *Quotidie.* De Consecrat. dist. 2. quod à Gratiano adscribitur sancto Augustino, in quo Canone fusè tractatur de hac materia.

Casus XXI.

Dum Philippus os aquâ sumptâ, pro more, abstergeret die Dominica, in qua ad Sacræ Eucharistiæ Mensam reverenter accedere decreverat, accidit ut paucas aquæ guttas imprudens transglutiret: quâ re non parum commotus, quærit à Confessario, utrum à Communione hac die abstinere debeat?

Resp. Hunc casum perspicuè resolvit sanctus Thomas, dum sic loquitur, part. 3. quæst. 80. art. 8. ad 4. *Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus Sacramenti, quia non trajiciuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem ratio est de reliquiis aquæ, vel*

vini, quibus os abluitur, dummodò non trajiciantur in magna quantitate, sed permixta saliva, quod vitari non potest. Idem habetur in Rubrica Missalis. tit. de Defectibus Corporis.

Casus XXII.

Cæcilia perpetuo morbo laborans à pluribus mensibus, cùm ob nescio, quam stomachi debilitatem, magnam cibi quantitatem simul sumere non possit, & ita ut plurimùm post trium horarum intervallum, aliquid de novo sumere cogatur, ægrè admodum à media nocte, usque ad horam, in qua Eucharistia à Parocho ad Ægrotos deferri consuevit, jejuna permanere potest: sicque vellet per modum Viatici sæpiùs communicare; sed Parochus petit, utrum id licitè fieri possit?

Resp. Constat primò quod, ut habetur in Rituali Romano, *Potest Viaticum brevi morituris dari non jejunis*; quia in hoc casu Ecclesia dispensat ab observatione præcepti ab ea introducti. Sed non videtur quod in eodem morbo sæpiùs debeat dari Eucharistia per modum Viatici, nisi aliquod novum periculum urgeat, ut à sacra Congregatione Concilii declaratum fuit. Prætereà advertendum, quod in talibus morbis perpetuis, sæpiùs non adest periculum mortis nisi remotum, ob quod Eucharistiam per modum Viatici ministrari non convenit. Et ita in casu proposito respondendum videretur, quod Cæcilia aliquod incommodum patienter sustinere debet, ut tanti doni particeps fiat: & vicissim Parochus horam solitam prævenire potest, ut Cæciliæ infirmitati consulat, & Eucharistiam per modum Viatici, sine novo periculo mortis, in eodem morbo sæpiùs non exhibeat.

Casus XXIII.

Cùm Bernardus Juvenis Clericus, aliquoties pollutionem nocturnam dormiens patiatur, quærit, utrum eâ de causâ abstinere debeat à perceptione Eucharistiæ die proximè sequenti?

Resp. Hic casus à sancto Gregorio Papa resolutus fuit in responsionibus ad Augustinum Angliæ Primatem, & à sancto Thoma illius sancti Pontificis sententia fusè declaratur, in 4. sent. dist. 9. art. 4. quæst. 1. in resp. ad 2. quæst. Ex cujus verbis concludi posse videtur in praxi, quod dum pollutio nocturna ex aliquo præcedenti peccato, præsertim gravi, ortum habuisse creditur, aut etiam dubitatur; tunc à Communione omninò abstinendum est in die proximè sequenti. Et ita si quis, propter nimiam crapulam, aut ebrietatem, aut cogitationes turpes, in quibus vigilans voluntariè delectatus est, aut etiam, à fortiori, propter actus aliquos præcedentes castitati contrarios, pollutionem dormiens patiatur, à perceptione Eucharistiæ abstinere debet. Si verò sine aliqua præcedenti culpa id accidat: tunc si imaginatio seu phantasia inhonestis repræsentationibus nimiùm turbata remaneat, communicare non convenit, nisi aliqua necessitas adsit. Quod si neque culpa præcesserit, neque turbatio aut distractio magna circa turpia, secuta sit: tunc suo est relinquendus judicio, qui talem pollutionem passus est, & à perceptione Eucharistiæ, ea de causa, ordinariè prohiberi non debet.

CASUS XXIV.

Petro, qui à paucis mensibus Confessiones in magna Italiæ Civitate excipit, aliquoties evenit, ut dum pœnitentibus peccatorum mortalium reis, absolutionem, juxta sancti Caroli numquam satis laudatas instructiones, differret, quia eos verum de peccatis dolorem, & firmum ea imposterum vitandi propositum habere non putabat: Illi, tam salutarem dilationem graviter ferentes, responderint, se eadem ipsa die ad Eucharistiam accedere velle; quâ de causa petit Petrus, utrum expediat, ut peccatorum mortalium rei, statim post Confessionem ad Communionem accedant?

Resp. Angelicus Doctor hunc casum resolvere videtur, dum dicit, in 4. sent. dist. 9. art. 4. q. 1. in resp. ad 2. quæst. *Quod non esset consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale, etiam contritus, & confessus ad Eucharistiam accederet; sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus, propter reverentiam abstinere.* Et sanctus Ambrosius, in Can. *Nonnulli.* De Pœnit. dist. 1. sic loquitur. *Nonnulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint: hi non tam se solvere cupiunt, quàm Sacerdotem ligare, suam enim conscientiam non exuunt, Sacerdotis induunt, cui præceptum est:* Nolite Sanctum dare Canibus, neque miseritis margaritas vestras ante porcos: *Hoc est immundis spiritibus sacra Communionis non impendenda consortia.* Quod etiam à sancto Isidoro Hispalensi, lib. 1. De Officiis Ecclesiast. magis dilucidè explicatur his verbis: *Si talia sunt peccata, quæ quasi mortuum removeant ab Altari, prius agenda*

pœnitentiæ est, ac sic deindè hoc salutiferum medicamentum suscipiendum: qui enim manducat, & bibit indignè, Judicium sibi manducat, & bibit; *Hoc est enim indignè accipere, si eo tempore quis accipiat, quo debet agere pœnitentiam.* Eadem planè habentur apud sanctum Augustinum, Epist. 118. & sanctum Anselmum, in Comment. in Epist. 1. ad Corinth. cap. 11. Et ita Petro respondendum videtur, quod licèt, qui verè sine peccato mortali est, non teneatur necessariò abstinere ab Eucharistia, tamen in praxi sæpiùs non expedit, ut qui peccata evidenter mortalia commiserunt, statim, etiam post Confessionem, ad Eucharistiam sumendam, aut etiam celebrandum accedant; & ut plurimùm melius, & utilius est, ut per aliquod tempus peccata plangant, & se humiliter ad communicandum disponant.

DE

DE SACRO-SANCTO
MISSÆ SACRIFICIO.

Casus I.

CUM Guillelmus Laïcus homo, sed doctus, & lectioni sacræ Scripturæ assuetus, legisset in Apocalypsi, cap. 1. *Quod Christus lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos Regnum, & Sacerdotes, Deo & Patri suo:* Quodque in Epist. 1. Petri. cap. 2. omnibus Fidelibus dicitur: *Ipsi tanquam lapides vivi superædificamini domus spiritualis, Sacerdotium Sanctum, offerre spirituales hostias Deo per Jesum-Christum:* petiit à suæ Civitatis Theologo, quomodo hæc Sacri textus verba intelligerentur, & utrum omnes Fideles Sacrificium Missæ Deo offerre deberent?

Resp. In oblatione Sacrificii, aliud est exterius, & visibile, aliud interius, & invisibile: id quod in oblatione Sacrificii interius est, & invisibile, competit cuilibet Christiano, & sub hac ratione omnes in locis citatis dicuntur Sacerdotes; quia omnes tenentur se, & sua offerre Deo ex toto corde, & hoc modo agnoscere supremum Creatoris in omnes creaturas dominium. Oblatio autem externa Sacrosancti Missæ Sacrificii, quâ significatur oblatio interna, non competit modo externo, & visibili, nisi Sacerdotibus constitutis à Deo tanquam Ecclesiæ Ministris; licèt oblatio

ejusdem Sacrificii modo invisibili, & in corde fieri debeat à cunctis Fidelibus, qui Sacrosanctam hostiam Deo offerunt, dum se Sacerdotis, & ipsiusmet Christi offerentis intentioni conformant. Unde etiam in Missa Sacerdos ad Fideles adstantes conversus, sic loquitur: *Orate Fratres, ut meum, ac vestrum Sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.* Et sanctus Petrus Damianus, in Opusculo de Dominus vobiscum. cap. 8. asserit, quod *A cunctis Fidelibus, non solum viris, sed etiam mulieribus Sacrificium illud laudis offertur, licèt ab uno specialiter offerri Sacerdote videatur.* Quod etiam expressis verbis habetur in Tract. de Mysteriis Missæ ab Innocentio Papa III. composito, lib. 3. cap. 6. *Non solum*, inquit, *offerunt Sacerdotes, sed & universi Fideles; nam quod specialiter adimpletur Ministerio Sacerdotum, hoc universaliter agitur voto Fidelium.*

CASUS II.

Non ita pridem accidit, ut Simon Sacerdos, ob grande scelus, capitali pœna dignus, solemni ritu ab Episcopo degradaretur, & postmodum Curiæ sæculari traderetur: ille sequenti nocte, ruptis alicujus fenestræ cancellis, è carcere aufugit: Cúmque in longinquam regionem pervenisset, ibique planè ignotus esset, Missæ Sacrificium aliquoties celebrare ausus est: quæ res, cùm postmodum à multis cognita fuisset, variarum quæstionum occasionem dedit, & in primis quæsitum fuit, utrum Simon degradatus validè consecrasset, & celebrasset?

Resp. Dubium esse non potest, quin in tali

consecratione Simon gravissimè peccaverit; attamen dicendum est, eum nihilominùs illicitè quidem, sed validè consecrasse, & celebrasse; quia, ut docet sanctus Thomas. part. 3. q. 82. art. 8. *Potestas consecrandi Eucharistiam pertinet ad characterem Sacerdotalis ordinis: character autem quilibet, quia cum quadam consecratione datur, indelebilis est, sicut, & quarumcúmque rerum consecrationes perpetuæ sunt, nec amitti, nec reïterari possunt. Vndè manifestum est, quod potestas consecrandi non amittitur per degradationem, & sic patet, quod Sacerdos degradatus potest conficere hoc Sacramentum.*

CASUS III.

Jacobus cujusdam Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, cùm à sex, & ampliùs mensibus morbo epileptico, seu ut vulgò dicitur, morbo caduco laboraret, Missæ Sacrificium celebrare non audebat; sed cùm per aliquot dies illius morbi violentia intermissa planè videretur, Jacobus liberum se putans, celebravit, & dum ultimùm Evangelium legeret, epilepticam syncopem passus est, ita ut necesse fuerit, eum subito plurium manibus in locum viciniorem ferri. Hâcque occasione, quæritur, utrum epileptico morbo laborantes celebrare licitè possint, & utrum Jacobus in tali casu peccaverit?

Resp. *Dicendum*, cum S. Thoma, part. 3. quæst. 82. art. 10. ad 3. *Quod debilitas, vel ægritudo superveniens ordini Sacerdotali, Ordinem non tollit, executionem tamen Ordinis impedit quantum ad consecrationem Eucharistiæ, quandoque quidem propter impossibili-*

tatem executionis, si privetur oculis, aut digitis, aut usu linguæ. Quandoque autem propter periculum, sicut patet de eo qui patitur morbum caducum, vel etiam quamcúmque alienationem mentis. Et ita qui epileptico morbo laborant licitè celebrare non possunt, ut habetur etiam in Epistola Decretali Alexandri Papæ II. Can. *In tuis litteris.* 7. q. 2. his verbis: *Consulimus, ut si frequenter hoc morbo tangitur, à Missarum celebratione modis omnibus prohibeatur; indecens enim est, & periculosum ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat.* Igitur in praxi videndum est, utrum adsit probabile periculum, in quo casu à celebratione abstinere omninò debet Sacerdos, nec facilè se tali discrimini committere, etiam si per aliquod tempus nihil passus sit. Et ita concludendum est, quod peccatum Jacobi in casu proposito, æstimari debet secundùm rationem periculi, cui se exposuit in celebrando; quia scilicet majus peccatum commisit si majori periculo se exposuit, minus verò si minori. Saltem ex tali casu hunc fructum sumere debet, ut scilicet, proprio damno cautior effectus, à celebratione Missæ omninò abstineat.

CASUS IV.

In magna Italiæ Civitate accidisse dicitur, ut intrà paucos dies Joannes Sacerdos in paralysim laberetur in ipsa celebratione Missæ, antequam ad consecrationem pervenisset. Paulus verò post consecrationem, sed ante consummationem, subitò moreretur. Post sedatum utcumque tumultum in Ecclesia ex talibus casibus exortum, quæritur quid tandem

in utroque faciendum sit, quidve de utraque Missa statuendum?

Resp. Utrique casui ab Ecclesia opportunum remedium assignatum est juxta mentem Concilii Toletani, relati in Can. *Nihil.* 7. q. 1. Sique Sacerdotes, in quorum Ecclesia talia acciderunt, in Missalis Rubrica versati fuissent, eamque sæpiùs percurrissent, ut ex Officio debebant, statim sine ulteriori inquisitione, his casibus occurrentibus, cum populi ædificatione providissent. Decernitur enim in prima Rubrica Missalis, tit. de Defectibus in Ministerio ipso occurrentibus. *Quodsi Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopem inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa. Si post consecrationem Corporis tantum, ante consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, id accidit: Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco ubi ille desiit, & in casu necessitatis, etiam per non jejunum.*

CASUS V.

Quæst. Requiritur-ne necessariò ad consecrationem, ut materia consecranda sit præsens Sacerdoti consecranti?

Resp. Requiritur omninò, nec materia, quæ præsens non est, ullo modo consecrari potest, quia forma ei non applicatur, nisi quatenùs est præsens. Præterea, ut docet S. Thomas, in 4. sent. dist. 11. *Ipsa forma pronomine demonstrativo utens, ostendit quod materia consecranda debet esse coram Sacerdote; undè Sacerdos existens in domo sua, non posset consecrare panem, qui est in altari.*

Casus VI.

Cùm Gregorius Sacerdos in die Paschatis in amplæ Parochiæ Ecclesia celebraret, multæ Hostiæ in Vase, seu Pixide inclusæ, à Ministro ei ante oblationem traditæ sunt, ut eas consecraret: ille nesciens in Rubrica Missalis dici, quod ante consecrationem hujusmodi Hostiarum, discooperiendum est Vas in quo continentur, illud coopertum reliquit, licèt tales Hostias consecrare intenderet. Hoc posito, quæritur utrum illæ Hostiæ censeantur, ita fuisse præsentes Sacerdoti, ut illarum consecratio valida fuerit?

Resp. Ut hujùscè casus resolutio clarior evadat, notandum est, requiri præsentiam moralem in consecratione cum aliqua advertentia consecrantis: præsentia autem moralis tunc adest, quando, secundùm communem æstimationem, res non est multum à nobis remota: & ita Hostia quæ est super altari, dum Sacerdos celebrat, dicitur moraliter præsens, quia moraliter loquendo non multum distat à Sacerdote, qui advertit illam esse in altari. His positis, dicendum est, Gregorium validè consecrasse, quandoquidem illæ Hostiæ, quantumcúmque in vase cooperto inclusæ, verè erant ei moraliter præsentes; neque enim necesse est absolutè tales Hostias videre: unde Sacerdos cæcus Hostiam manu tenens, validè proculdubio consecraret, & ille qui magnum Hostiarum numerum consecrat, non debet necessariò omnes individualiter videre, aut tangere. Attamen Gregorius peccavit, si scienter, aut ex negligentia, & ignorantiâ earum rerum, quæ ad proprium statum pertinent,

tale Vas Hostiis plenum ante consecrationem aperire omisit; dicitur enim in Rubrica, *Quod si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextera Calicem seu vas aliarum Hostiarum.*

Casus VII.

Quæst. Qualis est forma, quâ panis in Eucharistia consecratur?

Resp. A sanctis Evangelistis *Matthæo, & Luca, itemque ab Apostolo docemur illam esse formam, Hoc est Corpus meum.* Ut habetur in Cathechismo Romano.

Hieronymus Sacerdos, Sacrum Missæ Sacrificium, in cujus conspectu Angeli contremiscunt, celeriter nimis, & festinanter celebrare, miserabiliter, & per summam cæcitatem, assuetus, ipsa consecrationis verba sine particula *Enim* aliquoties protulit. Demùm post aliquot annos, rarò inter Sacerdotes indevotos exemplo, de vita in melius mutanda seriò cogitans, petit quid de tali omissione dicendum sit, & utrum, ea non obstante, validè consecraverit?

Resp. Valida fuit consecratio, quamvis particula *Enim*, fuerit omissa; sed Hieronymus, qui ex nimia festinatione, & negligentia, illam omisit, graviter peccasse censendus est: *Ly, enim, sublatum*, inquit S. Thomas, part. 3. q. 60. art. 8. in corp. *Non tollit debitum sensum verborum, & ideo non impedit perfectionem Sacramenti, quamvis possit contingere, quod ille qui prætermittit, peccet ex negligentia vel contemptu.*

CASUS VIII.

In Ecclesia Cathedrali non ita pridem accidisse dicitur, ut Stephanus consecrans incogitanter, & aliò distractus diceret: Hoc est enim Corpus Christi, statimque errorem suum agnoscens, cùm se turbatum omninò esse sentiret, anxius animo, Ministro injungit, ut Sacristam vocet, à quo petit quid sibi agendum sit?

Resp. Debet Stephanus denuò consecrare, legitima verba formæ super eadem materia proferendo; quia quod antea egit, inutiliter, & nulliter egit: mutavit enim substantiam formæ, quæ pronunciatur in nomine, & ex persona Christi, non autem ex persona Sacerdotis celebrantis; *Vbi*, inquit S. Ambrosius, lib. 4. De Sacramentis, cap. 4. *Venitur ut conficiatur Sacramentum, jam non suis sermonibus Sacerdos utitur, sed utitur sermonibus Christi.* Unde etiam sic loquitur Angelicus Doctor, parr. 3. quæst. 98. art. 1. in corp. *Forma hujus Sacramenti profertur quasi ex persona ipsius Christi loquentis, ut detur intelligi, quod Minister in perfectione hujus Sacramenti nihil agit, nisi quod profert verba Christi.*

CASUS IX.

Dum in Natalis Domini Festo Joannes celebraret, & in ipso ultimæ Missæ contextu Eucharistiam Fidelibus administraret, videns paucas superesse Hostias consecratas, cùm tamen magna adhuc populi multitudo Communionem peteret, ad Altare conversus, mag-

num Hostiarum sibi à Ministro in Pixide porrectarum numerum prolatis consecrationis verbis, consecravit, & statim populo expectanti porrexit. Quæritur igitur, utrum validè, & licitè egerit?

Resp. Validè consecravit Joannes, quia adfuit materiæ legitima forma, & intentio; sed in hoc grande scelus admisit, quandoquidem in re tam gravi, consuetudinem, & ritum Ecclesiæ temerariè violavit; Et, ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 13. *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministro pro libito omitti, aut in novos alios per quemcúmque Ecclesiæ Pastorem mutari posse, anathema sit. Quamvis enim*, inquit S. Thomas, in 4. sent. dist. 11. q. 2. art. 1. quæstiuncula. 1. ad 4. *Consecratio panis non dependeat à consecratione vini; tamen potiùs deberet desistere, qui non haberet utrumque, quàm conficere præter morem Ecclesiæ, in una tantùm specie, quamvis etiam si in una tantùm consecraret, consecratum esset; peccaret autem graviter.* Et alibi, part. 3. q. 78. art. 1. ad 4. *Graviter*, inquit, *peccaret Sacerdos sic conficiens hoc Sacramentum, utpotè ritum Ecclesiæ non servans.*

Casus X.

Accidit ut Alphonsus paulò post consecrationem recordaretur, se aliquid eadem die manducasse, quâ re plurimùm commotus, anxius animo diu hæsit, tandemque Missam absolvit. Modo petit, utrum absolvere debuerit, an verò desistere, alterique perficien-

dam, & consummandam relinquere?

Resp. Sanctus Thomas hunc casum, ut & alios similes, pro more suo, accuratè resolvit, juxta nunquam satis in praxi laudatum Juris Canonici principium, quod scilicet, *In dubiis semitam eligere debemus tutiorem.* Cap. ad audientiam de homicidio. *Dicendum*, inquit Angelicus Doctor S. Thomas, 3. p. q. 83. art. 6. ad 2. *quod ubi difficultas occurrit, semper est accipiendum illud quod habet minus de periculo; maximum autem periculum circa hoc Sacramentum est, quod est contra perfectionem hujus Sacramenti, quia hoc est immane sacrilegium, minùs autem est illud quod pertinet ad qualitatem sumentis. Et ideo si Sacerdos recordetur se aliquid comedisse, vel bibisse, nihilominùs debet perficere Sacrificium, & sumere Sacramentum. Similiter si recordetur se peccatum aliquod commisisse, debet pœnitere cum proposito confitendi, & satisfaciendi & sic non indignè, sed fructuosè sumet Sacramentum: & eadem ratio est, si meminerit, se excommunicationi cuicúmque subjacere; debet enim assumere propositum humiliter absolutionem petendi, & sic per invisibilem Pontificem Jesum-Christum absolutionem consequetur, quantum ad hunc actum, quod peragat divina Mysteria. Si verò ante consecrationem, alicujus prædictorum sit memor, tutius reputarem (maximè in casu manducationis, & excommunicationis) quod Missam inceptam desereret, nisi grave scandalum timeretur.* Idem habetur in Rubrica Missalis.

CASUS XI.

Camillus Sacerdos, in magna Italiæ Civitate procuratoris muneri applicatus, & ita multiplicibus litium, & causarum undequaque ad se confluentium curis distractus, per plures annos à celebratione Missæ penitùs cessavit, quia se putabat debitæ reconciliationi, & præparationi vacare non posse. Cum demùm seriò à Parocho eâ de re monitus fuerit, petit utrum in hac cessatione graviter peccaverit, & quid tandem agere debeat?

Resp. Dubium non est quin Sacerdos teneatur uti potestate in ordinatione acceptâ circa celebrationem Missæ, cùm id sit principale ejus Officium, & hæc obligatio Sacerdoti intimetur ab Episcopo nomine Ecclesiæ in ipso ordinationis actu his verbis: ***Sacerdotes oportet offerre***, ut habetur in Pontificali Romano, tit. De Ordinatione Presbyteri. ***Vnusquisque,*** inquit S. Thomas, part. 3. quæst. 82. art. 10. ***tenetur uti gratia sibi data, cùm fuerit opportunum, unde Sacerdoti, etiam si non habeat curam animarum, non licèt omninò à celebratione cessare.*** Et in Concilio Tridentino, sess. 23. De Reform. cap. 14. sic habetur: ***Curet Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, & solemnibus Missas celebrent.*** Ratio autem cessationis à Camillo adducta eum nullo modo excusat, quia non mirum si, ut ait S. Thomas. 1. 2. q. 19. art. 6. ad 3. ***Sicut in syllogistis, uno inconvenienti dato, necesse est alia sequi: ita in moralibus, uno inconvenienti posito, ex necessitate alia sequuntur.*** Valdè inconveniens est, quod Sacerdos (*qui verè homo Dei vocatur, qui ex hominibus*

1. ad Tim. cap. 6. ad Hebr. cap. 6.

2. ad Timot. cap. 2.

assumptus pro hominibus constituitur, in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis, implicet se negotiis sæcularibus, contra expressum Apostoli præceptum in sacris Canonibus, & novissimè Concilii Tridentini Decretis sæpiùs inculcatum. Non igitur mirum, si hoc inconvenienti posito, (dum scilicet Camillus litium procurator est) alia inconvenientia sequantur, ita ut functionibus Ecclesiasticis attendere non possit. Sed quia ratio naturalis dictat, quod quis tenetur abstinere, ab his, quæ illum à propriis obligationibus impendis impediunt: Causarum forensium curam Laïcis relinquere deberet Camillus, ut his quæ Sacerdotis statui conveniunt faciliùs fideliùsque attenderet, & insuper de præteritis gravibus erroribus pœnitentiam agere.

Conc. Trid. sess. 22. De Ref. cap. 1.

CASUS XII.

Michaël Sacerdos otiosus, & solitus quasi sine ulla præparatione ad celebrandum accedere, in pium eruditumque Confessarium, Deo sic misericorditer disponente, incidit, qui magnam illi super hac præparatione quæstionem movit, cum tanto ejusdem Michaëlis fructu, ut ex eâ die culpam humiliter agnoscens, anxiè quærat, quid ea de re sancti Patres dixerint, & quomodo se imposterum ad tam sanctam functionem parare debeat?

Resp. Qui ea quæ fusè super hac materia à sanctis Patribus scripta sunt colligere vellet, volumina impleret. Legere potest Michaël Perfectionem P. Rodriguez S. J. & librum cui titulus: *Il vero Ecclesiastico del Patre*

Giuseppe Mansi. Sed ut pio illius desiderio interim aliquo modo fiat satis, breviter dicam, quod nulla melior præparatio ad ritè celebrandum, quàm vita verè Ecclesiastica, id est, quæ in rebus spiritualibus, & quæ ad Dei gloriam & utilitatem proximi pertinent, tota insumitur. Præcipuè consideret, si ex illis est, qui, ut ait sanctus Cardinalis Petrus Damianus, Opusc. 1. contra inscitiam, & ignaviam Clericorum. cap. 1. *Curis sæcularibus indifferenter inserviunt, ab otiosi se sermonis ineptiis, non compescunt, imò per lites, & jurgia frequenter à proximorum suorum charitate resiliunt, & cum livoris, vel cujuslibet terrena concupiscentia flammas in suis pectoribus fervere non nesciant, venerandis tamen Altaribus se impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacra-sancti libaminis Ministerio non recedunt.* Fortassis, quod horrendum est, ut retributione solita non priventur, sine cujus spe rarò celebrarent. *Proba te ipsum*, inquit sanctus Bonaventura, de præparatione ad Missam, cap. 5. *ex quanta charitate, & quali fervore accedis; non solùm enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata per negligentiam, & otium multiplicata, & etiam per inconsiderationem, acp er distractionem dissoluta vita, & mala consuetudinis, licèt non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem, & obnubilatum, & indispositum, & ineptum ad celebrandum.* Ut paucis verbis absolvam, præmittenda est oratio mentalis, (juxta Rubricam Missalis, tit. De præparatione Sacerdotis celebraturi,.) seu consideratio pia illius rei, quam facere intendimus, finis quo movemur, quis? quid? cui? facienda Confessio ubi opus est, & pre-

ces in Rubrica Missalis notatæ, devotè, & attentè recitandæ.

Casus XIII.

Non ita pridem in Ecclesia non parum frequentata accidit, ut Laurentius Sacerdos, cùm, juxta solitam suam in talibus negligentiam, Missam dicendam nullo modo prævidisset, antequam ad Altare accederet, aliam Missam hebdomadæ præteritæ notatam inveniens, illam legeret cum non parvo adstantium scandalo; qua de re graviter à Sacrista monitus, rem ridendo transegit. Hac occasione petitum fuit, utrum hic Laurentii error, gravis, aut levis dici debeat?

Resp. Hunc errorem, è negligentia solita, & ideo valdè culpabili, profectum, levem esse non credet, qui in Concilio Trident. sess. 22. Decret. de observandis in celebrat. Missæ, hæc legerit. *Quanta cura adhibenda sit, ut Sacrosanctum Missæ Sacrificium omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facilè existimare poterit, qui cogitarit maledictum in sacris litteris eum vocari qui facit opus Dei negligenter; quod si necessariò fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum, ac divinum à Christi Fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum Mysterium, quo vivifica illa Hostia, quâ Deo Patri reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur: satis etiam apparet, omnem operam, & diligentiam in eo ponendam esse, ut quantâ maximâ fieri potest cordis munditiâ, & puritate, atque exteriori devotionis, & pietatis specie peragatur.* Legat insuper Laurentius salubria sancti Caroli monita. Actor. part. 1.

tit. Quæ pertinent ad celebrationem Missæ, circa ea quæ ante celebrationem facere debet Sacerdos, ut suo munere ritè fungatur. *Sacerdotes*, inquit, *ante quam celebrent se colligant, & orantes mentem in tanti Mysterii cogitatione defigant. Ante quam ad Altare accedant, Missam perlegant, & singulas partes ita præparatas, & notatas habeant, ut celebrantes, neque errent, neque hæreant. Sacris vestibus induti cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures, mentemque, & oculos ab omnibus amoveant quibus distrahi possint, neque è Sacristia exeant, nisi cùm ad Altare eundum erit, quod tum graviter, & modestè fiat. In Altari, ne in mora sint Sacrificio, cujusvis expectandi gratia; nevè ob eandem causam Missâ inchoatâ subsistant, aut ejus initium repetant. Nevè, si Parochi sint, cujusquam gratia Missam anticipent, aut differant, sed illam eâ potissimùm horâ celebrent, quæ Populo magis accommodata sit: neve concionem quam in eâ habere debent, ullo modo omittant.*

CASUS XIV.

Nuper accidisse fertur, ut rusticus quidam, qui plures annos Missæ vix unquam interfuerat, licèt sæpiùs sine gravi incommodo interesse potuisset: dum à Confessario eâ de causâ seriò reprehenderetur, ab eo petierit, utrum præceptum Missam audiendi grave esset, & reverà verba, quæ à Sacerdote dicuntur, audiri necessariò deberent?

Resp. S. Antoninus duplici hujus quæstionis membro appositè respondet; sic enim loquitur in sum. part. 2. tit. 9. §. 1. cap. 10. *Quicun-*

que ex negligentia mera omittit audire Missam diebus Dominicis, & Festivis cùm possit, peccat mortaliter; facit enim contra præceptum Ecclesiæ.... Non est autem necessarium sensim, & distinctè audire verba Missæ: nam tunc sequeretur hoc inconveniens, quod qui audiret Missam ab his, qui submissè dicunt, cùm multitudo adest, qui remoti sunt non implerent præceptum: similiter & qui surdi essent, vel hebetem auditum haberent. Intentio ergo Ecclesiæ in illo Decreto est, quod quis præsens sit in Missa & vacet Deo; si etiam intelligens est, dignum & justum est, ut intendat, & conetur intelligere quæ dicuntur Populo in Missa.

CASUS XV.

Cùm Cecilia mulier valdè timorata nescio quo casu, dum in Castello morabatur, initio Missæ, seu dum dicebatur introïtus, non interfuisset, subitò tremebunda Confessarium adiit, putans se alicujus magni sceleris ream esse; & quanquam illi à Confessario dictum sit, in hoc casu non reperiri culpam gravem, attamen difficilè acquiescens, adhuc anxiè petit, utrum in hoc mortaliter peccaverit?

Resp. Vix possibile est in praxi, ut persona timorata circa præceptum Missam audiendi graviter delinquat: & in hoc casu certum videtur, quod culpam saltem gravem, imò fortè nec levem admisit Cecilia; quia haud dubiè si putasset se Missæ integræ non interfuturã, citiùs ad Ecclesiam accessisset, nisi fortè ob aliquam urgentem causam excusata fuisset. Præterea in hoc præcepto datur parvitas materiæ

quæ à culpa mortali excusat. *De eo*, inquit S. Antoninus, part. 2. tit. 9. cap. 10. §. 1. *qui dimittit aliquam partem Missæ, putà introïtum, videtur quod non satisfaciat, quia Can.* Missas. De Consecrat. dist. 1. dicitur: Missas die Dominico sæcularibus totas *audire speciali ordine præcipimus, ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat. Respondeo, quod modicum pro nihilo reputatur, nec verba legis ita amarè interpretanda sunt. Ideo dicendum est quod talis judicandus est servator præcepti; sed si dimitteret notabilem partem putà mediam vel tertiam partem, secus dicendum esset.*

CASUS XVI.

Joannes in Villa non parum ab Ecclesia distanti cum familia numerosa habitans sæpiùs se in Tribunali pœnitentiæ accusavit, quod vel ipse, vel aliquis è domesticis suæ curæ demandatis, Missæ diebus Dominicis, vel Festivis non interfuerit; cúmque variè à variis Confessariis eâ de re monitus fuerit, ad magni nominis Theologum se confert, orans ut ei præscribat, quo pacto in hac materia se gerere debeat, & ob quam causam à Missa audienda vel ipse, vel alii excusari legitimè possint?

Resp. S. Antoninus, qui eâ de re fusè scripsit, asserit quod *excusantur à præcepto audiendi Missam infirmi qui non possunt domo exire, & servitores infirmorum, qui non possunt dimittere infirmos propter periculum, & matres quæ non possunt dimittere parvulos sine periculo: & alii qui impedimenta legitima habent, vel ardua negotia quæ non possunt* Loco citato. §. 2.

dimittere sine magno detrimento, scandalo, vel periculo. Et illi qui justo impedimento detenti audire non possunt Missam, debent saltem pro aliquo spatio in domo vacare Orationi, loco Missæ, ex congruitate. Et ita Joannes, juxta hanc doctrinam, debet procurare, ut quando adest aliqua hujusmodi necessitas cui provideri non possit si omnes Missam aliquâ die audiant: tunc ille, qui Missâ privatur, vesperis interesse deberet & Catechismo, si fieri possit: & omninò curandum est, ut sequenti Festo, aut Dominicâ Missam audire possit, ne diutiùs tanto Beneficio privetur, juxta sancti Caroli salutaria monita Actor. part. 4. Nell' Instrut. à Vicarii Foranei, pag.
» 797. *Ogni Curato* facci ben capace il suo po-
» polo, che chi non vuole andare alla Messa le
» Feste di comandamento, incorre in peccato
» mortale. E perche sarà forsi alcuno, che si vorrà
» scusare con dire, c'havendo li pascoli lontani
» dalla Terra, gli è necessario star lui, ò lasciar
» altri alla custodia delle bestie: si auvertisca,
» che quel poco di tempo che và ad udire la
» Messa, non impedisce, che non resti del gior-
» no assa per governare, e pascolare anche le
» bestie: E però, che con questa scusa non sia
» chi lasci la Messa i giorni di Festa, ne per-
» metta che ò figlivoli, ò famegli, ò altri la
» perdano. Mà quando pure in qualche luogo
» alpestre, la molta distanza de pascoli, ò altra
» evidente necessità delle bestie, alcuna volta
» ricercasse altramente: auvertiteli, che un
» vicino de' pascoli raccomandi per una Festa
» le sue bestie all altro vicino, e poi l'altra
» Festa l'altro vicino raccomandi le sue à lui,
» e vadino procurando con questo, ò altro mo-
» do, che ne anche questi Curatori di bestie, se

sarà pur possibile, lascino passar due feste che «
non ascoltino Messa. «

Casus XVII.

Guillelmus malè sibi in animum inducens, satis esse, ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam, quod quis ei interesset quocùnque modo, in actione adeo Sacro-sancta solitus erat confabulari, aut si fortè socius deesset, oculis vagari, & mentem aliò voluntariè distrahere. Sed cùm à paucis diebus, divinâ favente gratiâ, vitam in meliùs mutare seriò inceperit, in se reversus petit, utrum Missam taliter audiendo, præcepto satisfecerit?

Resp. Cùm ille qui voluntariè, & deliberatè Deo non vacat dum interest Missæ, sed confabulationibus aut aliis rebus profanis attendit, ad minùs perindè se habere videatur ac si abesset, Deus enim intuetur cor, vultque adorari in Spiritu, & veritate: dicendum videtur, Guillelmum præcepto non satisfecisse dum ita se habuit per notabilem Missæ partem. Nec excusari potest ex eo quod Ecclesia non præcipiat actus internos, sed solummodò externos; nam hoc effugium omninò sublatum fuit Decretis Alexandri VII. & Innocentii XI. quibus sequentes propositiones, quæ apud novos Casuistas frequenter inveniuntur, damnatæ sunt: *Qui facit Confessionem voluntariè nullam satisfacit præcepto. Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.* Et ratio est, quia licèt Ecclesia non præcipiat directè actus internos, eos tamen præcipit indirectè & quatenùs necessarii sunt ad rectè implendum opus exter-

In Decreto Alexandri VII. 24. Sept. 1665.

In Decreto Innocentii XI. cont. 65 prop. 2. Martii 1679.

num, quod præceptum est directè. Et ita dum Ecclesia jubet ut Fideles Missæ intersint; censetur etiam jubere ut non solùm corpore, sed etiam spiritu præsentes esse velint, & rebus prophanis voluntariè tunc temporis non attendant: Sicut dum Confessionem, & Communionem præcipit, vult etiam ut debito modo illæ actiones peragantur.

Finis Tomi III.

INDEX RERUM

TOMI TERTII.

A.

Q.

Explicit Index Tomi III.

Emendanda in hoc Tomo.

PAgina 49. *lin. antep.* ralatum, *leg.* relatum. *p.* 62. *l. pen.* sacandùm, *leg.* secundùm. *p.* 74. *sub fin.* Balgarorum. *leg.* Bulgarorum. *p.* 87. *l.* 17. illud, *leg.* illum. *p*, 91. *init.* *Cap.* incipiuntur, *leg.* incipiunt. *p.* 162. *l.* 10. sacra-sancto, *leg.* sacro-sancto. *p.* 171. *l.* 3. Quinam, *leg.* quisnam *p.* 189. *l.* 25, *dele* &c, p. 242. *sub fin.* prætermisso, *leg.* prætermissio.

